AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Ocak
Şubat '88
77-78
KDV Dahil
900 TL.

YARIN

demokratik öğrenci hareketinde

TEK MERKEZİ PLATFORM VE BİRLEŞİK ÖNDERLİK

filistin kamplarında yaşam
ihd -tayad başkanlarıyla görüşme
dünya öğrenci konferansından notlar
kadın sorunu

87 Gençlik Hareketi Değerlendirmesi

88'DE YENİ UFUKLAR

Yarın Havana'daydı...

CASTRO ANLATIYOR

GÜNCEL GÖREV: DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN BİRLİĞİ YIĞINSAL MUHALEFETİN ETKİNLİĞİ

BU SAYIDA

BU RÜZGAR DİNMEYECEK
Mustafa Okan — 3

FİLİSTİN HALKININ HAKLI MÜCADELESİNDE YALNIZ BIRAKMAYACAĞIZ — 4

DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN BİRLİĞİ VE YÜRÜNSAL MUHALEFETİN ETKİNLİĞİ SAĞLANMALIDIR
Yarın — 3

TEK MERKEZİ PLATFORM VE BİRLEŞİK ÖNDERLİĞİ YARATMAK İÇİN İLERİ
Hayri Ekinci — 6

"NASIL BİR ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ?" KURULTAYI
Alpay Tuncer — 8

DERGİLERİ TARTIŞIYOR: YENİ ÇÖZÜM — 10

ÖĞRENCİ GENÇLİK BİR MÜCADELEYLE GİRDİ — 12

YOK USTUNE YOK KUMMAK
Fatih Güven — 14

ZAMLARDAN SONRA KREDİLER
Ayça Arsoy — 15

NASIL AJAN OLUNUR? BİR "AJAN"LA SÖYLEŞİ
Bülent Eryılmaz — 16

YUNANİSTAN GENÇLİĞİ BARIŞ İSTİYOR! — 18

LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI
"TÜRKİYE VE YUNANİSTAN GENÇLİĞİNİN ORTAK İSTEMİ: BARIŞ, DOSTLUK, KARDEŞLİK" — 19

MUSTAFA SÜPHİYİ TANIMAK
Ali Sel — 20

YARIN ÖĞRENCİ 15. KONGRESİ VE DÜNYA ÖĞRENCİ KONFERANSI İÇİN HAVANA'DAYDI — 21

FİDEL CASTRO DÜNYA ÖĞRENCİLERİYLE KONUŞUYOR — 24

FİLİSTİN KAMPLARINDA YAŞAM
Sevgül Uludağ — 28

YENİ BİR YILIN BAŞINDA GENÇLİK HAREKETİNDE YENİ UFUKLAR
DÜNYA VE TÜRKİYE GENÇLİK HAREKETİNİN 1987 PROFİLİ
1988 PERSPEKTİFLERİ... GENÇLİĞİN BUGÜNKÜ YAPISI, SORUNLARI, EĞİLİMLERİ... YENİ EĞİTİM POLİTİKALARI VE ARDINDAKİLERİ... DEĞİŞEN ÖRGÜTLENME VE EYLEM ANLAYIŞLARI
Yasemin Çongar - İsmail Gül — 32

İHD - TAYAD: ÇABALAR ORTAK OLMALI
Söyleşi: Zeki Yüce - Beyhan Surel — 38

LİSELİLER: OCAĞIN SÖĞÜRÜTÜLÜ GELEN HELEGAN
Tayfun Afşar - Dilek Can — 39

TÜRK İSLAM - TEKSAS SENTEZİ VE ERKİNİZİN ANNEVİ
KIZI AYSEL
Taner Güral — 40

"HEP DAHA İYİYİ ARAMA UĞRAŞI İÇİNDE ÇEVRE KONUŞULMUN YERİ BÜYÜKTÜR"
Roberto Lazzari — 41

KADINLA ERKEK: HERYERDE BİRLİKTE HER YERDE EŞİT
Söyleşiler: Ayça Arsoy - Nihat Yıldız - Demet Çetin - Nermin Hacıoğlu — 42

İRLANDA ULUSAL TİYATROSUNUN ÖNCÜ VE DEVRİMCİ YAZARLARINDAN SEAN OCASEY VE "SİLAHŞÖRÜN GÖLGESİ"
Musa Aydoğanoğlu — 44

YENİ TİYATRO VE "ADA"
Veli Öz — 45

"YER DEMİR GÖK BAKIR"
Murat Bilgihalıcıoğlu — 45

OKUMA PARÇALARI: "ÇAĞDAŞ SENDİKAYA EVET"
İsmail Gül — 46

OKURDAN - ÖDÜLLÜ BULMACA — 47

ABONE KAMPANYASI — 48

YUNANİSTAN GENÇLİK BARIŞ KOMİTESİNDEN TELGRAF

Aşağıdaki telgraf 5 Ocak 1988'de Atina'daki Türkiye Büyükelçiliğine, "Milliyet" ve "Cumhuriyet" gazetelerinin yanı sıra bize de gönderilmiştir.

"YARIN DERGİSİ TEMSİLCİSİ ZEKERİYA AYTEMUR'UN VE İKİ TANINMIŞ LİDER H. KUTLU VE N. SARGIN'IN TUTUKLANMALARINI VE HAPSEDİLMELERİNİ KINIYORUZ. ONLARIN DERHAL SERBEST BIRAKILMALARINI İSTİYORUZ."

Yunan Gençlik Barış Komitesi geçtiğimiz kasım ayında Türk genel Zekeriya Aytemur'un Türk polisi tarafından tutuklanarak, kapatılmasını kararlı Yarın gençlik dergisi "YARIN"ın İstanbul Temsilcisi olan Aytemur üç arkadaşıyla birlikte tutuklanmış ve mahkemeye çıkartılmıştır. Tüm uluslararası kuruluşların reddetmesine ve onun suçlu olduğuna dair hiçbir kanıt olmamasına rağmen, cezasına hükmolunmuş karar verildi. Gerçek neden, ülkeci düşünceleri ve ülkemizdeki cunta rejimine karşı mücadeleci tavrıdır.

Bu olay, insan haklarının ihlali iddialarını artıran ve cunta rejimi altında Türk halkının siyasi özgürlüklerden yoksun olduğunu bir kez daha gösteren bir dizi anti-demokratik girişimin bir parçasıdır.

Bu arada, iki seçilen lider H. Kutlu ve N. Sargın'ın, sağlıklarının da ciddi biçimde bozulmasına neden olacak şekilde, hapsedilmelerine ve işkence görmelerine karşı uluslararası tepkiler de büyüyor.

Yunan Gençlik Barış Komitesi

- *Zekeriya Aytemur'un, iki lider Kutlu ve Sargın ile Türkiye'deki tüm siyasi tutukluların derhal serbest bırakılmalarını,*
- *Tüm barışçı, sendikal ve siyasi çalışmaları yasaklayan rejimin son verilmesini ister.*

Yukarıdaki basın açıklaması tam olarak ve yerel gazetelere dağıtılmıştır.

DÜZELTME

Geçtiğimiz Aralık '87 (76.) sayımızda yer alan "Konya'da Öğrenci Olmak" başlıklı yazımızda Mimlik düzenleme sırasında yanlışlar yapılmıştır. Doğrusu aşağıdaki gibi olacaktır. Düzeltir, okurlarımızdan özür dileriz.

18. sayfada Gündüz Ödeş'e ait olduğu belirtilen sözlerin yazıldığı 1. sütundaki 1, 2 ve 3. paragrafları Gündüz Ödeş'e, diğer konuşmadan diğer bölümü Konya Selçuk Üniversitesi'nden bir başka öğrenciye aittir.

19. sayfanın 1. sütununda, Mimlik Acar'a ait olduğu belirtilen konuşmanın son paragrafı da Mustafa Acar'a ait değildir. Bu bölüm de Konya Selçuk Üniversitesi'nden bir başka öğrenciye aittir.

DDGF'DEN TELGRAF

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun, TİP ve TKP Genel Sekreterlerinin gözaltına alınmalarını, tutuklanmalarını, işkence görmelerini ve benzeri yönelik baskıları kınayan telgrafını aşağıda sunuyoruz:

TKP'nin TİP Genel Sekreterleri Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın tutuklanma haberini derinden üzüntü ve büyük bir tepki duymaktayız. İnsan haklarının ve toplumsal hakların ihlalinin, ilk önce işkencelerin ve gençlik derneği, Öğrenci Postası ve Yarın çalışma ekibi gazetecisinin tutuklanması da dahil olmak üzere, beşbinlerce yeni tutuklanmanın tam politik sorumluluğunun Türk hükümeti ve yetkililerine ait olduğunu bir kez daha vurgularız. Tüm demokratik kuruluş, parlamento ve hatta örgütlerinin protestolarına ve iki liderin serbest bırakılmaları için yapılan tüm çağrılara karşın bu durum sürüyor. Özellikle, neo-faşist şeflerin serbest bırakılmaları, Türk Ceza Yasası'nın 141. ve 142. maddelerinin kaldırılmasını ve demokratik yaşamın ayrılmaz bir parçası olan komünist partilerin yasallaştırılmasını talep eder.

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu

Uluslararası Öğrenciler Birliği Kübalı yetkilisi Hernando [redacted] Konferansı için Havana'da bulunmakta olan Türkiye'deki gelişmeleri de izliyordu. Uluslararası Öğrenciler Birliği, TKP liderlerinin dönüşü üzerine Başbakan Turgut Özal'a şu telgrafı gönderdi:

UÖB'DEN TELGRAF

Bay Turgut Özal
Başbakan
Ankara - Türkiye

16-19 Kasım 1987 tarihleri arasında Havana - Küba'da, 127 ülkeden on milyonlarca öğrenciyi temsilen 183 ulusal öğrenci birliğinin katılımıyla yapılan Uluslararası Öğrenciler Birliği (IUS) 15. Kongresi,

Öğrenci haklarının tam olarak yaşama geçirilebilmesi için toplumdaki tüm demokratik hak ve özgürlüklerin sonuna biçimde uygulanmasının bir sorumluluk olduğu konusundaki kesin inancıyla, hükümetinizin demokrasiye geçiş konusunda verdiği sözlerin somut eylemlerle kanıtlanması gerektiğini hatırlatarak,

Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreterleri'nin 18 Kasım 1987 tarihinde Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni yasal olarak kurmak amacıyla ülkeye dönmeleri sonrasında tutuklanmalarını kınar ve Genel Sekreterlerin zaman geçirmeden serbest bırakılmalarını, hak ve özgürlüklerin güvenceye alınmasını talep eder.

Uluslararası Öğrenciler Birliği
Kongre Yürütme Komitesi
Havana - KÜBA

YARIN'DAN DÜNYA GENÇLİK BASININDA

"Tüzel bir gençlik hareketi oluşuyor Türkiye'de. Türk ordusu yedi yıl önce ilk kez iktidarı ele geçirdiği zaman demokratik devrimi nasıl boğduysa, bugün de aynı şeyi yapmaya çalışıyor. İşçi örgütleri ekonomi politikalarının yürütülmesini isteyen zorlar içindeyken, bu baskıcı girişimlerini ve bunda yönelik baskıları kınayan telgrafları aşağıda sunuyoruz:

TKP'nin TİP Genel Sekreterleri Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın tutuklanma haberini derinden üzüntü ve büyük bir tepki duymaktayız. İnsan haklarının ve toplumsal hakların ihlalinin, ilk önce işkencelerin ve gençlik derneği, Öğrenci Postası ve Yarın çalışma ekibi gazetecisinin tutuklanması da dahil olmak üzere, beşbinlerce yeni tutuklanmanın tam politik sorumluluğunun Türk hükümeti ve yetkililerine ait olduğunu bir kez daha vurgularız. Tüm demokratik kuruluş, parlamento ve hatta örgütlerinin protestolarına ve iki liderin serbest bırakılmaları için yapılan tüm çağrılara karşın bu durum sürüyor. Özellikle, neo-faşist şeflerin serbest bırakılmaları, Türk Ceza Yasası'nın 141. ve 142. maddelerinin kaldırılmasını ve demokratik yaşamın ayrılmaz bir parçası olan komünist partilerin yasallaştırılmasını talep eder.

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu

Uluslararası Öğrenciler Birliği Kübalı yetkilisi Hernando [redacted] Konferansı için Havana'da bulunmakta olan Türkiye'deki gelişmeleri de izliyordu. Uluslararası Öğrenciler Birliği, TKP liderlerinin dönüşü üzerine Başbakan Turgut Özal'a şu telgrafı gönderdi:

UÖB'DEN TELGRAF

Bay Turgut Özal
Başbakan
Ankara - Türkiye

16-19 Kasım 1987 tarihleri arasında Havana - Küba'da, 127 ülkeden on milyonlarca öğrenciyi temsilen 183 ulusal öğrenci birliğinin katılımıyla yapılan Uluslararası Öğrenciler Birliği (IUS) 15. Kongresi,

Öğrenci haklarının tam olarak yaşama geçirilebilmesi için toplumdaki tüm demokratik hak ve özgürlüklerin sonuna biçimde uygulanmasının bir sorumluluk olduğu konusundaki kesin inancıyla, hükümetinizin demokrasiye geçiş konusunda verdiği sözlerin somut eylemlerle kanıtlanması gerektiğini hatırlatarak,

Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreterleri'nin 18 Kasım 1987 tarihinde Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni yasal olarak kurmak amacıyla ülkeye dönmeleri sonrasında tutuklanmalarını kınar ve Genel Sekreterlerin zaman geçirmeden serbest bırakılmalarını, hak ve özgürlüklerin güvenceye alınmasını talep eder.

Uluslararası Öğrenciler Birliği
Kongre Yürütme Komitesi
Havana - KÜBA

PROTESTO AÇIKLAMASI

"Batı Berlin Demokratlar ve Sosyalistler Eylem Birliği" Yarın'ın İstanbul Temsilcisi Zekeriya Aytemur'un gözaltına alınmasını, aşağıdaki protesto açıklamasıyla kınadı:

"DEMOKRATLAR ve Sosyalistler Eylem Birliği, Türk hükümetinin son zamanlarda bir kez daha sergilediği anti demokratik davranışı üzüntüyle öğrenmiştir. Birkaç öğrenciyle birlikte, YARIN dergisinden bir meslektaşımız (Zekeriya Aytemur) polis tarafından gözaltına alındığını ve dört gün sonra Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne çıkarıldığını öğrendik. Bunu izleyen tutuklanma ise, resmi olarak yalnızca Ay temur'un evinde bulunan TİKP programının bir taslak kopyasıyla ilgili.

Hükümetin, yetkili makamların ve gelecekteki AT üyesi bir devletin bu davranışı, onur kırıcı ve yanlış demokrasinin bir göstergesidir. Zekeriya Aytemur bir öğrenci ve YARIN dergisi çalışanı olarak, iki bakımdan meslektaşımızdır. Onun sorumluluk bilinci ve demokrasi anlayışı, davranışında kuşkuya yer bırakmayacak biçimde belirliyor. Kurulacak bir partinin program taslağı kopyasının bulunması bir öğrenci ve gazeteci için yasaların aykırı görülüyorsa, o zaman Türkiye de demokrasiden uzak demektir.

Türk Hükümetinin ve yetkili makamların bu anti demokratik davranışını protesto ediyor ve bu bağlamda son seçimlerden önce ve sonra gözaltına alınan çok sayıda insanın tutuklanmalarını da eleştiriyoruz. Türkiye'de siyasi olarak izlenen tüm demokratlarla hakları geri verilmelidir."

Fotoğrafta Yeni Çözüm, Yeni Gündük Dergileri sorumlusu [redacted] Aydoğan'dan, YARIN Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Mustafa Okan ile...

FEDERAL Almanya'da yayınlanan Rote Blaetter dergisi, Aralık sayısında, gazeteci Adrian Geiges'in YARIN'la konu gu olarak bulunduğu Türkiye'deki izlenimlerine yer verdi.

Yazıda Türkiye'deki öğrencilerin sorunları hakkında verilerek anlatıldıktan sonra, bu sorunlara karşı gelişen öğrenci hareketine yer verildiği ve Siyasi gençlik örgütlenmesinin yasaklanmış olduğu ve öğrencilerin siyasi partilere üye olmalarına izin verilmediği Türkiye'de, YARIN dergisinin gençlik ve öğrenci hareketinin örgütlenmesinde önemli bir rol oynadığı belirtiliyor.

Devlet, Nisan ayında işçilerin ve öğrenci hareketinin bastırılmasından sonra, Geiges'in İstanbul'da öğrenci Postası dergisinin sahibi Serhat Simsek'le görüşmesine, [redacted] Amerikada öğrenim hareketinin [redacted] Türkiye'de oynadığı rolle ilgili [redacted] demokratik üniver-

ADS
KOMM. S.

TC Büyükelçiliği
Kopenhag, Danimarka

İyi tanıdığımız ve sayın duyulan öğrenci lideri Zekeriya Aytemur'un tutuklandığını ülkelerinin basından öğrendik. Aytemur'a yöneltilen suçlamalar hiçbir şekilde tutuklanıp hapsedilmesine gerekçe gösterilemez.

Danimarka'daki öğrencilerin, Türkiye'deki gelişmeleri büyük bir üzüntü izlediklerini ve bahsedilen demokrasiye dönüş sürecinden büyük beklentileri olduğu yolunda sonunu bir izlenimimiz var.

Meslekçi Zekeriya Aytemur'un tutuklanması ve Türkiye Komünist Partisi ile Türkiye İşçi Partisi liderlerinin gözaltına alınmaları gibi olaylar, bu süreçin ne ölçüde gerçeğe uygun olduğu konusunda ciddi kuşkular doğuruyor.

Bu nedenle hükümetinize, Danimarka'da çok geniş bir siyasi yelpazenin yetkililerinin, yukarıda bahsettiğimiz ülkeden duyarlılıklarını Avrupa tipi demokrasi olmak iddiasıyla bağdaştıramadığımızı bildirmenizi istiyoruz.

Danimarka Komünist Öğrencileri adına
Lars K. Christensen - Başkan

YARIN'DAN

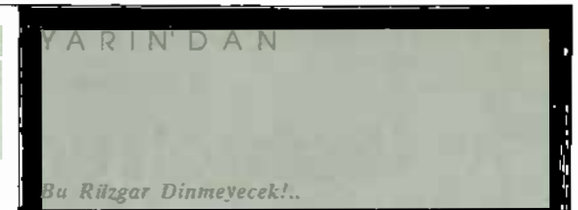

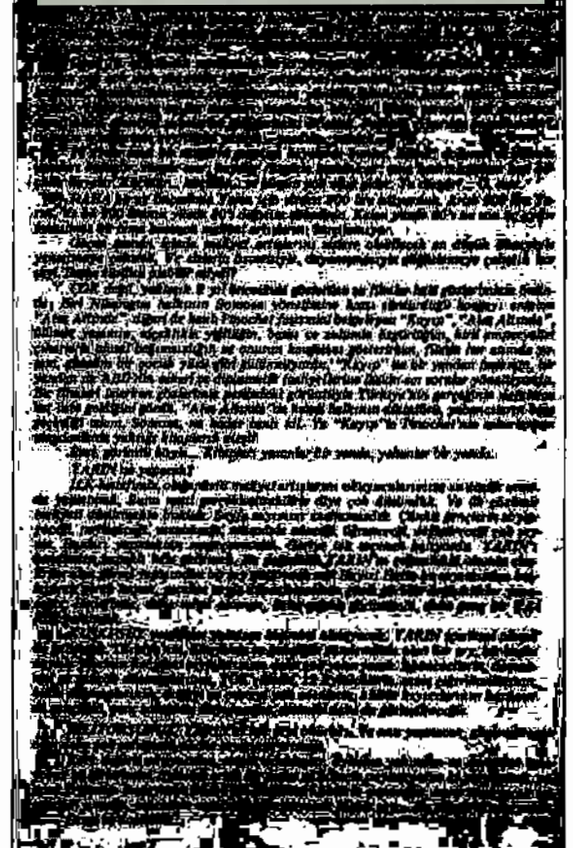

Sahibi: SAMİ ALPTEKİN • Sorumlu Yazı İşleri Yöneticisi: MUSTAFA OKAN • Genel Yayın Danışmanı: TANER GÜREL • İdari Müdür: VALÇIN UYSAL • İşletme-Araştırma sorumlusu YASEMİN ÇONGAR • İlahe Sorumlusu: BEYHAN SUNAL • Bürolar: İSTANBUL: BÜLENT ARYILMAZ: Divanyolu İnce Rasim Sok. Zafer Han 7/14, Cağaloğlu • ÇEMİL YILMAZ - Meclismebusan Sok. Arif İşhanı 5/20, Kartal • İZMİR: NEDİM GÜNDÜZ: 848. Sokak Kumrular Apt. 16/8 | Beyler-Konak • Yardımcı İmrç: CÜNEYT UÇKAN • Ank: 35045, 10004 Sirkeci • F.Almanya: MEHMET BİLGİN: Vulkan Str. 20, 4040 Dusseldorf | • Hollanda: RAMAZAN ÇİNİCİ: Postbus 392, 6040 AJ Roermond • İsviçre: SERHAT ATAMAN: Apollo Str. 8, 8052 Zürich • Kıbrıs: SEVGİ OLUŞAÇ: 15. Nesrel Ankaralı Sokak. Lefkoşa • • Abone Koşulları Yurtiçi: Yıllık 4800 TL • Altıaylık: 2500 TL • Yurtdışı: Yıllık 41 DM • Avrupa: 71 DM • Deniz Sarp: 5 Dil • Teknik İşler: Tel: 522 76 92 • Dizgi: SÖKRAN DEKİŞ • Baskı: Ünlü Basın Yayın Dağıtım • Grafik Tasarımcılar: Yarın • Doğrum • Yönetim Yeri: Sağlık 2. Sokak 36/7, Kolej-Ankara • Yazışma Adresi: P.K.773 Kızılay-Ankara • Banka Hesap No: 16 (860 • İlan Kesilmiş Ankara Ziraat Bankası Kızılay Şubesi No: 1 (860 • İlan Fiyatları: Tam Sayfa 150.000 TL, Yarım Sayfa 80.000 TL, Ceyrek Sayfa 50.000 TL •

Baskı Tarihi: 10.2.1988

FİLİSTİN HALKINI HAKLI SAVAŞIMINDA YALNIZ BIRAKMAYACAĞIZ!..

"kahrolsun siyonizm"

29 Ocak 1988 günü YARIN Dergisi çalışanları, İsrail Büyükelçiliğinin bağımsızlık savaşı veren Filistin halkı üzerinde son günlerde yoğunlaşan baskı ve saldırılarını protesto etmek ve bu saldırılara direnen Filistin halkı ve gençliği'yle dayanışmasını dile getirmek amacıyla Ankara'daki İsrail Büyükelçiliği'ne ateşli çelenk bırakmak istediler. Biçimiştiğin bulunduğu sokakta ilk göze çarpan, çok sayıda sivil polis otosu ve polisleri. Ellerinde ateşli çelenkle elçilik binasına yönelen arkadaşlarımızın yürümelerinin engellenmesi şeklinde başlayan müdahale, Y. İşleri Yönetmenimiz Mustafa Okan'la tartışmaya dönüştü. Yetkili olduğunu belirten, ancak adını vermek istemeyen polis yapılan eylemin izinsiz olduğunu, bu nedenle dağılınması gerektiğini söylüyordu. Buna karşılık Mustafa Okan, Yarın Dergisi olarak, İsrail'in Filistin halkı üzerindeki baskılarını kınamak ve siyonist askeri politikalarını protesto etmek için çelengi büyükelçiliğin önüne bırakacaklarını belirtiyordu. Bunun için izin almak gerekmediğini söyleyerek, üzerinde "Kahrolsun Siyonizm-Yarın Gençlerin Dergisi" yazılı çelengi kapıya asmak üzere yöneldiğinde, sivil polisler topluluğu uzaklaşarak dağıtmaya, engellemeye çalıştılar. Bunun üzerine Yazı İşleri Yönetmenimiz, İsrail Büyükelçiliği'ne bir telgraf çekeceklerini ve Filistin halkıyla dayanışmanın ifadesi olan girişimlerini de sürdüreceklerini belirterek engellemeyi protesto etti.

Mustafa Okan, basın mensuplarının soruları üzerine benzeri örgütlerin çeşitli eylemlerinde yaşandığını, sivil yetkilinin, önceden hemen duyurulmuş olan bu girişimi sırf bir eylemciyi gibi engellemeye çalışmasının Özal Hükümetinin dış politikasının iki yüzlülüğünü açıkça ortaya koyduğunu belirtti. Grup daha sonra İçişleri altındaki bölgelerdeki direnişi ve protesto eylemlerinde bulunan Filistin halkı ve gençliğiyle dayanışmalarını ifade etmek için Filistin Kurtuluş Örgütü Türkiye Temsilcisi Abu Firas'ı ziyaret etmek üzere oradan ayrıldılar.

FKÖ Temsilciliğine sivil polislerin yakın takibinde gelindi. Binanın önünde de bekleyen sivil polisler, arkadaşlarımızın ardından Temsilcilik'e girmek istediklerinde de görevlilerce engellendiler. Büyük bir şaşkınlıkla "Bu gençler size karşı bir saldırıda bulunabilirdiler. O yüzden önlem almaya çalışıyoruz" diyen sivil polisi engelleyen Abu Firas'ın kararına güvendiği, "Onlar saldırı bir yana, bizimle dayanışmalarını dile getirmek üzere buradalar. Bunu siz de bizim kadar iyi biliyorsunuz, bu yaptıklarından utanmalarını" diyerek kapıdan uzaklaşmalarını sağladı.

Arkadaşlarımızı her zamanki içten karşılığı ile karşılayan Abu Firas, basın mensuplarının da katıldığı görüşme sırasında, temsilcilerine yapılan dayanışma ziyaretlerinin sanıldığından çok daha fazla önem taşıdığını, temsilcilerine verilen en ufak bir destekte, gerçekleştirilen çiçeklerin, devrimci uğruna savaşan her Filistinlinin elinde emperyalizme ve siyonizme karşı birer taşa dönüştüğünü söyledi. Güminüzde artan saldırılar karşısında yılmadan direnen Filistin halkının her zamankinden daha fazla [illegible] gerektiğini vurgulayan Firas, bu anlamda Türk halkının ve gençliğinin Filistin davasını destekleyenlerden büyük sevinç duyduğunu belirtti. Filistin halkının, YARIN Dergisi temsilcilerine yapılan baskıların boşa çıkarılmasına yönelik girişimlerinden dolayı memnuniyet duyduğunu ifade ederek, özgür Türkiye'de benzeri baskı ve yolsuz takip olaylarına artık maruz kalmadıklarını, SBT'in kendilerini sürekli izleyerek özel yaşam hakkını tanımadığını söyledi. YARIN Dergisinin protestosunun engellenmek istenmesinde de aynı anlayışla hareket edildiğini, böylece de doğrudan ya da dolaylı olarak İsrail gibi bir devletin çıkarlarını korumakta olduklarını belirtti. Abu Firas, çok küçük yaşlarda politik savaşına atıldığını ve daha 15 yaşında hapishanelerde tanıştığını, bir kez ölüme mahkum edildiğini ve kaçmayı başardığını söyleyerek, dünyanın neresinde olursa olsun devrimlerin kolay kazanılmadığını, ancak hiçbir girişimin haklı davaların başarıya ulaşmasını engelleyemeyeceğini vurguladı.

Değerli yöneticilerimiz de, Türkiye gençliğinin tarihinde kanlı olaylarla yitirilen pek çok genç arkadaşımızın olduğunu, bu nedenle baskı, zulüm ve işkencenin ne anlama geldiğini çok iyi bildiğimizi, dünya tarihindeki çeşitli örneklerle de doğrulandığı üzere halka karşı yürütülen baskı ve zulüm politikalarının ne ya da geç mahkum olacağını vurguladıkları görüşmede, YARIN Dergisi olarak Filistin halkının haklı savaşımını desteklemeyi sürdüreceğimizi, dayanışma eylemlerimizin giderek artacağını ve Türkiye ile Filistin gençliğinin ortak amaçları uğruna birlikte savaşım vermekte kararlı olduğumuzu da vurguladık.

Uluslararası Dayanışmanın Simgesi: FKÖ, DERGİMİZE ONUR PLAKETİ VERDİ

Filistin Kurtuluş Örgütü, Türkiye Temsilciliği aracılığı ile, geçtiğimiz aralık ayında, dergimiz adına onur plaketi verdi. Dergimiz Yazı İşleri Yönetmeni Mustafa Okan'a, üzerinde bizzat FKÖ Lideri Yaser Arafat'ın imzasının yapısı plaketi veren Türkiye Temsilcisi Abu Firas, bu plaketin uluslararası dayanışmanın bir simgesi olduğunu belirterek; dergimize, ulusal bağımsızlık savaşını veren Filistin halkının mücadelesine sağ veren Yayın politikamız nedeniyle teşekkür etti.

FİLİSTİNLİ KADINLARLA DAYANIŞMA

3 ARALIK 1987 günü yapılan Devrimci Kadınlar Derneği (DEM KAD) yapılışı basın açıklamasında, Batı Şeria ve Gazze'de Filistin halkının uyguladığı baskı ve katliamı protesto etmek ve bu saldırılara direnen Filistin halkı ve gençliği'yle dayanışmasını dile getirmek amacıyla Ankara'daki İsrail Büyükelçiliği'ne ateşli çelenk bırakmak istediler. Biçimiştiğin bulunduğu sokakta ilk göze çarpan, çok sayıda sivil polis otosu ve polisleri. Ellerinde ateşli çelenkle elçilik binasına yönelen arkadaşlarımızın yürümelerinin engellenmesi şeklinde başlayan müdahale, Y. İşleri Yönetmenimiz Mustafa Okan'la tartışmaya dönüştü. Yetkili olduğunu belirten, ancak adını vermek istemeyen polis, yapılan eylemin izinsiz olduğunu, bu nedenle dağılınması gerektiğini söylüyordu. Buna karşılık Mustafa Okan, Yarın Dergisi olarak, İsrail'in Filistin halkı üzerindeki baskılarını kınamak ve siyonist askeri politikalarını protesto etmek için çelengi büyükelçiliğin önüne bırakacaklarını belirtiyordu. Bunun için izin almak gerekmediğini söyleyerek, üzerinde "Kahrolsun Siyonizm-Yarın Gençlerin Dergisi" yazılı çelengi kapıya asmak üzere yöneldiğinde, sivil polisler topluluğu uzaklaşarak dağıtmaya, engellemeye çalıştılar. Bunun üzerine Yazı İşleri Yönetmenimiz, İsrail Büyükelçiliği'ne bir telgraf çekeceklerini ve Filistin halkıyla dayanışmanın ifadesi olan girişimlerini de sürdüreceklerini belirterek engellemeyi protesto etti.

Mustafa Okan, basın mensuplarının soruları üzerine benzeri örgütlerin çeşitli eylemlerinde yaşandığını, sivil yetkilinin, önceden hemen duyurulmuş olan bu girişimi sırf bir eylemciyi gibi engellemeye çalışmasının Özal Hükümetinin dış politikasının iki yüzlülüğünü açıkça ortaya koyduğunu belirtti. Grup daha sonra İçişleri altındaki bölgelerdeki direnişi ve protesto eylemlerinde bulunan Filistin halkı ve gençliğiyle dayanışmalarını ifade etmek için Filistin Kurtuluş Örgütü Türkiye Temsilcisi Abu Firas'ı ziyaret etmek üzere oradan ayrıldılar.

FKÖ Temsilciliğine sivil polislerin yakın takibinde gelindi. Binanın önünde de bekleyen sivil polisler, arkadaşlarımızın ardından Temsilcilik'e girmek istediklerinde de görevlilerce engellendiler. Büyük bir şaşkınlıkla "Bu gençler size karşı bir saldırıda bulunabilirdiler. O yüzden önlem almaya çalışıyoruz" diyen sivil polisi engelleyen Abu Firas'ın kararına güvendiği, "Onlar saldırı bir yana, bizimle dayanışmalarını dile getirmek üzere buradalar. Bunu siz de bizim kadar iyi biliyorsunuz, bu yaptıklarından utanmalarını" diyerek kapıdan uzaklaşmalarını sağladı.

Arkadaşlarımızı her zamanki içten karşılığı ile karşılayan Abu Firas, basın mensuplarının da katıldığı görüşme sırasında, temsilcilerine yapılan dayanışma ziyaretlerinin sanıldığından çok daha fazla önem taşıdığını, temsilcilerine verilen en ufak bir destekte, gerçekleştirilen çiçeklerin, devrimci uğruna savaşan her Filistinlinin elinde emperyalizme ve siyonizme karşı birer taşa dönüştüğünü söyledi. Güminüzde artan saldırılar karşısında yılmadan direnen Filistin halkının her zamankinden daha fazla [illegible] gerektiğini vurgulayan Firas, bu anlamda Türk halkının ve gençliğinin Filistin davasını destekleyenlerden büyük sevinç duyduğunu belirtti. Filistin halkının, YARIN Dergisi temsilcilerine yapılan baskıların boşa çıkarılmasına yönelik girişimlerinden dolayı memnuniyet duyduğunu ifade ederek, özgür Türkiye'de benzeri baskı ve yolsuz takip olaylarına artık maruz kalmadıklarını, SBT'in kendilerini sürekli izleyerek özel yaşam hakkını tanımadığını söyledi. YARIN Dergisinin protestosunun engellenmek istenmesinde de aynı anlayışla hareket edildiğini, böylece de doğrudan ya da dolaylı olarak İsrail gibi bir devletin çıkarlarını korumakta olduklarını belirtti. Abu Firas, çok küçük yaşlarda politik savaşına atıldığını ve daha 15 yaşında hapishanelerde tanıştığını, bir kez ölüme mahkum edildiğini ve kaçmayı başardığını söyleyerek, dünyanın neresinde olursa olsun devrimlerin kolay kazanılmadığını, ancak hiçbir girişimin haklı davaların başarıya ulaşmasını engelleyemeyeceğini vurguladı.

Değerli yöneticilerimiz de, Türkiye gençliğinin tarihinde kanlı olaylarla yitirilen pek çok genç arkadaşımızın olduğunu, bu nedenle baskı, zulüm ve işkencenin ne anlama geldiğini çok iyi bildiğimizi, dünya tarihindeki çeşitli örneklerle de doğrulandığı üzere halka karşı yürütülen baskı ve zulüm politikalarının ne ya da geç mahkum olacağını vurguladıkları görüşmede, YARIN Dergisi olarak Filistin halkının haklı savaşımını desteklemeyi sürdüreceğimizi, dayanışma eylemlerimizin giderek artacağını ve Türkiye ile Filistin gençliğinin ortak amaçları uğruna birlikte savaşım vermekte kararlı olduğumuzu da vurguladık.

"Yığın örgütlerinin etkinliklerinin hızla artırılması, toplumsal alternatifler oluşturularak değişim yönünde kitlelerin desteğinin kazanılması ancak sol ve devrimci güçlerin birliğinin sağlanması ile olanaklıdır."

DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN BİRLİĞİ VE YIĞINSAL MUHALEFETİN ETKİNLİĞİ SAĞLANMALIDIR

İnsan hakları ve, örgütlenme ve düşünce özgürlüğü; 12 Eylülcüler tarafından indirilen darbeler, demokrasinin ortadan kaldırıldığı ülkemizde yeni biçimler alarak tekrarlanmaktadır. Yeni yıla girerken bir kez daha öğrenci gençliğe ve öğrenci derneklerine yönelen saldırılar bu tavrın son örnekleridir. Öğrenci derneklerinin basın toplantılarının otomatik silahlı polislerce basılmasına dek varan baskılar yalnızca biçimsel olarak değil üzerinde durulmaya değerdir. Buna bir de öğrenci derneklerine ilişkin son yasa tasarısı eklenince iktidarın tavrı daha da açığa çıkacaktır.

Ancak söz konusu gelişmeleri iktidarın varolan demokrasi mücadelesine yönelik tavrı içinde bir yere oturtmak, bir bütünsellik içinde değerlendirmek gerekir. Böyle yaklaşıldığında görülecektir ki, rakip geniş bir yelpazeye yayılmış muhalefetin tüm unsurlarına karşı topyekün bir saldırıya geçmişler. İktidarın bu tavrı, 29 Kasım seçimleriyle ANAP'ın ve tamamlayıcı parçası olduğu 12 Eylül rejiminin büyük bir çoğunlukla reddedilmiş olmasının ardından, güzle görülür bir ivme kazanmıştır. Başka bir deyişle, iktidarın tepkilerini yapılandıran gelişme, günümüz sınıf mücadelesinin biçimlenmesindeki belirleyici çizginin demokrasiden yana güçlerle 12 Eylül rejiminden yana güçler ayrımında netleşmesi olmuştur. Henüz muhalefet güçlerinin bloklaşması gibi bir sonuca dönüşmemiş olsa bile bu ayrım ülkemizdeki süreci etkileyen temelli gelişmelerden biri olacaktır.

Yığınsal muhalefetin belirginleşmesine ve her bir unsurunun tepkilerini ortaya koymasına karşı ANAP iktidarı, kafasındaki "demokrasi"ye uygun muhalefet biçimini yaratma peşindedir. 12 Eylül felsefesinin üzerine oturan bu modele bol bahşiş seçim sistemi ile ulaşmak istenmiştir. Bu seçim sistemi, egemen iktidar bloğunun, muhalefet güçlerinin parlamentoya yansımasını önlemek ve iki partiden oluşan aldatmacanın kurulması için, altmışlı yılların başından beri yasallaştırmaya çalıştığı bir sistemdir.

Seçim sistemiyle birlikte değerlendirilmesi gereken bir diğer etken de, siyasal yelpazenin bütün unsurlarıyla oluşturulmasının baskı ve yasaklarla engellenmesidir. Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddeleri ise engellemenin en etkili araçları olarak kullanılmaya devam edilmektedir. Siyasal yelpazenin en geniş biçimde oluşmasına katkıda bulunmak için Türkiye'ye gelen TBKP liderleri Nihat Sargın ve Aydın Yağcı'nın işkenceyle sorgulanıp, 141 ve 142.den açılan davalar kapsamında tutuklanmaları, iktidarın yaklaşımının açıkça ortaya koymaktadır.

Tüm bu etkenler birbirine bağlı şu sonuçları doğurmuştur: 1- Muhalefetin bir kısmı parlamento dışında kalmıştır. 2- Bu durum muhalefetin parlamento içindeki etkinliğini sınırlamaktadır. 3- Her iki sonuç parlamento dışı muhalefet araçlarının önemini bir kat daha artırmıştır. Bu durumda yığınsal muhalefetin etkinliğini sağlayacak tüm unsurların işlerlik kazanması gerekir. Kuruluşu ve etkinlikleri ile YÖK'ün, rejimin en açığa çıkarılmış, en tavizsiz kurumlarından biri haline getirilmesinde önemli bir payı olan öğrenci derneklerinin yeniden yoğun saldırılara uğramasının nedeni, böyle bir işlerliğe sahip olmasıdır.

Parlamento dışında kalan muhalefet araçlarının önem kazanacağının bilincinde olan iktidar, yığın örgütlerine düşmanca bakışını, "Benim derdim işçilerle değil, sendikalarla" diyerek açıklamıştır. Öğrenci derneklerini tasfiye ederek yükseköğretimde "Öğrenci Birliği" kurma planı da aynı anlayış ile tezgahlanmaktadır. Yığınların tepkisi güdümlü örgütlenmelerle kontrol edilmek istenmektedir.

Yığın örgütleri parlamenter demokrasinin katılımcı niteliğini sağlanmasının olduğu kadar, yığınların desteğinin elde edilmesinin de önemli araçlarıdır. Aynı zamanda parlamento dışı muhalefetin bir kurumu ve etkin parlamento içi muhalefetin dayanak noktalarından biridir. Parlamento içi muhalefetin, yığın örgütlerinin toplumsal alternatif programlarıyla kulaklarını tıkamaları ise ancak kendi güçlerini sınırlama sonucunu doğurur.

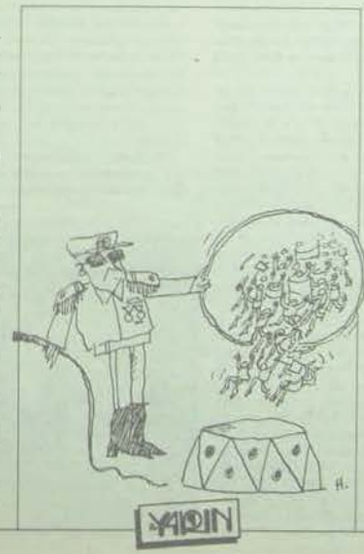

Yığın örgütlerinin bu önemini de bilincinde olan iktidar, demokrasi düşmanı yüzünü açığa vurarak örgütleri yok etmeye, kitle desteğinden yoksun bırakmaya yönelik programları uygulamaya koymaktadır. Zaten 12 Eylül darbesinin etkinliklerini silip süpürdüğü yığın örgütlenmeleri, güç dengelerindeki en ufak değişmelerin yaratacağı olanaklardan bile yararlanarak adım adım kurulup geliştirilmiştir. Özal iktidarı yığın örgütlenmelerine olan düşmanlığını geçen yıl öğrenci derneklerinin kökünü kurutma suyu dökecek yasa tasarısını Meclis'e sunarak açıkça göstermiştir. Şimdi, seçimlerin parlamentodaki çarpık yansımasının sonuçlarından da yararlanarak bu tutumunu kararlı biçimde sürdürmek istemektedir.

Gelişmeler demokrasi güçlerinin birlik eğilimlerini körüyüp güçlendirmelerini her zamandan daha çok gerekli kılmaktadır. Demokrasi güçlerinin birliğinin sağlanması ve yığınsal muhalefetin etkinliğinin artırılmasının temel unsuru, sol, devrimci, sosyalist güçlerin birliğinden başka legal siyasal arena olmak üzere toplumsal yaşamın her alanında sonuçlanmalıdır. Yığın örgütlerinin etkinliklerinin hızla artırılması, toplumsal alternatifler oluşturularak değişim yönünde kitlelerin desteğinin kazanılması ancak sol ve devrimci güçlerin birliğinin sağlanmasıyla olanaklıdır.

Sol, devrimci güçlerin birliği demokratik öğrenci hareketinde de yaşamsal önemdedir. Öğrenci derneklerinin yasal girişimlerini polis baskısıyla engelleme gayretleri, idare-polis işbirliğine dayalı izleme ve cezalandırma yöntemleri, "öğü" ve tehditlerle dolu polisçik tekliflerivle öğrenci yığınlarının dernekten uzak tutulmasını hedefleyen saldırıların boşa çıkarılmasının aracı, örgütlenmekte ve örgütçü demokrasinin eksiksiz işletilmesine ortak biçimde sahip çıkılmasından geçmektedir. Her türlü ön koşuldan uzak olarak bir araya gelinmesi ve birlikte görüşülecek araçların sonuna kadar işletilmesi yönünde gösterilecek kararlılık yığınlar ile derneklerin bütünleştirilmesini sağlayabilir, saldırıları geri püskürtebilir.

Sol, devrimci güçler arasındaki ilişkilerin yeni bir anlayış ve ortak bir perspektif içinde değerlendirilmesinin önemi artmıştır. Temel güdüsü pastayı paylaşmak değil, pastayı büyütmek olan bir anlayış birliği ve birlikte davranma ruhu, iktidarın oyunlarına dur diyebilir ve yığınların geniş çoğunluğunun etkin örgütlenmesini yaratabilir. Bu büyük sorumluluk, sol, devrimci, sosyalist gençlerin omuzlarındadır.

TEK MERKEZİ PLATFORM VE BİRLEŞİK ÖNDERLİĞİ

Demokratik öğrenci hareketinin içinde yer alan farklı eğilimler arasındaki ilişkilerdeki olumsuzluğun yanında ve etkisi altında en önemli zaman öğrenci derneklerinin ilân dünyasındaki platformu oldu. Farklı eğilimler öğrenci derneklerinde kurdukları, yığınsallığın sağlanmasına kadar uzanan çeşitli konularda benzer çalışmalar yürütmelerine karşın, aralarındaki ilişkilerin belirleyici öğesini, anlaşarak ortak iş ve örgütlenme içinde bulunmak değil, sağlaşma ve ayrışmalar oluşturdu. Bu durum da, platform çalışmalarını bir tıkanıklığa sürüklemişti.

Varlığı ve çalışmaları ile demokratik öğrenci hareketinin etkinliğinin göstergesi olan ilke düzeyindeki platformda tartışmalara, farklı eğilimlerin üzerinde anlaşma olanağı bulmadığı, bana karşılık birlikte bulunmanın koşulu olarak ise sürülen ilkeler ve iç işleyiş biçimi alanlarına kaymaz, çalışmanın birliği ve sürekliliğini engelleyecek boyutlara ulaşmadan önce platformda ahenk kaynaklar giderilmeliydi. Platformun çoğunluğuna dayalı olarak alınan her karar, yeni bir ayrışmanın kapısını açmıştır. Platformu sıkıştırılan kararlara dayandırılarak yürütülen çalışmalar, hareketin ortak çalışması ve mirası biçimine dönüştürülememişti. Yaratılan birikime dayanarak ileriye doğru birlikte yürümenin engellenmişti.

Ülke düzeyindeki platformda ortaya çıkan tıkanıklık, birim derneklerinin çalışmalarını da olumsuz yönde etkiledi. Platformun sürdürülen tartışmalar ile öğrenci gençliğin gündeminden uzaklaşmasının bir sonucu olarak, birim çalışmalarının tıkanmasını kolaylaştırdı ve bedelini ise gösterilmesi sakınılan gelen. Platformda içe dönük tartışmaların yoğunlaşması ve ayrışmaların birleşmeye ile birlikte, birim çalışmaları da benzer bir süreç içine girecek, dikkatlerini yığınların kazanılması yerine, derneksel içi tartışmaların beyonunu çevirdiler. Genel yığınlara örgütlenmelere kamçılamadığı, demokratik taleplerini çeşitli düzeylerde politikleştiriş öğrencilerden oluştuğu dikkate alındığında, dutunun bir içe kapanma sonucu yaratılışı rahatça gözlenebilir.

Öğrenci derneklerinin yaygınlaşmasında ve akademik-demokratik savaşımın yükseltilmesinde belirleyici rol oynayan ülke düzeyindeki platformun içine düştüğü tıkanıklık, yığınların öğrenci derneklerine çekilmesi ve demokratik taleplerin kazanılması savaşımına aktif katılımının sağlanması görevini engellemektedir. Böylesi bir görevin başarılması tek tek her eğilimin bağımsız yürütücü çalışmaları sonucu gerçekleşemez. Gelişme yasalar bütün eğilimlerin ortak çabası ve çalışmasına bağlıdır. Ülke düzeyinde tek bir platform yaratmak ve tüm güçlerin ortak çalışmasını ve sorumluluk yüklenmesini sağlamak, platformun işleyiş ve çalışmalarında ortaya çıkan sorunların ortadan kaldırılmasını ile sağlanabilir.

Ülke düzeyindeki platform, aşağıdan, tüm ardından dağılma noktasına gelmiş ve tekrar toplanmasının zamanı bırakılmış gerektiği yolunda görüşler ortaya atılmıştır. Bu noktada, öncelikle, platformun, demokratik öğrenci hareketinde gerçek bir gereksinime yanıt verdiği olgusunun altının çizilmesi gerekir. Yaklaşık iki yıldır toplanan platform, üç büyük Bölge başlıyan çalışmaların, illerde yüksek okullarına bulunduğu bütün bölgelerine yaymasına ile ilerde sınırlı kalmayacak bir eşgüdümle ve dayanışmanın sağlanmasının sonucu arasını oluşturmuştur.

Ülke düzeyindeki platformun oluşması, aradan bir tekniğe düşünülmüş değildir. Öğrenci derneklerinin, yani taban örgütlenmelerinin temsilcilerinin doğrudan katılımı ile oluşan, tabanına ilişkin kararlara bağlı yetkilere sahipbir nitelik taşımaktadır.

İkincisi, akademik-demokratik savaşımın tek tek birimlerden çıkarılıp ülke çapında örgütlenmesidir. Öğrencilerin bak ve çıkarlarını savunmak ve geliştirmek göreviyle yükümlü derneklerin önlerine dikilen engeller ve saldırılar merkezi bir eylemlik gerektirmektedir. Platform, bu engellemeye saldırılara mücadelenin uygun karşılık verilmesini sağlayacak olan merkezdir.

Yukarıda sayılan iki özelliği ile platform, akademik-demokratik örgütlenme ve savaşım düşüncesine karşılık gelmektedir. Platform, federatif, yığınsal, demokratik, sendikal bir öğrenci örgütlenmesinin bir ön biçimidir. Dolayısıyla, geçici bir örgütlenme ya da eylem birliği olarak değil, öğrenci hareketinde kalıcı bir kurumlaşmanın sağlanmasının adımı olarak değerlendirilmelidir.

Farklı eğilimlerin farklı ülke ve çalışma anlayışları taşıyarak platformda yer almaları, platformun birliğinin sağlanmasının önünde bir engel değildir. Aksine, birliğin sağlanmasının bir zorunluluğu olarak görülmelidir.

Kalıcı bir kurumlaşma ile farklı eğilimlerin birliği nasıl bağdaştırılacaktır? İlk olarak üzerinde yükselenen zeminin sendikal niteliğini. Farklı eğilimleri içinde bulundurma özelliğine sahip olduğunu tekrar hatırlatmak gerekir. Platform, tek bir eğilimin kurumlaşma alanı değil, ortak çıkarların birleştirdiği taban örgütlenmelerinin ve onların farklı eğilimlere sahip temsilcilerinin ortak örgütlenme biçimidir. Demokratik öğrenci hareketinin örgütlenme ve eylemlerinde belirleyici yere sahiptir. Bu örgütsel ve platformun birliğinin sağlanması başka farklı eğilimlerin sorumluluğundadır. Platformda ortaya çıkan ayrışmalara baktığımızda, bunların genellikle bir diğerine karşıtlık biçiminde ortaya çıktığını görüyoruz. Bununla birlikte, artık bir nesleşme özelliği de gözlenmektedir. Platformun birliğinin ve tekliğinin sağlanmasında ise, tüm bu farklılaşmalara karşın, demokratik öğrenci hareketinin ortak olan çıkarlarının başa konması esas olmalıdır.

Platformun çalışmalarında ortaya çıkan ayrışmaların ve tekrar toplanmayı güçleştiren sorunların başında bugüne kadar platformda ahenk kaynaklar giderilmeliydi. Platformun çoğunluğuna dayalı olarak alınan her karar, yeni bir ayrışmanın kapısını açmıştır. Platformu sıkıştırılan kararlara dayandırılarak yürütülen çalışmalar, hareketin ortak çalışması ve mirası biçimine dönüştürülememişti. Yaratılan birikime dayanarak ileriye doğru birlikte yürümenin engellenmişti.

Platformda alınan kararların doğruluğu ve ortak bir çalışmanın yürütülmesinin vazgeçilmez koşulu olarak, bugünkü pratiği etkileyecek düzeydeki (kuruluş, yayın vb.) tüm kararlar üzerinden geçirilmek, üzerinde ortak bir anlayışa ulaşılana kadar platform kararı olarak değerlendirilmemelidir.

Platform çalışmalarında gündemin tekrarlanması bir başka ayrılık olarak ortaya çıkmaktadır. İleri sürülen tartışma konuları bir yandan, platformu öğrenci gençliğin gündemindeki sorunlardan uzaklaştırmakta diğer yandan birim derneklerinin [illegible] ilişkin görüş ve tavır belirlenmesini engellemektedir. Tartışmaların zaten kısıtlı olan zamanını almakta ve toplantılarını kesin bir sonuca ulaşmadan bitirilmesi, platformun etkinliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Anadolu derneklerinin kredi sorunlarını tartışıp, ortak bir tavır almak için, Anadolu derneklerinin platformu konulmadan fikrine ilgi göstermeleri, sonuç bir derekte, bu nedenle, ülke düzeyindeki platformun toplanması ve verimli bir çalışma yürütülmesinin sağlanması için ciddi bir ön hazırlığa gereksinimi vardır.

Demokratik öğrenci hareketi içinde yer alan eğilimlerin önemli bir kısmı çeşitli dergiler etrafında kümeleşmektedir. Gençlik dergileri ve gençliğe yönelik yayın yapan dergiler, öğrenci hareketi üzerine değerlendirmeler yapmakta, görüş ve öneriler sunmaktadır. Dergilerin oluşturacağı platform, güncel gelişmeler ve görevlerin saptanmasında, gündeme getirilen önemler üzerinde tartışıp, ortak nuddelerin belirlenmesinde önemli bir işlev üstlenecektir. Dergiler platformunda yürütülen ön hazırlıklar, çalışmaların gereksiz tartışmalardan kurtarılıp, üzerinde anlaşılan konularda ortak bir yönlendiricilik altında kısa sürede tamamlanıp karar aşamasına ulaştırılmasında etkili bir çözüm yolu olacaktır.

Platformun da hazırlık çalışmalarında dernek temsilcileri arasında sürdürülebilirliğinin önemi büyüktür. Doğrudan birim derneklerinin tabanlarındaki sorunların, artık ve eğilimlerin sözcülüğünü üstlenen dernek temsilcileri arasındaki ilişkilerin sistemleştirilmesi, kurulu bulunanların sürekliliğinin sağlanması öne alınmalıdır.

Yetkilerini dernek tabanlarından alan ve yine onlara karşı sorumlu olan dernek temsilcilerinin sürdüreceği ön hazırlık, dernek üyelerinin ülke düzeyindeki platform çalışmalarına katılımlarının yolunu açacaktır.

Gerek büyük ilker düzeyinde, gerekse Anadolu dernekleriyle sürdürülen ilişkiler, öğrenci derneklerinde ortak sorunların tespiti edilmesinde ve platformun gündeminin belirlenmesinde önemli bir adım olacaktır. Rejimin bugüne kadar yükseköğrenimde yarattığı sorunlar ve üniversitelere, öğrenci derneklerine yönelik saldırılarla yeni planları düşünüldüğünde, ilişkilerin yönelitilmesi sırasında en önemli noktalardan biri olacaktır. Gündemin belirlenmesi sırasında ortak sorunlar, eylem katkı ortak çıkarların belirleneceği platformda neler üzerinde durulacağı.

Demokratik öğrenci hareketinde, ülke düzeyinde tek bir platformun sürekliliğinin sağlanmasında iç işleyiş biçimlerinin önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Platformun ilk toplantısından başlayarak getirilen öneriler, içeriği ile değil, kimin tarafından getirildiğine bakılarak değerlendirilmiş ve sonuçta platformun ortak kararlar almasının önünde olmasının bir boyası bir süreçte, platformun çalışmalarını yürütebilmek, öğrenci hareketine yolgöstericilik yapabilmek ve çalışmaların uyumunu sağlayabilmek için en çoğunluğuna dayalı bir işleyiş kabul edilmiştir.

Platformda oy çokluğuna dayalı olarak alınan kararlar yaşamda karşılığını bulmasına ve hareketliliğe sağlamasına karşın, platformun bir bütün olarak hareket etmesini sağlamaya yönelmiştir. Çoğunluğun oyuna dayalı olarak alınan kararların azınlıkta platformun ilkesi tarafından desteklenmediği, farklı eğilimlerin katılmadıkları önerileri platform kararına dönüşüp de çıkarılmaya uygulanmaya fiili ayrışmaya neden olduğu, bunun bir adım ilerisinin platformun birliğini ortadan kaldırmaya uygun seminler yaratığı, yaşanan deneyler ile görülmüştür.

Ülke düzeyindeki platformun uzun tartışmalar sonunda oy çokluğu ile aldığı kararların demokratik öğrenci hareketi içinde yer alan farklı eğilimler tarafından uygulanmaması, kimi zaman karşı görüşlerin savunulması ve prestige geçirilmesi, hareketin tabanında platforma karşı bir güvensizliğin doğmasını da beraberinde getirmiştir.

Platformun tekliğinin ve sürekliliğinin sağlanması, farklılıklarıyla birlikte tüm eğilimleri birleştirebilecek ortak bir işleyiş kurulmasına bağlıdır. Böylesi bir işleyiş, kararlarda oybirliğinin aranması ile gerçekleştirilebilir.

Kararların oybirliğiyle alınmasının benimsenmesi, ancak platformun gündeminin belirlenmesinde verimli bir önhazırlığın gerçekleştirilmesiyle olanaklı kılınabilir. Platformun gündemi, öğrenci gençliğin ve örgütlenmesinin gündemi ile çelişkiler ve gerçekçilere göre belirlenmelidir. Üzerinde henüz anlaşılamamış ve yakın zamanda anlaşılabilmesi olanaklı olmayan konular, platform toplantılarının dışında ele alınmalıdır.

Uzun bir süre tartışma ve üzerinde ortak bir anlayışa ulaşılamayan ülkeler tartışmanın da bu bakışla değerlendirilmesidir. Nitekim, bugün öğrenci derneklerinin ülkeyle ortak olan sorunları vardır. Derneklerin kuruluş çabaları ve diğer çalışmaların, ortak sorunlarla karşılaşmakla, ortak engellerle uğraşmaktadır. Toplumun genel koşullarının öğrenci gençliğe yansıması olan bâyası bir süreç yaşanırken, birlikte savaşımı yükseltmek için varolan ortak zeminlere dayanmak yerine, kendi anlayışının tabakınlı olmaya olmaz koşul olarak ileri sürmek, tüm güçlerin birleştirilmesi görevine uygun bir yaklaşım olmayacaktır.

Kararlarda oybirliği ilkesinin uygulanması, farklı eğilimlerin platformun ulaştığından, yapılacak çalışmalara kadar uzanan bir alanda, ayrığa değişkenleri koruyarak bir arada bulunmalarının koşullarını yaratacaktır.

Platform toplantılarından önce yeterli bir önhazırlığın yapılması ve ortak gündemin saptanması, çalışma önerilerinde ısrarlı farklılıkların olmasını engellemez. Oybirliği ilkesine dayalı karar alınmasının kabul gördüğü koşullarda, yürütülecek çalışmalara ilişkin genel farklılıklar platformun ilgili konudaki kararı almasının önünde bir engel oluşturmayacaktır. Oybirliği sağlanmadığı gerekçesiyle birliğin bir konuda platformun karar almaması, bizim derneklerimin bağımsız yürütecekleri çalışmalara ilişkin bir sınırlayıcılık taşımamaktır. Oybirliği ile karar alınması ilkesinin sonuçlarının, çoğunluk eğiliminin platformun görüşlerini belirlemeyeceğinin kabul edilmesidir. Aynı zamanda çalışmanın yürütülmesinin tarzını gösterir de, bir platform görüşü olmayacağının belirlenmesidir.

Daha açık ifade etmek gerekirse, bir etkinliğin yapılması doğrultusunda platformda çoğunluğun görüşbirliği sağlansa bile, oybirliğine ulaşılmadıkça, o etkinliğin yapılması komşunda bir platform kararının çıkarılmamalıdır. Ancak sık sık konuşu etkinliğin yapılmaması gibi bir sonuç da elde edilmemelidir. Etkinliği gerçekleştirmek isteyen birim dernekler, tek tek ya da bir araya gelerek çalışabilirler. Sonuçta, etkinlik bir platform kararı olarak değil, bilen derneklerin girişimi olarak yaşama geçebilir. Bu durumda, alınmış bir kararın karşı hareket etmek değil, ortak kararın alınmadığı durumda bağımsız davranabilmek söz konusudur.

Oybirliği ile karar alınması, merkezi bir örgütlenmede işleyişin zayıflamasına neden olmamalıdır. Platforma katılan her temsilcinin, kendi derneğinin görüşlerini, derneksel kararlarını yansıttığı kabul edilmelidir. Tüm öğrenci derneklerinin, herhangi bir ara kademe ile sınırlanmaksızın, doğrudan platforma katılması, tabanın çalışmalara doğrudan katılımı olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda, tabanın eğilim ve kararlarını uyum olarak, oybirliği ile alınan kararlar, demokratik öğrenci hareketinin bütünlüğü bağlayıcı ve uygulamada etkinliğini artırıcı bir işlev görür.

Oybirliğinin sağlanamaması durumunda, karar alınamaması, her birim derneğinin görüşlerini saklı tutma ve çalışmalarını sürdürme hakkını doğurmaktır. Ülke düzeyinde demokratik bir örgütlenmeyi hedefleşen platformun, birim derneklerinin kendi çalışmalarına da girişim alanı tanıdığının bir göstergesi olmalıdır.

Demokratik öğrenci hareketinde, etkin bir merkezi önderliğin yaratılması, örgütleme ve eylemin birliğinin sağlanmasında çözülmesi gereken bir sorundur. Platformun çalışmalarına başlaması ile çıkartılmasına karar verilen süreksiz yayının seçilmiş yazı kurulu, eşgüdüm ve dayanışmanın sağlanmasına zemin yürütülmüş işlevini üstlenmeliydi. Ancak, yayına karşı gösterilen olumsuz tavrın yanı sıra, yazı kurulunun platformda yer alan tüm eğilimleri temsil edememesi, etkili bir çalışmanın önünü tıkamıştır.

Bugün merkezi sendikal bir yapıya duyulan gereksinim ortadan kalkmamıştır. Birincisi, yayın, federasyonlaşma hakkının önüne politik engellerin dikildiği bo-

YARATMAK İÇİN İLERİ!..

şullarda öğrenci derneklerinin merkezi örgütlenmesinin bir ön biçimi olarak önerilebilir. İkincisi, öğrenci derneklerinin yığınsallaşmayı başarmalarında ortak bir örgütleyici araca karşılık gelmektedir.

Öğrenci derneklerinin merkezi, sendikal yayınının içeriğinin tartışmasını bir başka yazıya bırakmakla birlikte, demokratik öğrenci hareketi içinde yer alan tüm güçlerin ortak çabaları ile çıkartılacak ve birlikte sahiplenilecek tek bir yayına duyulan gereksinimin altını çizmeyi gerekli görüyoruz.

Platformun oybirliği ilkesine dayalı olarak çalışmasını sürdürdüğü koşullarda, birleşik bir yazı kurulunun oluşmasının zemini yaratılmalıdır. Platformda yer alan tüm eğilimlerin ağırlıkları oranında yer alacakları, karşılıklı dengeler değil, antagonist konular üzerinde çalışma kararlarının alındığı birleşik bir yazı kurulunun oluşturulması ve tek bir platform yayınının çıkartılması demokratik öğrenci hareketinin önünü açacaktır.

Yazı kurulunda, ilkeye ve önemli birim derneklerinin temsilinin yanı sıra, var olan tüm eğilimlerin kapsanması, tarafgetirilmelerin yaşandığı demokratik öğrenci hareketi içinde, ortak tavır belirlenmesinin ve öğrenci gençliğin örgütlü kesiminin bir bütün olarak davranmasının koşulunu yaratacaktır. Federatif, sendikal bir örgütlenmede, merkezi önderliğin kararlarının birim derneklerinin ortaklaşım ve eğilimlerini yansıttığı oranda geçerli ve etkili olacağı açıktır.

Öğrenci yığınlarının öğrenci derneklerinde örgütlenmesini sağlamaya yönelik bir yayın, öğrenci derneklerinin ortak ve bağımsız denetimi çıkarılmalıdır. Demokratik öğrenci hareketi içinde yer alan tüm eğilimlerin ortaklaşım katılımı ve öğrenci derneklerinin örgütlenmesinde bir araç olarak kullanılacağı bir yayın, ancak derneklerde artışa çıkan ve sağlaşmalara yol açan tartışmalar nedeniyle uzak durmayı tercih eden yığınların kazanılmasına görevini başarabilir. Farklı eğilimlerin çıkartılan yayınların önemi ve değeri yadsınamaz. Ancak geniş öğrenci yığınlarının derneklerde örgütlenmesini sağlayacak olan, birleşik bir önderlik altında çıkartılacak ortak bir yayındır.

Bugün demokratik öğrenci hareketinin önünde, öğrenci gençliğe ve örgütlenmesine yönelik yeni saldırılara gösterilecek tepkilerin belirlenmesi ve nasıl bir mücadele izlenmesinin saptanması konusu durmaktadır. Ülke düzeyinde tek bir platformun toplanması ve somut ürün bir eylem yürütülmesi gerekmektedir. Tek bir platformun ve birleşik merkezi önderliğin sağlanması, öğrenci gençliğin akademik-demokratik savaşımı içinde yer alan eğilimlerin ortak sorumluluğudur.

Alpay Tuncer

SOL GÜÇLERİN ORTAK ÇALIŞMA ALANI

NASIL BİR ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ?

"Demokratik öğrenci hareketinin gündemindeki tartışma yeni bir atılımı gerçekleştirecek açılımlardır. Gençlik bu açılımı gerçekleştirecek deney birikimine ve atılımı gerçekleştirecek potansiyele sahiptir."

Öğrenci hareketi bütün engellemeler ve acılıklara rağmen gelişiyor, güçleniyor. Bir süre baskı ve keyfi uygulamalara maruz kalmakla birlikte artık yeni bir aşamaya gelmiştir. Bu yeni aşama gençliğe mutlaka gerçekleştirmesi gereken sorumluluklar yüklemektedir. Demokratik öğrenci hareketinin gündemindeki tartışma yeni bir atılımı gerçekleştirecek açılımlardır. Gençlik bu açılımı gerçekleştirerek deney birikimine ve atılım gerçekleştirecek potansiyele sahiptir. Ancak öncelikle demokratik öğrenci hareketinin dağınıklığının önüne geçilmeli ve örgütlü biçimde davranabilmesi sağlanmalıdır. Bunu sağlayabilmenin yolu aynılıkları değil, farklılıkları değerlendirmeyi mümkün kılan tartışmaların (tül olarak eşmekten geçer. Ancak tartışmanın sonuçlandırılmasının olması platformun iş yapamamasında da bir gerekçesini oluşturmamalıdır. Aksi, diğer tartışmaya demokratik öğrenci hareketine ve dolayısıyla bakış açısının farklılığının kaynaklandığı reaktiftir. Tartışmaların sonuçsuz ve ancak bakış açısını ve değerlendirmelerin tekleşmesiyle mümkündür. Bu koşullar altında ortaklaşa hareket etmenin yolu ise aynen yaratıcı tartışmaları birlikte iş yapmanın önüne koymamalıdır. Bu yaklaşım tartışmaların kesilmesini değil, bu tartışmaların ebette sürecektir, elverişsiz hem grupların birbirine daha iyi tanıyabilmesi, hem de farklı bakış açılarının ortaklaşabilmesi açısından olumlu da görüyoruz), ancak devam ettiği süreç birlikte iş yapmanın önünde engel olmasını istemiyoruz. Tartışmalar sürerken bir yandan da somut adımlar atılmalıdır. Bu noktada demokratik öğrenci hareketinin önünde somut görev olarak *"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz"* tartışmasının yaygınlaşmasını; mücadele programının ve taleplerin netleşmesi açısından da bir gereklilik olarak görüyoruz. Tartışmanın yaygınlaştırılabilmesi için ise öncelikle çalışmanın amaç, işlev ve yöntemlerini saptamalıyız.

ÇALIŞMANIN AMACI VE İŞLEVİ

Demokratik öğrenci hareketinin dersanelerin kurulmasıyla resmi kazanan ve güçlenen son üç yıllık mücadelesini değerlendirdiğimizde YÖK'e karşı yürütülen başarılı bir mücadele yürütmüyoruz. Bununla birlikte, gerçekleştirilen eylem ve kampanyaların birbirinden kopuk geliştiğini de görüyoruz. Bu kopukluk her eylem ya da kampanya döneminde artan kitlesel bir sonraki döneme aktarılmasını da güçleştirmiş, bazen grafiği düşmüş durumdan değil, inişli çıkışlı bir grafik oluşturmuştur. Bu koşullarda hedefe ulaşmak da güçleşmektedir.

Her atılım sonrası adımın demokratik öğrenci hareketini özerk ve demokratik üniversiteye biraz daha yaklaştırması ve yine her atılan somut adımın bir sonraki atılacak adımı da belirginleştirmesi gerekmektedir. Bu ise, demokratik öğrenci hareketinin taleplerini net biçimde koyan bir mücadele programı ile mümkündür.

Bu netleşme, *"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?"* sorusuna geniş öğrenci yığınlarının katıldığı bir tartışma sürecinin sonucunda sağlanabilir. Geniş katılımlı bir tartışma sürecinin sonunda ortaya çıkacak bu mücadele programı demokratik öğrenci hareketinin güncel pratikte değişen koşullara karşın temel hedeften sapmamasını sağlayacak ve her koşulda mücadelenin ne için, kime karşı, hangi yöntemlerle sürdürüleceğini ortaya koyacaktır. Çünkü tartışma sürecinin kendisi öğrenci gençliğin sorunlarına daha duyarlı yaklaşmasını ve sorunlarının çözümü için mücadeleye daha aktif katılımını sağlayacaktır.

Tartışmalara dersaneler düzeyinde ulaştığı noktada çalışma somut verilere dökülmelidir. Kurumların ve her türlü kurumlaşmaya öne ve amaca takılmaksızın kayıt çalışma, ancak "anarşistler"in bakış açısı olabilir. Öğrenci gençliğin bugün "YÖK'e hayır" belgisini yükseltmeleri ve kitleleri bu slogan altında mücadeleye kazalara etmelerin nedeni, YÖK'ün bu kurum olduğu için değil, düzene ve işlevine karşı çıktığı içindir. Ye-

"Geniş katılımlı bir tartışma sürecinin sonunda ortaya çıkacak bu mücadele programı demokratik öğrenci hareketinin güncel pratikte değişen koşullara karşın, temel hedeften sapmamasını sağlayacak ve her koşulda mücadelenin ne için, kime karşı, hangi yöntemlerle sürdürüleceğini ortaya koyacaktır."

"Demokratik öğrenci hareketinin önünde somut görev olarak "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz' tartışmasının yaygınlaşmasını; mücadele programının ve taleplerin netleşmesi açısından bir gereklilik olarak görüyoruz."

ni bir üniversite kurulmuş da "Yaşasın Özerk Demokratik Üniversite" sloganıyla bağdaşmaktadır. Tartışmanın sonuç verilerinden biri de işte bu belginin özerk-demokratik üniversitenin tanımlanması olacaktır.

Tüm bunların yanı sıra bu tartışma iş yapmaya yönelik somut bir zemin yaratacaktır. Böyle bir zeminin yakalanması demokratik öğrenci hareketini de soyut tartışmalardan kurtarıp birlikte iş yapabilmenin koşullarını sağlayacaktır. Tartışmaların aynı zeminde sürmesi ve ortak bir hedefe yönelmesi durumunda farklı düşüncelerin ortaya çıkması, somut çalışma anlamında farklı önerilerin getirilmesi, birlikteliği zedelemeyecek, aksine güçlendirecektir.

BU ÇALIŞMA, SALT ÖĞRENCİ ÇALIŞMASI DEĞİLDİR

Ülkede demokratik kazanımların için verilen mücadelede tüm demokrasi güçlerinin payı vardır. Özerk-demokratik üniversite mücadelesi de ülke genelinde süren bu demokrasi mücadelesinin önemli bir bileşenidir. Bu anlamda özerk-demokratik üniversite mücadelesi salt öğrenci çalışması değil, tüm demokrasi güçlerinin ortak çalışmasıdır.

Akademik-demokratik mücadele asıl olarak öğrenci gençliğin mücadelesi olmakla birlikte, anti-demokratik baskıcı rejimin bir kurumu olan anti-demokratik üniversitenin demokratikleştirilmesi de demokrasi sorunudur.

Ancak diğer toplumsal güçlerin bu mücadeleye katılmaları, öğrenci hareketine destek sağlama anlamında değil, kendi alanlarında üzerlerine düşen görevlerin yerine getirilmesiyle sağlanabilir.

Somutlarsak: eğitimin yönetiminde ve içeriğinin demokratikleştirilmesi için ancak ile 1402'liklerin ve halen üniversitede olan ilerici demokrat öğretim üyelerinin gündeminde dir.

Meslek odalarının geleceği bugün üniversitede olan öğrencilerde yatmaktadır. Odalar kendi gelecekleri bellirleme hakkına sahip olmalıdır. Bunun yolu da odaların meslek yaşamının pratiğinden çıkarılan sonuçlara dayanarak eğitim sürecinin yönlendirilmesine katkıda bulunabilmesinden geçmektedir.

Bir kurum olarak üniversitenin demokratikleştirilmesi ve eğitim sisteminin üretim sürecinin ihtiyaçlarına yanıt verici bir biçimde düzenlenmesi, demokrasi mücadelesinin en önemli bileşeni olması anlamında işçi sendikalarının da gündemi oluşturmaktadır.

Demokratik hakların kazanılması mücadelesinde kamuoyu oluşturmaya yönelik olarak halkın aydınlatılması görevi ağırlıklı olarak basın ve aydınlara düşmektedir. Özerk-demokratik üniversite mücadelesinin tanıtılması ve buna yönelik olarak kamuoyu oluşturulması da kuşkusuz bu kapsam içerisinde yer almaktadır.

"Her atılan somut adımın demokratik öğrenci hareketini Demokratik ve Özerk Üniversiteye biraz daha yaklaştırması ve yine her atılan somut adımın bir sonraki atılacak adımı da belirginleştirmesi gerekmektedir. Bu ise demokratik öğrenci hareketinin taleplerini net biçimde koyan bir mücadele programı ile mümkündür."

Tek tek üniversite verdiği demokrasi mücadelesinde enternasyonalist dayanışma gösterdi edilemeyecek öneme sahiptir. Yüksek öğrenim gençliği sürdürdüğü ekonomik-demokratik mücadeleye uluslararası öğrenci hareketinden destek alması enternasyonalist dayanışmanın bir parçası olmalıdır.

Tüm toplumsal kesimlerin istem ve gereksinmelerini karşılamak amacıyla yaratıldıklarını iddia eden siyasi partiler ve milletvekilleri, bu toplumsal kesimlerden biri olan öğrenci gençliğin istem ve gereksinimlerini de gündemlerine almak zorundadır.

Üniversitenin demokratikleştirilmesi için farklı alanlarda sürdürülecek bu mücadelelerin koordinasyonu ve örgütlenmesi ise öncelikle gençliğe düşmektedir.

"Demokratik öğrenci hareketinin taleplerinin ve mücadele programının netleştirilmesi görevi, sol potansiyelin üzerinde anlaşamaması için hiçbir gerekçenin geçerli olamayacağı somut bir görevdir."

ÇALIŞMADA SOL POTANSİYELİN GÜÇ BİRLİĞİ

Demokratik öğrenci hareketi içinde sol güçlerin özerk-demokratik üniversite sorununa bakış açılarından farklılıklar içerebilir. Ancak bu farklılıkların var olması mücadele bedellerinin netleştirilmesi görevinin önünde engel değildir. Bu çalışma ortak hedefe yönelik somut adımlar içermesi açısıyla birlikte iş birliğinin de yolunu açacaktır.

Demokratik öğrenci hareketinin taleplerinin ve mücadele programının netleştirilmesi görevi, sol potansiyelin üzerinde anlaşamaması için hiçbir gerekçenin geçerli olamayacağı somut bir görevdir. Bu çalışmayı birlikte yürütmek zorunludur.

Birliktelik demokratik öğrenci hareketinin ideal bir açıdan gerçekleştirerek güçlenmesi açısından bir güven unsuru ve motor güç olacaktır. Pratik bi süreçte önünde engel olan sol içi sosyal tartışmaların demokrasi ve geniş öğrenci kitlesi üzerinde yaratığı olumsuz imajın tersine çevrilmesi anlamında da bu çalışma bir dönüm noktası oluşturacaktır. Demokratik öğrenci hareketinin motor gücü olan sol güçler arasındaki dağınıklık gençliğe güvensizlik aşılamaktadır. Bu çalışma içerisinde sol potansiyelin birlikte davranabilmesi bu güveni yeniden sağlayacağı gibi, sol güçler açısından da öğrenci gençlik alanında birlikte davranabilmenin sınavı olacaktır.

Sonuçta bu çalışma hem sol gençlik ve öğrenci hareketi, hem de öğrenci hareketi ve diğer demokratik güçler arasındaki ilişkileri, güvene dayanan bir zemine oturtacaktır. Bu güven tüm demokrasi güçleri arasında demokrasi mücadelesinde kalıcılığa sahip bir paralellik ve ilişkiler ağının netleşmesini sağlayacaktır.

ÇALIŞMANIN ÖRGÜTLENMESİ

Bu çalışmadaki temel sorunumuz *"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz!"* sorusunun tüm toplumsal kesimlerde, özellikle öğrenci gençlik içerisinde tartışılmasını sağlamaktır. Böylesine geniş bir çalışmanın da dar uzmanlık bilimleriyle yapılamayacağı açıktır. Çalışma kütüphaneye dayanan akademik bir çalışma olarak değil, bir eylemlilik zemini olarak algılanmalıdır.

Böylesine geniş bir tartışma ve eylemlilik zemininin yaratılması, çalışmanın kampanya tarzında organizasyonunu ve örgütlenmesini gerektirmektedir. Bu örgütlenme birimlerde kurulacak komisyon ve komitelerle sağlanıp yönlendirilebilir. Komisyon ve komitelerin geniş yığınları tartışmaya çekebilmesinin güvencesi bu yapılanmalarda tüm sol gençliğin birlikte bulunmasıdır.

Bu kampanya zemininde tartışmaların zenginleştirilmesi ve derinleştirilmesinde politik gençlik dergilerine önemli görevler düşmektedir. Hedefe yönelik farklı yaklaşımların tartışılmasının ortak bir zeminde gerçekleştirilmesi için politik gençlik dergileri de kendi aralarında koordinasyon kurmalıdır. Bu koordinasyon aracılığıyla çalışmanın zenginleştirilmesi yanında dergilerde çıkacak yazılara bir nakilmalı, kitleyi tartışmaya çekecek diğer yöntemler de kullanılmalıdır.

ÇALIŞMA TARZI

> *...çalışma tarzının eksenini, kitleyi tartışmaya çekmek oluşturmalıdır.*
> 12 Eylül'le birlikte demokrasi güçlerinin elindeki olanakların önemli ölçüde zayıflediğini düşünürsek, kitleyi tartışmaya çekebilecek çalışma tarzının yaratıcılık ve cesaretle geliştirilmesi gerekmektedir. Bugün gençliğin kendisini birey olarak ifade edebildiği, tartışma süreçleri sonundaki çalışmaların etkin olarak katıldığını bilerek buna olanak tanıyacak yöntemlere ağırlık vermek gerekmektedir. Geniş kitleyi tartışmaya çekecek her türlü yöntemi seçmek ve tartışma süreci zenginleştirilmelidir. Bütün bunlarla birlikte öğrencilerin düşünceli tavırlarının yükseleceği çalışmaları da aktif destek sağlanmalıdır.

"Sonuçta bu çalışma hem sol gençlik ve öğrenci hareketi, hem de öğrenci hareketi ve diğer demokratik güçler arasındaki ilişkilerin güvene dayanan bir zemine oturtacaktır."

Takvim, kalem, afiş, rozet vb. destekleyici unsurlarla da kampanya daha renkli ve ilgi çekici hale dönüştürülmelidir.

ÜLKE DÜZEYİNDE ORTAK HAREKET

Çalışmanın ağırlığı, birimlerde kitle içinde yapılacak tartışmalara dayanmakla birlikte ülke düzeyinde ortak hareket etmenin zorunluluğu açıktır. Bu zorunluluğun nedenlerini aralarak, ülke çalışmanın bütünselliğini sağlamak ve tek tek birimlerde kullanılan yöntemleri, sonuçları tartışma tazammun diğer birimlere de aktarmak, ikincisi ülke düzeyinde süren demokrasi mücadelesinde gençliğin örgütlü biçimde yer almasını sağlamak. Demokratik halk muhalefetinin diğer bileşenleri ile demokratik öğrenci hareketi arasında bütünlüğe sahip, kalıcı, sayılı ve örgütlü bir ilişki kurmak. Üçüncü olarak da uluslararası öğrenci hareketi ile ülkemizdeki öğrenci hareketi arasında bağlantı kurabilmek ve uluslararası öğrenci hareketinin desteğini alabilmek için ortak davranmak.

SOMUT GÖREVLERİMİZ

- *"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz!"* çalışmasının okullar, üler ve ülke düzeyinde örgütlenmesini oluşturmak,
- *"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz!"* çalışmasının örgütlenmesini sağlamak için (ve bu ihtiyacın da dışında) ülke düzeyinde dernekler platformunun en kısa sürede yerelde toplanmasını sağlamak,
- Ki ile içerisinde süreçte tartışmaların zenginleştirilmesi yönündeki çalışmaları başlatmak.

YENİ ÇÖZÜM

Öğrenci gençliğin örgütlenmesi geçtiğimiz üç yıl içinde daha ileri adımların atılmasını olanaklı kılan bir birikim oluşturdu. Yaratılan birikime dayanarak demokratik öğrenci hareketinin ideolojisel ve eylemsel birliğinin sağlanması da, değişik görüşlerin ortak noktalarının bulunmasını gerekli kılıyor. *YARIN* Dergisi olarak bu alanda yönelik bir tartışmayı başlatmayı gerekli gördük. Bu tartışmada *YENİ ÇÖZÜM* Dergisi ile başlattığımız tartışmayı, gelecek sayımızda *DEMOKRAT ARKADAŞ* Dergisi ile sürdüreceğiz.

YARIN: Demokratik öğrenci hareketinin bugün geldiği noktadan daha ileriye çıkarılması, daha etkin, daha hızlı, daha tutarlı olabilmesi bu alana ilişkin ne tür yeni tutum ve davranış güçlerini ortak istem olarak gerektiriyor. Bu tutum paylaşımına inanıyoruz. Yeni Çözüm Dergisi olarak siz demokratik öğrenci hareketinin geçtiğimiz yıllar içindeki ana sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bizim derneklerin ve bu derneklerin bir araya getiren platformun karşılaştığı engeller, tıkandık olduğumuz noktalar hakkında neler söylersiniz? Bu bir yapıya konuşmaya için uygun bir zaman gündem ve iş önerileriniz nelerdir?

YENİ ÇÖZÜM: Eski seneye açılan bir geçmişe sahip olan öğrenci derneklerinin önünde ikili bir sorun vardı. Bir, mücadele perspektifini aşabilmek, iki, bu mücadele perspektifinin eşliğinde kendi çalışma ve örgütlenme sorunlarını aşabilmek. Bu, bir tüm öğrencilerin kendi iç örgütlülüklerini ve mücadele zeminleriyle tanışmalarının yanı sıra, en önemlisi, derneklerin arasında ki bağlı yazılışmaların geliştirmesi. Yani, örgütlülük sorunu idi konusu. Derneklerin oluşum aşamasından itibaren, pasifliğin pek ihtimal vermek ve gençliğin uzun süreli mücadele ve örgütlenme perspektifini taşıyan yaklaşımlar sonucunda, bu örgütlülük yaratılmasının önüne geçecek engeller büyük oranda aşılarak. Sağlıklı bir mücadele zeminin de pratikte oluşturulmasını. Bir, ayrık örgütlülüğün yaratılmasının gerekse mücadele zeminin açısından hakimiyetinden derneklerin arasındaki örgütlülüğün sağlanmasının bir diğer yazılışmanın gerekliliğini vurgulayan görüşler ileri sürülmüştü. Böylece bir birlik mücadelesinin yürütülmesi gerektiğini savunan görüşler ağırlık kazanmıştı. Bu ayrık adımların da ötesine geçmek üzere de önemli genel toplantılar yapıldı. Fakat ilkel bir örgütlülüğün ötesine geçilemedi. Bu yapılanmanın yetersizliğinin bilincinde olan bir kısım öğrenci derneği ise bu sorunu bir platform oluşturarak aşmaya çalıştı. Bu platformun ilk toplantısında, bu platformun ne olacağı, ne olmayacağı ve nasıl bir yapılanma içinde olacağı tartışıldı. Bu platformun ilk toplantısında, bu platformun ne olacağı, ne olmayacağı ve nasıl bir yapılanma içinde olacağı tartışıldı. Bu platformun ilk toplantısında, bu platformun ne olacağı, ne olmayacağı ve nasıl bir yapılanma içinde olacağı tartışıldı.

Bağımsız Yeni Sendi mücadele zeminini tanımlayamayan, bu mücadele zemini içerisinde somut bir araya gelmeyi sorunsuz yaratılmak bir yana, nasıl bir araya gelecegiz sorununu da aşamayan ve daha çok çıkarcılık yaklaşımı içeren, ağırlıkla da bu yönü beri varolan anlayışa kendi grup çıkarları çerçevesinde günlük politikalar perspektifler belirlemeden kavrak-lanıyor.

"İlkeli bir birlik"ten ne anlıyorsunuz? Bu ilkeli birlikten her grup bir kendi programını değiştiği, bu program kabul edilmesi halinde derneklerin dahil olacağı bir yaklaşımı anlamıyorsunuz. böyle anlaşılmasının gerekliliğini düşünüyor musunuz. Bunun da nedenini açıklayınız.

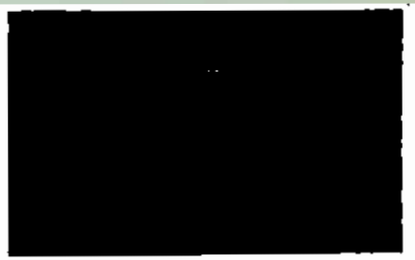

Söyleşiye Yeni Çözüm adına Turan Dolu katıldı.

■ Derneklerin doğal olarak, demokratik kitle örgütleridir. Demokratik kitle örgütleri kendi içerisinde belirsizlen bir pluralizmi barındırır, çeşitli politik görüşleri olan heterojen bir kitleyi, ilkeli birlik, bu kitleler arasında en genel ortak noktaları yakalayabilecek ve noktalar gerçekleşmesinde varolan mücadeleyi ve birliği geliştirecek unsurlardır. Demokratik kitle örgütünün demokratiklik vasfı ikt nedenden kaynaklıdır. Kendi içerisindeki demokratikleşleyiş, demokrasinin varlığı ve ülkede varolan demokrasi mücadelesi içinde aldığı yer. Bu da demokratik kitle örgütü olarak öğrenci derneklerine bakışımızda, ülkedeki genel demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin geliştiği en temel kuruluşlara, mücadele ve örgütlenme anlayışının yaygınlaşma gerisi. Ancak diğer bir yaklaşımda, öğrenci derneklerini yalnızca bir kitle örgütü olarak görem, ülkedeki bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin varolan en genel çıkışlarının bu alana yansıtılmasından kaynaklanan özgül yanları görmeyeli, bu anlamda demokratik kitle örgütlerinin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde taşıdığı işlevi doğru olarak tanımayan yaklaşım oldu. Bu yaklaşımın en genel doğruları ve önemi mücadele pratiğinde de ortaya çıkardığı en genel doğru perspektifi görememesi ve buna uygun tutumlar alınmaması ilke birliğin yaratılmasında tıkanıklıklar ortaya çıkardı.

Bu nedenle yapılacak, oluşturulan platform zeminini ilkeli bir temel üzerinde yeniden tanımlamaktan, varolan geniş potansiyeli bünyesinde yönlendirme işleviyle ortaya çıkıp. Bu ilkeli yapılışla öğrenci gençliğin hareketini kendi anlayışı paralelinde sürdürmeye çalışır. Derneklerin platformu içerisinde tutarlı yaklaşımlar geliştirmeye çalıştık. Daha önceki platform toplantılarında olsun, özellikle, son platform toplantısında olsun, bir yaklaşım kendini öncülük ilkeli birlik -ki bu bizim anladığımız ilkeli birlik anlayışımızla bir anlam taşımıyor değil- yerine bir birlik modelini yerleştirmeye çalışıyordu. Bu yaklaşım, bir ilkeli birlik anlayışı değil,

öğrenci gençlik 88'e mücadeleyle girdi...

Öğrenci dernekleri ve derneklere üye öğrenciler üzerinde uygulanan polisiye baskılar gün geçtikçe yoğunlaşarak ve yeni biçimler alarak sürüyor. Polis-idare işbirliğinin bir sonucu olarak öğrenciler sınav salonlarından ve yurtlardan alınıp sorguya çekiliyor; aktivitelerde ve evlerinde izleniyor, derneklerin kitleselleşememeleri için her türlü engelleme ve baskı uygulanıyor, dernekler kamuoyu karşısında "gözaltı odağı" olarak gösterilmeye çalışılıyor.

Tüm bunlar yetmezmiş gibi İstanbul polisi son dönem dernekleşme ve dernekçilik öğrenci hareketine yönelik yeni bir uygulama içine girdi. Derneklerin, sorunların yanı sıra, bu yolda kamuoyu yaratmak amacı ile yapılacak basın açıklamalarını fiili olarak engelleme, açıklama yapmaları gerektiğinde bile biçiminde gittikçe yeni uygulamalarıyla dernekler, kamuoyu yaratmak, sorumlarını ve eylemleri duyurmak hak ve özgürlüğüne çalışılıyor.

Bu uygulamaların çeşitli nedenlerle geçtiğimiz ay içinde yaşandı.

7 OCAK 1988
İTÜ'de Derneklerin Kültür-Sanat Çalışmaları Engelleniyor

İTÜ Yönetim Kurulu 22 Kasım 1987 tarihinde bir kararla üye "Kültür ve Sanat Birliği Birimi Yönetmeliği" (KSBBY) çıkarıyordu. Yönetmeliğe göre rektörlük, mali fonu da kendisi karşılayarak okul içinde kültür ve sanat etkinlikleri başlatacaktı. Bunun dışındaki tüm etkinlikler ise yasaklanıyordu. Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden beşgün sonra İşletme Fakültesi Öğrenci Derneği ne ait kültür ve sanat odası kapatıldı; öğrencilerin ellerinden pabuçları alındı ve halı oyunları çalışmaları için yer verilmeyeceği duyuruldu.

İTÜ İşletme Fakültesi Öğrenci Derneği (İŞFÖD) nde ilk tepkisi bir imza kampanyası başlatmak oluyordu. Kampanyaya, iki buçuk saat gibi kısa bir sürede okulda bu öğrencilerin üçte dörtten fazlası katılım sağlıyordu. Yönetmeliğe İTÜ dernekleri de toplu olarak tepki gösterdiler. Gerek İnşaat Fakültesi'nde dört gün süt süre dün gösterisi düzenleniyor, İŞFÖD'ün geleneksel hale getirmeyi düşündüğü kültür ve sanat şenliği yıl sonunda yapılması gerekirken, yıl ortasına alınıp 7 Ocak'ta yapılıyordu.

7 Ocak tarihinde aynca, Taşkışla binasında bir basın açıklaması yapan İTÜ öğrencileri "YÖK Kaldırılsın" kampanyası nedeniyle yoğunlaştırılan dağıtım sorgulamalarını ve KSBBY'yi protesto ederken polis saldırısına uğruyorlardı. Polis ailö öğrencileri döverek, yerde sürükleyerek ekip otosuna tıncliliyor ve Emniyet Müdürlüğü'ne götürüyordu. Bu olaydan sonra başlayan İŞFÖD Şenliği'nde bir basın açıklaması yapan öğrenci değil de iktidarla birlikte bu nitaşı da kınayarak özgürce yaratıkları çalıntıların sergiliyorlardı.

7 OCAK 1988
Beyazıt'ta Miting

12 Ocak günü akşam 17.00 sıralarında Beyazıt'ta bir miting gerçekleştiriliyordu. Beyazıt Tiyatro Caddesi'nde mini bir kuyruğundan çıkan yaklaşık yüz kişi trafiği durdurarak "Zam Zulüm İşkence", "Tek Yol Devrim", "Kahrolsun Faşizm", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganlarını atıyorlar. Ayrıca bayrağı ve Turgut Özal'ın posterinin yer aldığı büyük bir posteri yakıyorlardı.

8 OCAK 1988
İTÜ'de Yemek Boykotu

Arkadaşlarının gözaltına alınmasına sessiz kalmayan İTÜ'lü öğrenciler ertesi gün Maçka ve Ayazağa kampüslerinde yemek boykotları gerçekleştirerek bu yardan arkadaşlarına sahip çıkıyor, diğer yandan gözaltına alınmaların kesintisiz yıkırmayacağını gösteriyorlardı.

12 OCAK 1988
Milliyet Gazetesi Önünde Basın Toplantısı

12 Ocak tarihinde Cağaloğlu'nda Milliyet Gazetesi önünde toplanan yaklaşık yüz öğrenci polis barikatını, polis-idare işbirliğini ve çeşitli yayın organlarında son günlerde çıkan yalan haber ve yorumları protesto ettiler.

Son günlerde öğrenciler üzerinde polis-idare işbirliği ile baskılar artırılıyor. Polis hiçbir gerekçe gösterilmeden öğrencileri gözaltına alırken, idare de açtığı disiplin soruşturmalarıyla öğrenciler üzerindeki baskıyı yoğunlaştırıyordu. Özellikle Tercüman ve Milliyet gazeteleri de yaptıkları gerçeğe aykırı yorumlarla öğrenci derneklerinde yaşadığı örgütlerin etkin olduğunu iddia ediyor ve polis baskılarına zemin hazırlıyorlardı.

12 Ocak 1988 günü, öğrenciler tüm bunları protesto etmek ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla bir basın açıklaması yapmak için Milliyet Gazetesi önünde toplanıyorlardı. İÜ Edebiyat Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Gökhan Tırtıl, hazırlanan basın açıklamasını okumaya başladığında olay yerine gelen Çevik Kuvvet ekipleri öğrencilere saldırıyor ve Gökhan Tırtıl'ı sürükleyerek polis otobüsüne doğru götürmeye başlıyorlardı. Orada bulunan öğrenciler, polise müdahale ederek, olayın yasal olduğunu, polisin yasa dışı bir tutum içinde olduğunu ve arkadaşlarının bırakılması gerektiğini belirtiyorlar ve polisle tartışmalık, arkadaşını bırakmadan oradan ayrılmayacaklarını söylüyorlardı. Polisin tepkisi ise yine öğrencilerin üzerine saldırmak oluyordu. Altı öğrenci daha gözaltına alınıyor. Saldırıya uğrayan öğrenciler "İnsanlık Onuru Zorbaları Yenecek", "Polis Baskısına Son" sloganlarını atarak Çevik Kuvvet otobüsüne bindiriliyorlardı.

Yaklaşık yarım saat olay yerinde bekleyen öğrenciler çevre gazeteleri ziyaret etmeye karar veriyorlardı. İlk olarak en yakında bulunan Hürriyet Gazetesi ziyaret ediliyor, daha sonra Cumhuriyet Gazetesine gitmeye karar veriliyordu. Öğrencileri izleyen polis bu duruma da müdahale ediyor ve öğrencilere "dağılmalarını, yoksa dağıtacağını" belirtiyordu. Toplu olarak yürümeye devam eden öğrenciler polisin kendilerini izlemeyi sürdürdüğünü görünce "İnsanlık Onuru Zorbaları Yenecek" sloganını atarak koşmaya başlıyorlar ve Çemberlitaş'a geldiklerinde dağılıyorlar. Ancak kovalama sürerken polis iki kız öğrenciyi daha gözaltına alıyordu.

Aynı gün İÜ Edebiyat Fakültesi Öğrenci Derneği bir basın açıklaması yaparak olayı kınıyordu.

Gözaltına alınan öğrenciler ertesi gün DGM'ye çıkarılarak serbest bırakılıyorlardı.

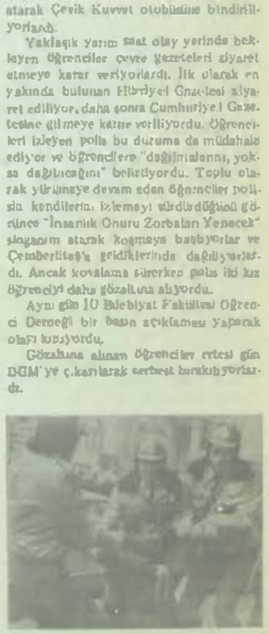

13 OCAK 1988
Basın Toplantısı

12 Ocak 1988 tarihinde yapılmak istenen basın toplantısını polisin zor kullanarak dağıtması ve dokuz öğrenciyi gözaltına alması, İstanbul Edebiyat, Veterinerlik ve Basın-Yayın Fakültelerî Öğrenci Dernekleri'nce ortaklaşa düzenlenen bir basın toplantısında kınandı.

İstanbul Reklam Sitesi'nde yapılan basın toplantısına çok sayıda öğretim üyesinin yanı sıra Aziz Nesin, Cengiz Gürsoy, Suavi Sarıcan ve İHD İstanbul Şube Başkanı Erol Gali p Sandıkcı da katıldılar. Hazırlanan bildiride, öğrenci derneklerinin pek çok yerde gizli örgüt gibi gösterildiği, özellikle Türkiye ve Tercüman gibi gazetelerin bunu sık sık yineleyip, öğrenci dernekleriyle kamuoyunun gözünde leke yaratmaya çalıştıkları belirtiliyordu. Bu çabanın kasıtlı bir biçimde sürdürüldüğü vurgulanırken, öğrenci derneklerinin hiçbir eylemde güvenlik güçlerini hedeflemediği, ancak buna karşın polisin üçbeşyüz dernekliğinin her etkinliğine jopuyla yanıt verdiği dile getiriliyordu.

Açıklama şöyle son buluyordu; "Öğrenci dernekleri nin amacı bilimsel, özerk, demokratik üniversiteye ulaşmaktır. Bu amaçla fırsat eşitliğini ortadan kaldıran tasnif(ç)lara ve üniversite seçme sınavına karşıyız. Bunlar kaldırılmalıdır!"

Basın bildirisi okunduktan sonra Marmara Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencisi ve eylem sırasında gözaltına alınan İlalil Özen kendisine atılan dayak izlerini gösteriyor ve hunharca polisin "uygar davranışı" olduğunu söylüyordu. Özen ayrıca polisin kendisini geçen yıl yapılan siyah çelenk anma olayından dolayı da kaçak olarak ni telediğini, ancak kendisinin bir zaman bulunabilirken biçimde düzenli okula gitti ğini ve bir yıldır aynı adreste kaldığını da söylemiş ekliyordu. Daha sonra söz alan Karadeniz Teknik Üniversitesi'nden bir öğrenci de ceza törüğün kendi okullarında nasıl bir terör estirdiğini anlatıyordu.

13 OCAK 1988
Yemek Boykotu

İstanbul Üniversitesi'nde 400'e yakın öğrenci, polis-idare işbirliğini, gözaltıları, soruşturmaları, keyfi baskıları protesto amacıyla yemek boykolu gerçekleştirdiyordu. 11.30'da yemekhane'ye gelen öğrenciler yemeklerini yemeyerek birbirine karışmıyorlardı. Kısa bir sessizlikten sonra aldıkları birlikte beş türkülük küçük bir gösteri yapıyorlar ve "Keyfi Baskılara Son", "Öğrenci Kıyımına Son", "Polis-İdare İşbirliğine Son", "Gözaltılara Karşı Onuz Omuza" sloganları ile yemekhaneyi terk ediyorlardı.

15 OCAK 1988
"Çan Eğrisi" Uygulamalarını Protesto

14 Aralık 1987 tarihinde, İstanbul Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun alttan öğrenciler hakkındaki bir kararı yürürlüğe girmiş ve 1985-86 ile 1986-87 öğretim yıllarında kaydı silinen öğrenciler için "Çan Eğrisi" uygulaması ile yeniden okullarına dönmeleri olanaklı kılınıyordu. Kesin sınırlarla dikkate değerli veren öğrenciler bir gün sonra durumlarını öğrenmek için Öğrenci İşleri'ne başvurduklarında, kararın yalnızca 1986-87 öğretim yılında kaydı silinenleri kapsadığını, diğerlerinin kalkan dışı kaldığını öğreniyorlardı. Bu yanlı ve haksız uygulama için hiçbir gerekçe gösterilmiyor ya da daktilo hatası olabileceği ileri sürülüyordu.

15 Ocak 1988 Cuma günü İÜ rektörlük binası önünde toplanan öğrenciler, bu uygulamanın nedenini öğrenmek için rektör vekili Sevim Büyükdevrim ile görüşmek istiyorlar, ancak rektörlük binasında tek bir yetkili bile bulamıyorlardı. Saat 15.00'te toplanmaya karar veren öğrenciler toplantı saatinde yine hiçbir yetkili ile görüşemiyorlardı. Rektörlük binasının önündeki Atatürk heykelinin çevresinde toplanan öğrenciler ne yapacaklarına karar vermeye çabalıyorlardı. Bu arada bir öğrenci arkadaşlarıyla birlikte Atatürk'e yazılan dilekçeyi heykele hitaben okuyordu.

Bu dilekçe okunurken heykelin önünde açılan dövizlerde "YÖK Kaldırılmalı", "Atılmalara Son Verilmeli", "Gençliğe Söz Hakkı Verilmelidir", "Öğrenciye Hak, Bize Niye Yok" türünden sözler yer alıyordu.

Daha sonra bir öğrenci, hazırlanan basın açıklamasını okudu. Açıklamada, öğrenci hareketinin demokleşme sürecinde yaşadığı keyfi yasadışı baskılara yer verilip ve keyfiliğin son örneğinin İÜ rektörlüğünün kaydı alınan öğrencilerle ilgili uygulaması olduğu vurgulanıyordu. Yetkililere, uygulamanın nedenine ilişkin sorular yöneltiliyor ve "Öğrencilere yönelik saldırıları, keyfi ve yasadışı uygulamalara son verilmelidir" deniyordu.

Öğrencilerin alkışlarıyla biten açıklamadan sonra 86-86 yılında kaydı alınan bir öğrenci tümatılanların haklarına sahip çıkma gerekliliğini vurgulukrken, ülkenin aydınlarını, yazarlarını, demokratik derneklerini ve ailelerî dayanışmaya çağırıyordu.

Son olarak öğrenciler varolan keyfi, yasadışı uygulamalardan, baskı ve işkencelerden yılmayacaklarını dile getirerek, yakında idare mahkemesine de dava açacaklarını ve mücadelelerini bu yolla da sürdüreceklerini açıklıyorlardı.

Dicle Üniversitesi'nde polis dayağı

"Diyarbakır'da Öğrenci Olmak" yazısı, üniversite yönetimini rahatsız edince, YARIN hakkında fiili bir soruşturma başlatıldı...

Öğrenciler, aylık fiş uygulamasını günlerdir süren yemek boykotuyla protesto ettiler...

Öğrencisi 16 bin yüz Yıldızlı Diyarbakır'daki binasının bu bahçesi var. Yani bereli komandolar, her gün bu bahçede yüksek sesle askeri marşlar söyleyerek talim yapıyorlar. Binadan elli metre uzaklıktaki Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri ise "Valilik, daha hizmi güvenliğimizi bile sağlayamıyor. Devletin polisi, can güvenliğimizi tehdit ediyor, hem de valilikli başbakan da" diyorlar.

Olay, geçtiğimiz ay gerçekleşti. Dicle Üniversitesi'ne bağlı tüm fakülte ve yüksekokullarda aylık yemek fişi uygulamasına karşı yürütülen eylemli ve sürekli yemek boykotu uygulaması çok yaygın bir katılıma ulaşmıştı. Hemen her gün yemekhane önünde toplanan öğrenciler, uygulamaya protesto ediyor ve yemeği yemeden ayrılıyorlardı. 7600 öğrencinin yemek yediği yemekhanede, artık en fazla 600 kişi yemek yer olmuştu.

Öğrenci Derneği kurucuları inkılâbında yeni bir döneme başlanan kültürel etkinlikleri kısıtlanmak ve gelişen demokratik duyarlılığı bastırabilmek için, üniversite yönetimi polise işbirliğinin yeni örneklerini veriliyor. Hemen her gün öğle saatlerinde, okula gelen sivil polisler yemeğe giriyor, masalarda boykota ve boykotçu öğrencilere karşı propaganda yapıyorlar. "Bunlar siyasi değil diyorlar. "Legal etkinlikleri var" diyerek, öğrencilerin "ucuza yemek yeme" isteğiyle gösterdikleri eylemi "yasadışı", "yıkıcı eylem" gibi sözcüklerle karalamaya çalışıyorlar. Özellikle birinci ve ikinci sınıf öğrencilerini, kendi arkadaşlarına karşı sevgi olmaya zorlayan sivil polislerin etkinliği bugünü propaganda ilede sınırlı değil. Öğrenciler içinde liderlik vasfındaki öne çıkanları sağdan etmek için daha değişik bir takım baskı yöntemleri uygulanıyor.

Örneğin, Okuldaki Hal Valiğinin bunca yakınında, bir sınıf mevcudu gelip, yemek boykotuna katıldığı düşünülen bir öğrenciyi okul çıkışında alıp, bilinmeyen bir yere götürüp, 24 saat boyunca sürekli sorgudan geçirdikten sonra bırakıyor.

Olayı "şiddetle kınayan" öğrenci derneği kurucuları ile Bolge Valiğine dilekçe vermeyi planlayan öğrenciler, estirilen terör havasını protesto ediyorlar.

YARIN'a demeç verenler sorgulanıyor

Dergimizin 74. sayısında yayımlanan "Diyarbakır'da Öğrenci Olmak" yazısı, Dicle Üniversitesi yönetimini rahatsız etmiş olmalı ki, YARIN ve YARIN'a demeç veren öğrenciler hakkında fiili bir soruşturma başlatıldı. Yazıyı kimin yazdığı, hangi öğrencilerle konuştuğu, hangi öğrencilerin YARIN' dergisini okuduğu, hangilerinin YARIN'ı sevindiği türünden sorular, pek çok öğrenciye soruldu. Polis ve kimi yöneticiler, öğrencileri tehdit ettiler ve dolaylı yoldan, dergimize de tehdit mesajları gönderdiler.

Ayrıca geçtiğimiz ay içinde yapılan Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yönetim Kurulu toplantısına Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube'sinden bir polis görevlisinin de katıldığı öğrenildi. Bu toplantıda, öğretim görevlilerinden biri dört öğrencisinin yasadışı örgüt üyesi olduğunu ve adlarının Siyasi Şube'ye bildirilmesi gerektiğini savunduğu. Fakülte dekanının karşı çıkmasına rağmen sert bir tartışma yaşandı.

Bu tartışmanın sonucunu ilişkin kesin bir bilgi yok. Kesin olan bir şey varsa, Dicle Üniversitesi'nde anti-demokratik, yasadışı uygulamaların ve baskının azalmaksızın sürdüğü. Öğrenciler ise, tüm baskıya karşın, derneklerini kurma, etkinliklerini geliştirme konusunda kararlı. "Baskıya karşı direnimiz daha da yükselecek" diyorlar.

12 Ocak 1988'de yapılan basın toplantısı sırasında gözaltına alınan öğrenci Erol Ekici ile yapılan söyleşiden kısa bir bölüm:

YARIN: İTÜ Senatosunun kararıyla kurulmak istenen Kültür-Sanat Birliği Birimi Yönetmeliği'nden biraz söz eder misiniz?

EROL EKİCİ: Bu birim, rektörün seçtiği üç öğretim görevlisi ile iki öğrenciden kurulacaktır. Amaçlanan, rektörlüğün geniş mali olanaklarını da kullanarak, okuldaki tüm kültür-sanat çalışmalarını rektörlük gidümünde almak, bu yolla derneklerin sosyal çalışmalar yoluyla kitleselleşmelerinin önüne geçmek.

Bu yönüyle karar derneklere doğrudan yapılan bir politik saldırıdır. Ayrıca rektörlüğün kendi güdümünde yapacağı kültür-sanat çalışmaları, dayatılan "Türk-İslam Sentezi" ideolojisinin yaymaya çalışılacağı, özü itibarıyle gerici bir yapı olacaktır.

Buna karşılık, fakültelerde kültür-sanat çalışmaları öğrenci derneklerinin sosyal etkinliklerinin başta gelenidir. Rektörlüğün de bu konuda çalışmak gibi bir bedeli varsa, derneklerin çalışmaları ile koordinasyona geçmeli, dernekere bu çalışmaları daha yaygın yürütebilecek maddi koşulları -çalışma ve setgüleme alanları vb.- verilmelidir.

Basın toplantısından sonra Şube'de yaşadıklarınızdan söz eder misiniz?

İfade alınırken kendi istekleri doğrultusunda ifade vermeye zorladılar, sürekli hakaret ettiler. Ertesi gün de serbest bırakıldık zaten.

Benge olay polisin derneklere bakış açısının somut bir örneğidir. Bunun yanı sıra son zamanlarda basında çıkan -özellikle Tercüman gazetesinde- derneklerde yasadışı örgüt arayışı haberlerinin altını doldurmak için girişilen bir saldırıdır.

Fatih Güven

YÖK ÜSTÜNE YÖK KURMAK...

Bir süreden beri hazırlıklarının sürdüğü bilinen Yüksek Öğretim Mevzuatı'ndaki yeni düzenlemelere ilişkin taslak, 3 Şubat 1988 tarihli Milliyet Gazetesi'nde, 1. sayfada "ANAP Taslağı Hazır: YÖK Sil Baştan" manşeti ile duyuruldu. Aynı gazetenin 10. sayfasında "Kahveci'nin YÖK Taslağı" başlığı ile 5 sütunda verilen haberden öğrendiğimiz kadarıyla -aynı gazetenin köşe yazarımız Abdülmelek Kesbiçer olarak atlandıktan- eski başbakanımız, yeni devlet bakanı, ANAP'ın altın çocuğu, Özal'ın gözde parmı Kahveci'nin YÖK değişikliklerini tartışmaya çalışacağız.

Öncelikle şunun Milliyet Gazetesi'nce de bilinmesini lôdiasını reddederek başlayalım. YÖK, sil baştan olmuyor. İlgili yeyin silinmesi ve başa dönmesi söz konusu değil. Bir birikim süreci yaşanıyor. Altı yılı aşkın uygulamalarıyla YÖK gerici mantığını, anti-demokratik ilişkilerini, faşist kadrolarını üniversiteye yerleştiriyor. Artık bu birikim -üniversite yıkım diyelim- sürecinin tamamlanmış olduğuna inanılıyor. Bir yeniden düzenleme, restorasyon başlatılıyor. YÖK'ün birikimi üzerine yeniden düzenlemeye gidiliyor.

Kahveci, YÖK üyelerini iki kategoride tanımlıyor: Full-time görev yapacaklar ve diğerleri. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve rektörler üçer tane seçiyorlar, 9 akademisyen, YÖK'ün asıl üyelerini oluşturuyor. Ne ki, "Belli zamanlarda kurulun yetki alanındaki konularda karar almak üzere yapılacak toplantılara, DPT Müsteşarı, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, TUBİTAK Genel Sekreteri, Devlet Personel Dairesi Başkanı, Bakanlar Kurulu tarafından seçilen ve iş hayatında ve toplumda başarılan ile temsil etmiş üç kişi ve bir Genelkurmay Başkanlığı temsilcisi kurul üyesi olarak oy hakkına sahip olmadığı" deniliyor. Gerçi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nde Milli Eğitim Bakanlığı yok, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bulunuyor; fakat bu konuda gazeteci Samil Sey mi eksik aktarıyor, yoksa prens mi üzerine davranıyor bilemiyoruz.

Tüm bunlar bir yana, düzenlemenin anlamı çok açık. Resmi olarak Bakanlar Kurulu'nun, fiilen çağdan çağa atlayan tonton Başbakanımızın doğrudan belirleyeceği 8 oy ve 1 de paşa "belirli" olarak düşünülen, açıklanmayan fakat tahmin edilmesi pek de güç olmayan zamanlarda kurula katılıp oy kullanabiliyorlar. 8 kişilik akademisyen heyeti gösteriliyor. Akademisyen üyelerden 3'ünün de Bakanlar Kurulu tarafından seçildiği düşünülürse, hükümetin yeni YÖK'le nasıl bir etkinlik, belirleyicilik aradığı ortaya çıkar.

YÖK başkanı, akademisyen üyeler arasından açık kararname ile atanıyor. Bu, YÖK başkanlığı konusunda hükümetle cumhurbaşkanlığı arasında bir yetki paylaşımıdır. Hükümetin YÖK üzerinde artan hâkimiyetini gösteriyor. Ancak, tasarı "Bunların (akademisyen üyelerin -ÖK) görev süreleri 8 yıl olmalı ve 2 yılda bir kura çekmek suretiyle üçte bir oranında yenilenme imkânı olmalı" diyor. 8 yıl için seçilen üyr 2 yıl sonra neden kuruldan çıkarılıyor ve neden kura ile? Üniversite düzeninin en üst basamağında yer alan profesörlerin görevde kalıp kalmayacağı neden 2 yılda bir tombalaya çekilerek belirleniyor?

Taslakta YÖK'ün görevleri sayılıyor. "Üniversite Yönetim Konseyi'nce belirlenerek iki adaydan birini dekan olarak tayin etmek"; bilgiler, ücretler, ödemeler hakkında Bakanlar Kurulu'na tavsiyelerde bulunmak, yeni üniversite, fakülte kurulması konusunda Bakanlar Kurulu'na gerekçeli raporlar dayak tanıyelerde bulunmak, yüksek okul ve bölüm seviyesinin, de yeni birimlerin kurulması yolundaki tekliferi karşısında bağlamak. Yetkileri oldukça sınırlı. Dahası seçimlerde iki adaydan birini seçmek yetkisi var. Fakat yeni durumda dekanların çok bir yetkisi olmadığı da ortaya çıkıyor.

Peki, yeni YÖK üniversite düzeninde en yetkili kurulun Bakanlar Kurulu olmasını tasarlıyor. YÖK arada sıkışıyor. Onun altında yetkisi olarak Üniversite Yönetim Konseyi (ÜYK) belliyor. Üniversite yönetim kurulu, fakülte kurulu, fakülte yönetim kurulu, fakülte akademik kurulu, enstitü kurulu, enstitü yönetim kurulu, bölüm kurulu, bölüm akademik kurulu kalkıtılıyor, 6 yardımcısı ile rektör üniversitenin en yetkili yöneticisi oluyor. "Bem itşarı hem akademik lider olarak beninemiyor." Ne yazık ki elimizdeki kaynak bu güçlü rektörün birileri tarafından ve nasıl denetleneceği konusunda yeterli bilgi vermiyor. ÜYK iki süre gösteriyor ama, kim seçiyor belli değil. Şunu çok açık ki yeni düzende rektörler ve onların altında bölüm başkanları çok güçlü, yetkileri geniş. Düzenlemenin dışında Bakanlar Kurulu üniversiteye ağkım ve her üniversitede Üniversite Yönetim Konseyi en yetkili, güçlü organ.

Artık biraz da ÜYK'dan söz edebiliriz. Her üniversitede katma bütçe sayılacağı öğrenci harçları fonu, araştırma fonu, döner sermaye fonu kurulacak. Bu fonun, yani üniversitenin tüm mali kaynaklarının yönetimi ÜYK'ya verilmiyor. ÜYK'de 9 üye yer alıyor. Anahtar belediye Başkanı, ya da temsilcisi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın(!?) tavsiyesi ve Bakanlar Kurulu kararıyla, iş bayanda ve toplumda temsiliyet (sevinelim, seçkinleşmiş) tevahüs o üniversitede bulunduğu bölgede ikamet edeo 5 kişi ile Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı ya da temsilcisi, o üniversitenin bokim bölgelerinin başka üniversitede görevli profesörler arasından seçeceği 2 kişi. Sunlardan belediye başkanı dışındakilerin görev süresi 8 yıl ve her üç yılda kura ile üyelerin dörtte biri yenileniyor.

Asistanların iki yıllık zorunlu hizmetini tamamlayan doktorlarının tamamlayan adayların yardımcı doçent olmaları ya da üniversite ile ilişkilerinin kesilmesi hedefleniyor. Yardımcı doçentler de 2 yıllık mukavele ile çalışıyorlar veüç yılçalışkanlarında doçentlik için başvurma hakları doğuyor. 8 yılda doçent unvanını alamayan yardımcı doçentle üniversite ile ilişkisinin kesilmesi, doçentlerin de profesörlük için aynı ilkeye tabi tutulması düşünülüyor. Mantık şak açık, terfi süresi içinde bir üst rütbeye terfi edemeyenler emekliye sevk edilecek. Bu bilimsel çalışmanın, akademik odaşmın kuralı değil, aklın safdışı edildiği askeri ilişkiyişin hiyerarşik kuralıdır.

Öğrenciler ne olacak? Önümüzdeki günlerde şiddetli tepkiler göreceğine inanıdığımız bu düzenleme üzerinde bu yazı içinde çok fazla bir şey söylemeye gerek yok. Bütünleme sınavını kaldıran, not vermede bağıl ölçme ve değerlendirme sistemi getiren, harçları artıran, dernekleri kapatıp "öğrenci birliği" öngören bir düzenleme öğrenci gençlikten nasıl bir tepki alabilir? Görülecek.

Prens Kahveci'nin kastetmediği değişiklik önünde 1981'de başlayan, üniversitenin yok edilmesi sürecinin toparlayıcı ve tamamlayıcı bir aşamasıdır. Tasarı yasalaşırsa üniversite askeri mantıkla düzenlenmiş bir sermaye örgütüne dönüştürülecek ve ayrıtlmış bozuvalara armağan edilecektir.

YÖK'ÇÜLERİN YENİ OYUNU

"paran kadar oku" "paran kadar kal"

44 madde öğrenci yararına değiştirilmelidir. Vizeler kaldırılmalıdır.

Atılımlar son bulmalıdır..." Seçimlerden sonra sınav haklarına ilişkin yeni bir düzenleme ile 44. madde bir kez daha gündeme geldi. Yukarıda sıraladığımız istemler doğrultusunda bir değişiklik yapılmadığı sürece de Tandoğan'a kalkmayacak. 44. madde ilk kez 1985 yılı sonlarında gündeme geldi. Dergi sayfalarımızda öğrencilerle parlamenterlerle ve hukukçularla yapılmış söyleşilerde ortaya getirilen hepsiydi: "44. madde öğrenci yararına değiştirilmelidir." Aradan geçtiğimiz bu yıllarda, daha çok bir seçim yatırımı olarak ele alınan 44. madde. Son olarak 1986 yılı kasım ayında öğrenci derneklerinin gerçekleştirdiği "44. madde değiştirilmelidir" kampanyası sonucu toplanan 13 bin imza ile bir kez daha gündeme geldi. İktidarın "af" döneminin kapatılmasıyla da 44. maddeyi değiştirmek için ciddi niyet ve girişimleri söz konusu olmamıştı. Çünkü YÖK'ün temel dayanağıydı 44. madde, doldur-boşalt politikasını hareketa geçiren mekanizmaydı. Bulunan formül "telafi" oldu.

"Telafi" başarısız olan öğrencilere üçüncü bir vize hakkı tanıyordu. Ayrıca ikinci yıl vize aldığı halde final ve bütünleme sınavında başarısız olan öğrenciler için üçüncü yıl bir fark daha tanınıyordu. Ancak 8 yıl sınırı konduğu sürece bu üçüncü hak pek de kullanılmıyordu. Kayda alınmelerin listelerinin başında gerekçe olarak sınıfa zor yer sığıyordu: "6 yılda öğrenimini tamamlayamayacağı anlaşıldığından..."

Şimdi yeni bir düzenleme yapılıyor. Üniversitelerarası Kurul bu konudaki gözlemini Hasan Celal Güzel'e iletti. Basındaysızlan haberlere göre değişikliğin yasalaşması kesin, ancak anamalı önce değil.

Yeni düzenleme ile birinci sınıf yıruldeo bazı o hıyor. Böylece üniversiteye yedi ge len ve ortama alışma kaygısı içinde başarısız olan öğrenciler bu dönemi kısa sürede atlatamadıkları okuldan ayrılacaklar. Birinci sınıfın bazı olmasına gerekçesi olarak "Bir öğrencinin başarılı olup olamayacağı daha ilk yıldan anlaşılır. Birinci sınıf, zor geçen öğrencinin daha sonra başarılı olması zordur" deniliyor.

Oysa yeni düzenleme ile üst sınıflarda başarısız olan öğrenciler için sonsuz sayıda hak tanınıyor (burada da eşitsiz bir durum yaşatılmış ve en fazla üç dersten başarısız olanlara bu hak tanınmış). İlk iki yıl derslere nasıl girdiğinizden, sadan sonra istediğiniz kadar kalabilirsiniz. Bu tabii ki gerçekçi anlamak dazor değil.

"Öğrenci harcını ödediği süreye istediği kadar sınıfta gırdilir." Bu durumda, örneğin yıllık harcı 40 bin lira olan bir fakültede, derslere devam etmeyip yalnızca sınavagirdiğinizde ödediğiniz harç 60 bin lira olacak (yüzde 50 zamlı). 2 vize, 1 final ve 1 bütünleme sınavı için toplam 60 bin lira ödeyeceksiniz. Sınav başına 15 bin lira. (En o cuz tarife bu)

Şu anda yürürlükte olan yönetmeliklere göre en fazla üç dersten başarısız olan öğrenci bir üst sınıfa devam edebilir. Örneğin 2. sınıfın derslerinden başarısız olduğunuz üçüncü sınıfa devam edebilirsiniz ve vize aldığınız halde 2. sınıf derslerini veremezsiniz, 4. sınıfta da bu derslerin sınavına girebilirsiniz. Ancak yeni düzenleme ile bu böyle olmayacak. İkinci hakkınızda vereceksiniz, derslerisiz sözcene kadar bir üst sınıfta devam etmeniz söz konusu değil. Bu da demektir ki zamlı harç ödeyeceğiniz yılların sayısı kabarmacak.

Gecekesi "Paran kadar oku" sözü geçerliydi, artık "Paran kadar kal" sözü geçmeye başlayacak. Atılımlardan sonra barçlar yaptırım olacak. Öğrenciler üzerindeki baskılar azalmak yerine, biçim değiştirerek oğunlaşacak, iktidar sorunu "çözdüğünü" öne sürecek. Öğrenci dalgalkıları için de bir formül bulunacak, üniversiteler dikeniz gül bahçesi olacak.

Görülüyor ki "yeni" iktidarın "yeni" formülü de sorunları çözmeyecek. Üniversitelerarası bu iktidarın bir formülü bulunduğunda dikeniz gül bahçesi olacak.

Beyhan Sunal

ZAMLARDAN SONRA KREDİLER

Günde 1 simit, 1 çay, 1 tuvalet parası...

ANAP'ın seçim sistemi sağlam parlamentoda önemli bir çoğunluk sağlayarak iktidarını tazeleyebilse bile son zamma yapılan zamlar, toplumumuzun çok büyük bir kesiminin zaten güç olan yaşam koşullarını daha da güçleştirdi; çoğunluğun en temel gereksinmelerini bile karşılayamayacak bir yaşam düzeyine mahkum etti. Üniversite öğrencilerinin, genellikle iyi giyinmeyi, yoksulluk etmeyi, sinemaya/tiyatro-konsere gitmeyi cüzdanıyla birlikte bütün bunları da artık en doğru biçimde "yoksulluk" olarak tanımlayabilecek. Özellikle, bu zamlardan sonra düzenli beslenmek bile cüzdanıyla olanaksızlaşacak.

Son günlerde artan intiharların hemen hemen hepsinde tek sebep olarak gösterilen geçim sıkıntısından en çok etkilenenler işsizler, ücretli-maaşlı çalışanlar olduysa, üniversite öğrencileri de özel konumları gereği yoğun bir ekonomik, sosyal ve psikolojik baskıyla karşılaşıyorlar. Neden öncelikle üniversite öğrencisinin konumu? Çünkü üniversite öğrencisi bir iste çalışamaz. İş arasa bulamaz. İş bulsa, sendikalı olamaz, güvencesi olmaz, asgari ücretin altında bir paraya her an ucuma korkusuyla, istediği gibi çalışamaz. Çalışsa, derslere devam zorunluluğu nedeniyle, okuldan atılır, okuyamaz. Üniversite öğrencisi, artık vitrinli yaşlara gelmiş, ailesine bağımlı olmaktan hem ailesinin yükünü hafifletmek, hem kendi yaşamını kurabilmek için kurtulma isteğinde, hatta zorunluluğunda bir gençtir. Ailesinin, çevresinin, kendisinin beklentileri vardır. Üniversite ekmek kapısıdır, ama "Ya sonra ne olacak?" sorusunun yanıtı bir yana, "Üniversite yıllarında nasıl barın doyacak?" sorusu da güncelliğini sürdüren bir sorundur. Üstelik, üniversite öğrencisi kendini geliştirmeyi sıfırdan en üretken yılları yaşamaktadır; okumak, öğrenmek, sezmek, yaşamın, kültürün tüm öğelerini yalnızca üniversitede değil, kitaplarda, sinema salonlarında, sergilerde, yolculuklarda arayıp bulmak ister.

Tüm bunları yapabilmesinin koşulu nedir acaba? Bir de, unutulmaması gereken, "bir ayrıcalık değil, hak" olması gereken eğitim, harçlar resmi masraflar ve yanında (bence masrafın örneğin bir düşçilik fakültesinde dolgu alet kutusu ve tıp almaşır, tıpta mikroskop fiyatı asılsızı alınalarım, mimarlıkta çizim takımlarını edinmeye dek ne-ri) olduğu da "eğer" bir ayrıcalığa dönüşmüştür. Fırsat eşitliğinden ve katılımdaki üniversiteye giriş sistemin-den söz etmeye bile gerek yok!

Evet, tüm bunları yapabilmenin koşulu... Aile parası, arada derede çalışıp kazanılabilecek üç-beş kuruş, vesee krediler! Aile parası almak nasıl yük olmazsa, çabamak nasıl olanaksızsa yakınsa, devlete borçlanılan krediler de öyle çözüm olmaktan uzak!

Ocak ayı, kredi ayı. Banka yollarına düştüm, üç aylık 19.800 liramızı alacağız. Yani aylık 6.600, günlük 220 liramız. Onden sonra üç ay bree kırada öğüm yok. Günde iki kez umumi tuvalete mi gitsek, çay mı içsek, otobüse mi binsek? Aş seçenek olunca alanda olmuyor. Yaşasın krediler... Yaşasın kredilerle yapılabilecekler... Tüm öğrenci arkadaşlarımıza seçeneklerini biraz olsun zenginleştirip hayatı güçleştirmek için üç aylık kredliyle neler yapılabileceğinin bir derlemesini yapalım dedik. Yapılamayanların listesi çıktı ortaya, o da başka!

Ayçe Arsoy

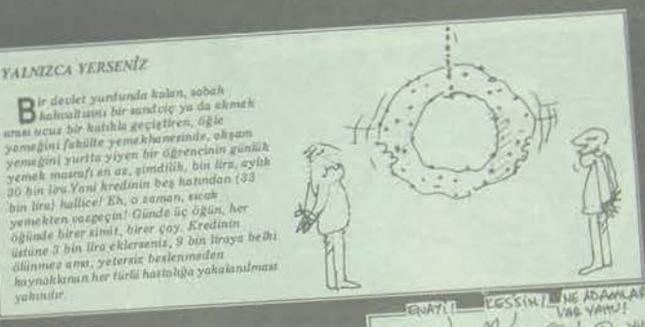

YALNIZCA YERSENİZ

Bir devlet yurdunda kalan, sabah kahvaltısını bir sandviç yu da ekmek arası ucuz bir katkıla geçiştiren, öğle yemeğini yurtta yiyen bir öğrencinin günlük yemek masrafı en az, şimdilik, bin lira, aylık 30 bin lira. Yani kredinin beş katından (33 bin lira) hallice! Eh, o zaman, sıcak yemekten vazgeçin! Günde üç öğün, her öğünde birer simit, birer çay. Kredinin üstüne 3 bin lira eklersenız, 9 bin liraya belki ülünmez ama, yetersiz beslenmeden kaynaklanan her türlü hastalığa yakalanılması yahındır.

YALNIZCA OTOBÜSE BİNERSENİZ

Yok, kredimle yemek yiyeceğime, okula diyorsanız, belediye otobüsü dışında hiçbir vasıtaya binmemek kaydıyla, bir gidiş bir dönüş paran toplam 200 lira ödeyerek, ayda 8 bin liraya ulaşım sorununuzu çözebilirsiniz. Kalan 500 lira ile de üç adet ekstra otobüs seferi yapabilirsiniz. Tabii, tüm bunlar, okulunuzun evden, yurttan bir otobüsle gidilebilecek uzaklıkta olması koşuluyla.

YALNIZCA "POLİTİKA, KÜLTÜR, SANAT BENİM YAŞAMIMIN DA BİR PARÇASI" DİYE TUTTURURSANIZ...

Beslenmeyi, ulaşımı, barınmayı, harçları krediyle karşılamak hiç de gerçekçi değil. Üç sinema sinemu, tiyatro parasını, dergi, gazete masraflarını karşılamak için kredi yi bulamazsınız. Hele "politika, kültür, sanat, benim yaşamımın da bir parçası" diye tuttumlarınanamız, bu yolu gitmeyin. Günde bir gazete, haftada ve ayda bir dergi, ayda tek bir kitap satın almak (10 bin 500) ayda bir kez sinemaya (500), bir kez tiyatro veya konsere (1500), bir kez maça (1500) gitmek gibi lüks alışkanlıklarla aydın bir yaşamın gerekllerini en az bir düzeyde yerine getirmeye çalışıyorsanız, en az 14 bin lira gidermiz olacaktır. Bu da kredinizin iki katından 800 liracık daha fazladır.

YALNIZCA HARÇ ÖDERSENİZ

Harç tutarları 20 bin ile 100 bin lira arasında değişiyor. Eğer yurtunu devlete borçlanmak üzere gerekli başvuruları yapmışsanız, ortalama 35 bin lira yıllık harç ödemek zorundasınızdır. Bu bir öğretim yılında, ayda ortalama 7 bin lira ödemenizi gerektirir. İşte, krediniz 400 lira açık vermektedir.

HAYIR, BİRİKTİRECEĞİM DİYORSANIZ

Kredinizi hiçbir şeye harcamadan biriktirmek hararındayanız, teh kurtuluna dokunmadığınız krediniz biraz da zorlayarak ayda iki çift çorap alabilirsiniz. Yok, üç ay dişimi sıkacağım derseniz, bu süre sonunda, aldığınız yeni krediden de 3-6 bin liranızı kaybedersiniz. Sabırla beklenmiş bir kazanı olduğu için de, yıllar boyu değerini bilerek giyeceğiniz artık... Uzun yıllar boyu.

nasıl ajan olunur?

Bülent Eryılmaz

İnsan sabet doğmadığı gibi, ajan olarak da doğmaz. Ajan (ya da *malum çevrelerin* ifadesiyle "yardımcı personel") olmanın kendine özgü yolları vardır. Ajan olabilmek için bu yollarda ilerlemek, aranan kıstasları ve istenen koşulları eksiksiz yerine getirilmesi gerekmektedir.

Her ne kadar bugüne değin bir kimseden ajan olabilmesi için cephesini çekilmiş 6 cmlik bir fotoğraf, ikametgâh kâğıdı, aşı kartı gibi her yerde ve her konuda "talep edilen" belgeler istenmemiş, ajan seçimi için şehir stadlarında onbinlerce kişinin katıldığı *Ajan Seçme Sınavları* (ASS) yapılmamış olsa da, bu, ajanlığın "ha deyince" girilecek rahat bir devlet memuriyeti olduğu anlamına gelmez. Ajanlığa girebilmenin belli bir adabı, usulü ve mekanizması bulunmaktadır. Kolay değildir. Zira devlete ve *millete* emanet edilecek, onun gözü, kulağı olarak elemanlar seçilmektedir. Azami titizlik ve özen gösterilmek zorunluğu vardır.

Aday *eğitimlerinde* başta gelen husus, gençlere "onları kuşkulandırmadan" doğal ortamları içinde yakın olabilecek durumda bulunmaktır. Bu nedenle de okul kapısındaki simitçi, kantin ya da yurttaki çaycı *part time* çalıştırılmak üzere atanmaktadır. Ancak bu kişiler, dernek çeşitli örgüt toplantılarını, dava notlarıyla "komünistlik kitaplarını" kara tırnak gibi ifadelendirmek hatalar işlediklerinden, zorunlu kalmadıkça seçilmezler. Bu alanda daha çok "yetişmiş olmalı"lar görevlendirilir.

Elbette ki gençlere "kuşkulandırmadan" en yakın olabilecek kesim, yine gençlerdir. Bu nedenle malum çevrelerin çalışma alanları "kabaca" belirlenmiş olur. Fakat evden okula, okuldan kahveye giden, kız ve takım muhabbetini aşmayan biri ajan yapılamaz. Bu en basit tabiriyle *milli servetlerimiz*'dir. Zaten böyle bir ajandan da kimin kimin için çıkacağı, ya da kimin ne yönde partiyi kaldıracağı düşünülmektedir.

O halde çalışma alanı olabildiğine daraltılmış, aklen "illegal örgütlerin cizi sitiği" öğrenci derneklerinin kapılarına dayanmış olur. Dernek çevresinden edinilen bilgiler, öğrencilerin *tanınmaları* için bu derneği akademik, demokratik haklar çerçevesinde mücadele için kurduklarını, öte yandan da "illegal" faaliyetlere de devam ettiklerini ortaya koyar. Malum çevrelerin gözünde "dernek=illegal örgüt başı" bir *fikri* ve *bir halini almıştır* ve onlar "aday-ajan zetlerini" bu çevreden seçeceklerdir.

Artık çalışma alanı tam anlamıyla belirlenmiş olur. Yani, dernekte kimin *elebaşı*, kimin *sempatizan*, kimin *militan* olduğunu bilen *aktif* dernek üyeleri!

Doğal olarak bu alana giren adaylarla "irtibatlanmak" kolaylaşacak özellikler (titizlikle göz önüne alınır. Örneğin, kolay *ikna edilebilir*, "yumuşak" bir yapıya sahip olmak, ekonomik geçirik içinde olup iş aramak, sıkıntıya konunmuş ya da normal öğretim süresini doldurmuş durumda bulunmak bu özelliklerin başta gelenleridir. Derin araştırmalar sonucunda *gerek* adaylar seçilir. Sıra, bu *gerekliler*le *irtibatlanmaya* gelmiştir.

Başta da belirttiğimiz gibi, insan ajanlığı seçmez, ajanlığa seçilir. Eğer *rize-sinav* trafiğinde atlatmamış başarabilmişseniz, sizinle depolitizasyon sürecini kurmak derneğe üye olmuşsunuz, bu da yetmezmiş gibi dernek çalışmalarına sürekli katılıyor, etkinliklerde görev alıyorsanız, hâlâ olun. Şanslılardan biri olmanın usulü ve mekanizmalı yolunu öğrenmeniz demektir; kapınız her an çalınabilir, sabırla bekleyin. "Yeni bir medeniyet" ve "yeni ekonomik olanaklar, hatta daha da ötesi" size yolu önünüzde açılabilir.

İletişim kurma, polis-idare işbirliğinin seçkin bir örneğini oluşturacak bilgisinde, okul ya da yurtlardaki idarecilerin makam odalarında yapılır. Adaya *arkadaş* gibi gören -ve mutlaka onun iyiliğini isteyen- sürümü bir "görevli", adayın ne zamandır beklediği "devlete hizmet sınıf gerefine erişme sınavı" sorusunda yöneltecektir. Bu sırada açıklar. Başına konan bu "devlet kuşu"na karşı her sözünde duyarsız davranan adayın bu soğuk tavrına aldırmaz görünen "görevli", bir süre ikrara çabuklukan sonra candanı vererek ayrılır.

Ayrılmadan önce yapılacak ikinci görüşmede "birbirinden cazip öneriler" ve güvencelerle karşılaşır. Bu önerileri, boş kâğıt vererek sınavlardan geçme garantisinden, dernekteki "rakip örgüt"ün *bölünü kazınıp* olmağına adayın ilgi duyduğu alanda kariyer edinme sağlandan adayın çevresine "içerde" *iyi muamele* görmesine, hatta adayı eli yüzü düzgün zengin bir aile kızı ile baş göz etme sözüne kadar uzanan bir çeşitlilik taşır. Tamamiyle adayın ilgi alanlarıyla, görevlerin hayal gücü ve ikna yeteneğine bağlıdır.

Artık adayın önünde yepyeni bir ufuk açılmıştır. Sanki gökten gizemli bir el omuzuna dokunmuş ve onu kutsamıştır. O, artık *seçilmiş* önemli birdir dernek içinde ve dışındaki her türlü "illegal faaliyet"i bir güğe sessizliğiyle izleyecektir, raporlar verecektir.

Aday, bu ruh hali içinde en yakın telefon kulübesine gider ve demokratik basın organlarını arar. bu sayındırıcı gelişmeden haberdar olmadığını söyler. Konuşmasını bitirse *eski* aday kendinden hoşnut bir sigara yakar, öyle ya, bu teklif onun demek çalışma tarzının mükâfatıdır. *ses* getirilmediğinin, kısacası hakkındaki son mut bir göstergesi değil midir?

Bu arada malum çevrelere düşende, arşiv kayıtlarında derin araştırmalara dalarak yeni "canalizer" saptamaktır. Basın organlarında "ajanlık teklifi" haberleri çıktığına, okul, kantin ve yurtlarda "garip şahıslar" görülmeye devam ettiğine göre de, aradığı şanslıları hâlâ bulamamışlar.

BİR "AJAN"LA SÖYLEŞİ...

YAREN: Sevgi, yakalık bir kaç hafta önce, polisin sene ajanlık teklif etti ğini hâkyorsun, bu olay gazetelerde de haber olmuş çıktı. Konuya biz de değinmek istiyoruz. Bize önce kendini kısaca tanıtır mısın?

ŞENİZ CİVİL = Marmara Üniversitesi, İktisadi Fakültesi 3. sınıf öğrencisiyim. Fakültemizin Öğrenci Derneği kurucu üyesiyim. Üniversitemizle oluşturulan Fakülte Yönetim Kurulu üyesi de yer alan üç öğrenciden biriyim.

Polisle sizinle nasıl ilişki kuruldu, polis ilk irtibat temasında nasıl davrandı?

■ 2 Aralık günü, 2 Aralık, iyi hatırlıyorum, çünkü o gün sınavım vardı, sınav sırasında Öğrenci Bürosu Şefi Mahide Saraçoğlu bizzat gelerek Kültür Sanat Komisyonundan sorumlu öğretim görevlisi Berat Hanım'ın sekiz sekreterliğine beni beklediğini söyledi. Ben, Kültür Sanat Komisyonu'nda çalışıyorum. Akıma farklı bir şey gelmediğinden Mahide Hanım'ın bizzat gelerek çağırmasını artık öğrencilere daha çok değer verildiği şeklinde yorumladım. Sekreterliğe çıkım. Odada her zamanki görevlilerin yanı sıra bir bayan ve bir erkek oturmuyordu. Berat Hanım sıkıntı dönük oturmuyordu, yanına yaklaşım, konuştuk. Öyle önemli bir şey yoktu. Çıkım. Yürürken "Seniz" diye seslendiğini duydum. Döndüm. Sekreterlikte gördüğüm bayanla erkek arkadaşlarıydı. 25-26 yaşlarındaydı bay. Bizi de ve gözlüklüydü. Bir Erkek uzaktan "Bizi tanıdın mı?" diye sordu. "Kim bunlar" diyerek yaklaşım. Tanımıyordum. Tanımadığımı söyledim. Erkek kimliğini çıkardı. Büyük harflerle "emniyet müfettişi" yazıyordu, ya da ona benzer bir şey. Başka küçük yazılar da vardı, okuyamadım. Benimle konuşacaklarını söylediler, daha doğrusu erkek olanı söyledi. Zaten tüm konuşmalarımız o oldu. Ben, öğrenci derneği yönetiliyor-

nin kimi zaman gözaltına alınıp sorgulandıklarını bildiğimden, "herhalde gözaltına alacaklar" diye düşündüm önce. Bu yüzden, "Ne konuşacaksanız burada da konuşabilirsiniz" dedim. "Gidelim" dediler. Tam bu sırada oradan geçmekte olan bir asistana dönüp, "Bunlar polis, hiçbir suçum olmadığı halde beni götürmek istiyorlar" dedim. Amaçları taşıydı. Bu sırada erkek olanın onun yanına gidererek, amaçsız hiçbir şey yapamayacağını söyledi. Sonra beni alıp dışarı çıkardılar. Yeşil bir Renault'ya bindik, Numune Hastanesi'nin bahçesine gidik. Orada durduk. Tüm konuşmalar arabanın içinde geçti.

Tekrar geriye dönersek, emniyetten çıkarıldığı bağlantıyla, polisleri ilk sekreterlikte görüyorsun, sekreterliğe seni öğrenci bürosu sorumlusu çağırıyor, seninle konuşacağı söylenen Kültür Sanat Komisyonundan sorumlu öğretim görevlisi pek ilgili bir şey söylemiyor. Bütün bunlardan, okul yönetiminin polislerle işbirliği içerisinde çalıştığı sonucu çıkartılabilir mi?

■ Şunları söyleyebilirim. Mahide Hanım eski öğrenci bürosu şefine oranla çok daha fazla yetkilere olan bizine benziyor. Örneğin, kimi kararları dekandan sonra Mahide Hanım'a onaylatmak gerek. Sonra, bizzat kendisinin gelip onaydayken beni sekreterliğe yürürmesi dışında o Mahide bu görevi müstahdemler yapar.

Kaldığımız yere tekrar dönelim. Arabada sana ne söylediler? Aranızda nasıl bir konuşma geçti?

■ Okulla ilgili bir iki gereksiz soru sorduktan sonra hemen öğrenci derneğine geçtiler. Neden dernekte çalıştığımı sordular. Yanıtladım. Bana öğrenci derneklerinde kimi zaman üyelik numaram olduğunu, bunların gerçeğini polisikaya çektiğini. Yanın ve Çözüm dergisinin bu amaçla çalıştığımı söylediler. Bu dergileri okuyup okumadığımı sordular. Bu dergilerle ilişkim olup olmadığını sordular. Bir kere Öğrenci Festivali'ne gittiğimi söyledim. Başka "Sen okulu bir kez mi, dernekte de olup bittiğini bize anlatırsan okul problemin çözümleriz. İyi bir iş, iyi bir gelecek yaparsın. Biz iyi insanlarız, seni sıkmayız, psikolojiden de anlarız" dediler. Konuşmayı sürdüren erkek polis "Önce benimle çalışırsın, sonra bu bayanla çabşmaya devam edersin" diyerek yanımda oturan bayanı gösterdi. "Yapamam" dedim. "Seni üç gün alırım, derslerine girmiyorum çalıştırsın" dedi "Arkadaşlarımı hemen anlar" dedim. Bunun üzerine. "Sana yayın verenlerin isimlerini söyle, onlar hakkı da hemen işlem yapmayız" dedi. Ellerinden kurtulmak için "düşüneyim" diye yanıtladım. "Bizim dediklerimizi yapmaz'sak mesa, ne uğruna bu çevreleri teşkiyorsun, öğrenci derneği sadece bahane midir?" dedi. Beni yeniden tehdit ederek, ertesi gün için bir görüşme verdi. Bu konuşmadan kimseye bahsetmemeni söyledi. Sonra beni serbest bıraktılar.

Ne kadar sürdü bu görüşme?

■ Toplam bir saat kadar.

Sonra okula mı döndün?

■ Evet, zaten çantam ve montum okuldaydı. Döner dönmez arkadaşlarımı buldum, onlar da beni bekliyordu. Gelmediğimi görünce Mahide Hanım'a sormuşlar. O da, "Bunlardadır, selamlamıyor" diye yanıtlamış. Başımdan geçenleri arkadaşlara anlattım. Sonra Müyesseme, bana açıklamam yaptı.

Daha sonra seni rahatsız ettiler mi?

■ Hayır.

Okulumuzda başka bir öğrenciye de benzer bir teklif yapıldığını biliyor musun?

■ Evet, bir arkadaş daha kendilerine böyle bir teklif yapıldığından bahsetti. Acaba korkusundan, aradan üç hafta geçtikten sonra bahsetti. Ona da aynı gün teklif yapmışlar.

Peki bu olaydan sonra çevrendeki insanlarla ilişkilerin nasıl gelişti?

■ Öncelikle ailem olmuşça üzüldü. Haberi gazetelerden okumuşlar. Memleketten kalkıp gelmişler. Birlikte dersene çıktık. Bana önce "Ben bu işlerden anlamam, bunlar devlet işleri, sen bir tomis bir geçmişin var, seni uygun görmüşler, hata etmiş olabilirler" diyen ikaten, daha sonra ailemle beni tekâyetçi olmuş yolunu çıktı. Bulamıyla sınıfa gönüşü. Onlara, "Kızınız faaliyetleri çıkmış biri" dendi. Fakülte sekreterliğine bırakılan girip çıkabilmesinin mümkün olup olmadığını sorduklarında "Herkes girip çıkabilir, ben bunları denetleyemem" diyor. Bu arada belirleyim, daha sonra görüştüğüm okul yönetim kurulu üyesi Melih Bey'in bana söylediklerı de ilginç: "Ne korkuyorsun, devlet aygına çekiliş."

Arkadaşlarımın hiçbiri bu olaydan sonra benden uzaklaşmadı. Hatta birçoğu, olayı açıkladığım için beni kutladı. Okulun panosuna bu olayı anlatan gazete haberleri asıldı. Ajanlık teklif edilen diğer arkadaş bana "Benim yaptığım doğruydu, benden açıklamam daha doğru bir davranış" dedi.

Teşekkür ederiz.

İÜ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİ DERNEĞİ KURULUYOR

1985 yılında yapılıkları başvurunun idare ve polisin engellemeleri ve daha sonra da mahkemeler düzeyinde oynanan oyunlar nedeniyle bir türlü sonuç verememesi üzerine, hukuk öğrencileri, sürmekte olan davalarını geri alarak yeni bir dernek başvurusu yapmaya karar verdiler. Öybilgi ile alınan bu karar doğrultusunda hiçbir hareketa geçen öğrenciler, ilk olarak, 14 kişilik kurucular kurulu ile 7 kişilik yönetim kurulunu seçimle oluşturdular. Öğrenciler, en kısa zamanda yapacakları başvuru ile İCHOOD'un kurmayı ve sömestr başında yapılacak genel ve sınıf toplantıları ile öğrencilerle buluşarak yönlendirme yönündeki çalışmalarını yoğunlaştırmayı hedefliyorlar.

KTÜ-ÖD BASIN AÇIKLAMASI

21.10.1987 tarih 87/12215 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yükseköğretim harçlarının üniversitelere borçlanılan kısmının öğrenciye ödetilmesi ile üyece belirginleşen öğrenim harçları sorununa karşı yığın tepkiler oluşmaya başlamıştır.

21.12.1987 tarihinde Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrenci Derneği tarafından KTÜ öğrenci yemekhanesinde yapılan yemek boykotu ile öğrencilerin duyarlılığı ve sakınımı dile getirilmiştir. Bu boykotları dolayı da KTÜ öğrenci, KTÜ ÖD üyesi Kayhan Duğun, 1 dönem okuldan uzaklaştırılmıştır.

Öğrencilerin öz örgütleri olan öğrenci derneklerinin gerçeğin sorunlarını dile getirmelerinden sıkıntı duyan resmi ideoloji ve üniversite yönetimlerinin polisle işbirliği halindeki bu tutumu depolitizasyon sürecini kırmaya başlayan gençliğin sorunlarının sahiplenişi ve dile getirmesinin önünde engel oluşturmaya yönelik hareketlerdir. Özgür demokratik üniversite ve harçlar konusunda tavrını açıkça ortaya koyan KTÜ-ÖD üyesi Kayhan arkadaşın

yaşlarda yeri olmayan fiillerden dolayı disiplin cezasına uğratılması, gençliğin dinamizmini körletmeye, sorunlarını sahiplenmeye koşu salmaya yönelik temelsiz ve boş eylemdir.

Harcını ödeyerek üyesi olduğu için cezalandırılan bu arkadaşa destek veriyor, KTÜ'lü tüm öğrencilerin sömestr başında yapılacak genel ve sınıf toplantılarına katılmalarını, sorunlarını sahiplenmelerini ve harçlara üyelik sınavı için gerekli tepkiyi göstermelerini bekliyoruz.

KTÜ-ÖD Adına
Ufuk KELEŞ

LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI

türkiye ve yunanistan gençliğinin ortak istemi

barış dostluk kardeşlik

YARIN Dergisi bu sorunla ilgilenmeye yeni verdiğimiz önemle ilk etkinlik olmuştur. "Liselilerarası Yazı Yarışması..." Bu tür başlıklarla dünya kamuoyunun gündemine girmiş ve onun kazanımları arasına girmiştir. Ancak bu yarışma, Türkiye ve Yunanistan gençliğinin birbirini yeterince tanıma ve anlama yolunda ilk adımı olarak gerçekleşmiştir. "TERKİYE VE YUNANİSTAN GENÇLİĞİNİN ORTAK İSTEMİ: BARIŞ, DOSTLUK, KARDEŞLİK..." olarak belirledik. Yarışmamıza dileyen her lise öğrencisi katılma hakkını ve yazımını gönderme kolaylığını tanımıştık. Liselilerarası konuyu işlemek olarak dilediğimiz bu amaç ve biçimde, yine barış edebiyatının her türünde yazılar gönderilmiştir.

Değerli Yazı Kurulumuz yapılacak ön elemeden sonra dereceye giren öğrencilerin ödüllendirilecek olan değerli kitapları, İnkılâp Kitabevi Ortaokul Ankara Şubesi Başkanı yetkilisi Ferhat M. İlhan Kadıoğlu, Türk-Yunan Dostluk Derneği kurucularından Hasan Dündaroğlu Ceyhun, Cumhuriyet yazarı Mustafa Ekmekçi, ABC Dergisi genel müdürünün eşi öğretmen Ayşegül Akman'ın ve YARIN Dergisi Yazı İşleri Müdürü Mustafa Orkun'dan oluşmuştur.

Seçici kurulun toplantısında öğrenci, YARIN Dergisi SEVGİ DİLCİ, Odamak Yazı Atölyesinde yazılarına yön verdiği Yunan gençliğinin konuşu olarak Yunanistan'a gönderilecektir. Yarışmada aynen konuşmuş geçirdiği büyülerini de ilgili olarak İnsan Hakları Derneği, Bilar A.Ş., Türk Tabipleri Birliği Sivil'ten Kamuoyu, Nükleer Savaşa Karşı Doktorlar Birliği ve Çağdaş Gazeteciler Derneği'ne çeşitli kurumlardan ÖZEL ÖDÜLLER verecektir. Dergimiz ayrıca, bu elemeyi aşan tüm gençlere çeşitli armağanlarda bulunacaktır. Yarışma sonuçları ayrıntılı bilgisi dergimizin önümüzdeki sayılarında yayınlanacaktır. Ödül alan öğrencilere ödülleri Haziran ayında Ankara'da düzenlenecek olan bir törende takdim edilecektir.

YARIŞMA YAKALANMA KOŞULLARI

- Genişlik, Dörtlük Yaşadığı Ortaokul ile Lise Öğrencileri 21-24 dakikalık yazılarını en çok
- Yazılar Türkçe dışında çıkmış olacak, ya da okumak bir el yazısı ile yazılmalı
- Yarışmaya katılmak öğrenciler yazılarını, katılma formu ile birlikte YARIŞMA DERGİSİ YAZIYARIŞMASI, SAĞLIK SOKAK 36/7, YENİŞEHİR, ANKARA adresine elden, ya da posta ile göndermeleri gerekir.
- Yazılar en geç 31 NİSAN 1988 tarihinde elimizde olacak şekilde gönderilmelidir.
- Her öğrenci yarışmaya bir yazıyla katılabilir.
- Katılmış olmak YARIN Dergisi Şubat, Mart, Nisan 1988 sayılarında yayınlanacaktır.
- Yarışma sonuçları YARIN Dergisi Haziran sayısında ve ekinde duyurulacaktır.
- Yarışma ile ilgili bilgileri dergimiz merkez ve bürolarından alabilirsiniz.

YARIN

LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI
KATILMA FORMU

Tarih : ..../..../ 1988

Adı, Soyadı : .....

Doğum yeri ve tarihi : .....

Okumakta olduğu okul ve sınıf : .....

Sürekli adresi: .....

YUNANİSTAN GENÇLİĞİ BARIŞ İSTİYOR!

Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nin Etkinlikleri

Emeğinden gözünün yaşı, taşa oluksa kesildiği yere değinecek bir yanma başlattı Nikos. Hemen her zaman kıpırtısı olan ve hemen her zaman gülen yüzünde boncuk boncuk terler birikmişti. Metro istasyonuna artık koşmuyordu. Atina'nın 42 kilometre ötesindeki köy ona, yeşil bir kent olan Maraton'da başlamayı yürümeye yalnız değildi. En az 1500 genç, o tarihsel ve uzun koşusuna adımı vermiş bu kentten çıkmış, tarih boyunca nice atletin ayağının altından kaymış yollarda ilerliyordu.

Günlerden pazardı. Mayıs'ın 31'i. 31 Mayıs 1987. Üzerinde pankartları, dudaklarında türküleri yürüyüşün ilk durağı Maraton'a 19 kilometre uzaklıktaki Nea Makri Amerikan Üssü'ydü. Üssün önündeki yeşil alanda genç bir müzik grubunun verdiği konser, barış gösterisine dönüşmüştü. Yürüyüşçüler coşkuyla kendilerine atılmış yerleri kuruldu.

32 kilometre sonra resmi dairelerin toplandığı Sindagma Meydanı'nda yürüyüşlerini bitirdiler. Kalabalık dağılırken Nikos, arkadaşlarıyla kucaklaştı, son bir kez daha "Üsleri İstemiyoruz!" diye bağırdı. Polislerin arasından sıyrıldı. Üstünde üniformaları, omuzunda da yağdığı pankartlarıyla yürüdü gitti.

Ekim ayı sonunda, Atina'daki merkez bürolarında ziyaretine gittiğimizde, bu yürüyüşün gösterinin perdelerin anlatmıştı Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nden arkadaşlarımız. Komitenin Atina II Başkanı Maria adında gencecik bir bayandı. "Üsleri İstiyor!" yalnızca bu yürüyüşün doğan olmakla kalmadı" diyordu. "Bunun hazırlanma yaptığı kamuoyu yoklamaları bile Yunanistan gençliğinin yüzde 90'ının Amerikan üslerini istemediğini gösteriyor. Üslere karşı mücadeleye tüm gençlerin yüzde 80'i katılıyor. Yani bu konuda duyarlı olanların oranına ulaşıyoruz. Çok farklı ilgi alanlarından, yaş gruplarından gençlere ulaşabilmek için yeni yöntemler bulmak, eylem biçimlerini sorgulamak zorunda."

1986 sonunda başlatılan ve 87 yılı boyunca süren "Üslere Karşı İmza Kampanyası" adlı eylemle 150 bin imzaya ulaşmıştı. Yunanistan Gençlik Barış Komitesi, son sayım yapıldığında 300 bindere fazla imza toplandığının görüşmüştü. 1987 Kasım ayında başlayıp ve 1988 Ekim'inde tamamlanması öngörülen ABD-Yunanistan ile sözleşmelerinin Yunanistan genç barış hareketinin gündemini bir yıl boyunca meşgul edeceğini sanıyordu. "Eylem biçimleri neolacak?" diye sordük.

Askerliğini bitirip dönmüş olan Nikos Sougelas, "asıl" olunmasından yana olduğunu söyledi. Çok genç bir kitlenin kuralsızlığı bilinmeyeceğini düşünüyordu. Askerliğini yaparken bir barış yürüyüşüne katılmıştı. Bu yaşattı sonuçta. Ama kimse bilgisiz şey yapmamıştı. Bunu da eylemle kitlesel bir barış etkinliklerinin çeşitliğine borçluydular. Ortaokullardan fabrikalara, ordudan devlet dairelerine kadar her yerdeki gençler bu etkinliklerde konferanslar çeken bilgeye bulmuşlardı. Böyle diyordu Nikos, her zamanki gibi kumru yüzünde bir hayecan, bir coşku. Yunanistan Gençlik Barış Komitesi Ulusal Yürütme Kurulu üyesi olan, aynı zamanda üniversitede ekonomi okuyan Nikos'un anlattıklarını olduğu gibi aktarmak istiyoruz.

"Önce mücadelenin hedeflerini somutlamak, genç insanlara dikkat çekmek, üzerine çiçin tehlikeli olduğunu anlatmak gerek. Bu yapılırken de, sanat olarak dinlenmeden anlaşılmadan geçmeden, hakkında, okuyanlardan gelecekleştiren neler koparıp görüldüğünü göstermek gerek. Biz bunun için bir askeri düzenledik. Liselerdeki, fabrikalardaki gençlere üzerine ve barış konusundaki görüşlerini sorduk. Bilimsel bir değerlendirmeden çok onların bu konuda düşünceye, bir şeyler söylemeye yöneltmek ve onlarla tartışabilmek için. Türkiye ile ilişkiler 2000 yılına kadar olabilir bir dünya bedeli, SDI ve paktın dağılması konusunda da sorular sorduk. Büyük ilgi gördü. Sonra Atina'daki ABD Büyükelçiliğinin yakınında bir konser düzenledik. Konserler, barış konserleri her zaman bir yük katılım görür. 1987-1974 yılları arasında cuntanın iktidarda olduğu bir yerde de Barış Konseri yapılmıştı. Herhangi bir gösteri yerine bir konser. Ama öyle insanların yanında oturduğu, sahne bir konser değil. Hep bir ağızdan marş söylenen, coşkulu bir ortam. Gündüzleri çalışan, akşamları okulda giden öğrencilerin 5000 üyeli örgütü SDME ile işbirliği yaparak, ortaokul çağındaki gençler arasında barış konulu bir resim yarışması düzenledik. Bu yarışma, SDME üyelerinin nasıl yoğun bir bilinçsel eğitimleri olduğunu ortaya koydu. Sonra barış kampları düzenliyoruz. Tatilik okullarda okuyan liseliler, geçen yıl büyük bir barış kampı yaptılar. Nea Makri Askeri Üssü'nün yakınında kamp kurup, şarkılar söyleyip, tartışmalar yapıp eğlendiler. 15 yaşından küçükler için bir mektup kampanyası düzenledik. "Sevgili Milletvekili" başlığıyla parlamentoya mektup gönderip, üslerin kaldırılmasını istiyorlar."

Nikos'un bir solukta anlattığı bu etkinlikler, salında Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nin, hemen tüm politik gençlik örgütlerinin de katılımı ve katkılarıyla yaptığı etkinliklerin çok küçük bir bölümünü oluşturuyor. Gerek gerçekleştirdikleri bu eylemlerde, gerekse gündeme aldıkları etkinliklerde onlara olası yönleri anlatıyor Nikos: "Genç insanlar salında üretmeye, araştırmaya, yazmaya, çizmeye, ne bileyim şarkı söylemeye cesaretlerini çok daha yatkın. Biz de gençiz. Ama işte, biz bir grup politik gençiz. Onun için bir etkinlik yaparız, her şeyi planlarız. Onu da gelir kitleler işler... Bizyanlış bir düşünce. Biz öğrencilerin barış resmi yapmasını, barış konusundaki sorulara yanıtlamasını istemek, onu hareketin içine çekmenin somut bir yolu. Tüm etkinliklerde katılımı artırıcı mekanizmalar, yöntemler olmalı bilinçli bunu gözetiyoruz."

Yunanistan'da 61 Amerikan-NATO üssü bulunuyor. Bu üslerin kaderi, ABD ile sürdürülen müzakerelerin sonucuna bağlı. Ayrıca, Amerika'nın Sesi Radyosunun bir istasyonu ile Amerikan 6. Filosuna ait gemilerin dilledikleri gibi kullanabildikleri limanlarıyla Yunanistan, Washington için Ortadoğu'daki politik alanının etkinliği açısından kritik öneme sahip. İşte bu kritik rolün nasıl sürdürüleceğini, üslerin kaldırılıp kaldırılmayacağı konularının görüşüldüğü müzakereler Papandreu Hükümetinin yeni ve anlaşmasını kabul etmesi olasılığı yüksek görünüyor. Böylesi bir ortamda Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nin üsler konusunu gündemin birinci maddesi yapması son derece doğal. Peki politik gençlik örgütleri bu konuda ne düşünüyorlar?

KNE, PASOK ve EAR: Üç ayrı Örgütle Görüşmeler

Yunanistan Komünist Gençliği (KNE), Gençlik Barış Komitesi içinde en etkin çalışan örgüt. KNE Genel Sekreteri Yorgos Grapsas ile, genç barış hareketinin gündemini konuşuyoruz. Grapsas da üsler konusunun birinci önemde olduğuna değiniyor ve temel taleplerini şöyle sıralıyor: "1- 2000 yılına kadar silahsız bir dünya, 2- Nükleer denemelerin ABD ve SSCB tarafından karşılıklı dondurulması, 3- SDI (stratejik savunma girişiminin iptali, 4- Akdeniz'in bir barış ve işbirliği bölgesine dönüştürülmesi, 5- Balkanlar'ın nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılması, 6- Kıbrıs'ta birleşik, bağımsız ve dimilitarize bir yönetim, Kıbrıs topraklarındaki askeri üslerin ve birliklerin kaldırılması, 7- Larissa'da kurulmak istenen NATO karargahına hayır". 8- Aktüel'da anlenmiş bulunan AWACS casus uçaklarının kaldırılması. 9- 1986'da 350 milyar drahmiye, yani Yunanistan bütçesinin yüzde 16,7'sine ulaşan askeri harcamaların kısılması." Grapsas, burada bir parantez açıyor, askeri harcamalar bu haliyle eğitim, sağlık, spor ve kültür alanında yapılan harcamaların toplamına eşit olduğunu söylüyor." 10- Türkiye ile ortak tarih, kültür ve anti-emperyalist mücadele geleneğimize dayalı, diyalog ve işbirliği temelinde barışçı bir politika. 11- NATO'nun ve ABD'nin saldırgan planlarında kullanılmaya son, ABD üsleri kalksın, NATO'nun askeri kanadından çekilelim..."

PASOK (Pan Helenik Sosyalist Partisi) Gençliği, hükümetin daha sonunda politikalar izlediğini açıkça ifade eden bir örgüt. Dişilikler sorumlusu Vasilis Thomopoulos'a PASOK Hükümetinin üster anlaşmasının yenilenmesi konusundaki görüşünü anımsatıyor ve soruyoruz. "Sonunda referanduma da gidilse, bunun üstere meşruiyetini sağlamak yolunda bir hükümet taktiği olacağı söyleniyor. Ne diyorsunuz? ABD'nin bölgedeki rolü konusunda ne düşünüyorsunuz?" "Thomopoulos'un yanıtı ilginç. Bir ideolojik olarak Amerikan üslerine karşıyız. Ancak bunlar bir süper güçün üsleri. Onun için ne olacağını bilemiyoruz. Hükümetlere silahın bırakmak ve daha sonra bir referandum düzenlenmesi görüşünü destekliyoruz. Ancak bir uzun dönemde NATO'dan çıkılması taraftarıyız. NATO bölgede Türkiye-Yunanistan ilişkilerini etkiliyor. İlişkilerdeki hasabuğun anımsuluğunu, NATO'nun Türk hükümetinin savaşçı politikalarına verdiği destekte gömüyoruz."

Yunanistan gençliği içinde yeni yeni etkinlik kuran bir başka örgüt ise EAR, uzun adıyla Yunan Sol Gençliği. Nisan 1987'de düzenlenen kongreden yapan Yunanistan Komünist Partisi (İçinin aktığı kanalla kurulan Sol Parti'nin çıkışını bekleyen EAR kendisini "çağdaş, yenilikçi, modern, radikal sol" olarak tanımlıyor. EAR, Türkiye'deki eşitmin askeri karakterinin Ege'de barışın önündeki engellerden biri olduğunu savunuyor. EAR Ulusal Sekreterya üyesi Theodore Tsikas, Türkiye ve Yunanistan gençliğinin ortak bir barış hareketi oluşturmasının gerekliliğini savunuyor ve eliyor "Bu hareket içinde sosyal demokrat, sosyalist, komünist, radikal, pasifist... çok geniş bir çevre yer alabilmeli. eylemde çeşitliliği sağlayabilmenin yollarından biri bu olsa gerek."

Davos Görüşmesi ve Türkiye-Yunanistan İlişkileri

YARIN, ekim ayında Atina'daki görüşmelerini sürdürürken, Davos zirvesinin gerçekleşeceği yolunda herhangi bir kesinlik yoktu. Özal ve Papandreu'nun bir buluşmaları ikinci kez karşılaşacakları tahmin ediliyordu, ancak PASOK Hükümetinin Türkiye ile diyalogu yansıtacağı değişmemişti. Yunanistan Komünist Partisi (KKE), sağ eğilimli ana muhalefetteki Yeni Demokrasi Partisi (NDP) ve diğer küçük partiler, Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunlarla çözümünde bilinçsizleşmeden diyalogun bir ilkesinin oluşturulmasını savunurken, PASOK bu konudaki tutumu nedeniyle eleştiriliyordu. Bu eleştirileri getirenlerin başında Yunanistan Gençlik Barış Komitesi yer alıyor. Ulusal Yürütme üyesi Sougelas, Komite'nin genel yaklaşımını şöyle özetliyor: "Biz, Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunu, ABD'nin bu ayrılıkları ve bölgedeki gerilimi kendi çıkarları için kışkırttığı düşüncesiyle yaklaşıyoruz. FIR hattı sorunu NATO'nun bölgedeki varlığından kaynaklanıyor. Sınır sorunları çözümü, uluslararası anlaşmalara dayandırılmalı. Ancak Gorgolore dayanan iç politika ve Yunanistan ve ABD'nin ek silahlanma önerileri emniyetini sağlamak açısından yapay bunalımlar yaratılıyor. Öte yandan, Türkiye'deki rejimi de ABD'nin Yunanistan'la olan sorunları kışkırtmasından yararlanıyor. Kısacası bu bağımsız bir ülke olarak değerlendirildiğinde Sorunun uluslararasılaşmasını engelliyor."

Bu düşüncelerde, Yunanistan Gençlik Barış Komitesi, Türkiye gençliğiyle dayanışma etkinliklerini düzenliyor. Türkiye ve Yunanistan gençliğinin dostluk ve dayanışmasını artırmaya yönelik tüm girişimleri destekliyor. Bunun bir örneği, YARIN'ın başlattığı Liselilerarası Yazı Yarışmasına verilen katkı. Bir diğer örneği, 1987'nin Mart ayında Ege'de gerçekleştirilen bunalım ortamında, Atina'da bazı gençlik temsilcileri tarafından düzenlenen "Barış Gecesi". Bu gecede, Sisifos'un katıldığı bir "Türkiye-Yunanistan gençliği dost olmalıdır" panelli yapılmış. Dev Sitkenin müziği ve halk oyunları serpiştirdiği Oyunları oynayan arkadaşlar o gece içinde kalmış Yorgunluk tanımadığı coşkuları...

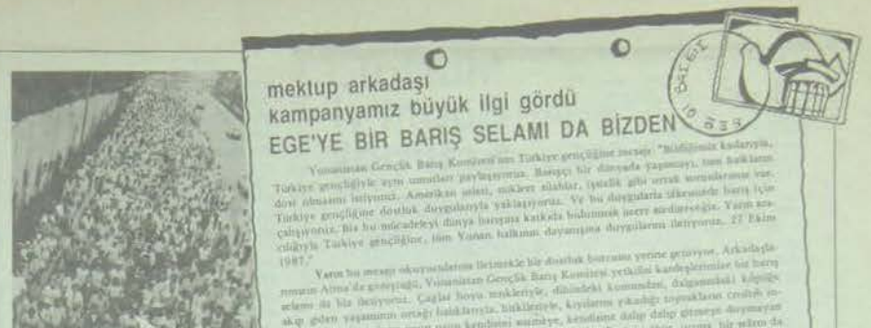

mektup arkadaşı kampanyamız büyük ilgi gördü
EGE'YE BİR BARIŞ SELAMI DA BİZDEN

Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nin Türkiye gençliğine mesajı "Mektuplarla kardeşiyiz, Ege'ye bir barış selamı da bizden" başlığıyla yayınladığımız kampanyamız büyük ilgi gördü. Türkiye gençliğiyle aynı umutları paylaşıyoruz. Barışçı bir dünyada yaşamayı, tüm halkların dost olmasını istiyoruz. Amerikan üsleri, nükleer silahlar, ırkçılık gibi ortak sorunlarımız var. Türkiye gençliğine dostluk duygularımızı yaklaştırıyoruz. Ve bu duygularla ülkemizde barış için çalışıyoruz. Bu bu mücadeleyi dünya barışına katkıda bulunmak üzere sürdüreceğiz. Yarın sabah (Ekim) ayında Türkiye gençliğiyle, tüm Yunan halkının dayanışma duygularını ilettiğimiz 27 Ekim 1987."

Yarın bu mesajı okuyacağımız birtakım bir dostluk buluşmanın yerine geliyoruz. Arkadaşlarımızın Atina'da gösterişçi, Yunanistan Gençlik Barış Komitesi yetkilisi kardeşlerimize bir barış selamı da biz ilettiyoruz. Çağlar boyu mücadeleyle, dilimizdeki kısmından, değişmekle kalmışlığı aşkı gelen yaşamının ortağı halklarımızla, halklarıyla, kıyılarına çıkardığı topraklarını çevirdi insanlarıyla, o insanların inşası sanat kendilerini sanmaya, kendilerine dalıp dalıp gitmeye duyuyorsa güzelliğiyle, içtikleriyle, müziğiyle, tarihiyle gizeri bir dünya olan Ege'nin öbür sonsuz bir ufkını da hissiden.

Yunanistan ve Türkiye halklarının yüzyıllardır dostluk ve barışın yaşanda karşılığını bulduğu bir oluş, Ege'nin güzelliğine güzellik katacak. Atatük sayısında başlattığımız mektup arkadaşlığı kampanyası bu düşüncelerle atılmış bir adımdı. Gençliğe büyük ilgi. Türkiye'nin dört yanından, liselerden, üniversitelerden, cezaevlerinden öğretmenlerden gelen mektuplar barış dostluk temiyle, halkların kardeşliğine olan inançla, bilinçle dolmuştu. Bu güzel mektupları yazanların temsiliyle, iç insanların inşası sanat kendilerini sanmaya, kendilerine dalıp dalıp gitmeye duyuyorsa güzelliğiyle, içtikleriyle, müziğiyle, tarihiyle gizeri bir dünya olan Ege'nin öbür sonsuz bir ufkını da hissiden.

Yunanistan ve Türkiye halklarının yüzyıllardır dostluk ve barışın yaşanda karşılığını bulduğu bir oluş, Ege'nin güzelliğine güzellik katacak. Atatük sayısında başlattığımız mektup arkadaşlığı kampanyası bu düşüncelerle atılmış bir adımdı. Gençliğe büyük ilgi. Türkiye'nin dört yanından, liselerden, üniversitelerden, cezaevlerinden öğretmenlerden gelen mektuplar barış dostluk temiyle, halkların kardeşliğine olan inançla, bilinçle dolmuştu. Bu güzel mektupları yazanların temsiliyle, iç insanların inşası sanat kendilerini sanmaya, kendilerine dalıp dalıp gitmeye duyuyorsa güzelliğiyle, içtikleriyle, müziğiyle, tarihiyle gizeri bir dünya olan Ege'nin öbür sonsuz bir ufkını da hissiden.

Yunanistan ve Türkiye halklarının yüzyıllardır dostluk ve barışın yaşanda karşılığını bulduğu bir oluş, Ege'nin güzelliğine güzellik katacak. Atatük sayısında başlattığımız mektup arkadaşlığı kampanyası bu düşüncelerle atılmış bir adımdı. Gençliğe büyük ilgi. Türkiye'nin dört yanından, liselerden, üniversitelerden, cezaevlerinden öğretmenlerden gelen mektuplar barış dostluk temiyle, halkların kardeşliğine olan inançla, bilinçle dolmuştu. Bu güzel mektupları yazanların temsiliyle, iç insanların inşası sanat kendilerini sanmaya, kendilerine dalıp dalıp gitmeye duyuyorsa güzelliğiyle, içtikleriyle, müziğiyle, tarihiyle gizeri bir dünya olan Ege'nin öbür sonsuz bir ufkını da hissiden.

"Ege'de Barış"ın bir başka adımı ise, bu sayımızda duyurduğumuz Liselilerarası Yazı Yarışması. Liseliler nüm dünyada genç barış hareketinin en etkin bir kesimini oluşturuyor. Türkiye'de de büyük çoğunluğu 12 Eylül'e çürükken yaşayan lisedi gençliğin, vurulan darbenin izini ağırlığına karşı kurtarayan bir mücadele onurunu, taşıtare bu barış ve demokrasi bilinciyle geçkendirecek taşıdığını bilmiyoruz. Tüm lisedi okuyuculanımızı yarışmamıza katılmaya, bu yarışma ile duyurmak, yaygınlaştırmak için çaba harcamaya çağırıyoruz. Barış için yazdan her sözcük, gelecekte kalacak bir yapıt oluşturacak. Ardan her sözcük, küçük de olsa, geçiş bir barış hareketi içine katacak kişi. Geleceği etkilemiz almamız kolaylaştıracak!

MARIE KALLIGA. Papanastasiou 145, GR 12241 Egaleo, Athens, GREECE. 20 yaşında bayan öğrenci. Müzik, dans, yoğurluk, yüzme ve karate sporlarıyla ilgileniyor. İngilizce yazışmak istiyor.

IRENE KALLIGA. Papanastasiou 145, GR 12241 Egaleo, Athens, GREECE. 21 yaşında bayan. Politika, edebiyat ve müzikle ilgileniyor. Müzik aleti çalıyor. Kulaklı yolları merakh. İngilizce, İtalyanca veya Yunanca yazışmak istiyor.

NIKOS SARANDAKOS. 101 Iras St., 17861 Palio Phaliro, Athens, GREECE. 28 yaşında. Edebiyat, müzik ve sinemayla yakından ilgili. İngilizce, Fransızca, Almanca veya Yunanca yazışmak istiyor.

TATYANA ARGONOVA. ul. Yemelekhova 55-4, 617017 Yakutsk, SOVYETLER BİR. LİGİ. 24 yaşında bayan. Yabancı dillerle, tarih ve sanatla ilgileniyor. İngilizce ve Rusça yazışmak istiyor.

FURLAN NORIS. Via Garibaldi 17, 1-22070 Valmorea CO, İTALYA. 16 yaşında bayan. Psikolojiyle ilgileniyor. Dünyanın her yanından gençlerle, Almanca yazışmak istiyor.

JIGESH PATEL. Chirtal Road, opp. Datta Mandir, Amreli 364601, Gujarat State, HİNDİSTAN. 22 yaşında. Okumayı, yazı yazmayı, edebiyatı seviyor. Mühendislik ve teknolojiyle ilgileniyor. Ülkelerinin politika ve gençlik eylemleri sürekli olmak üzere İngilizce yazışmak istiyor.

Mustafa Suphi'yi tanımak...

Dünyamız, bu yüzyılın başında büyük sınıf ve uluslar yaşadı. 1917 Ekim Devrimi yalnızca Rusya'da köklü değişmelere yol açmakla kalmadı, aynı zamanda dünyada yeni bir çağ da açtı. Emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele veren güçler için Rusya'daki devrimin gelişmeleri esin kaynağı oldu.

Aynı yıllar ülkemizde de çetin hareketlenmeler yaşanıyordu. Emperyalist devletler Osmanlı hanedanının ihbirikçi takımlarıyla birlikte Ulusal Kurtuluş Savaşımını ezmeye çalışırken, Anadolu topraklarında örgütlü bir anti-emperyalist direniş sahne alıyordu. İşte aktif rol oynadığı tarih kitaplarında hiçbirinde anılmayan Mustafa Suphi boşluğu bir dönemin yetiştirdiği, unutulmaması olmadığı bir duygunun ağırlığıyla yanıp tutuşan savaşçılardandı.

Mustafa Suphi, 1883 yılında Gürcistan'da doğdu. Ortaöğrenimini Soğuk'ta, yükseköğrenimini İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yaptı. Sosyal mücadelelerle ilk kez üniversitede tanıştı. Okulu bitirdikten sonra Paris'teki Sorbon Üniversitesi'nin sosyoloji bölümüne girdi. M. Suphi, yaklaşık Paris'te kaldı. II. Enternasyonalin Uluslararası Sosyalist Bürosu yöneticisi, ünlü sosyalist Fransız sosyalisti Jean Jaures'le ilişkiler kurdu. Jaures, M.Suphi'nin kişiliğini derinden etkiledi... Fransa'da olduğu yıllarda Tanin gazetesine muhabirlik yaptı. Ağustos ortalarında hiçbir resmi görevi olmadan Rusya'ya gitmek üzere Paris'ten ayrıldı. Bu sırada Rusya'da Ekim Devrimi'nin ilk günleri yaşanıyordu. Mustafa Suphi, Rusya'da kaldığı sürede Lenin'in yakın dostu ve Halk Komiserleri Sovyeti'nin Milliyetler Komiserliği'nde görevli Stalin'le görüştü. Bu görüşmelerde Türkiye'deki durum ve devrimci hareketin geleceği üzerine konuşmalar yapıldı. Mustafa Suphi, Rusya'da kaldığı sürede Türkiye'deki devrimci hareketin örgütlenmesi için çalışmalar yaptı. Bu amaçla Türkiye'ye dönmeye karar verdi. Ancak Rusya'da iç savaş başlamıştı. Bu nedenle Mustafa Suphi, Türkiye'ye dönüşünü bir süre daha erteledi. Bu süre içinde Rusya'da Türkiye'den gelen devrimci göçmenlerle ilişkiler kurdu. Bu kişilerden bazıları Mustafa Suphi'nin Türkiye'ye dönüşünde onun yanında yer alacaklardı.

Mustafa Suphi, 1919 yılının başlarında Türkiye'ye döndü. Bu dönüşünde Mustafa Suphi'nin yanında Rusya'da kaldığı sürede ilişkiler kurduğu devrimci göçmenlerden bir grup da vardı. Mustafa Suphi, Türkiye'ye dönüşünde Anadolu'da ve İstanbul'da yeni devrimci örgütlenmeler kurmaya başladı. Bu örgütlenmeler içinde Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşu da vardı. Mustafa Suphi ve arkadaşları artık Türkiye'ye gelmek, mücadelelerini orada sürdürmek istiyorlardı. Bu amaçla Türkistan'a geçtiler. Burada bulunduğu dönemde M. Suphi, Türkistan Cephesi Politbürosunda çalıştı. Bu arada Baku'de meydana gelen ayaklanmayla orada da Sovyet Hükümeti kurulduğu. M.Suphi Baku'ye geçti. Yeni Dünya gazetesi Baku'de yayınlanmaya başladı.

Suphi'nin Baku'de bulunduğu dönemlerde, Türkiye'deki sosyalist gruplarda ilişkiler ilk defa alındı. Birleşik bir komünist partinin kurulması M.Suphi'nin en büyük arzusuydu. Program ve tüzük çalışmalarına başladı.

1920'nin 10 Eylül'ünde İstanbul ve Anadolu'dan gelen 51 ve Baku'de bulunan 23 delegeye Türkiye Komünist Partisi Kuruluyt toplandı. Program ve tüzük onaylandı. Bu kongrede Mustafa Suphi TKP Başkanlığına, Ethem Nejat Genel Sekreterliğe getirildi.

1921'e geldiğinde Türkiye topraklarında verilen Ulusal Kurtuluş Savaşı yeni boyutlar kazanmıştı. Suphi'nin partisi ulusal kurtuluşun yanı sıra demokratik bir cumhuriyet talebini de dile getiriyordu.

Mustafa Suphi, emperyalist işgallere karşı savaşmak isteyen bir gönüllüler alayıyla Baku'den hareket etti. Azerbaycan'da yollanın katıp devrimcilerce hesilmesi nedeniyle bu alay ilke topraklarına ulaşamadı. M.Suphi, en yakın mücadele arkadaşlarından oluşan 14 kişiyle Erzurum'a oleştı.

Erzurum'da durdurulduklar, silahlarından ahandı. Trabzon'a götürüldüler. Burada, kışkırtılan halk tarafından sürüldüler. Bir motora bindirilip Karadeniz'e burakıldılar. Arkadan gelen başka bir motora bindirilmiş kırabk katiller, ilk motora yetişiller... 1921 Ocak'ının (Kahuniami) 28'ini 29'una bağlayan gecedyi. Kızılık katiller, ellerindeki kamalarla bu silahsız 15 insana saldırdılar ve katlettiler.

Mustafa Suphi'nin söyleriyle *"Ne ise pa, ne renkan, ne ben, ne ateş hattı durdurayınız. Ulusal kurtuluş ve demokrasi hareketini durdurmasın."*

ATİLLA AĞABEYİ UN UTMAYACAĞIZ

Atilla Ağabeyimizi yitireli bir yıl oluyor...

10 Ocak 1987 günü, ardından ocaşanan bir insan yüreği ve kararlı bir savaşımın ateşiyle beslenmiş bir yaşam bırakarak aramızdan ayrılmıştı Atilla Arsoy.

Bilimsel sosyalist ilkelere sarsılmaz bir inanç ve kopmaz bağlılık adanmış yaşamının her evresinde, ya gençlik örgütlenmesinin bağını çeken, ya anti emperyalist gösterilerde en ön safları oluşturan, ya polis copuna, demir parmaklıklara dirençle karşı duran, ya da dostların arasında özgürlük türkülerini söylerken anımsıyoruz onu.

Atilla Ağabeyimizi yitireli bir yıl oluyor...

Bugün kendisini hiç tanımamış, onun sohbetlerine yetişememiş, yaşları, savaşımı onunla birlikte omuzlamaya yetmemiş bunca genç insan, onun anısı önünde saygıya duruyor, yıldönümlerinde bir araya geliyor, onun benimsediği ilkeleri yaşama geçirmeye çalışıyor, onun örgütü hayatının bugünlerden yarınlara taşınmayı görev bilyorsa, 46 yıllık bu yaşam boşa gitmemiş demektir.

Atilla Ağabeyimizi yitireli bir yıl oluyor...

Bu süre içinde savaşımımız kayıplar vermeye devam etti. Nice militanlarını yitirdi demokrasi mücadelesi. Ancak her kayıp bizim kararlılığımızı bir kez daha pekiştiriyor ve gençlik yitirdiği her önderinin ardından anılarını yaşatarak, ilkelerini ve kararlarını daha da yükseterek yürüyor.

kuruluşunun 21. yılında DİSK YENİDEN AÇILMALIDIR!..

"Kendi tarihimizin deneyimlerinden ve dünya işçilerinin mücadele deneyimlerinden yararlanarak, sosyal adalet içinde hızla kalkınmayı, işçi sınıfının devlet yönetiminin her kesiminde söz ve karar sahibi olmasını böylece demokrasinin gerçekten uygulanması ile mümkün görüyoruz."

13 Şubat 1967 günü, kuruluşunu duyurdukları basın toplantısında, mücadele hedefleri yukarıdaki sözlerle açıklanan *Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)*, 13 yıllık faaliyetleri sürecince Türkiye işçi sınıfı tarihine damgasını vuran örnek direnişlere önderlik etmiştir. Bu süre içerisinde ülkemizdeki demokrasi mücadelesinin işçi sınıfından bağımsız yürümeyeceğini en açıkça biçimde kanıtlayan DİSK'in faaliyeti, 12 Eylül 1980'de alınan politik bir karar sonucunda durdurulmuştur. Bağımsız, demokratik, kitle ve sınıf sendikacılığını kendileri için bir ezgi olarak gören emreyo çevreleri ve onların ideolojik müttefikleriyle hiçbir yerli ve yabancı güç olmayan bu girişimden, demokrasi mücadelesinin bulanığı zamanında, GÜN Dergisi tarafından tahlir edilmiş ve DİSK'in açılması kararının ada bir tanzime başlatılmıştır. Hukukun en temel bulgularına ve 1982 Anayasasına dahil aykırı olan ve bugün hakkında hiçbir mahkemeye yürütmesi olmayan bu kararın, DİSK'in açılmasının ardından tek yasal örgüt olduğunu 2821 Sayılı Sendikalar Yasası'nın geçici 5. maddesinin kaldırılmasını temel alan ve yaklaşık 8 ay önce başlatılmış olan bu kampanyaya bilemiyorum ama bu kampanyanın, demokrasi için mücadele veren ve DİSK'in yeniden açılmasını isteyen herkesin desteğini bulacağına inanıyorum. 27. kuruluş yıldönümünde DİSK'le ilgili yapılan çalışmaların başarılı olmasını diliyorum.

YARIN, UÖB'ÜN 15. KONGRESİ VE DÜNYA ÖĞRENCİ KONFERANSI İÇİN HAVANA'DAYDI

15. KONGRE: DÜNYA ÖĞRENCİLERİNİN YENİ BAKIŞLARI DAHA GÜÇLÜ BİR HAREKET, BİRLİK VE BARIŞ İÇİN

Uçağımız Çekoslovakya-Irlanda-Kanada-Küba dörtgeninin üçüncü uçuşunu tamamlayıp Havana'ya indiğinde, yorgunluğun yerini heyecan ve merak almıştı. Geceydi. Uçağın kapıları açıldı. İndik. İnanamıyorduk. Gözlerimize çarpan çok sıcak ve çok nemli hava, mimosa mı, deniz mi, alıştırılmış ayırdetmesi güç bir koku, kıpır kıpır bir müzik, bir dans, bir gençlik aldı bizi. Havana'nın merkezine doğru çekmeye başladı.

Havalanmamız çıkışında yaşlarımız Küba'ya geçiş... dünyamız dört yanından gelen yüzlerimiz... Oyle bir kucaklaştık ki, gönülerimiz ki, gönülerimiz gecek. Kübalıların durmak bilmeyen ayaklarının, bellerinin, bir yandan slogan, bir yandan şarkı, bir yandan dostluk olan yumruklarının, bizlere sarılıp sarılıp yaklaşımıza teklikan renk renk rozetlerine... şaşkık, sevincik, coşmamak elde değildi, coşkuk. Rozetlerde Jose Martí vardı. Che Guevara vardı. Fidel Castro...? O ülkede, yüzlerde ve duvarlarda sözlerdeydi. Mimoza ağaçlarına, Karayip denizine, Amerika kıtasının bu ilk sosyalist ülkesine, Amerika kıtasının bu ilk sosyalist ülkesinin rezkleri üyabise çikolatalara, çikolatadan buğdaya, buğdaydan şöt beyaza değişen, değiştikçe aydınlığın ve güzelliğin tanımlarını zenginleştiren ışıklarına, palmiyelere, gururu, coşkuya, saygıya ve dinmek bilmez bir hareketa coştuk. Coşmamak elde değildi.

Küba'yı anlatacağız. Küba'yı anlatmamak elde değil. YARIN, Uluslararası Öğrenciler Birliği (UÖB/IUS)'nin çağrısı üzerine 15. Kongre'de, Türkiye'yi temsil ettiği Dünya Öğrenci Konferansı'na da eşlik ettiği izlenimleri yansıtacak sayfalarında. Ama mutlaka Küba'yı da anlatacak. Karayipler'in bu mutlu ülkesini tanıtacak.

Bu sayımızda, Kongre'den ve Dünya Öğrenci Konferansı'ndan notlar aktarmakla yetinecoğiz. Küba'da dünyanın 127 ülkesinden gelen öğrencileri sıcacık bir yakınlıkla ağırlayan dost öğrenci örgütü FEU'ya, gençlik örgütü UJC'ye ve tüm Kübalı dostlara teşekkür ediyoruz. Küba Devrimi'nin bu onurlu yıldönümünde, Küba Emekçiliğinin sarsılmaz mücadelesine tanık olmanın onurunu taşıyoruz.

• Uluslararası Öğrenci Birliği (UÖB/IUS)'nin 18. Kongresi 15-19 Kasım tarihleri arasında yapıldı. Bu tesadüfün anlamı bile, tek başına kongremiz coşkusuna coşku katmaya yeterdi. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF/WFDY)'nun kuruluş günü olan 10 Kasım'da başlayan *Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası* sürüyordu. 1973'te Yunanistan öğrencilerinin gerçekleştirdikleri onurlu eylem, Politeknik Direnişi'nin yıldönümü *Uluslararası Öğrenci Günü* olarak kutlanacaktı. İlk kez UÖB Kongresi'ne ev sahipliği yapan Küba Öğrenci Örgütü (FEU) bu tarihlerde konserler, şenlikler, özel toplantılar, panayırlar, dayanışma etkinlikleri düzenledi. 17 Kasım sabahı, aynı aynı dillerde söylenen marşlar hep aynı şeyi anlatıyordu. Dünya öğrenci hareketi, demokrasi, barış ve gelişme yolundaki mücadelenin şanlı tarihine ortaktı.

• Kongre deyince akla, sakın son çalışma dönemin şöyle bir değerlendirilip, seçimlerin yapıldığı, uzun süreçlerin dinlendiği bir toplantılar dizisi gelmesin. 15. Kongre bundan başka her şeydi. Dünya öğrencileri, komisyon toplantıları, konferanslar, panelist, tartışmalar biçimindeki bir dizi etkinlikte, günümüzün en önemli sorunlarını tartıştılar. Yeni mücadele hedefleri belirlendi, daha güçlü bir hareket, daha geniş bir birlik ve kalıcı barış için atılması gereken adımlar konusunda zengin bir görüş alışverişi yapıldı. Bu etkinliklere konu olan başlıca sorun ve ilgi alanlarını sıralayalım:

— Global sorunların çözümüne öğrenci eylemleri,
— Öğrenci hakları,
— Barış ve silahsızlanma için öğrenci eylemleri,
— Genç kadınlar ve kız öğrencilerin sorunları,
— Kalkınma için ve dünya ekonomik krizine karşı öğrenci eylemleri,
— Ulusal gençliğin sorunları ve mücadelesi,
— Dünya gençlik ve öğrenci festivalleriyle ilişki,
— Öğrenci basını,
— Öğrenci turizmi ve değişim programları,
— Üniversite eğitiminde ilgilenilen sorunlar,
— Öğrenciler için spor ve beden eğitimi,
— Uluslararası Öğrenci Araştırma Merkezi (ISRC) etkinlikleri...

Ayrıca dünyanın çeşitli bölgelerindeki öğrenci örgütleri bir araya gelerek, kendi bölgelerinde özgürlüklerinin özel sorunlarını tartıştılar. Afrika bölge toplantısı, Orta doğu bölge toplantısı gibi bir çok toplantı yapıldı. YARIN, bunlardan Avrupa, Kuzey Amerika ve Sanayileşmiş Ülkeler Bölge Toplantısı'na katılarak Türkiye demokratik öğrenci hareketinin kazanımlarını, sorunlarını ve hedeflerini dile getirdi. Yukarıda sıraladığımız toplantıların ise büyük bölümünde temsil edildi. Bu toplantılardan çıkan sonuçları, konuları özgü ayrı ayrı yazılarda okuyucularımıza aktaracağız.

• 15. Kongre'nin dikkat çekici yönlerinden biri de ağırlanan geniş katılımdı. UÖB, üyesi olsun olmasın, belirli bir etkinliğe ulaşmış tüm demokratik liseli ve üniversite ve lise öğrenci örgütlerini, politik çizgileri farklılaşan uluslararası öğrenci kuruluşlarını, yayınıyla öğrenci hareketine katkıda bulunan gençlik basını temsilcilerini konuğumuz olarak davet etmişti. Norveç Muhafazakar Liseliler Birliği de oradaydı, Onalmazlık Komünist Öğrencileri Örgütü de. Temsil edilen ülkeler arasında Benin de vardı, San Marino da. Bu geçici liste, tartışmaları arttırdı elbette. UÖB'nin *"Tartışmalar, farklı düşünceler, hava kadar, su kadar gereksinimimiz olan çoğunluk, kongreye onların katılımı"* saptaması gerçekleşti. Kongrede demokratik öğrenci hareketinin gerçekleştirdikleriyle en çok ilgi toplayan ülkeler ise Fransa, Yunanistan, Şili, Pakistan, Afrika Ulusal Kongresi (Güney Afrika Cumhuriyeti), Filipinler, Güney Kore, İran, Irak, Filistin Kurtuluş Örgütü (Filistin) ve Türkiye oldu.

• Uluslararası Öğrenci Birliği, dünya gençliğinin değişen eğilimlerini nasıl değerlendiriyor, yeni eğilimlere ayak uydurabiliyor mu? Tek tek ülkelerin öğrenci örgütleri, yeni dönemde çalışma, eylem, örgütlenme perspektiflerini çizerken nelere önem veriyor? Kongre, pek çok özelliğinin yanı sıra tüm bu sorulara yanıt vermesi açısından ilginçti. UÖB yönetimi ve başka Avrupa öğrenci birlikleri olmak üzere bir çok öğrenci örgütü, 1980'li yıllarda gelişen kitle hareketlerinin, SSCB'nin adımları sayesinde silahsızlanma sürecinin başlamasının ve 1986-1987 döneminde Fransa, Japonya, Yugoslavya başta olmak üzere bir çok ülkede yaşanan öğrenci eylemlerinin "gelecek için değiller" le dolu" olduğu görüşünde. Barış hareketinin ulaştığı özdeşlik ve politik çeşitlilik; kadın, çevre ve aydın hareketlerinin gelişimi; öğrencilerin 68'lerden çok farklı bir anlayışla yeniden başlayan eylemliliği, özellikle artan etkinliği... yeni yaklaşımların cesaretlerini oluşturuyor. Öğrenci örgütleri ve çevrede UÖB, ilgi ve etkinlik alanlarını çeşitlendirme, ortak çıkarları, somut hitemleri ve güncel yaşamın gereksinimlerini gözden kaçırmama, öğrenci olmanın kendine özgü tüm acı ve eksilerini bilerek, alternatifler üreten, yapıcılığı ağır basan bir hareket yaratmanın gereğine inanıyor. "Yaşamın herhangi bir alanını mutlaka emek zaten politika yapmaktır. Amaç, en geniş öğrenci kitlelerini politikalaştırmak olmalı. Ancak, öğrenci örgütü herhangi bir politik çevrelik örgütü, herhangi bir parti ya da kulüp değildir. Her şeyden önce öğrenci sorunlarına temel yaklaşımlar, dünya sorunlarına öğrenci çıkarları açısından bakış geliştirilmelidir. Dünya öğrenci hareketinin çizgisi, demokratik bir çizgidir, barışçı bir çizgidir. Bunun güçlendirilmesi için daha çok öğrenciye, daha çok dişlinceye, daha çok özneye gereksinmemiz var..." UÖB Genel Sekreteri Kübralı Yorgos Mavrikios'un Kongre'deki bu sözleri yeni yaklaşımları da özetliyor.

DÜNYA ÖĞRENCİ KONFERANSI:

Birlikte Çalışmayı Öğrenmemiz Gerek

Uluslararası Öğrenciler Birliği'nin Kongresi 20 Kasım sabahı saat 8'de sona erdi. Tüm yurt sürmüş toplantının yorumlayıcı konferans salonunda ayrıldık.

Bir gün sonra, 21 Kasım akşamı aynı salonu döndüğümüzde artık konu "Daha iyi bir gelecek için birlikte çalışmayı öğrenmek" olarak belirlenen Dünya Öğrenci Konferansı başlamak üzereydi. 137 ülkeden 544 delegenin katıldığı konferansa YARIN da delege sıfatıyla temsil edildi. 22 Kasım çarşamba, Fidel Castro'nun öğrencilerle yaptığı söyleşiyle sona eren konferans, bir panelle başladı, altı ayrı komisyon toplantısıyla sürdü.

Komisyon toplantıları aynı gün ayrı saatlerde yapıldı. Bu toplantıların konuları şöyle sıralanıyordu:

1- "The Day After... Felaket Ötesi Bir Gün Üzerine Düşünmektedir. Genel Güvenliği Bozulmuş İnsanlığın Yeniden İnşa Etmemiz Gerek..."

2- "İnsanlığın En Uygun Yolculuğu Adalet, Özgürlük ve Demokrasiye Doğru."

3- "Yoksulluk Denizinde Zenginlik Adaları: Ahlaksal Açıdan Kabul Edilemez, Politik Açıdan Tehlikeli..."

4- "İnsanlar ve Doğa: Bir Uyum Çatışması..."

5- "İnsan Kişiliğinin Biçimlenmesi: Diyalog ve Değerler: Hoşgörü, Ortak Görev ve Kişiliğin Gelişmesi İçin..."

6- "Teknolojik Hızlı Gelişmeler: Eğitim Bu İlerlemeye Yetişebilecek mi?..."

Konferansın kapanış oturumuna Fidel Castro'nun yanı sıra, Dünya Barış Hareketi temsilcisi, Küba Komünist Partisi üst düzey yöneticileri, arasında Gabriel Garcia Marquez'in de bulunduğu ünlü yazarlar, sanatçılar katıldı. Konferansın bitiminde yayınlanan ortak bildiri "Barışçı Bir Geleceğe ve İnsanlığın Gelişmesinde Yeni Aşamalara Doğru" başlığını taşıyordu. Bildirinin bir bölümü şöyleydi:

"Üçüncü binin eşiğinde, her şey bunca hızlı değişirken, Hamlet'in sorusu bireyi aşıp insanlığa ulaşıyor: 'Olmak'tan yana tavır alınacak, insan soyunun evrimini yeni ve daha yüksek bir aşamasına yönelttiğini gösterecek. Doğanın çok önceleri yaratıp, ve giderek yazılışının kendini koruma içgüdüsü, yerini yeni bir entelektüel olgunluğa bırakacak. Bu yeni olgunluğa, ancak bizi şimdiye kadar yönlendiren standartların ve kalıpların dikkatlice yeniden ele alınması yolunda kararlı bir çabayla erişebiliriz.

"Daha önce, insanlığın yeniden doğuşu düşüncesi birçok kez ortaya atıldı ama hepsi de sonuçta bir Sisiphe Efsanesi'ne dönüştü. Oysa bugün eğer yaşamayı sürdürmek istiyorsak bunu başarmak zorundayız.

"Kayalara çarpmak üzere olduğumuzu görüyorsak kollarımızı kavuşturup oturamayız. Einstein'in çağrısına yanıt vermek zorundayız, bu tarihin çağrısıdır: Yeni bir biçimde düşünmek ve hareket etmek, yeni bakışlar, yeni yaklaşımlar bulmak gerekiyor."

YARIN, tanımları çakışan ilk değişkendeki beş komisyon toplantısına katıldı: "İnsan Kişiliğinin Biçimlenmesi: Diyalog ve Değerler: Hoşgörü, Ortak Görev ve Kişiliğin Gelişimi İçin..." konulu 3. Komisyonda ise divanı yönetme görevi bize verildi. Daha sonra, kapanış oturumunda konuşma yapmak için seçilen 6 öğrenciden biri olarak, bu komisyon toplantısına ilişkin raporumuzu sunduk. Kapanış oturumunda Castro'nun bu raporu konuşma yapan öğrenciler tarafından ülkeleri ile ilgili konferans'ın kapanışında da yanıtlıyordu.

ABD, Brezilya, Pakistan, Afrika Ulusal Kongresi (Güney Afrika Cumhuriyeti), Zambia ve Türkiye... Sunduğumuz rapora ilişkin tepkiyi yansıtıyordu.

Gerek 19. Kongre, gerekse Dünya Öğrenci Konferansı gerçek bakış açılarıyla araştırılmayacak olurlar, sanırım ülkemizde ve yeni öğrenciler birikim. YARIN, bu toplantıların katılıp Türkiye demokratik öğrenci hareketinin mücadelesini ülke gerçeklerini gerekleme için en gelişkin biçimde katılmalarımızın yardımcı olur. Okuldaki eğitim, yani belli bir süreme bağlı, konum, zorunlu eğitim, kişiyi kökleridir, doğduğu çevreden alıp ulusallaştırmalı, evrensel bir parçası haline getirmelidir. Öğrenlik ve evrensellik, insanın kendini dışavurumu, düşünce, duygu ve istemlerini açıklama, savunma, bunlar uğruna mücadele etme bilinç ve özgürlüğünü geliştirdiği bir aşamadır. Eğitim, kendimiz olmayı, kendiniz gibi davranmayı öğrenme süreçsiz olarak özetlediği gelişkinde, soruya verilen yanıt iki unsuru içeriyor: Barış ve demokrasi.

Yoksa Fidel, Değerli Konuklar, Sevgili Arkadaşlar,

Dünya Öğrenci Konferansı'nın bugün öğleden sonraki komisyon toplantılarımızda bir kez daha de kodu, *"İnsan kişiliğinin biçimlenmesi, diyalog ve değerler: Hoşgörü, ortak sorumluluk ve ilişkiler geliştirmi"* başlığını taşıyordu. 26 Ülke ve Batı Berlin'den 51 delegenin katıldığı tartışmada, değerler sistemi, kültür ortamı, çok boyutlu bir insan olmak, eğitim, dil ve kişiliğin dışavurumu arasındaki ilişki, bireyleşme, toplumsallaşma, yeni siyasal düşünce ve eylem biçimlerinin gerekli ve bireysel etkileri gibi konular, karşılıklı bir konuşma biçiminde ele alındı. Beş saate bu tartışmada üzerinde önemle durulan konulardan başlıcalarını içeren bir rapor sunacağım.

Eğitim ve barışçı bireyler yetiştirmek

Tartışmamızda konuşmacı olarak katılan Kanada-Montreal Üniversitesi Felsefe Profesörü Veronik Cauchy, yaptığı açış konuşmasında, eğitimde insan kişiliğinin gelişimi üzerinde kişiliğinden söz etti ve öne çıkan şunları söyledi:

"Eğitim, öğretimden de, rehberlikten de farklı bir şeydir. Eğitim dayince, insan yaşamında ancak ölümle sona eren bir süreci anlatmak gerekir ki, bu süreç insanın yaşamı anlamını, yorumlanma, değiştirmesi, yeteneklerini her yaşın, her çevrenin gerekleme göre en gelişkin biçimde kullanabilmesine yardımcı olur. Okuldaki eğitim, yani belli bir süreme bağlı, konum, zorunlu eğitim, kişiyi kökleridir, doğduğu çevreden alıp ulusallaştırmalı, evrensel bir parçası haline getirmelidir. Öğrenlik ve evrensellik, insanın kendini dışavurumu, düşünce, duygu ve istemlerini açıklama, savunma, bunlar uğruna mücadele etme bilinç ve özgürlüğünü geliştirdiği bir aşamadır. Eğitim, kendimiz olmayı, kendiniz gibi davranmayı öğrenme süreçsiz olarak özetlediği gelişkinde, soruya verilen yanıt iki unsuru içeriyor: Barış ve demokrasi.

Profesör Cauchy'nin bireyleşme - toplumsallaşma evresinde eğitim süreci olarak özetlediği gelişkinde, soruya verilen yanıt iki unsuru içeriyor: Barış ve demokrasi. Gelişmiş ve gelişmekte olan kapitalist ülkelerdeki eğitimi, milliyetçi duyguların, hakların kardeşliği ilkesine aykırı tarihsel yorumların ve dünya hakkında özseve amirli bir bilgilenmenin oluşmasının önüne geçmek ve demokrasi bilincinin yaralanmasının, bu anlayışlarla olanaksız olduğu açık. Kapitalist ülkelerden gelen delegeler, bu toplantımıza yaparken, sosyalist ülke temsilcileri de, eğitimde barış ve demokrasinin yaygın biçimde işlenmediğini; ancak artık bu alternatifin sağlanmasının yeterli ve işlevli olmadığını savundular. Barış eğitimi kavramı artık daha somutlaşmalı, daha geniş bir açıdan, barışı çağda bir yaşama, ilişkiler bir dünyaya bireyin uyarlanması olarak ele alınmalı. Barış koşullarında işbirliği ve kardeşçe yarışmanın önemi, bireylerin bu yarışa, barışı koruma bilinciyle katılması ve yalnızca tek tek kendi ülkelerinin değil, dünyanın gelişimi, insanlığın evrensel kültürünün zenginleşmesi için çalışmasının önemi vurgulanmıştır. Eğitim, bu bilinci kazandırmalı, kavrayışı daha ileriye, evrensel ölçütlerde en ileriyi yapmaya yöneltmeli. Eğitimin içeriğinin demokratikleşmesi ise, eğitimin biçimlendirilmesine doğrudan öğrencinin de katılmasıyla desteklenmeli. Bireyin toplumsallaşmaya en önemli edimi olan okul yaşamı, onu demokratik kılmalı, özgürleşmeye, toplu davranış ve bireysel girişimcilik konusunda eğitmeli, cesaretlendirmeli.

Arkadaşımız Yasemin Çongar, Dünya Öğrenci Konferansı'nın, Fidel Castro'nun da katıldığı kapanış oturumunda konuşma yapan 6 öğrenciden biriydi.

Çok boyutlu bir insan olmak

Karşılıklı güvenlik: Global yaklaşımlardan günlük dersler çıkarmak

"Güvenlik, SSCB ile ABD arasındaki ilişkilerden çok ediyoruz ki, yalnız karşılıklı olabilir; eğer uluslararası ilişkiler gerçekten konuşuyorsak, yalnız evrensel olabilir. Sırf kendi kendisini, hem de başka ulusların zararına, yalnız kendi çıkarını düşünmek bilgece bir davranış değildir. Herkesin kendini aynı derecede güvenlikte hissetmesi gerekiyor, sıra nükleer çağın korku ve endişelerini politikada ve somut eylemlerde ortadan kaldırmaya geldiğinde..."

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un bu sözleri, komisyon tartışmasında da vurgulandı. Uluslararası güvenlik yaklaşımının günlük yaşamımızda da karşılığını bulması gerektiğinden yola çıkılarak yapılan konuşmalar, kapitalizmin yarattığı "değişet dengesi"nin yalnızca silahlanmaya dayanmadığını gösterdi bize. Gelişmiş ve gelişmekte olan kapitalist ülkelerde yaşayan öğrenci gençler olarak hepimiz, bir parçası olmayı kendimizde seçmediğimiz bir denkleye - daha doğrusu denkleşsizliğe- bir yanıştan, bir bireycilliğe itiliyoruz. Çünkü yaşamımız, değişet dengelerine, sözde çalışan çıkarlara bağlı. Çalışan çıkarlar, öğrenci gençlik olarak ortak olmamız gereken çıkarlarımız, hatta hallarımız. Bizler, "ancak bir başkasının işsizliği pahasına" iş bulabilecek olan kişilerdir. Bizler, iş arenasında diğerlerini geçmek zorunluğuyuz. Bir ar kadaşımızın yaşam güvenliğini demektir. İşte kapitalizm, seçkincilik, fırsat eşitsizliği, bireycilik, yarışmacılık sürçüklerini görebileceğimiz bir süreçte, öğrenci gençliği kendi içinde çıkarları çatışan, birbiriyle yarışan bir kitleye dönüştürüyor. Ülkeler için zaman, bu yarışı kazanıp eğitim ve iş olanaklarını kaparken, büyük bir çoğunluk ise altında, değişmeyen bir statüye sürekli bir atıl kitlesine olarak görülüyor.

Gerçek bir biliyoruz ki, güvenlik yalnız karşılıklı, yalnız güvenlikte çıkarı olanların hepsi için geçerli olduğunda gerçek güvenliktir. Uluslararası güvenlik, belki Amerikan silah tekelleri için değil; ama hem Amerikan, hem Sovyet halkları, hepimiz için bir güvencedir işsizlik, yalnızca benim işsiz olmam değil, işsizliğin olmaması durumudur. Çözüm, kurtuluş ve gerçek güvenliğe giden yol, ortak mücadeleden geçer, bireyci çekişmelerden değil.

Kardeşçe yarışma ve bireyselliğin önemi

Peki biz yarışma yasak mıyız? Kendimizi tehlikeye düşürmüş olacak mıyız? Kendimizi neye dayanacak, nereden bu lenecek? Bireysel yeteneklerimizi geliştirmemiz hiç mi önemli yok?

Bu soruları tartışmamızda, bireyse ve yarışmaya karşı olduğu biçiminde genel bir dünyayı olan sosyalist yaklaşımı ele aldık. Gorbaçov'un Leninci Komomol'un Yürütme Kurulu Kongresi'nde, 17 Nisan 1987 tarihinde yaptığı konuşmadan aktardığımız bölümler bu soyargıyı değiştirmeye yetecekti:

"Sosyalist yaşam biçimi tek bir üstünlük tanır. Bu üstünlüğü yaratan yeteneklerdir, bilgi, deneyim, azim ve yüksek toplumsal idealleri gerçekleştirme için konsantre bireysel farklardır. Bizim öğretim hakkındaki bir ayrılmak olarak uzak tutulmak istenen öğretmeliyiz. Üniversitede okuyorsak, bu bir başkasını üniversiteye girememesi pahasına. Yani yaşam güvenliğimiz, bir arkadaşımızın yaşam güvenliğini demektir. İşte kapitalizm, seçkincilik, fırsat eşitsizliği, bireycilik, yarışmacılık sürçüklerini görebileceğimiz bir süreçte, öğrenci gençliği kendi içinde çıkarları çatışan, birbiriyle yarışan bir kitleye dönüştürüyor. Ülkeler için zaman, bu yarışı kazanıp eğitim ve iş olanaklarını kaparken, büyük bir çoğunluk ise altında, değişmeyen bir statüye sürekli bir atıl kitlesine olarak görülüyor.

Gerçek bir biliyoruz ki, güvenlik yalnız karşılıklı, yalnız güvenlikte çıkarı olanların hepsi için geçerli olduğunda gerçek güvenliktir. Uluslararası güvenlik, belki Amerikan silah tekelleri için değil; ama hem Amerikan, hem Sovyet halkları, hepimiz için bir güvencedir işsizlik, yalnızca benim işsiz olmam değil, işsizliğin olmaması durumudur. Çözüm, kurtuluş ve gerçek güvenliğe giden yol, ortak mücadeleden geçer, bireyci çekişmelerden değil.

Kardeşçe yarışma ve bireyselliğin önemi

Peki biz yarışma yasak mıyız? Kendimizi tehlikeye düşürmüş olacak mıyız? Kendimizi neye dayanacak, nereden bu lenecek? Bireysel yeteneklerimizi geliştirmemiz hiç mi önemli yok?

Bu soruları tartışmamızda, bireyse ve yarışmaya karşı olduğu biçiminde genel bir dünyayı olan sosyalist yaklaşımı ele aldık. Gorbaçov'un Leninci Komomol'un Yürütme Kurulu Kongresi'nde, 17 Nisan 1987 tarihinde yaptığı konuşmadan aktardığımız bölümler bu soyargıyı değiştirmeye yetecekti:

"Sosyalist yaşam biçimi tek bir üstünlük tanır. Bu üstünlüğü yaratan yeteneklerdir, bilgi, deneyim, azim ve yüksek toplumsal idealleri gerçekleştirme için konsantre bireysel farklardır. Bizim öğretim hakkındaki bir ayrılmak olarak uzak tutulmak istenen öğretmeliyiz. Üniversitede okuyorsak, bu bir başkasının

Fidel Castro

Fidel Castro, Dünya Öğrenci Konferansı'nın kapanış oturumunda... 27 Kasım 1987

Fotoğraflar: YARIN

"Çıplak ayakla tarlada çalışan işçinin evinden silah'a uzanan portatif telsizden, üzerine sıvı yemek sonuçlarıyla..."

dünya öğrencileriyle konuşuyor

Küba'da Yeni Bir Politika "Ratifikasyon"

Ratifikasyonu anlatmaya istiyorsunuz. Bu bizim, yanlışlarımızı, olmazsa eğilmelerimizi düzeltmek, eksikliklerimizi kapatmak amacıyla orbya atılan yeni ekonomik, sosyal, kültürel politikaları onaylayan bir süreçtir. "Doğrulamak, onaylamak" anlamına geliyor. Doğruları onaylayıp, yanlışları doğrulara dönüştürmek. Bunun için ocak geçmiş hatalar, bugünkü hata lardan ayrarak işe başlıdık. Devrimin kendisi bir ratifikasyondu. Bunu sürekli kılabilmek, sosyalizmin kurulması süreci ilerletebilmek gerek. Değişik politikaları benimsetip uygulamaya dökebilmemiz ilk adım da, insanlarımızın örgütleri arasındaki eğitilmesinden geçiyor. En küçük yerleşim birimlerinden, en yüksek düzeye kadar herkesin hem politik örgütlerde, hem de kitle örgütlerindeki çalışmasını büyük önem taşıyor. Mahalle örgütlenmeleri, çiftçi örgütleri, sendikalar, gençlik örgütleri ve partimiz, sosyalist bir toplum oluşturulmasında önemli işlev sahip. Che Guevara'nın sözleri kulağımızda: "Sosyalizm, yalnızca üretim ilişkilerinin değil, yeni bir dünya bilincinin de geliştirilip kavranması, öğretilmesiyle kurulur."

Biz Küba'da sosyalist dağıtım, bölüşüm ilkesinin çok ilkel bir aşamadan geçtiğinin bilincindeyiz. Mekanizmaların rahata çok güvenip, her şeyi parayla çözme yolu tuzaklarına düşmemeye çalışıyoruz. Halkımızın devrimci dayanışma, görüş ve çalışma disiplini de önemli. Politik eğitim, halkın devrimi sahiplenmesi, geliştirmesi bilinciyle hareket etmesi, zaaflarını açık açık tartışmasından geçiyor. Zorluklarımızı bilimsel çözümler için ciddi çalışma yapıyoruz. Ratifikasyon bunu da sağlıyor.

Kendimize sormalıyız. Bugünkü dünyada yerimiz nedir? Nasıl gidiyoruz? Gelişmekte olan ülkelere -ki ben onlara gelişmekte olan ülkeler diyorum- bakıyoruz. 20 yıl önce, gelişmiş ülke lerde ki gelişmiş dilerden net olmayan ahval gelirin, gelişmiş Üçüncü Dünya Ülkelerindeki gelirin 1/20 idi. Bugün bu oran, 1/40-45 düzeyinde. Eşitsiz gelişme akıl almaz bir boyutta. Bunu görüp, global çözümler aramak gerek.

Küba'ya gelince... Devrimi yaptığımızda, her yıl 60 milyon ton şeker kamışını ellerimizle kesip, ellerimizle gemilere yükleyip satıyorduk. Yatırımlar başlıktık, makineleşmeye gittik. Pirinç ekimini ele yapıyorduk. Artık makineler yapıyor bir ileri Bilimsel gelişmeye önem verdik. Araştırma merkezi kurduk. Tıp alanına eğildik. Artık ilaç sıraların kendimiz üretiyoruz. Biyoteknoloji ve gen mühendisliği gibi alanlarda söz sahibiyiz. Elektronik üretimi yapıyoruz. Ratifikasyon, özellikle bilimsel teknolojik devrime ayak uydurmayı amaçlıyor. Bir grup yoldaşımız robotik üzerinde çalışma yapıyor. 20 yıl önce, bunu söyleseydim, "çılgın" lakabı takılırdı. Oysa bugün Küba'da robot üretiyoruz.

Bizim en önemli avantajlarımızdan biri, sosyalist ülkelerle ilişkilerimiz. Dünyadaki yerimizi, ABD'nin tüm cabalarına karşın, bulabilmiş oluyoruz. Ancak, hâlâ önemli ölçüde uzaya, azgelişmiş ülkelerin, dünya çoğunluğunun yaralanmasına açık olacağı günlere ulaşabilmiş değiliz. Bu yolda, evrensel bir çalışma yapmak gerek.

> *"Hep aynı şeyleri okursak, dogmatizme düşme tehlikesi doğar. Che, bir sembol, bir imaj değildir, derin bir devrimci düşünce bırakmıştır bize. Bunu dünya gençliği, yalan yanlış, kulaktan dolma, romantik bir algılamayla değil; okuyarak öğrenmelidir..."*
>
> Komutan Che'nin gerçek mirası

Che'yi sorayor sunuz bana. Hemen söyleyeyim, Che bize devrimci ruhun, enternasyonalist bilincin çok güzel bir örneğini bıraktı. Onun gibi, bütün ülkelerin devrimcilerini birleştiren bir dönemde kolay kolay vazgeçmemiz. Che, Küba'nın devrimci mücadelesine katıldığı andan itibaren, yılmadan çalışmıştır. O, her şeyden önce bir doktordu. Ve askere olduktan sonra da doktor olmayı, hem de iyi bir doktor olmayı sürdürdü. Bu pek bilinmiyor. devrimciliğinin gölgesinde bırakılıyor doktorluğu. Aslında çok yanlış. Cesaretiyle, atılganlığıyla, her yerde öne olmasıyla dikkat çekti ilk başlarda Ama yaralanmaya bakmıyordu bir önemi etmedi. Öyle günler geçiriyorduk ki, hiçbir yerde fazla duramıyorduk. Gene de sağlık kontrolünüzü oldu tırakmıyordu. Bir de, Che'nin pek kavranmayan politik, ekonomik görüşleri vardı. Ona bakın, romantik bir kahraman gözüyle var. Oysa o, çok düşünen, iyi düşünen, düşündüklerini yazan bir insandı. Teorik düzeyi yüksekti. Gerilla günlükleri yayınlandı, ama politik, ekonomik notları nedense başka dillerde pek yayınlanmadı. Şimdi biz, ratifikasyon sürecinde, onun politik ekonomik görüşlerinin çabuklaşmını düzenliyoruz. İlgiler zaman oluyor kitap yazacak zaman olmayan Che'nin notlarını derleyip yayınlamlarını yapıyoruz. Onun düşüncelerinin gerçek derinliği, çeşitli dillere çevrildiğinde anlaşılacaktır.

Burada öğrenci arkadaşlarla yaptığı konuşmalardan İngiltere'nin bir tür eyaletsel resmi dil haline geldiğini söylüyorum. Sakın yanlış anlamayın. Asla eleştiriyorum. Kolonyalistlerin bize bıraktığı iyi bir şey varsa, o da birbirimizi anlayabileceğimiz ortak bir dilimiz. Tabii, bu benim için pek geçerli değil. Benim İngilizcem çok kötüdür. Bölük pörçük konuşuyorum. Ama Kızıl Meydan'da, Kosigin ile yanyana geldiğimiz törenlerde, İngilizce konuşmakta hiç güçlük çekmez, çok kolay anlaşırız. Çünkü o da, en az benim kadar kötü konuşuyor. Ah, pardon, Kosigin mi demin, ben karıştırıyorum. Aslında Gromiko demek istemiştim. Evet, şaşırdınız değil mi? Gromiko'nun İngilizcesi benimkin, dengi bedir. Nasıl oyu uluslararası görüşmeler yapabiliyor, anlamıyorum. Ama bu çok iyi anlaşıyoruz.

> *"Bani SSCB'nin avukatı sanmayın. Her lider, görüşü, politikası ne olursa olsun, nesnel olmak, gerçekleri görmek zorunda. Gorbaçov yoldaşın hayranlık verici çabalarını görmezlikten gelemeyiz. İlk kez nükleer silahsızlanma yoluna giriliyor..."*

Neyse, Che'ye dönelim. Sunu bilmeliyiz ki, sosyalist gelişim için tek bir teoriden, tek bir anlayıştan başka yaklaşım ve yöntemler vardır. Che'nin ekonomik görüşlerinin öğretilmesi, hepimizin yaklaşımına bir zenginlik katacaktır. Yoksa hep aynı şeyleri okusak, dogmatizme düşme tehlikesi doğar. Che, bir sembol, bir imaj değildir, derin bir devrimci düşünce bırakmıştır bize. Bunu dünya gençliği, yalan yanlış, kulaktan dolma, romantik bir algılamayla değil, okuyarak öğrenmelidir. Biz bunun için onun görüşlerini İngilizce'de yayınlayacağız. Gromiko ile benim dilmanlıklar okuyabilir.

> *"Yalnızca kendi davamıza inanmıyoruz. Başkalarının davasına da inanıyoruz. Barış ortak davamızdır. Farklı ideolojiler, farklı sınıflar, farklı hareketler barış için farklı düzeylerde etkinlik gösteriyorlarsa, biz bu etkinliklerin tümünü benimseriz, destekleriz..."*
>
> Dünya gençliği, barış ve Yıldız Savaşları

Demin konuşan Brezilyalı arkadaşımız, mücadele etmemiz, halkın geçiyle mücadele etmenin gerekliliğini söyledi. Ben, öğrencilerin en gençliğin, aslında konusunda çabalarını, mücadelesini yoğunlaştırması gerektiğini düşünüyorum. Bence, bu konferans da, bu bilinci oluşturulmasında önemli bir adım. Uluslararası Öğrenciler Birliği (UOB) başkanı'nın dediği gibi, dinsel-politik görüşleri farklı öğrencilerin bir araya gelebilmesiyle oluşturulan platform buna daha da elverişli. Çünkü insanlar barış için, en geniş birlik içinde eylem yapmalı. Biz öğrencilerden, önümüzde barışın öte gerisinde görevler vardı. Biz biç pes etmedik. Hiçbir zaman pes etmemek gerek. Bizim ABD'nin 90 mil ötesinde sosyalizmi kuracağımıza kim inanırdı yoksa? Bu doğru yolda olduğumuzu biliyoruz, eminiz kendimizden. Ama aynı zamanda ectansasyonalist bir bilinç sahibiyiz. Yalnızca kendi davamıza inanmıyoruz. Başkalarının davasına da inanıyoruz. Barış ortak davamızdır. Farklı ideolojiler, farklı sınıflar, farklı hareketler barış için farklı düzeylerde etkinlik gösteriyorlarsa, biz bu etkinliklerin tümünü benimseriz, destekleriz. Her gence, barış mücadelesi konusunda söyleyebileceğim en temel şeydir bu.

ABD'den gelen konuk bayan arkadaşımız, bana Yıldız Savaşları konusunda soru soruyor. Ed, sevgili arkadaşım, şu Yıldız Savaşları'na karşı cekişim yapan bir enstitüde görevliyim. Kalkmış o e yapılmasını gerektiğini hâlâ bana soruyorsun! Ama, bu çok önemli bir konu. Günümüzün en önemli sorunu. SDI projesine karşı meşruiyetli bir mücadele yolu seçilmek zorunda. Açıktık, bu mücadelenin başarılı olmasının ön koşullarından

Bunu anlayabilmek için tarihten ders almak gerekli. Potsdam görüşmesini sırasında, Atom bombası konusunda, Truman Stalin'e hiçbir şey söyleme gereğini duymamıştı. Savaşta 20 milyon can veren bir ülkenin liderine hiçbir şey söylemediler. Hiroşima'ya söz konusu atom bombası atıldı. Bu bir katliamdır. Askeri bedef lere değil, bir kentin ortasına atılmıştır bomba. Ama ABD bombayı insanlar üzerinde denemek istedi. Japonya'nın yenilmesi hedefine başka türlü de ulaşabilirdi, ama amaç bombayı denemekti. 3 yıl sonra SSCB'de de nükleer denemeler başladı. Silah yarışının sorumlusu ABD ve fiatı dünyadır. ABD gibi İkinci Dünya Savaşı'nda yıpranmayan bir ülkenin tehdit edici gücü, karşısında, SSCB'nin onca yıkıma karşın askeri güç bakımından da bayrahk uyandıracak bir dengeye ulaşmış olması önemlidir bu bakıma. Ama sonuçta, depolanan nükleer silahların gücü, 16 milyar ton patlayıcıya eşittir. TNT miktarını tam olarak bilmiyoruz. Ve radyasyondan

KÜBA DEVRİMİNİN 29. YILDÖNÜMÜNDE FİDEL'İ DİNLEMEK

22 Kasım Pazar... Dünya Öğrenci Konferansı'nın son saatleriydi artık. Fidel Castro konuşmaları dinlemiş, alkışlamış, notlar almıştır. Salonu dolduran yüzlerce öğrenci, bir ağızdan hâlinde, "Amaç konuşacak mı?" diye onlarca dilde birbirimize soruyor, "Bakalım, galiba, umarım" dan öte yanıtlar veremiyorduk.

Merakla bekleyiş. Uluslararası Öğrenciler Birliği Başkanı Josef Skala'nın ağıltıyı bir anda sessizliğe dönüştüren konuşmasıyla kesildi. Saat gecenin 11'ine geliyordu ve söz sırası Fidel Castro'nundu artık. Asıl heyecanlı konuşmayacaktı. "Çünkü" dedi, "eğer konuşacak olursam, çok uzun konuşurum. Elimde değil. Bir başladım mı, sonunu yapamıyorum. Öyle uzun konuşuyorum ki, artık sonlara doğru uyuklamalar, esnemeler başlayabiliyor. Hem bizim uzun söylevler dinlemenin ötesinde yapacak işlerimiz var. Sizlerin Uluslararası Öğrenciler Birliği Kongresi'nde iki gece sabahladığınızı duydum. Çok çalıştınız. Artık, hiç olmazsa bu gece eğlenmek istiyorsunuz, bahsorum. Bunu da hakettiniz. Hem artık, öyle sabahlamak toplantılarını da devri geçmeli. Az söz, çok iş... Gene uzatıyorum, bakın. En iyisi, ben konuşacağıma birlikte konuşalım. Sizler soru sorun. Bilmek istediğiniz her konuda, açık biçimde sorabilirsiniz. Ben yanıtlamaya çalışırım."

Bunun üzerine bir sorular silsilesi başladı. Dünyanın öte yanından öğrenciler, pek çok konuda sorular yönelttiler Fidel'e. Hepsini, sabırla ve ayrıntılı biçimde yanıtladı. "Sorularınız çok ilginç. Böyle sorular sormanız, dünyadaki gelişmeleri ne kadar iyi izlediğinizi gösteriyor. Çok sevindim. Ama eğer daha konuşursak, ilginin azalması riski var. Anlamsız şeyleri tartışmadık burada. Dünyayı ilgilendiren konuları konuştuk. Artık burada bırakalım. Sizler de gidin, son gecenizi eğlenerek geçirin" diyerek toplantıyı bitirdiğinde ise saat 2'yi geçiyordu. Ertesi sabah, uçağa binip Havana'dan ayrılacaktık. Fidel'e teşekkür edip, Küba Ulusal Öğrenci Federasyonu (FEU)'nun bizim için düzenlediği partiye katılmak üzere Konferans Merkezi'nden ayrıldık. Sabaha dek süren, Kübalı dansçıların ve müzikçilerin coşkusuyla renkli bir Karayip gecesi yaşadık.

Bu coşkunun, Kübalı arkadaşlardan adres alıp verme telaşının en yoğun olduğu bir anda Fidel geldi. Evet; kalkmış, sabahın dördüne doğru, otele, partimize gelmişti. Bir anda çevresi onlarca kişiyle sarıldı. Her tarafı sündemiş, dalga sesleri, müzik ve gülmelerin, konuşmaların birbirine karıştığı bahçede Fidel'in ilerlemesine olanak yoktu. Çevresini saran öğrencilerle konuştu. Yeniden gelmemizi söyledi bize.

Böylece, Küba ile vedalaşmamızın bırakılığı da, Küba Devrimi'nin lideriyle konuşmanın heyecanına dönüştü. Fidel'in birlerle yaptığı sorulu yanıtlı söyleşi ise, bir dizi parantez açtı kafalarımızda. Sakalına ak düşmüş, ama hareketleriyle, sakalarıyla, dünyaya bakışıyla hâlâ gençeyiz olan bu devrim liderinin anlattıklarını okurlarımızla paylaşmak istiyoruz. Küba Devrimi'nin 29. yıldönümünü kutlamanın bir yolu da, devrimin çalışkan işçisini, güçlü önderini dinlemek olsa gerek...

"Eğer bir dolar bir yerlere gitmek isterse, bütün yolu yıkmak zorunda kalır..."

"Sovyetler Birliği'nin ekseri, somut çabalarının mutlak desteklenmesi gerek..."

"Latin Amerika'nın madenini, emeğini yıllarca sömürenlere bir de para mı verilecektir?"

"Farklı görüşlere saygı duymak çok önemlidir, kalpleri kırmak da öyle..."

kurtulabilecekler yalnızca hamamböcekleridir.

Peki, bu durumu nasıl açacağız? Sovyetler Birliği'nin silahsızlanma ile kalkınma gelişme arasındaki ilişkiyi göstermesi gerek. Beni SSCB'nin ordusu ilgilendirmiyor. Her ülke, güçlü, politikası ne olursa olsun ordusu olmalı, gerçeklerin tecrübe edilmesi gerek. Gorbaçov'un yolda açmaya çalıştığı yeni çabalarını görmezlikten gelemeyiz. İlk kez nükleer silahsızlanma yolunu gösteriyor. Dünyada ilk kez böyle olumlu bir tedbirin önemini yapıp SSCB. Avrupa'dan yüzlerce savaş başlığı kaldırılacak. Amerikalılar rahat uyuyan insanlar haline gelecek. 7 Aralık ahvalinin onarılmış bir şekilde. Zirve sonrasında da, SSCB'nin silahsızlanma çabaları yeni adımlarla sürecektir. Stratejik silahların yüzde 50 gibi bir oranda azaltılması konusunda umutluyum. Elbette, tüm bu sayılanlar, ABD'nin SDI konusundaki tavrına bağlı. Uzayın silahlandırılması kabul edilecek olursa, Gorbaçov'un yeni çabalarıyla ilgilenmek için çabo harcanmalı. Silahlanma sorununa tamamen insancıl yaşamsal olan olmasa-olmaz önemi ile yanı, ekonomik etkileri de bilmek, gözden uzak tutmamak gerek.

Kısa bir süre önce Moskova'dayken, gerçi devrimin 70. yıldönümü kutlamalarına katılmış olmama rağmen, Gorbaçov'un vermiş olduğu, yazılarını, konuşmalarını bir kez daha okuma olanağı buldum. Bu metinlerde, dünyayı açıklayan çok önemli saptamalar var. Kimbilir belki yanlışlar da vardır. Gorbaçov diyor ki, emperyalizmin saldırgan yönü bulanmıştır. Silahlı çatışmalar tümüyle ortadan kalkmamıştır. Silah tekelleriyle egemenliğine son verme diyor. Sonra kendi kendine soruyor: "Kapitalizm militarizmsiz olabilir mi? Kapitalizm sömürgeciliksiz olur mu? Eşitsiz ticaret olmadan kapitalizm sürebilir mi?" Ve Gorbaçov umutlu, barış içinde bir arada yaşama üzerine bazı. "Bizi tehdit eden ülkeyi nasıl durdurabiliriz? Ülkeler teknolojisini koruma konusunda sonuna kadar araştırmalar yapabilecekler mi? Peşine tehlikesine karşı, SSCB-ABD dengesine inanabilmeli. Ama şimdi dünyanın ortadan kalkması söz konusu iken birleşemezler mi?"

Ulusal Dünya Barışı sonrasında dünyada önemli değişimler oldu. Sosyalist sistemin kurulması ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak bir dünya savaşı yaşanda. Federal Almanya, İtalya ve Japonya gibi ülkeler, bir dönem silahlanma harcamalarını azalttıkları için büyük ekonomik atılımlar yaptılar. Bu dikkat çekicidir. Şimdi, Sovyetler Birliği silahsızlanma ile kalkınma gelişme arasındaki ilişkiyi göstermeye. Bağlantısızlar Hareketi'yle de çevrenin sahipsiz. Barış için silahsızlanma hedefini yazma, kalkınma için silahsızlanma hedefi koyuyor. Yani iş nükleer silahlarla da sınırlı kalmamalı. Gorbaçov bunu da görüyor. Anlaşma gerçekleştikten sonra, stratejik silahların yüzde 50 indirilmesinin önemi bu nedenle büyük. Tabii, daha sonra da diğer yarısını ortadan kaldırmak gerek. Çünkü o da topumuzu oldürmeye yeter. Şimdi bu barış çabaları, ama somut çabaları bekliyorum, bir tarafa bu gibi bir şey yoktur.

Gorbaçov pek çok karmaşık konuyu basit ve somut düzeyde ele alabiliyor. Umarım, hiçbirimizin onun önemli çalışmalarını okumasını engelleyecek politik önyargılarımız yoktur.

Ne zaman bir kamyon Mark'la ayakkabı alırsa, yani Bolivya parasının bugünkü haline düşerse Mark; ve ne zaman, bir paket sigara almak için bir kamyon Amerikan doları gerekirse, ancak o zaman Latin Amerika ülkeleri borçlarını ödeyebilecektir..."

Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen

Dünya Bankası, IMF, Paris Kulübü... Sizlerin de dile getirdiğiniz gibi, hunlar üzerindeki ahlapetlardır. Bağımsızlığını yeni kazanan ülkelerde ekonomik durum çok kötü. Eskiden bolluk içinde yaşayan bir ülkenin politikası ithalatçılık. Şimdi neo-kolonyalizm çok daha boyutlu, çok daha iyi sömürü yöntemlerine başvuruyor. Bu sistemde, IMF ve Dünya Bankası hem ekonomik, hem siyasi olarak kullanılıyor. En önemli baskı araçlarından biri de dış borç.

Şimdi bu dış borç sorununa karşı tüm Üçüncü Dünya Ülkeleri birleşmek zorundadır. 1 milyar dolardı dış borç ödenmez. Biliyorum, az da konferanste, dünya ekonomik bunalımı ve dış borç sorununu tartışıyoruz. Açık ve tereddütsüz söylüyorum, bu borç ödenmeyecektir. Ödenemez. Latin Amerika'nın mağdaini, emeğini yıllarca sömürenlere bir de para mı verilecektir?

Bu konuda, ahlak bizim yanımızdadır. Ahlakça ve hukuka halk olan bizim. ABD'nin verdiler sayesinde yaptığı darbeler ahlaka, hukuka aykırı olan. Ama ABD'nin hakkı gösterdiği bir sisteme aykırı düşünce, bir suçlu oluyoruz. Birleşmiş Milletler'de bile bizim bu konudaki ekonomik yanlarımız ve raporlarımız, kapitalist ülkeler tarafından neredeyse türkiye yakanıyor. Sovyetler'in yeni yaklaşımının bu, dünya ekonomik bunalımına çözümlenmesi konusunda, de gişik görüşlerin dile getirildiği toplantıların yapılmasına, zengin bir tartışma ortamına olanak tanıyor. Farklı görüşlere saygı duymak çok önemlidir. Kalpleri kırmak da öyle.

Bu koşullarda borçlar ödenemez. Ben size, Latin Amerika'nın borçlarını ödeyebilmesinin gerçekçi koşullarını söyleyeyim. Ne zaman ABD dolarının değeri Alman markının altına inerse, ne zaman bir kamyon markla ayakkabı alınırsa, yani Bolivya parasının bugünkü haline düşerse mark ve ne zaman, bir paket sigara almak için bir kamyon Amerikan doları gerekirse. Latin Amerika ülkeleri borçlarını ödeyebilecektir. Bu da dolar bereketi olanları için. Sizin gibi, ABD'le ekonomik ilişkileri kesik, borçları yok. Ret ve kredilerden alınmış bir ülkenin ödeme olanağı daha da azdır. Amerikan embargosu sayesinde, dış borç ödeme olanağınız da yok!

Ekonomik bunalımdan söz edersek, mutlaka üzerinde durulması gereken konu ticaret eşitsizliğidir. Galba çok yoldaşın bu konudaki görüşleri de ilgi çekicidir. Şimdi biz, yıllar öncesinden daha çok şeker tarımı satıp daha az yem, daha az mark alıyoruz. Dış ticarette bi bu eşitsiz lik oldukça, borçlar ödenemez. Faizler de ödenemez, boşlanamaz. Faiz ödemeye gidemek bile, Latin Amerika yönetimlerinin politik intiharıdır. Biz borçlara karşı tüm Orta ve Latin Amerika ülkelerinin birliğini savunduk. Yeni uluslararası ekonomik düzen istediğimizi ancak böyle gerçekleştirebiliriz. Onlar da bunu biliyor. Fark Kulübü geliyor, her gün bildiğimiz, bizi ayrıcalık görüşüyor. Bu durum bize üç şey öğretmeli: 1. Birlik olup, ortak hareket çerçevesinde, ortak istekerle mücadele etmek gerek; 2. Küba ve Nikaragua dışında hiçbir ülkeye ambargo uygulamayı siyasi olarak göze almazlar. Bu iki sosyalist ülkenin, diğer Latin Amerika ülkeleriyle birlikte hareket olmaşı gerekir. 3. Latin Amerika ve Karayipler için kalkınmanın tek yolu, Avrupa ve Asya ülkeleriyle ticaretlerini geliştirmektir. Bütünleşme, ama dünyanın demokratikleştirilmesi için mücadelenin, birleşik mücadelenin hiç durdurulmayacağı bir entegrasyon. Kurtuluş yoludur bu. Ama Latin Amerika birleşmeyi henüz becerememiştir.

Eşitsiz ticaret, eşit ticaret... Bu iki kavramın yeterince anlaşıldığını sanmıyorum. 25-30 yıl önce iki top kahve ile 8 tane kamyon alabiliriz. Şimdi 7. Bu on kahve satmamız gerekiyor, aynı sayıda kamyon alabilmek için. Ne istemsemi satın, 25 yıl öncesinin en az 2-3 misli satmamız, o zamanki alım gücünü sürdürebilmemiz için. Yeni sömürgecilik esas budur işte. Daha çok satıp daha az almaya alıştırmak bilyorlar bizi. Reagan faiz oranlarını artırdığı gibi yükseltip silahlanma yarışına bazı da aktiyor. Askeri harcamaları yüzde 12'yi buluyor.

Şimdi, eğer Latin Amerika'da borç sorunu çözülecekse sosyal patlamalar olacaktır. Bu iyi bir şey değil. Yanlış anlamayın. Biz devrim istiyoruz, ama şiddet istemiyoruz. Daha önce de bu konuda bir konuşma yapmıştım, Gorbaçov da raporunda belirtiyor. "Sosyal bir patlamanın eşiğindeyiz..." Biz kapitalist ülkeleri bu konuda uyarıyoruz. Biz 1959'da devrim yaptık, o zaman 1 penny bile borcumuz yoktu. Sosyal reform programı başlattık. Devrimi engellemek için neler yaptıklarını biliyorsunuz. Guatemala 1953'te toprak reformu yaptı ve bu yüzden işgal edildi. Domuzlar Körfezi çıkarmasının, embargonun nedenleri belidir.

Şimdi, bakın, 1982-86 yılları arasında faiz ödemeleri sonucu, 132 milyar dolar Latin Amerika dışına çıkmıştır. Bu net bir rakamdır. Her şeyi apaçık ortaya koyuyor. Biz yardan gerçek geldi, net olmayan olmasi gelir azabıyor. Bolivya'da son bir yılda düşüş yüzde 27, Venezuella -ki petrol ülkesidir- yüzde 22, Arjantin'de yüzde 16, Uruguay'da yüzde 16... Bunun adı felaketdir. Yanlışların beslediği büyülüğü bir felaket. Genç kuşaklar bunu görmek, kaçınılan birlik ihtiyacını da görmek ve ona göre davranmayı öğrenmek zorundalar.

Sosyal patlamalar olabilir. Liderlerin bulamadığı yolu, halklar bulur. Ama biz

"Che bize devrimci ruhun, enternasyonalist bilincin çok güzel bir örneğini bırakmış..."

şiddet istemiyoruz; çalışma, kan istemiyoruz. Herkesi birlik olmaya çağırıyoruz. Sovyetler Birliği'nin belki de ilk kez böylesine açık ve net biçimde, Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen'i barışa, barışı kalkınmaya bağlı olarak açıklamasını destekliyoruz.

Yanlış anlaşılmasın. Biz kapitalist ülkelerdeki sınıflerin ilhasını istemiyoruz. Borç ödemedik diye şirketler, kuruluşlar ilhas eder, ülkeler zor duruma düşerse çok üzülürüz. Ama bir yol görüyoruz. Soçtan verecek, silahlanma harcamalarını durdurmalıyız ve oradan gelecek parayı aktarımlar alacaklarının yerine. Silahlara verilen paradan vazgeçecekler, ne faiz azalmaya, ne de ilhas meydan kalır. Silahlanmaya giden para halk için yatırımlara harcanırsa, milyonlarca işsiz kişi iş bulur. Yeniden üretim başlar. Kapitalist ülkelerin batmasını niye isteyelim? SSCB de istemiyor bunu. Barış içinde bir arada yaşama ilkesi bir taktik, bir manevra değil, bizim gerçek dünya görüşümüzdür. Halkların mutluluğudur esas olan. Bunun için rediecek barışçı mücadeledir.

"Şili'de diktatör son yenilgisine kadar tümüyle yalnız bırakılmalıdır. Birlik sağlanırsa, Pinochet gidecektir. Hangi yolden mi? Silahlı yoldan da olur, ama bakarsınız referandum yoluyla bile olur. Seçimler de çok önemli bir yoldur, ortak, diktatörlük karşıtı güçler herkes tarafından desteklenmelidir..."

Şili'de demokrasi mücadelesi niçin zafere ulaşamıyor?

Soruyu sorun Şili yoldaş, bu kahraman halkın, kahraman öğrenci hareketini anlamamın izin ver. Son 14 yılda sık durmayı öğrenmiş, yılmamayı öğrenmiş kahraman Şili emekçiliğine selamı

Şili, uluslararası dayanışmayı en çok hak eden ve doğruyu söylemek gerekirse, en çok kazanan bir ülke olmuştur. Allende'den sonra tüm ülkelerin ilerici demokrasi güçleri bilinci vermiştir Şili'ye. Ancak sorun çözülmüş değil, somut verileri önemsiyorum. Emperyalizm, genel kavramının içindeki sömürü yöntemlerinin terazisini değiştirmeye çalışıyorum. Somut olayları anlatıyorum. Örneğin çocuk ölümleri ilgilendiriyor beni. Bir cümle söylemek için kullandığımız zaman dilimine, 34 çocuk tedavisi mümkün hastalıklardan ölüyor. Sırf nüfusu, azgelişmiş ülkelerde, her yıl 3 milyon yaşam yitiriliyor. Halbuki, İslam Küba'da sahip olduğumuz silmayla savaş sistemini bir ülkede kurabilmek için, 32 saat içinde yapılan toplam askeri harcamaların dörtte üçünden vazgeçmek yeterli olacaktır. Bu sistem, bu çocukların yüzde 95'ini kurtaracaktır. Her üç çocuk, 220 bin çocuk salgın hastalıklardan ölüyor. Yani, her üç günde bir, bir atom bombası patlıyor azgelişmiş ülkelerde ve bunu kimse farketmiyor. İşte sömürü, budur. Emperyalizmin en yeni biçimi budur. Emperyalizm sözcüğünü kullanmakta bir şey yok, ama ben açık olmak istiyorum, Neo-kolonyalizm bu anlamda daha açık bir söz.

"Neden Latin Amerikalı bir sanayii işçisinin 40 saatlik emeği Londralı bir işçinin bir saatlik emeğine eşittir? Bu düzeni değiştirmek zorundayız."

Gene Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen: "Çünkü her çevrin temeli ekonomi"

Bana daha çok ekonomik konularda soruyorsunuz. Bu iyi. Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen'i kurabilmek için önce nasıl bir düzenin gerçekçi olduğunu saptayıp bulmak, somut durumu iyi bilmek zorundayız. Her şeyin temelinin ekonomi olduğunu görmek gerek, Gorbaçov, bu konuda, yeni sömürgeciliğin etkileneceği konusunda umutludur. Biz de, bizler de, umutlu olmak zorundayız. Gorbaçov, teorik açıklamalar yapmak zahmetinde, çabalamıştır. Doğru politikalar bulmak zorundayız. Anlık politikalarımızın doğru olması da yeterli değildir. Gerçekçi olmak gerek: kapitalizm, neo-kolonyalizm olmaden yapabilir mi? Silahlanma durursa kapitalist sistem çökar mı? Marx'tan ve Lenin'den sonra, dünyanın genel durumu, onların görüşlerinin zenginliğine dayanan yeni, güncel ekonomik teorilere gereksinme doğurmuştur. Yeni, yepyeni şeyler yaşanıyor çünkü. İlk kez, büyük bir askeri güç silahlanmaktan vazgeçmekten söz ediliyor. Barış ve ekonomi kolkole. ABD, bu gerçeği dirbaz etmek zevdasında. Soru sorun arkadaş, neden "emperyalizm" sözcüğünü ne kullandığımı merak etmiş. Ben sözcükleri ezberlenen değil, somut verileri önemsiyorum. Emperyalizm, genel kavramının içindeki sömürü yöntemlerinin terazisini değiştirmeye çalışıyorum. Somut olayları anlatıyorum. Örneğin çocuk ölümleri ilgilendiriyor beni. Bir cümle söylemek için kullandığımız zaman dilimine, 34 çocuk tedavisi mümkün hastalıklardan ölüyor. Sırf nüfusu, azgelişmiş ülkelerde, her yıl 3 milyon yaşam yitiriliyor. Halbuki, İslam Küba'da sahip olduğumuz silmayla savaş sistemini bir ülkede kurabilmek için, 32 saat içinde yapılan toplam askeri harcamaların dörtte üçünden vazgeçmek yeterli olacaktır. Bu sistem, bu çocukların yüzde 95'ini kurtaracaktır. Her üç günde, 220 bin çocuk salgın hastalıklardan ölüyor. Yani, her üç günde bir, bir atom bombası patlıyor azgelişmiş ülkelerde ve bunu kimse farketmiyor. İşte sömürü, budur. Emperyalizmin en yeni biçimi budur. Emperyalizm sözcüğünü kullanmakta bir şey yok, ama ben açık olmak istiyorum, Neo-kolonyalizm bu anlamda daha açık bir söz.

Küba Devrimi için en kritik yıllardan biri olmuştur 1987. Açıkça söylemek gerek ithalatımızı yüzde 50 kestik. Gösterilen çabamaya yeniden kime kazandırdık. Sosyalist ülkelerden alamadığımız hammaddeleri, kapitalist ülkelerden almak zorundayız ve bu da eşitsiz ticarette yüklendiğimiz ödemeyi artırıyor. ABD'nin düşmanlığını bize yaramıyor. ABD ile ticaret yanlış. Başka pazarlara ulaşmış yapıyoruz. Ekonomik anlaşmalarımız vardır, soyleneksizin çekinmiyoruz.

Ancak, biz yine de eğitim bütçemi bir kurşu bile düşürmedik. Önemli ölçüde artırma yoluna gittik. Ülkemizde tek bir işsiz yoktur. Sağlık harcamaları artırmıştır. Her yıl 18 bin öğrenimi, 3 bin doktor mezun ediyoruz. Aile doktorluğu kurumunu, öğrencilerin öğretmenleri eğitmesi sistemini kurduk. Çocuk ölümleri oranı, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki kadardır. Ortalama yaşam süresi daha uzundur. Kültürel, sportif alanlarda sürekli ilerleme göstermiyoruz. Neden? Çünkü iyi bir bölümü rasyonelleştirdik. Ülkemizde tek bir dolarsa, tek bir sentin çıkmasına izin vermiyoruz. Eğer bir dolar, biz yerlere gitmek istersa, bütün yolu yükmek zorunda kalır.

Biz, kendimizi hiçbir ülkenin içişlerine karışacak konumda görmüyoruz. Latin Amerika'ya devrim ihraç edemeyiz. Birlik ihraç etmek isterik. Birbirlik kendi yazgımı kendisi belirlemelidir. Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen'in kurulmasıyla, tek tek ülkelerdeki sosyal değişimler, sosyalist devrimler hızlar edemeyiz. Eğer dağılacak, bölüştürecek şey yoksa, sorun değişim bir işe yaramaz. Latin Amerika ekonomisinin yılmı, azgın halkların kendi emeklerine eşitir? Bu önemi değiştirmek zorundayız. Üretimin verimliliği sorunu vardır, mekanizasyon sorunu vardır. Ünvüliyede çıplak ayakla tarlada çalışan işçinin çekinden, inşilizce arazibiliyle, ilişkilerine yönelmesi gerekir. Bu önemi değiştirmek zorundayız. Üretimin verimliliği sorunu vardır, mekanizasyon sorunu vardır. Ünvüliyede çıplak ayakla tarlada çalışan işçinin çekinden, inşilizce arazibiliyle, ilişkilerine yönelmesi gerekir. Bu önemi değiştirmek zorundayız.

Bilimsel araştırıcılar çok önemlidir. Bu ticaret eşitsizliği konusunda çalışma yapmalıdır. Tüm ekonomistlere çağrıda bulunuyorum. Kollarımı sıvıştırıp

İşgal altında yaşam...

Sevgül Uludağ

1 Ocak 1988. Filistin halkının temsilcisi Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) kuruluşunun 23. yıldönümü. Tüm bu yıllar boyunca FKÖ, Filistin halkının kendine ait topraklar üzerinde özgürce yaşama hakkını yılmadan ve kararlılıkla savundu.

ABD destekli İsrail'in soykırımına ve sivil Filistin halkına uyguladığı yoğun devlet terörüne karşın, İsrail'e karşı direniş devam ediyor. İsrail'in 1967 yılından beri işgal altında tuttuğu Filistin toprakları, Gazze şeridi ve Batı Şeria'da da arabkayı içinde başlayan direniş, artarak ve yayılarak sürüyor.

İsrail askerlerinin bu bölgelerde sivil halk üzerindeki baskılarına halkın tepki göstermesiyle başlayan direnişte, kadın-erkek, genç-yaşlı tüm sivil halk yer alıyor. Olayların başlamasından beri İsrail askerlerinin, yalnızca taş ve sopalarla karşı koyan göstericilere ateş açmasının sonucu onlarca Filistinli hayatını kaybetti.

Sivil halka karşı uygulanan yoğun devlet terörü tüm dünyada tepkiyle karşılanıyor. ABD'nin de dahil olduğu birçok ülke ve Birleşmiş Milletler Örgütü olaylar nedeniyle İsrail'i kınadılar. Tepkiler İsrail'de de büyüyor. İsrail Parlamentosu'nun Arap üyelerinin yaptığı genel grev çağrısı yaygın biçimde uygulandı. Tel Aviv'de bir gösteri yürüyüşü yapan binlerce İsrailli, işgal altında tutulan bölgelerde halka karşı devlet terörü uygulanmasına karşı seslerini yükselttiler.

İsrail terörü, özellikle, işgal altında bulunan bölgelerdeki Filistin mülteci kamplarının sakinlerine yöneliyor. İnsanlıkdışı koşullarda bu kamplarda yaşamaya zorlanan insanların tepkileri, silah zoruyla bastırılmak istenıyor.

Bu kamplardaki yaşamı konu alan ve arkadaşımız Sevgül Uludağ'ın kaleme aldığı bir yazıyı sunuyoruz.

"... İşgal nedir anne? Anne hamp nedir? Ülke nedir, toprak nedir? Pasaport, devlet, cumhurbaşkanı... Oyuncak robot nedir anne? Bilgisayar nedir? Ben kimim anne? Niçin burdayım? Filistin, özgür Filistin dediğin bizim olacak mı anne? Sabra ve Şatilla, ve Balata ve Ein-el-Hilua; Gazze ve Batı Şeria... Bize yeryüzünde yer yok mu anne?

"... İsrail jetleri her sabah her akşam, gökyüzünde İsrail savaş kuşları... Bombalar sebze bahçelerimizi, çiçek bahçelerimizi, göçmen kamplarımızı... Bir sokağa sevdiğin ağacı, bir sokağa çiçek ekmen mi anne? Anne jetler sabahleyi çiçeği bombalar mı! İki sedir arasına bombalardan mı anne? Anne bu nasıl gökyüzü! Çelik kanatlı uçaklar uçan kara kuşlar ekmek olmaz başımızdan: Dünya bizi duymaz mı anne..."

"... Kampımız kuşatma altında, gaz çıkışlar yanık. Bir tarifi su haftada, ablam ahım yiyecek arar. Güvercin uçurmak mı anne? Posta gitmez gelmez. Radyolar bizi söylemez. Gazeteler yazmaz. Güvercin uçurak mı anne? Güvercin dilere haber taşır mı anne?..."

"... Adım Süheyl. Cesedimi vermediler babama anneme. Balata'da doğdum. Ve Balata'da öldürülüm. Göremedim özgür Filistin'i. Yaşım 8. Hiç büyümedim. Cesedimi çahlı ailem otopsi merkezinden. Adım Süheyl. Filistinliyim..."

"... Adım Muhammed Mustafa Ahrin. Doğum tarihim 7 Temmuz 1986. Doğum yerim Al Deheişeh göçmen kampı. 12 kişilik ailemin en büyük çocuğuyum. Babam kalp hastası, bir kardeşim yetersiz beslenmeden zehirden geri kaldı; bir kardeşim 15 yaşında tutuklandı, 3 yıl hapis cezası aldı. Ailemin yaşamını devam ettirmek için terkettim okulu, boyacı oldum. Bir akşam kardeşimle akşam yemeği sonrasında yürüyüşe çıktık. Evden çıkar çıkmaz işgal askerlerinin ateşine tutulduk. Kardeşim eve döndü. Annem dönüşümü bekledi. Ben yaşıyordum, işgal askerleri beni polis merkezine taşıdı, ben baygından ölüme terkedildim. Sonra bölge ordu merkezine taşınarak 6 gün burada bırakıldım. Abu Kbir otopsi merkezine götürüldüm ve göçmen kampında sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Ailemle benim için normal bir cenaze töreni yapma izni bile verilmedi. Sabahın saat 2'sinde gömüldüm... Mezarım işgal altında... Ve 15 yaşındayım hâlâ, hâlâ Filistinliyim..."

MODERN ÇAĞIN KANAYAN YARASI: FİLİSTİN

Ah, evet! Keşke yaşasaydılar ve bir yere bunların masal olduğunu anlatsaydılar... Keşke Macid Halil Abu Thraa, Ramadan Abu Zeytoun, Muhammad Abdel Rahman Abu Isa, Sidney Abdel Fattah Ghaban, Ayman Sakher Fredh Jindiyyeh, Amjad Farez Yala ve daha yüzlerce Filistinli çocuk, öldürülmese, işkence görmeseydi... İşgal altında yaşam? İşgal altında yaşamı. Filistinli çocukların aklından kanlarından başka ne tanımlayabilir? Belki işgal altındaki toprakları ziyaret eden bir gazetecinin kalemi?...

İngiliz gazeteci, Filistinlilerle Dayanışma Komitesi, Irkçılık Karşıtı Komite ve İngiltere Ulusal Kadınlar Assambleyi'nin önde gelen yetkililerinden olan Linda Clair'le geçtiğimiz günlerde bizlere ulaştırdığı notlar, geçen yıl Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun verdiği görevle gittiği işgal altındaki topraklardaki yaşamı aktarıyor... Linda Clair'in işgal altında tuttuğu notların bir bölümü şöyle:

"... Batı Şeria ile Gazze Şeridi'nde Filistin halkıyla İsrail işgalcileri arasında en önemli tartışma konularından biri de toprak sahipliği ve toprağın ekilmesidir... Gazze Şeridi'nde artık Filistinlilere toprağı ekme izni verilmiyor; un, sebze ve meyve gibi ihtiyaçların İsraillilerden alınması gerekiyor. Buysa, işgal altındaki topraklardaki çok yüksek işsizlik oranı nedeniyle hemen hemen imkânsız. Batı Şeria ve Gazze'de yaşayan 800 bin Filistinli arasındaki erkeklerin ezici çoğunluğu işsizdir. Filistinli erkekler ya işsizdir, ya binlercesi sürgünde ya da hapistedir; o nedenle kadınların yüzde 30'u, ucuz işgücü olarak çalışmaktadır. Bu durum İsrail'de yüzde 400'ün üzerindeki enflasyon ve Filistinlilere saçılan mallar için konan ek vergi sayesinde daha da kötüleşmektedir. 1967 öncesinde Gazze Şeridi serbest bölge idi, ancak işgalden bu yana Filistinlilerin narenciye ihracatı yasaklanmıştır. Oysa bu, Filistinlilerin ana üretim kaynağı idi ve anlaşmalar, ekonomiye ciddi bir darbe indirmiştir. Kişisel cihetim amacıyla ekim de, Filistin kampları ve köylerinden sayısı İsrail yerleşim merkezi ile Negev çölüne aktarılması nedeniyle engellenmektedir. Su, İsrail tarımı için ekzemdir; ancak su, aynı zamanda özerk Filistin çiftçiliğinin yıkımı için bir silah olarak kullanılmaktadır. Batı Şeria'da Filistinliler suyun ancak yüzde 23'ünü kullanmakta, geriye kalan su İsrail yerleşim merkezlerine ve İsrail içine akıtılmaktadır... İsrailliler tarafından açılan kuyular, çoğu kez 500 metre derinliktedir; oysa Filistinlilerin 100 metreden daha derin kuyu kazmasına izin yoktur. Bu da, toprağın çölleşmesine neden oluyor. Gerek toprağı, gerekse suyu denetim altında tutmasını daha pek çok yöntemi vardır. Örneğin, İsrail ürünleriyle rekabet edebilecek çeşitli ürünlere izinlerin manipülasyonu yapılıyor, örneğin Gazze çileklerinin. Böylesi yöntemlerle geçiktirilen izinler sonucu, ürünler mahsolmuyor... Filistinlilerin ülkeye dönemleri de işgal makamlarınca belirlenmekte ve genelde, meyveler olgunluk dönemini aştıktan sonra izin verilmekte; böylece bu ürünler çok düşük fiyatlara satılmak zorunda kalmaktadır. İzinsiz ağaç ekmenin cezası ikiyıl hapistir.

Filistin soruşturması adlı çözümlemesi sonuçları, dünyanın geriye kalan bölümünde de önemli sonuçlar doğuracak, mülteci cephelerine ulaşılmaya başlandığı bir dönemde bu gerçeklere ortadan kaldırılacaktır.

"Filistin ekonomisinin yıkımına yol açan ana faktörlerden bir diğeri de Batı Şeria ve Gazze'li işçilerin İsrail kesiminde çalışmalarıdır. 1979'da, Batı Şeria ile Gazze Şeridi'nin toplam işgücünün üçte biri İsrail'de çalışmaya gitmekteydi; ancak bu grupta, resmi kayıtlara geçirilmeyen pek çok işçi de vardır. Örneğin bu grupta asında okulda olması gereken, ancak aile ekonomisine zorunlu olarak katkıda bulunmak için çalışan çocuklar vardır. Bellet köyünde bilyeci bir çocukla röportaj yaptım. 13 yaşındaki Halid'in babası saat 4'te kalkarak 4 saatlik bir otobüs yolculuğunun ardından İsrail'e vardığını ve parça başı hamallık yaptığını anlattı. Halid, genellikle eve gece saat 8'de dönüyor. Çocuğun annesi kocasının hasasında emniyet olmayı beklediğini ve oğlunun tek desteği olduğunu söyledi. Halid ise benim neden bu duruma şaşırdığımı bir türlü anlayamadığını söyledi; çünkü Halid'in durumunda aynı şekilde çalışan pek çok çocuk vardı.

"Göçmen işçiler, İsrail ekonomisi için ucuz emek kaynağı oluşturuyor. Asgarî ücretin son derece düşük ücretlerin yanında emeklilik, tatsahk izni ve, gibi haklardan da hiç yararlanamıyorlar ve usterik ücretleri de vergiye tabidir. Nablus'ta Filistinli bir sendikacı bana, bakın işçilerin ücretlerinden yapılan bu kesintilerin hangi bakanlığa gideceği konusunda İsrail Sağlık Bakanlığı ile İsrail Savunma Bakanlığı arasında tartışmaların sürdüğünü aktardı. İsrail Sağlık Bakanlığı, ödenek almadan bütçesi revize edilmeye çalışırken, Savunma Bakanlığı da, göçmen işçilerin geldiği Batı Şeria ile Gazze'nin ağzına devam için teslimlerin ordu'ya gitmesi gerektiğinde ısrar ediyor. Böylece, Filistinli işçilerin gecelerini İsrail'de kalmalarına izin verilmiyor ve hergünkü işgal altındaki topraklara geri dönmeye zorlanıyorlar. Filistinlilerin oy bakkın da yoktur ve çoğunlukla seçilmiş toplum önderi görevden alınmakta, evlerinde gözhapsinde ya da kent hapsinde tutulmakta ve bazı durumlarda da komşu Arap ülkelerine sürgüne gönderilmektedir. Nablus'un eski belediye başkanı Bassam Şakkar, 1982'de seçimle gelişi belediye başkanlığından alınmış ve sınırdışı edilene değin belediye başkanlığına karşı karşıya kalmıştı. Sınırdışı edilme kararına direniş kampanyası başarılı olmuş, ancak Nablus'ta kalmasının izin verilmesinden üç gün sonra arabası havaya uçurulmuştu. Bassam da arabanın içindeydi ve bacaklarını yitirdi.

"Filistin bayrağının renklerini olan kırmızı, siyah, yeşil ve beyaz renklerin bir arada herhangi bir biçimde sergilenmesi yasaktır, bu yasak resim, mayo, tadbolarına, giysilere, her geyi kapsamaktadır. Tüm bu yasaklar, Güney Afrika'daki apartheid için de geçerlidir; dolayısıyla İsrail'in ırkçılık uyguladığını söylemek mümkündür.

"Toprakların yanısıra fazlası Filistinlilerin ellerindeki ekonomik ve sömürgeleştirmeye geçirilmiştir. İsrail'de toprağın yüzde 92'si sadece Yahudilere ayrılmıştır ve Filistinlilerin baskı altında tutmanın pek çok yöntemi vardır; belki bunlar doğrudan baskılar değildir, ancak sonuçta aynı kötü etki yaşanmaktadır. Gazze'deki Jabalya göçmen kampındayken pek çok çocuğun elilerinin durumunun çok kötü olduğunu gördüm -bu eksama ya da sedef hastalığı olabilirdi- pek çok çocuk bu hastalıkları geçiriyor. Ancak konuyu tıbbi yardım kuruluşundaki doktorlarla konuştuğumda, bu kamplardaki çocukların uyuz ve ishal gibi hastalıklarına yakalandıkları söylendi bana. Bu çocukların içinde yaşadığı koşullar, bu hastalıklardan kaçınmayı imkânsızlaştırıyor.

"Göçmen kamplarında genellikle kanalizasyon çukurları tamamen açıktır. Örneğin Jabalya kampındaki küçük bir gölü andırır ve kokusu, kampın her yerini kaplamıştır. Ailelere haftada bir varil su verilir, su sınırlıdır ve buna üstelik, taze sebze ve meyve satın almak için paranın bulunmayışı, tüm çocukların hemoglobin düzeyinin çok düşük olmasına yol açmaktadır. Bilinen yemek ekmek ve pirinçtir, belli yılda iki kez de, bayramlarda et yenir. Çocukların çoğunda da bağırsak solucanları vardır ve bu büyük bir salgına dönüşüyor...

"Sabra ve Şatilla'daki 1982'deki katliamın ardından, dünya Siyonist rejimin sözlerinin ve insanlık dışı doğasını tanımak zorunda kalmıştır. Filistin halkının bizzat yürütmekte olduğu kurtuluş savaşımıyla birlikte, bölge dışında yürütülen dayanışma eylemleri, dünyanın geriye kalan bölümündeki desteği de artırmaktadır. Bizler, Ortadoğu'daki durumu tartışmak ve Batı Şeria ile Gazze Şeridi'nde bağımsız bir Filistin devletinin kuruluşunu sağlamak için uluslararası bir konferans çağrılmasını talep etmeliyiz. Bu konferansa tüm ilgili taraflar katılmalıdır, yani Filistin Kurtuluş Örgütü ve Sovyetler Birliği gibi taraflar, İsrail'in öne sürdüğü gibi sadece komşuları, Amerika ve Ürdün'de katılımı değil... Filistin sorununun adil çözümünün sonuçları, dünyanın geriye kalan bölümünde de önemli sonuçlar doğuracak, mülteci cephelerine ulaşılmaya başlandığı bir dönemde bu gerçeklere ortadan kaldırılacaktır. Özetleyecek olursak, Filistin halkının kurtuluş mücadelelerinde her türlü desteği yapmak herkesin yükümüdür."

YENİ BİR YILIN BAŞINDA GENÇLİK HAREKETİNDE YENİ UFUKLAR

Yüzbinlerce öğrenci Paris sokaklarında...". "Yeni bir 1968 mi?". "Madrid'de Franco'dan bu yana en büyük gösteriler...". "Aralık ayında Alaya gönçişi". "İstanbul Paris olacakmış!". "Politika'da soğuk duş: Öğrenci hareketi ve grevler. Fransız sağını hayal kırıklığına, solunu ise şaşkınlığa sürükledi". "Gonzales ateş altında". "Öğrenciler Atina'da da yürüdü" ve "Fransız YÖK'ü geri çekildi..."

1968 yılı Aralık ayında, dünya gazetelerinin manşetlerine çıkan öğrenci eylemleri, Türkiye'de de bu tür başlıklarla duyurulmuştu. Türkiye demokrasi'k öğrenci hareketinin 1980 sonrası ilk kitlesel eylemi gerçekleştirilmiş, polis baskısı ve gözaltılara karşı açlık grevleri başlatılmıştı. Avrupa'da ise, başta Fransa olmak üzere, yeni bir toplumsal hareketlenme vardı. Yıllardır "suskun" olduğu söylenilen bir kuşak, somut istemlere yönelmiş eylemliliğiyle günün konusu olmuştu. 1987'de de farklı biçimler nlsrak, Fransa'nın dışında, Yunanistan, İspanya, Belçika ve Federal Almanya'da da süren bu yeni hareket, Avrupa gençliğinde değişen sosyo-ekonomik yapısı ve sorunları, eğilimleri, yeni sağ ve yeni tutucu gençlik politikaları ile bu politikalara karşı yeni eylem anlayış ve biçimleri gibi bir dizi konuda önemli ipuçları veriyordu.

İşte nükleer silahsızlanma konusunda yıllardır sancılar çeken dünyamızın ilk doğumunu yapığı, toplumsal yaşamın her alanında, hem sağ, hem sol politik kesimlerde "yeni"lerden söz edildiği bir dönemde, gençlik ve öğrenci hareketini 1986-87 eylemlerinden dersler çıkarak değerlendirmek büyük önem taşıyor. 1988 hem ülkemiz, hem Avrupa, hem de tüm dünya için yalnızca takvimlerin değişmiği bir yıl değil. Siyasal gelişmeler, yeni açılımları içinde barındırıyor, dayatıyor. Geçtiğimiz yılın dünya ve Türkiye öğrenci-gençlik hareketinin değerlendirilmesi bu alandaki açılımlar için, 1988'in gerektirdiği perspektifleri yakalayabilmek için yadsınamaz önemde. Bu nedenle, mümkün olduğunca somut verilerden, eylemlerin içinde yer alınış kişilerle yapığımız söyleşilerden ve farklı yayınlardan yararlanarak hazırladığımız derlemeyi ve değerlendirmemizi sunuyoruz.

Gerek dünyada olup bitenlere ilişkin haber alma eksikliği, gerekse Türkiye gençliğini ilgilendiren konularda istatistik, anket vb. çalışmalarının son yıllarda iyice güdüklemesi sonucunda doğan bir verisizlik ve bilgilenme darlığını aşmaya yardımcı olmasının ötesinde, okurlarımızın, değişik politik yorumlar getiren çevrelerin de konu üzerindeki değerlendirme ve tartışma yazılarını bizimle paylaşmalarına olanak vereceğini umuyoruz.

DÜNYA VE TÜRKİYE GENÇLİK HAREKETİNİN 1987 PROFİLİ, 1988 PERSPEKTİFLERİ... GENÇLİĞİN BUGÜNKÜ YAPISI, SORUNLARI, EĞİLİMLERİ... YENİ EĞİTİM POLİTİKALARI VE ARDINDAKİLER... DEĞİŞEN ÖRGÜTLENME VE EYLEM ANLAYIŞLARI...

Yasemin Çongar

EĞİTİM VE ÇALIŞMA YAŞAMI

Yeni politikalar ve gençliğe etkisi

Fransa'da bir milyona yakın genci sokağa dökten ve üniversitelerdeki sorumlu Eğitim-Araştırma eski Bakanı Devaquet'nin adıyla anılan yasa tasarısı, üniversite sisteminde üzerinde değişiklikler öngörüyordu. 1986 Haziran'ında hazırlanıp, yaz tatili sırasında (rastlantı olsa gerek!) hükümetçe kabul edilen tasarı, artık sırada Fransa Parlamentosu'nda tartışılacaktı. Bir bütün olarak yükseköğrenimin seçkinci niteliğini arttırmaya yönelik tasarıdaki maddelerden bazıları şunlardı:

— Üniversite giriş sınavlarının sonuç ve notlara göre seçmeci özelliğinin artırılması,
— Harçların yükseltilmesi,
— Sınıf sisteminin daha sonraları olacak biçimde yeniden düzenlenmesi,
— Yükseköğrenim kurumları arasında ABD'dekinin benzeri bir sınıflandırmaya gidilmesi,
— Üniversitelere ayrılan devlet bütçesinin azaltılması,
— Üniversitelerin özel sektöre açılma ve uzmanlaşmaya ağırlık verilmesi.

"Aslında bu tasarı yepyeni bir şey değildi. Bir süredir uygulanmaya başlanan politikalar hızlandırılmak, yasallaştırılmak istendi. Amaçsızca eğitim tümüyle zararlıdır. Ama bizden hızla alınıyor. Üstelik bu harçlar, 1982-85 döneminde yüzde 400 artırıldı. 1986'da üniversite öğrencilerine verilen kredi de ilkmiyle kesildi..."

Fransa Öğrenci Birliği (UNEF) Ulusal Bürosu yöneticilerinden Obey Ament'in YABİN'e sorularını yanıtlarkenbiyle. Diğer gibi, yukarıdaki maddelerde özetlenen politika yeni değil, üstelik ülkemiz Fransa'ya özgü de değil. 1970'li yıllardan itibaren üniversiteyle ilgilenmeye başlayan ve 1980'lerde artık bu ilgisini müdahaleye dönüştüren büyük sermaye, Avrupa Topluluğu (AT) ülkelerinin hemen hemen hepsinde benzeri eğitim yasalarının hazırlanması için çalışıyor. Sütunlarımızda konuyu sürekli olarak izlemeye çalıştığımız COMETT've ERASMUS adı verilen iki proje çerçevesinde Avrupa'daki üniversite gençliğinin mücadele etmesi gereken sorunlar da giderek daha çok benzeşecek. Bu sorunların ortak adı elitizm (seçkincilik).

Bir yandan uzmanlaşma, yeni teknolojileri kullanarak, özel sektörün hizmetinde çalışacak bir seçkin kadro, üniversite gençliği arasından seçilip 2000 yılına hazırlanırken, öte yanda çok geniş bir alandan üniversite mezunları kitlesi yaratılıyor ki, bu kitleyi de işsizlik, düşük ücret ve yoksulluk bekliyor. Bu yönüyle, Fransa'daki bölgesel diploma uygulaması somutlaşıyor. Bu üniversitede alınan diplomalar, yalnızca o üniversitenin bulunduğu bölgede geçerli sayılıyor. Bu da tabii, ekonominin gelişkin olduğu bölgelerdeki üniversitelerle öğrenci arasındaki uçurumu artırırken üretimin bölgesel leştirilmesi yoluyla iş olanaklarının, çalışma alanının kısıtlanmasını da beraberinde getiriyor.

Üniversitelerin özelleştirilmesi ise, özel sektörden gelecek para karşılığı eğitimin bu sektörün emrine verilmesini ve en üst düzeyli bir uzmanlaşmayı beraberinde getirecek. Belçika Flaman Ulusal Öğrenci Birliği (VVS)'nden Uluslararası Öğrenci Araştırma Merkezi (ISRC) çalışanı *Geert Mareels* bunu şöyle özetliyor: *"Bilinçsizler üzerine her şeyi bilen birkaç patateske hakkında çok daha az şey bile-*

Liberation gazetesi, Fransa'daki eylemleri yansıtan yazısında liselerin olgunasa başladı yaşamış: "86'ca çok yaşlı. 86 daha iyi..."

cek ve bilici de insanlar hakkında hiçbir şey bilmeyecek..."

Artan uzmanlaşma, yüksek harçlar ödeyerek, seçme sınavlarını aşarak iyi üniversitelerde okumayı başaran ve öğrenim yıllarında özel sektörle ICOSIETT gibi programlar çerçevesinde kurduğu ilişkiyle iş garantisi alanları belki pek cömert etmeyebilir. *"Ancak"* diyor UNEF'ten *Obey, "Fransa gibi zaten gençliğin ancak %13'ünün üniversiteye gidebildiği bir ülkede, uzmanlaşma iş bulma olanaklarının iyice kısıtlanması, daha uzun dönemde ise işgücü dengelerinin değişimi gibi sonuçlar doğuracaktır. Kolektif bilincin yok edilmesini hedefleyen global bir projenin parçasıdır bu."*

Devaquet tasarısında özellikle ve ERASMUS projesiyle bir ülkenin bölgeleriyle sınırlı kalmayıp tüm AT ülkeleri için geçerli olacak sınıflandırma ile, tam bir Amerikan modelini oluşturuyor, ABD'de dört yaprakh yonca olarak anılan "MIT, Princeton, Yale ve Harvard" üniversiteleri, ülkedeki diğer yüzlerce üniversiteyle kıyaslanmayacak kadar yüksek parasalı öğrenim görülebilen; ama mezunları da, tekellerin sunduğu en iyi iş olanaklarını kapsa, ekonomik ve siyasal yaşamda yükselme şansı en çok olan, yükseköğrenim kurumlarıdır. Daha sonra ikinci sınıf üniversiteler gelir, daha sonra üç, dört, beşinci sınıflar. Aynı sistem, binde de Bülbül tepe noktalı bir piramit yaratılıp tabanda yalnızca taşra değil, büyük kent üniversitelerinin de büyük bölümünün yer almasıyla oluşturulmaya başlandı. Yeni özel üniversitelerin, vakıf üniversitelerinin kurulmasının aynmaklan ne ölçüde artıracağını uygulamada göreceğiz. Bu üniversitelerden alınan diplomaların yalnızca üretenin öznel tercihiyle değil, yasalarda da yerini bularak sınıflandırılması ikinci adım. Üçüncü bir adım da tüm AT ülkeleri düzeyinde sınıflandırma olacak ki, o zaman örneğin Yunanistan, Portekiz, İspanya gibi ülkelerin üniversiteleri doğrudan "üçüncü, dördüncü sınıf"ın rızası olacak.

Öte yandan, üniversite eğitimi halen iş bulma umuduyla canlı tutmanın tek koşulu gibi görülüyor. Sonuçta, öğrenim ücreti gitgide çıkmaz sokağa dönüşüyor, olgunlaşma süreleri de öyle. Federal Almanya Sosyalist Alman İşçi Gençlik Örgütü (SDAJ) üyesi ve bu örgütün yayınlarından "Jugend Politische Blaetter"in yazışkeri müdürü *Rainer Butt*'un deyimiyle *"Çocuklar daha çocuk genç oluyorlar, gençler daha geç yetişkin oluyor. Öğrenim süresiyle birlikte gençlik süresi de uzuyor. Gençlik 18-25 yaş sınırından 15-30, hatta 35'e çıkmış bulunuyor."* Rainer'in YARIN'a anlattıklarına göre, diğer Avrupa ülkelerinde bir çoğunda olmayan çıraklık eğitim sisteminden 1,8 milyon genç yararlanıyor. Ancak bunların büyük bölümü, ortalama 15-16 yaşında iş yaşamına atılıyor, bugün eğitimini tamamlayıp sürekli işçi konumuna gelenlerin yüzde 40'ı 18 yaşının üstünde. 18 yaşın altındaki gençlerin yüzde 87'si okula gidiyor. Öğrenim süresinin uzatılması işsizlik sorununu daha iyimser görünmesi sonucunu doğuruyor.

Ve bu iyimserlik görünüşte haklıya mahkum. Bugün işsizlik oranı Yunanistan'da yüzde 10, Belçika'da yüzde 12, İspanya'da yüzde 20. Çalışma kapitalist ülkeler içinde en yüksek genç işsizlik oranına sahip iki ülke Fransa ve İtalya'da 25 yaşın altındaki gençliğin üçte biri işsiz. Üniversite diplomalılar arasında ise bu oran yüzde 14'e düşüyor. Eğer kokü unsurlar alınmazsa, 2000 yılında Federal Almanya'da işsizlerin sayısı 3,6 milyona ulaşacak ve bunun yaklaşık 2 milyonunu gençler oluşturacak. Çalışan gençlerin hayat biçiminin ise işten geçici, İspanya'da gençlerle yapılan görüşmelerin yüzde 90'ı en uzun altı aylık bir güvence sağlıyor. Fransa'da toplam 8 bin genç, kaç olmasına karşın devletten herhangi bir sosyal yardım alamadan, ailelerinden de destek göremeden yaşarken, son derece kısıtlı yardımla yaşayan işsiz gençlerin sayısı 850 bin, Belçika'da ise 500 bin iken 200 binini gençler oluşturuyor. İşsizliğinin ilk 6 ayında yardım alamayan gençler, 6 ay sonra 13 bin frank işsizlik maaşı alıyorlar. Ancak bunu kaçedebilmek için ilk altı ay boyunca ve sonrasında her gün işsiz olduklarını kanıtlamak zorundalar. Belçika Komünist Gençliği'nden *Klaus Formeyn* bu "ilginç" uygulamayı şöyle anlatıyor: *"Kentlerde bazen meşhur yerler vardır. Her gün o merkezlere gidip imza atmak zorundasın. Dahiliğinizi, bir gün o merkezlere gitmeniz gerektiğini en azık bir önceki gün hatırlatırsınız. Yani bilirsiniz bir sonraki yolculuğunuz ne kadar sürecek, ona göre bir gün önce, sanki dahiliğinizi bir yolculuğa çıkacakmış gibi hazırlanırsınız.

GENÇLİĞİN DEĞİŞEN EĞİLİMLERİ VE EYLEMLER

Fransa Örneği

Fransa Genç liğinin Devamcı yeni tasarısına karşı sandıktaki direnişi ve sonrasında süren hareketlilik, çeşitli çevrelerde benzer 1968-1987 karşılaştırmaları yapılmasına neden oldu. Oysa bu kez eylem yapanlar, 1968'de eylem yapan bir kuşağın çocuklarıydı. Üstelik bu gençler içi n CGT Genel Sekreteri Henri Krasucki'nin de işaret ettiği gibi, "Boş kupak, boş yumurtalarla üniversitelere dönmeye hazır değildiler". Eylemin başarısı neye dayanıyordu?

Bu soruyu yöneltince hiç düşünmeden yanıtlıyor Obey: "Birleşikçe hareket." Komünist Öğrenciler Birliği (UEC) Ulusal Sekreteryası üyesi Jean-Claude Obey ile Federal Almanya'da yayınlanan Marksist öğrenci dergisi "Rote Blatter"e verdiği demeçte şöyle diyor: "Eylemlere bunca çok öğrencinin katılmasının temel nedeni sonuç olarak ve gerçekçi bir amaca yönelmesidir. Eylemlere CGT Sendikası ile öğrenci örgütleri de katıldı. Böylesine çok insanı, daha genel, soyut hedefli bir eylem gerçekleşmek zorunda olduğu için mümkün olmadı."

Hiç kuşkusuz Chirac hükümetini oluşturan sağ güçlerin liderliğini ve ulaşılan, eylemin kitleselliği olmuştu. Bir milyona yakın genç yürüdüğü, öyle "sıradan bir sokak olayı" olarak geçiştirilemezdi. Bu kitleselliğe ulaşmada ise birliğin, yani öğrenci gençlik içindeki hemen tüm politik ve politika dışı grupların katılımının sağlanmasının rolü büyüktü. Seçilen hedefin somutluğu, gerçekçiliği ve en çok, bir kitle için yakıcı olan sorunun çözümüne yönelik olması bu katılımı sağlayan temel unsurdu. Peki ya kamuoyu değişti, ya eylemin örneğin bir UNEF Ulusal Sekreterya yönetiminde değil de, tıpkı üniversite komiteleri eliyle yürütülmesi?... Krasucki, "Muazzam bir oluş" olarak nitelendirdiği eylemin temel özelliklerini sıralarken bu üç unsura da dikkat çekiyor: "Bu unsurlar tekiler ve izoleler ne istiyorlardı? Çok belirli, çok somut şeyler". Gerekli boyutta, ekseriyeti kalıcı yapıları olmadığı için, kendi sosyolojik yapılarını demokratik temeller üzerinde kendileri yaratıtlar. Genel kurul ve her düzeyde eşgüdüm komiteleri... Genç ve bir halk desteği, genel bir sempati bombardımanı. Hareket bunu söylüyordu: "Bu gençler haklı." Ve bu insanlar ana-baba olarak çocuklarının geleceğini düşünüyordu." (Bkz: 4)

Fransa Komünist Gençliği (MJCF) Ulusal Bürosu İşsizlik Sorumlusu Jocelyn Fossé da YARIN'ın konu üzerine sorularını yanıtlarken aynı üç unsura değinmiş, sonra da "Aslında tüm bunlar birbirine bağlı: kitlesellik birliği getiriyor, ortak hedefler kitleyi sağlıyor, politik örgütlerin temsiline karşı genel bir tepki, eylemin tabanda örgütlenmemi getiriyor, bu kendini getiriyor, kamuoyu desteği sağlanıyor, nah uzakyor, geniş kitlesellik sonucu doğuyor..." diye ulaşmıştı. Gerçekten de eylemi kitlesel kılabilmek, birbiriyle karşıtlıklı bir neden-sonuç ilişkisi içindeki temel dayanaklarını böyle özetlemek mümkün: 1- Ocak, güncel, somut sorunlardan yola çıkılarak gerçekçi hedefler belirlenmesi. 2- Eylemin politik örgütlerin takibinde ve yukarıdan verilen emirlerle değil, kitlenin kendi inisiyatifi ile, tabanda oluşturulmuş en geniş katılıma açık mekanizmalar aracılığıyla yönlendirilmesi. 3- Eyleme sağlanan kamuoyu desteği ve toplumsal meşruiyet. 4- Rakip örgütlere dönük yanılsamalara yer bırakmayacak bir mesaj, başarma olasılığı ve inancının artması.

Komünist Öğrenciler Birliği Ulusal Sekreterya üyesi Jean-Claude Obey eylemleri değerlendirirken röportajcı: "Eylemlere bunca çok öğrencinin katılmasının temel nedeni sonuç olarak ve gerçekçi bir amaca yönelmesidir."

Bu faktörlerin sonuca nasıl etkildiğini ve nereden kaynaklandığını göstermenin yolu, Fransa gençliğinin genelde siyasi-ekonomik yapısının yanı sıra, 1960'ların sonundan bu yana değişen eğilimlerini saptayabilmekten geçiyor. Eylemlere ilişkin yorumlardan önce, bu değişimleri açığa vuran bazı araştırma ve istatistiklere göz atalım:

1982 yılında Fransız Toplumsal Araştırma Kurumu (SOFRES) tarafından yapılan ve sonuçların "Le Nouvel Observateur" de 3 ayrılanan bir kamuoyu araştırmasına göre, 18-24 yaş grubundakilerin yüzde 58'i politik idealere karşı bir güvensizlik içindeydi. Gençliğin güven ve güvensizlik duyduğu toplumsal kurumları belirlemeye yönelik araştırma sonucunda da, güvensizlerle yaklaşık kurumlar şöyle sıralanıyordu: Ordu (yüzde 54), kilise (yüzde 46), mahkemeler (yüzde 55), politikalar (yüzde 58). Güven duyulur kurumlara ise, 1968 hareketinin adeta inkârıydı. 80' lerin Fransa gençliği, evlilik kurumuna (yüzde 71), aile kurumuna güveniyor (yüzde 88) ve okul-üniversite eğitimlerinin önemine inanıyordu (yüzde 71). Genç SOFRES tarafından 1983'te yapılan bir başka araştırmada gençlik "mutluluğun koşullarını" şöyle sıralamıştı: Evlilikliğin ortadan kalkması (yüzde 45), daha çok bireysellik (yüzde 36), görece kısa değerlere saygı (yüzde 18), fikri olmayan (yüzde 2). Mutluluğun önündeki engeller sorusuna verilen yanıtlar da üçüncü: Gençlerin yüzde 57'si savaş tehlikesini mutluluğun önündeki en büyük engel olarak görürken, işsizlik (yüzde 47), maddi sorunlar ve işsizlik korkusu (yüzde 41), gerçek değerlerin, arkadaşlığın ve yalnızlığın yitirilmesi (yüzde 33), yabancılık (yüzde 26) sıralanan diğer cevaplardı.

Gençlerin politikaya giderek ilgisiz, hatta kuşkucu bir tavır takındığı yolundaki yaygın görüşün boşa çıkarılmasında, geçtiğimiz yıl Fransız Komünist Partisi (FKP) yayın organı L'Humanite 9 Mart 1984'te yayınlanan sonuçlar da önemli bir rol oynuyordu. Ankette, 15-24 yaş arası gençlere "Siyasal partilere yaklaşımınız nasıl?" sorusu yöneltildiğinde alınan yanıtlara göre %1'i "İyi ya da çok iyi", yüzde 59'u ise "kötü ya da çok kötü" biçiminde idi. Aynı soru sendikalar özelinde sorulduğunda "İyi ya da çok iyi" yanıtların yüzde 25'ini, "kötü ya da çok kötü" yüzde 50'sini oluşturuyordu.

Daha fazla rakama boğulmadan çıkarılabilecek sonuç şudur ki, Fransız gençliği, "işsizlik, eşitsizlik, savaş" gibi ekonomik-politik sorunlar karşısında duyarlılığını sürdürmekte, bunların çözümünde politik örgütlenmelere güvenini yitirmiş durumda. İşte bu saptama, "Devaquet"ye karşı eylemin sonunda, "Kimse temsilen adına konuşmasın" sloganıyla politik örgütlerin doğrudan yönlendiriciliğine girmeyi reddeden önemli bir çoğunluğun radikal durumunu açıklarken gibi, eylemlerde yeralan politik örgütlerin stratejisine de temel oluşturmuş. MJCF'den Jocelyne ve UNEF'ten Obey, bizi politik gençlik, diğer ise sendikal öğrenci gençlik örgütü yöneticileri olarak, YARIN'ın bu konudaki sorularını yanıtladılar.

□ *Sizce, politik örgütlere karşı bu soğukluğun kaynağı ne?*

Jocelyne ● Burjuvazinin radyo, TV başta olmak üzere seyirci araçlarına sağlamaya çalıştığı de politizasyonun etkisi var tabii. Ancak, 1968'de yükselişi en "azın" devamsız ama gerçekte verimsiz ve yıpratıcı uygulamasını olmasaydı, duyarsızlaşmanın bu balon gibi şişirilmesi de önemli bir faktör. Utopya erildi. Uluslararası durumdaki gerginlik, nükleer savaş tehdidi, gençlik psikolojisini de etkiledi. Evet, önemli bir grup barış hareketine katıldı, ama geleceği olmadığına inanan ve "yarınsız bugün için yaşa yar" bir kesim de çıktı ortaya.

Obey ● Gençlik, özellikle bir öğrenciler, günlük yaşamlarına ilişkin sorunların çözüldüğünü görmek istiyorlar. Uzak hedefler kuyan politik partiler, çok sağlam bir ideolojik formasyonu olmadıkça kimseyi artık pek etkilemiyor. Siz harçları kaldırmak için somut ne önerıyorsunuz? Öğrenciler, öğretileri bu hatalarla değerlendiriyorlar.

Jocelyne ● Evet, biz komünistler de bu saptamadan hareketle, daha gerçekçi, daha somut çalışmalar yapıyoruz. Genel laflar, lücyoran veren sloganlar ve radikalizm Fransa gençliğini etkilemiyor. Geçiş-gün eylemsel bir düzeyde, zor yaşam koşulları da radikalizmi alaya almalarına varan duyarsız biçimleri doğuruyor.

□ *Eylemlerde, koordinasyon komitelerinin etkinliği bir dayanışmaya yol açmadı mı? Siz politik örgütler ve öğrenci hareketi içinde bu politik grupları ortak eylemler düzenlemek için ne yapıyorsunuz?*

Obey ● Boydan boya kitlesel bir hareket, tek bir politik örgütün sözcülüğü ya da önderliği, dayanışmaya ve uyumsuzluğa yol açardı. Bir sekreteryanın bünyesinde kararlar alıp, tüm birleşenlere dayatmalar olmazdı. Komiteler dağınıklık yaratmadı, çünkü herkes kabili, politik grupları önerilerini eriedilen. Barışa vurma gibi bir kaygı olmayınca bu önerilerden en gerçekçi olanları, sabrı en iyi yakalayanlar kabul edildi.

Jocelyne ● 1986 sonu ve 87 başında idi eylemlerde, komünistlerin etkisi çok büyüktü. Ama basın, panikçilerimizi, bayrakçılarımızı, mazlarımızı göremeyince, bize de işin içinde yokmuşuz gibi yazdılar. Oysa, açıkça söyleyebilirim ki, eylemlerde benimsenen tüm slogan, hede f ve biçimler bizim önerdiğimiz, desteklediğimiz çizgideydi. Sonuç, gerçekçi, kitle güvenliğini ve kitleselliğini gözeten bir çizgi. Önemli olan bizim gösterdiğimiz doğru bulunmuştu, bizim adımızın geçmesi değil. Trotskistler ve sosyalistler de etkindiler. Ancak ilk bir kaç gün sonra, onlar da doğru bir karara, damga vurma sevdasından vazgeçtiler.

○ *Peki, sonuç olarak eylemler solun ebedemkilidemokratik niteliğini değiştirmiş mi? Siz de kitlenin "apolitik" olduğunu söylemekte misiniz? Bu kitleyi örgütlemek, politik olarak bilinçlendirmek mümkün mü?*

Obey ● Hayır. Bu eylemler Chirac hükümetini sarstı, Devaquet'nin görevinden alınmasına neden oldu. Akademik-demokratik haklarımızı için mücadele ederken, kendi çıkarlarımızın Chirac hükümetinin yeni sağ politikalarının çıkarlarına tatbik edilmesi için politik bir değişim gerektiğini söyledik. Koordinasyon komitelerinin işçi sendikalarını dayanışmaya çağırması, Mart ortasında bir dünya-günü ve ortak polis baskısı ve bildirisi karşı "bir daha olmasın" sloganıyla yapılan eylem... Tüm bunlar kamuoyu desteği ve kitlesel katılımın azalttığı riskiyle girişilen politik eylemlerdi. Kitlede politik bilinçsizlik var, ama öğrenciler kendi kendilerine güven duymaya başlayınca politik eylem yapmaya da yatkın. Biz, UNEF olarak son kongremizde bunu değerlendirdik. Örgütün sendikal niteliğinin önemi daha da vurgulandı son kongrede. İkincisi kitleye gidip, "hayi-di örgütlerin" diyorduk. Bu aşamada ikinci adımı olmalıydı. Şimdi, "Haydi üniversiteyi değiştirelim" diyoruz. Çoğuncu bir tarihsel oranı yaratıyoruz. Sendikal, ama apolitik olmayan bir oran.

Jocelyne ● Öğrenciler işçi sendikalarıyla, komünist sendika CGT ile onun gelebilmesi için politik bir değişim gerektiği üzerinde duruyorlar. Bu, gerçekçi, daha somut çalışmalar yapıyoruz. Genel laflar, lücyoran veren sloganlar ve radikalizm Fransa gençliğini etkilemiyor. Geçiş-gün eylemsel bir düzeyde, zor yaşam koşulları da radikalizmi alaya almalarına varan duyarsız biçimleri doğuruyor.

□ *Eylemlerde, koordinasyon komitelerinin etkinliği bir dayanışmaya yol açmadı mı? Siz politik örgütler ve öğrenci hareketi içinde bu politik grupları ortak eylemler düzenlemek için ne yapıyorsunuz?*

Obey ● Boydan boya kitlesel bir hareket, tek bir politik örgütün sözcülüğü ya da önderliği, dayanışmaya ve uyumsuzluğa yol açardı. Bir sekreteryanın bünyesinde kararlar alıp, tüm birleşenlere dayatmalar olmazdı. Komiteler dağınıklık yaratmadı, çünkü herkes kabili, politik grupları önerilerini eriedilen. Barışa vurma gibi bir kaygı olmayınca bu önerilerden en gerçekçi olanları, sabrı en iyi yakalayanlar kabul edildi.

Jocelyne ● 1986 sonu ve 87 başındaki

BİR MESLEK KAZANDIRMAYAN, FIRSAT EŞİTLİĞİ OLMAYAN, KALİTESİZ, SEÇKİNCİ, GERİCİ EĞİTİM DÜZENİ

Ortaöğretim

Eğitimi kurumsal olarak gerçekleştirmek ve içeriği emekçi sınıflar lehine değiştirmek uzun soluklu bir mücadele gerektirir. 1987'de bu eğilimin artarak süreceğini belirtmeliyiz.

Ortaöğretimin en çok dikkat çeken özelliği fırsat eşitliğinin olmamasıdır. Aslında bu özellik, bütün eğitim sistemimizin belirleyici özelliğidir. Okullaşma oranlarına baktığımız zaman bunu açıkça görmek olanaklı:

Lise çağındaki genç nüfusun ancak yüzde 32,4'ü okuyabilmektedir. Yüzde 70'in yakın bölümü lise eğitimine ulaşma olanağını bulamamaktadır.

Lise ve Orsçi Öğrencide Okullaşma Oranları

Yıllar	Yaşlar	Genel Lise	Meslekli Lise
1973-74	20-24	3,7	4,3
1985-86	15-19	32,4	5,9

(Kaynak: DPT)

Bu verilere bakılarak fırsat eşitliğinin iyileştiği söylenebilirse de, yüz kişiden ancak 30'unun okuma hakkına kavuşabilmesi olumlu bir durum sayılamaz. Bu verilere göre okullaşma oranı, yüzde yaklaşık yüzde 1 artmış, oysa aynı dönem içinde dünyada artış oranı yaklaşık yüzde 3,2 iken, gelişmekte olan ülkelerde bu oran yüzde 5'tir. Görülerdeki iyileşme, dünya ölçülerine göre çok geride kalmıştır.

Kaldı ki, bu iyileşmenin ne şekilde gerçekleştirdiğini de ortaya koymak gerekiyor. Bu iyileşme, kalabalık sınıflar, kötüleşen kalite pahasına gerçekleştirilmiştir. Oysa YÖK uygulamalarındaki gibi, yetersiz bina, araç-gereç, öğretmende gerçekleştirilmiştir.

Ortaöğretim, geçtiğimiz bir meslek sahibi olma hakkını da darlatan bir eğitime içindedir. Lise dengi meslekli teknik okullarda okuyan öğrencilerin toplam içindeki payı bir düşüş eğilimi göstermektedir. İmam-Hatip okulları çıkarıldığında bu oran daha da düşecektir. Düz liseler gençliğe mezuniyet sonrasında iş bulma olanağı sağlayabilecek bir meslek kazandırmamaktadır. İLİK (İş ve İşçi Bulma Kurumu) verilerine göre, toplam işsizler içinde lise mezunlarının payı yüzde 25'tir. Her dört gençten biri lise mezunudur.

Ortaöğretimde fırsat eşitliği yok, bir meslek kazandırmıyor, gelecek korkusu büyük. Bu çizgilerden oluşan resme, başka bir kalın ve kara çizgiyi daha eklemek gerekiyor. *Seçkincilik.* Ortaöğretim aynı zamanda seçkincidir. Artık 1987 Türkiye'sinde özel liselerde okuyan öğrenci sayısı toplam lise öğrencilerinin yüzde 3,2'sidir. Bu oran, seçkinci-eşitsiz eğitimin ulaştığı boyutu ortaya koyduğu kadar, ortaöğretimde özelleştirmenin ulaştığı boyutu da göstermiyor. Seçkinciliği göstermek için başka verilere de bakabiliriz. Fen ve Anadolu Liseleri'nde öğretim gören öğrencilerin de tüm içindeki payları yüzde 2'dir. Kısacası, ortaöğretimde öğrencilerin yüzde 95'i kötü ve yetersiz eğitim görürken, yüzde 5'i de çok daha iyi koşullarda okuma şansına sahiptir. Seçkin azınlığın başarı oranları yüzde 90 lara üzerinde iken, çoğunluğun okuduğu okullarda başarı oranı yüzde 50'lerdedir.

Fırsat eşitsizliği ve seçkincilik, başarı oranlarından da görülebileceği gibi, kalitesiz eğitim, başka türlüsü sorunu. OSS barajını aşmak isteyen özel gençlik, kendisini özel dersanelerin kapısında buluyor. Özel dersanelerin sayısı 475'e, öğrenci sayısı da 265.257'ye ulaşmıştır. Bu rakamlara, izin almaksızın kurulan dersaneler ve bunlarda fırsat eşitsizliğini kovmaya çalışan öğrenciler dahil değildir. Bu rakam, endüstri meslek liselerinden daha çok öğrencinin olduğunu, bütün teknik lise öğrencilerinden daha çok öğrencinin dersanelerde öğretim gördüğünü söylüyor.

Bütün bunlar, ortaöğretimin hem kurumsal olarak, hem de içerik olarak gericileştirildiğini göstermektedir. Ders kitapları, savaş çığırtkanlığı, demokrasi düşmanlığı yapıyor. Bilimsel düşünce yöntemine, bu kitaplarda yer yok. İmam-Hatip liseleri 1974'te 71 iken, bugün bu sayı 376'ya çıkartılmıştır. Aynı dönem içerisinde öğrenci sayısı 10 kat artırılmıştır. Bugün ülkede yıllığın ilgisini yetiştiren endüstri meslek liselerinden daha çok İmam-Hatip liselerinde okul başına öğrenci sayısının yarısı kadardır. İmam-Hatip liselerinde öğretmen başına 8 öğrenci düşerken, tüm teknik liselerde bu oran 16, yani iki katıdır.

Sözü uzatmayalım, eğitimi kurumsal olarak gericileştirmekte ve içeriği anti-demokratikleştirmede gericiliğe epey yol almıştır. 1989'da bu eğilimin artarak süreceğini belirtmeliyiz.

Lise Öğrencilerini İşverenin İnsafına Terkeden Proje: OSANOR

Bu öğrenciler bir iş kazasına uğrasa bir bacağını, bir elini ve, kaybetse ne olacaktır? Bu belirsizdir.

OSANOR açık okuma Okul Sanayi İşbirliği Projesi. Avrupa Topluluğu ülkelerinde uygulanmaya konulan COMETT projesinin orta öğretime uygulanmış biçimidir. Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin, öğretimleri sırasında sanayide çalışarak eğitimlerini geliştirme amacı doğrultusunda uygulamaya konulmuştur. Böylece öğrenci, okulunda öğrendiklerini, doğrudan fabrika ortamında ve iş disiplininde uygulayabilecektir. Ancak bu sırada bir kaza olursa, ortaya çıkacak sonuçlar, her türlü güvenceden ve örgütlenmeden yoksun işçi sınıfının karşılaştığı sonuçlardır.

Endüstri meslek liseleri öğrencileri, belirli güvencelerden uzak, sınıf ve ücretli olarak ucuz emek gücü olarak görülüyor. Bunlar ergonomik ve bunlara benzer bir çok hakları bulunmuyor. Kısacası OSANOR, endüstri meslek liselerini öğrencilerini, bir çeşit felaketlerde işverenlerin insafına terkedilmiş çırakların konumuna düşürmektedir. Hem de yasal olarak.

Bu öğrenciler bir iş kazasına uğrasa bir bacağını, bir elini ve, kaybetse ne olacaktır? Bu belirsizdir. İşyerinde bir ürün olduğunda, çalıştırılmaya daha elverişli olmaları halinde öğrenciler, grev kırıcı konuma itilecekleridir.

İsmail Gül

1988'DE GENÇLİĞİ ARTAN İŞSİZLİK BEKLİYOR

İşsizliğin acısını gençler çekiyor

Yarın korkunu yaşam korkusuna dönüşüyor, düzen onu gündelik yaşamda esir almaya çalışıyor.

Gençlik iş istiyor. Çalışmak istiyor, çalışarak kendini gerçekleştirmek ve yaşamını başkasına dayanmadan sürdürmek istiyor. Bu isteği bir kenara bile bir duvarla karşılaşıyor. Çaldığı bütün kapılar yüzüne kapanıyor. Arkasından, bütünen sabahları ve akşamları yaşıyor. Geleceğe ilişkin umudunu kaybediyor. Yarın korkunu yaşam korkusuna dönüşüyor. Sendikasızlaşma taktiğini kullanmayı bir yana bırakın, örgütlü olma hakkından, iş Kanunu'ndan yararlanma haklarından bile yoksundurlar. İlk işten çıkartılacak olan, onlardır. En son işe alınacaklar, yine onlardır. Güvencesiz, geleceksiz bir yaşam onların kaderi yapılmak istenmektedir. Çaresizlik içinde çırpınıyorlar. Yarın korkunu yaşam korkusuna dönüşüyor, düzen onu gündelik yaşamda esir almaya çalışıyor. Bugün İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuran her iki işsizden birisi 24 yaşın altında bir genç. Gençlik işsizlikten, acılarından en çok payı alan kesim.

İŞSİZLİK VE GENÇLİK

Yıllar	24 Yaş ve Daha Küçük İşsiz sayısı	Yüzde	Yükseköğretimli İşsiz sayısı	Yüzde	Toplam İşsiz Sayısı
1984	375.188	43,0	17.161	1,9	869.539
1985	550.485	54,9	20.575	2,1	968 193
1986	595.649	55,0	22.713	2,1	1.081.106

Verilere göre, işsizlik yıldan yıla artarken, artan işsizlik içinde gençlerin payı da yükseliyor. Üç yılında gençlerin toplam işsizlik içinde payı yüzde on iki artmıştır. Ha: 100 işsizden 85'ini gençler oluşturur duruma gelmiştir. "Bu eğilim artarak devam edecek" demek: kötümser, karanlık tablolar çizmekten hoşlanmak olmayacaktır. Gelişmeler bunu söylemeyi gerektiriyor. 1988 yılında gençlik işsizliğin acılarından daha çok pay alacaktır. Gençlerin büyük bir kısmı, güvencesiz kısmak isteyen ama meslek sahibi olamayan, iş isteyen ama iş bulamayan, ekonomik bağımsızlığını kazanıp kendi yaşamını kurmak isteyen ama ailesine sığınmak zorunda kalakalan, bezmiş bir gençlik. İşte yaratılmak istenen durum budur.

Toplumda korkunun egemenliği salt sopa ile sağlanamaz, ideolojik üretim merkezlerinin çalışmaları da yetmez. Bunlara ek olarak güvencesizliği ve riski artırarak, toplumu günlük yaşam içinde de teslim almak gerekliydi. Yapılan budur.

(*) İLİK verileri yetersizdir. Çünkü Kurum kendine iş bulma uğruluğu başvuru yapan işsizleri yazmıyor. Tanıdık kapısına, ya bizzat yazmaya... Bu nedenle gerçek rakamlar daha korkunçtur. Oran daha yüksektir.

Kaynak: İLİK 1986 İstatistik Yıllığı

Bugün her 47 işsizden biri yükseköğretim mezunu...

Diplomalı işsizlik: çaresiz dert...

Eğitim sistemimiz, ilkokulda başlayıp üniversitede sona eren bir tüpe benziyor. Bu tüpün ara çıkışları yoktur. Meslek sahibi olmak istiyorsan, bu tüpten geçmek zorundasın. Cari ücret sistemi ve özendiricilerin yanı sıra, eğitim sisteminin yapısı bunu zorunlu kılıyor. Meslekî teknik eğitim belirleyici bir önem kazanmadığı, lise mezunu olarak meslek kazanma olanağı olmadığı sürece bu tüp, ara çıkışlarına kavuşamayacak.

Diyelim, tüpü başarıyla geçtiniz. Üniversite önündeki ÖSS barajını aştınız, YÖK'ün doldur boşalt sistemlerinden zarar görmeden, sulmadan harçların nimetlerine kullanarak bu tüpü geçtiniz. İş bulmasına, hele hele meslek'inize uygun bir iş bulmanız olanaklı mı? İç rahatlığı ile evet diyebilir misiniz?

Üniversiteyi bitirmek, üstelik, özellikle YÖK'le birlikte bir meslek sahibi olmanın garantisi olmaktan çıkmıştır. Yükseköğretim mezunu işsizlerin sayıları her geçen gün artıyor. Üniversite gençliği "Yarınım ne olacak, iş bulabilecek miyim?" sorununu sürekli soruyor. Gelecek, en ufak aydınlığı olmayan bir karanlığa dönüşüyor. Geleceğe olan inanç kaybolmuş.

Bugün her 47 işsizden birisi yükseköğretim mezunu. Çok değil, bundan üç yıl önce, her yüz işsizden birisi yükseköğretim mezunuydu. Demek iki durum kötüleşiyor. Daha da kötüleşecektir. Çünkü yükseköğretim, ülke gerçekleri ve geleceği ile uyumlu bir planlamadan yoksundur. *Bugün her 4 yükseköğretim öğrencisinden biri, açıköğretim öğrencisidir.* Toplam öğrenciler içinde, sosyal bilimler öğrencilerinin payı *1984-85 öğretim yılında yüzde 62 iken, 1986-87 öğretim yılında bu oran yüzde 71'e çıkmıştır.* Bu sayılara açık öğretim dahil edildiğinde, bu oran daha da yükseklik. Bu rakamlardan çıkarılan sosyal bilimler alanında ihtiyacının yüksekliği zorunlu çıkartmak olanaksızdır. İşsiz olanların mesleklere göre dağılımına baktığımızda, beden işçilerinden sonra ikinci sırayı büro elemanları ve muhasebecilerin almış olması bunun olanaksızlığını anlatmaktadır.

Ortaöğretimdeki gidişte bu manzarayı daha kötüleştireceğini söylerken, sadece geçmişte oluşan eğilime bakarak söylemiyoruz. Bir başka ve giderek belirleyici olan eğilime bakarak söylüyoruz. Eğitimin ertan bir biçimde seçkinciliğe dayanmadığını, bir yanda bilkent, diğer yanda açık öğretimden oluşan makası giderek açılacağını, sonuçta değerli diğerde diploma'lı ayrımının genişleyeceğini, bunun da içinde içinde diplomalarını sayılarının artmasına yol açacağını tespit etmemiz gerekir.

YÖK SULTASINDA, SEÇKİNCİ, ANTİDEMOKRATİK ADALETSİZ, KALİTESİZ,

Yükseköğretim

Bu iktidarın gençliğe vereceği hiçbir şey yoktur!...

Yükseköğretim, Türkiye tarihi için bir hak olmaktan çıkmış, bir ayrıcalık olmuştur. 1987 yılında yükseköğretim çağındaki gençliğin ancak yüzde 10,51'i bu hakka kavuşabilmektedir. Her yıl, 300 bini aşkın genç üniversiteye girmek istemekte karşın açık kalmaktadır. Hâlâ düşmanı ikiletirler. bu kötü durumu iyileştirmek için hiçbir şey yapmamakta, ya da yapamamaktadırlar. Üniversite kapısının önündeki bu yığılmayı eritmek için başvurulan bütün aldatmacalar çare olmamıştır. Eğitim enstitüleri, meslek yüksekokulları, son olarak açıköğretim derde çare olamamıştır.

Avrupa'da yükseköğrenim çağındaki gençliğin okullaşma oranının artışı yıllık, 1970-80 yılları arasında yüzde 3,4, 1980-85 yılları arasında yüzde 1,4 iken, Türkiye'de yüzde 0,8'dir. Bu rakamlar, iktidarın öğrenim hakkına ulaşmayı bir ayrıcalık olarak korumak istemektedir. Daha açık deyimle, öğrenim hakkına ulaşmayı bir ayrıcalık olarak korumak istemektedir. Daha açık deyimle, öğrenim hakkına ulaşmayı bir ayrıcalık olarak korumak istemektedir. 1983-84 yılında bir önceki yıla göre yüzde 20,7 artan öğrenci sayısı, 1986-87 öğretim yılında bir önceki yılla göre, sadece 1,9 artmıştır. Bu düşüş, tesadüfümüz değildir. İktidarın gençliğe vereceği bir şey yoktur.

Yükseköğretim ayrıcalığına ulaşmış olmakla da, bütün sorunlar çözülmüş olmuyor. Bu ayrıcalığa kavuşmuş öğrenci gençliği koca bir sorun yığını bekliyor. YÖK'le karşılaşıyorlar, harçla karşılaşıyorlar, barınacak yer bulamamakla karşılaşıyorlar, beslenmemekle karşılaşıyorlar. Kredi ve burs alamamakla karşılaşıyorlar. Kötü ve meslek kazandırmayan bir eğitimle karşılaşıyorlar. Atılmakla karşılaşıyorlar. Mezun olup iş bulamamakla karşılaşıyorlar. Kısacası, karanlık bir gelecek bekliyor onları.

Bütün bu sorunlardan belki de en önemlisi, öğrenci olma hakkını ortadan kaldıran etkenlerdir. Atılmaların en belirgin nedenini oluşturan sınav sistemi geçtiğimiz yıl, öğrencilerin çok duyarlı davranışlarından ellerin ve çeşitlilikle dolu bir mücadele geliştirdikleri bir alan olmuştur. Birçok fakülteck., atılan öğrencilerin toplam öğrencilere oranı yüzde 10'ları aşmıştır. Bu konuda nedense resmî rakamlar ortaya çıkarılmamaktadır. Yaptığımız kaba hesaplamaya göre çeşitli nedenlerle kayda silinenler şöyledir:

KAYDI SİLİNENLER

Yıllar	Öğrenci Sayısı	Yüzde
1983	28.207	6,7
1984	16.758	4,2
1985	32.898	7,3
1986	42.212	8,7

Rakamlar, atılmaların gün geçtikçe artığını göstermiyor. Atılmalara sayısı nedeniyle ortaya olabilmesi sayısına ulaşmış. 1986 yılında 42 bini aşmıştır. Bu sorunun kökü bir çözümden yana bir gelişme yerine, sorunun üstüne üstlendirmeye yönelik oynayan, sürüp çözümler getirilmiştir, YÖK yasa değiştirdiği sürece, birinci alınta getirilen barajlar ve tek ders ilişkin kaldırılmalar ortadan kaldırılmadan atılmaların daha da artmaya önlenemez.

Türkiye üniversitelerindeki eğitimin kötü kalitesi, artık kimsenin gizleyemeyeceği biçimde gözler önündedir. Birkaç rakam vererek bu gerçeğin altını bir kere daha çizmek istiyoruz. Üniversite eğitimden çok bir aldatmaca olan, tavşanın soyunun suyu örneği bir eğitim veren Açık Öğretim Fakültesi öğrenci sayısı (bir tek fakültede öğretim göreo öğrencilerin sayısı), toplam üniversite öğrencilerinin yüzde 26'sıdır. Yani Türkiye'de her dört üniversite öğrencisinden biri açık öğretim öğrencisidir. Bu gelmiş bile, tek başına üniversite eğitimindeki kalite durumunu açıklamaya yeter. Başka göstergeleri de gözden uzak, örneğin fakülte başına öğrenci sayısına baktığımızda, durum şöyle: Çok değil üç yıl önce, fakülte başına öğrenci sayısı 971 iken, bugün 1109'a ulaşmıştır. Bu rakamlara açık öğretim fakültesi öğrencileri dahil edilmemiştir. Bir başka göstergeye daha eğitimin kalitesinin günden güne düştüğünü göstermiyor. 1969 yılında öğretim üyesi başına öğrenci sayısı 14 iken bugün bu 40'a yükselmiştir. Bugünkü durum, 1969 yılından yaklaşık dört kat daha kötüdür.

YÖK'le beraber, Anayasa'da kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz denilmesine karşın, bütün engelleri aşarak üniversite öğrencisi olmuş kimseye, "Öğrenci başına yapılan harcamanın yüzde 7'sini harç olarak ödeyeceksin. ödemezsen sen öğretim hakkından yoksun bırakırsın" denilmektedir. Alınan bu harçların, beslenme, sağlık, kültürel ve sosyal amaçla yatırımlara yönelmesi sonucu ikna, her ne bilmemiz, 1987 programında da ilânef edildiği gibi, bu niyet gerçekleştirilmemiş, sevaye harcandığına ilişkin bir açıklama da yapılmamıştır. *Harçlar politikası, ardında sınıfsal ayrıcalıkların üniversiteye yansıtılmasının, daha doğru deyimle, yansıtılmasını artırılmasının bir biçimidir.* Üniversiteler, artık büsbütün halk çocuklarının girmeyeceği alanlar haline getirilmeye çalışılıyor.

Fırsat eşitliğinin bir kardeşi seçkincilikti. YÖK'le beraber özel üniversiteler kurulmaya başlanmış, özellikle de Doğramacı yapmış, BİLKENT üniversitesi kurulmuştur. Bu seçkinci eğilim liderek, tıpkı ortaöğretimde olduğu gibi artan bir biçimde gelişmeye devam edecektir.

Bir yandan seçkinci eğilim, fırsat eşitsizliğinin ikizi olarak geçtiğimiz, üniversitenin, burjuvaziye daha sıkı bağlanmasını sağlayacak yeni projeler geliştirilmiştir. 1987 programında "Üniversitelerin iş çevresi ile işbirliğini sağlamak amacıyla, YÖK'le sanayi temsilcileri arasında bir protokol yapılarak ilişkiler başlatılmıştır" denilmektedir. Protokol, tıpkı AT ülkelerindeki COMETT projesine benzemektedir. Bu yönde, 1987 Programı'odabiz başka ayrıntılı karar da alınmıştır. "Meslek yüksek okullarına devam edenlerle, teknik dalların öğretimi sürdüren öğrencilerin mezuniyetten önce istihdama hazır duruma gelmelerinin sağlanması, bir sisteme bağlanacak ve staj imkânı sağlayan işletmelerin tespiti yönünde gerekli önemlerin tedbirler alınacaktır" denilmektedir. Bu üniversite öğrencilerini, dar anlamda bilgileri düzeltmenin kuvağında, burjuvazinin teslim almasıdır. İdealleri yok edilmiş "köşe dönücü" bir gürüh haline getirme çabaları, bu bir başka yönüdür.

Üniversitedeki yaşam koşulları ayrı bir büyük dertler. Yurt, kredi, beslenme, gündelik yaşamın biçimlenişinin anti-demokratikliği, temelini gerçekleştirme araçlarının (sporun, kültürel etkinliklerin) yetersizliği, her biri ayrı ayrı ele alınması gereken konulardır. Ama bunlara şöyle topluca bir bakış bile, durumun bu alanda da gidenek kötüleştiğini anlatmaktadır.

Bu bölümde öğrenci derneklerinin, daha gruplemek istersek, başka örgütlenme araçlarını da kapsayacak biçimde öğrenci gençliğin, örgütlenmesinin, içinde düzeyinin ve hedeflerinde değişebilmesini yapmak istemiyoruz. Yapmak istediğimiz, 1986 yılında öğrenci derneklerinin kurulmasıyla ileriye doğru yapılmış bir nitelik atlamasının gerisinde yatan bu boyutun bir tespitini, bir envanterini çıkarmaktır. "Ne var ne yok, neler yapıldı, araçlar neterdir?" sorularını karşılayacak bütüncül bir dökümün, yeni perspektiflerin oluşturulması sürecine katkıda bulunacağı açıktır. Bir yandan da bu envanteri öğrenci gençlik içinde daha iyeri hedeflere ulaşma doğrultusunda yürütülen tartışmaların, nesnel gerçekleşme ve ilkeleri rub halini kavramaya otonomi çabalarına bir katkı olarak ele almak gerekiyor. Bu envanterin, dökümün hepsini kapsadığını da düşünmemek gerekiyor. Elimizde yeterli veri yoktur. Elimizde, Türkiye'de kurulmuş ya da girişimde bulunmuş öğrenci derneklerinin listesi olmakla birlikte, bu derneklere ilişkin ayrıntılı bir döküm yoktur.

Üye sayıları, birim çalışmaları ve yayın etkinlikleri, basın bildirileri pratik çalışma alanlarındaki gelişmelere ilişkin ayrıntılı dökümümüz yoktur. Genel anlamda öğrencilerin bir araya geldikleri diğer alanlar: folklor kulübü, spor ya da satranç toplulukları ile dernek ilişkilerinin tek tek derneklere ilişkin kaba gözlemlerden öte bir dökümü yapılmamıştır. 12 Eylül 1980 sonrasında öğrenci eylemlerinin yığınsal göstergelerinin bir dökümü de ya pılmış değildir, Sâdece bu eksikliklerin tamamlanması önümüzde bir görev olarak durmaktadır.

Öğrenci Postası'nın son sayısında yayınlanan listeye dayanarak öğrenci gençliğin örgütlenme düzeyine ilişkin ya da aradan geçen iki yıl içinde alınan yolun betimlemesini yapmak olanaklıdır.

Öğrenci Postası'nın 8. sayısında yayınlanan liste toplam 79 öğrenci derneği çalışmasının olduğunu göstermiyor. Bu derneklerin bazı kıstaslara göre dökümü şöyle:

Geçici kurul yapısı aldılar	25 / toplam içinde yüzde 31,6
Çeşitli biçimde engellenenler (fesih davası, rektörün ve valinin değişikliği, keyfi gözlemler)	17 / toplam içinde yüzde 21,5
Henüz resmî başvuru yapmamış çalışmalar	24 / toplam içinde yüzde 24,0
Feshedilenler	5 / toplam içinde yüzde 6,5
Üniversite dernekleri	15 / toplam içinde yüzde 19,0
Üniversitelerde bulunan dernek şubesi	12 / toplam içinde yüzde 15,2

Türkiye'de dernek kurulabilecek yükseköğretim birimi, yani fakülteler ile yüksekokulların sayısı 322'dir. Kurulan ya da çalışmaları sürdürülen derneklerin, üniversite dereceleninin kapsadığı fakülteler de dahil edilirse 233 fakülteyi kapsadıklarını, özet olarak da toplam fakülte ve yüksekokulların yüzde 72,4'ünü örgütlemeyi hedeflediklerini söyleyebiliriz. Eğer, salt dernek sayısını ele alırsak bu oran, yüzde 24,5'lir. Doğru oran, yüzde 72,4'tür. Çünkü üniversite dernekleri üniversitenin bütün fakültelerinde örgütlenmeyi hedeflemektedirler. Bu oran da derneklerin ve dernek çalışmalarının örgütlenmeye hedef edtikten alanın genişliğini göstermektedir. Bunlardan, 79 dernekten 66 tanesi üç büyük kent olan Ankara, İzmir, İstanbul'da

GEÇMİŞ YILLARIN KAZANIMLARINA DAYANARAK YENİ YILDA İLERİ PERSPEKTİFLERE, YENİ KAZANIMLARA

Yükseköğretimde örgütlenme ve eylem

Öğrenci dernekleri

dir. Üç büyük kentin dışında kalan ve tüm derneklerin yüzde 16,5'ini oluşturan 16 derneğin hemen hepsi bütün üniversiteyi kapsayacak biçimde üniversite dernekleri olarak kurulmuştur. Bu eğilim, üç büyük kent dışında örgütlenmenin ağırlıklı olarak üniversite dernekleri biçiminde oluştuğunu göstermektedir.

Hiç dernek kurulmamış üniversitelerin sayısı 6'dır ve bunların kapsadığı öğrenci sayısı da 31 bin 858'dir. Ayrıca bunlara ek olarak üniversite derneği kurulmuş olsa bile üniversitenin bulunduğu ilin dışında bulunan yükseköğretim biriminin sayısı 58'dir.

Bütün bu rakamları tek bir tümce ile özetlemek istersek şunları söyleyebiliriz. İki yıldır süren dernek çalışmaları, genel anlamda kuruluş aşamasını geride bırakmış, önemli bir kazanım elde edilmiş, ileri adımları olanaklı kılan bir birikime kavuşulmuş olduğunu gösteriyor. Aynı zamanda ulaşılan düzey, ulaşılması gereken genel hedefleri de ortaya koymaktadır. Dernek çalışmalarının üç büyük ilin dışında yaygınlaştırılması gerekiyor.

Türkiye genelinde dernek çalışmalarının ulaşmış olduğu bu boyutun önemli sıçramalar yapmaya elverişli bir temel oluşturduğu saptamasını yaptık. Bütün derneklerin sözünü ettiğimiz hedef kitlesinin ne kadarına ulaşabildiklerine ilişkin bir döküm elimizde bulunmuyor. Derneklerden bazılarına ilişkin elimizdeki verilerden hedef kitlesinin ancak yüzde 7'sine ulaşılabildiğini, örgütlenme birimlerindeki öğrencilerin ancak yüzde 7'sinin dernek üyesi olduklarını gösteriyor.

Öğrenci derneklerinin örgütlemeyi hedefledikleri kitlenin ancak yüzde 7'sini örgütlemiş olmaları üzerine nasıl düşünüp nedenlerini saptamak gerek. Bu oranın bazı birimlerde hiraz daha yüksek olması ise, esas eğilimi değiştirmemektedir. Ancak bazı birimlerde, bu oranın bütünüyle tersine dönüştüğü durumlar vardır. Genel eğilim üzerine düşünme sürecinde öncelikle katılımcı olacaklar. Ama ne yazık ki bilebildiğimiz kadarıyla üyelik bu sayının yüzde 10'unun bazı genel taleplar yapmak zorunda kalıyor.

Bu saptamanın bir değerlendirmesini yapmak için, bir diğer deyimle, öğrencilerin genel yönelimlerini kavramaya çalışmakta, bir diğer deyimle de öğrenci derneklerinin eylem ana tomasini yapmakta, bu eylemlerin genel eğilimle çalışma ve ayrışma noktalarını yakalamaya çalışmakta bulabiliriz.

Öğrenci kitlesinin genel yönelimlerini kavramada kuşkusuz doğrudan gözlemlerin katkısı büyüktür. Gözlemlerin dışında eğilimleri saptama yollarından birisi de iyi yapılmış anketlerdir. Elimizde yapılmış başka bir anket bulunmadığına göre *Cumhuriyet* gazetesinin geçtiğimiz yılın ilk yarısında yapmış olduğu anketi iyi olarak kabul edip esas almak gerekmektedir. Bu anket ve doğrudan gözlemlerimiz, her yeni kuruluş ve oluşumda olduğu gibi, öğrenci derneklerinin de kuruluş dönemlerinde, bu işin önemini ilk kavrayacak öncü kesimleri örgütlemiş olmalarını, Ulaşılan yüzde 7 oranı da bunu anlatmaktadır. Cumhuriyet gazetesinin anketi, öğrenci kitlesinin büyük bir kesiminin öğrenci derneklerinde örgütlenmeden yana olduklarını ortaya koymuştur. "Öğrenci derneklerinin işlevi ne olmalıdır?" sorusuna yanıt vermeyenlerin oranı yüzde 40'tır. Geriye kalan yüzde 60, öğrenci derneklerinin işlevinin ne olması gerektiği sorusuna yanıt vererek, öğrenci derneklerine olan ilgilerini ortaya koymuştur. "Öğrenci derneğine üye olmak ister misiniz?" sorusuna olumsuz yanıt verenlerin oranının yüzde 52 olmasını, öğrenci derneklerinin üzerindeki ağır baskıların sonucu, doğrudan sorulan soruya yanıt vermekteki isteksizlik ile açıklamak gerektiği kanısındayız. Bu anket tekniği olarak bir sorunun bir başka soru ile test edilmesidir. Geçerli eğilimi "Öğrenci derneğinin işlevi ne olmalıdır?" sorusuna verilen yanıtın oluşturduğunu tespit etmek gerekildir.

Öğrencilerin çoğunluğunun örgütlenmek istedikleri öğrenci dernekleri, bu örgütlenmeyi neden başaramamışlardır? Öncelikle örgütlenmenin bir süreç olduğunu belirtmek gerekiyor. Bu süreçte yaşanan aşama ise kuruluş aşamasıdır. Kuruluş aşamalarının büyük kitleleri harekete geçirdiği dönemler öğrenci gençliğin örgütlenme tarihinde olmuştur. Ama tersi de olmuştur ve bunlar bazı özel koşulların sonucudur. Bazı sihirli tutum ve eylem biçimlerinin örgütlenme sorununu, büyük kitlelere ulaşılması sorununu çözeceğini sanmak yanlışı olur. Örgütlenme kararlı ararlı bir çabanın sonunda gerçekleşecektir. Kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunlar bu tespitin doğruluğunu göstermeye yeterlidir.

Öğrencilerin çoğunluğunu örgütleme sorunu, bir yanı ile birim derneklerinin örgütçü demokrasiyi etkin biçimde, çoğulculuk temelinde her üyenin birey olarak varlığını koruyabildiği ve yönetmeye katılabildiği biçimde işletebilmelerine bağlıdır. Diğer yanı ile birim derneklerinin öğrenci haklarını kararlılıkla savunmasına, sosyal kültürel etkinlikler içinde üyelerinin kendilerini var etmelerinin koşullarını yaratmasına dayanır. Öğrencilerin büyük bir kısmının (genç *Cumhuriyet* gazetesinin anketine göre yüzde 57'sinin) çıkarcı kültürel faaliyet noksanlığıdır. Diğer bütün sorunları, büyük bir çoğunlukla kaldırılmasını istedikleri (yüzde 85) YÖK'ün doğurduğu sorunlardır. Öğrenci derneklerinin hem geniş kitlelere ulaşabilmeleri, hem de araştıran, taraf olan gençlik yığınları oluşturabilmelerinin temeli, tıpkı 1960'lı yıllarda olduğu gibi seminerleri, konferansları, tiyatroları vs. ile geniş bir kültürel çalışma örgütlemelerinden geçmektedir.

Kültürel etkinliklerin örgütlenmesi sorunu, bugün öğrencilerin bir bölüğünü örgütlemiş olan üniversite içindeki çeşitli kulüp ve topluluklar ile etkinlik ve eşitlik temelinde ilişkilerin geliştirilmesini gerektiriyor. Bu oluşumların, öğrenci derneklerinde etkin biçimde yer almalarının koşullarını yaratmak gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeye paralel olarak, öğrenci derneklerinin şimdiye kadar büyük bir duyarlılık göstermedikleri yeni sosyal hareketlenmelere dikkatlerini yoğunlaştırmalarının da gerekli olduğu ortaya çıkıyor. Kadın hareketi gibi, çevre hareketi gibi yeni sosyal oluşumlara ilgiyle ve kapsayıcı biçimde yaklaşmaları gerekir. *Cumhuriyet* gazetesinin anketine göre, örneğin çevre sorununa duyarlı olanlar ankete katılanların yüzde 80'idir.

Birim derneklerin en geniş kesimleri örgütlemesinin gereklerini yerine getirmelerinde belirleyici olan kuşkusuz derneklerin bütün kurullarının çalışmasında ortaya çıkan tıkanıklıkların aşılmasıdır. Çalışan ve çalıştırılan kurulların yaratılmasıdır. Kurulların her ne sebeple olursa olsun, tıkandığı durumlarda dernek çalışmaları bütün yaşam gücünü kaybetmektedir. Bu yöndeki eğilimler olumludur; olanak bulmuş bütün dernekler genel kurullarını yapmış, örgütçü demokrasiyi uygulama kararlılıklarını ve bütün kurulları işletmekten yana tutumlarını göstermişlerdir. Karar üreten, pratik yöoetimi üstlenen kurullar oluşturmak ve işlemesi yönündeki tıkanıklıkları aşmakta anlayış birliğine ulaşmış olmak, öğrenci gençliğin örgütlenmesinde belirleyici önemdedir.

Bu soruna ilişkin tek tek derneklerin yapacakları, mevzii ve sınırlı kalacaktır. Örgütlenmenin yaygınlaştırılması olduğu kadar derinleştirilmesi öğrenci gençliğin ulusal örgütlülüğünün ve sesinin etkinleştirilmesine dayanmaktadır. Bu alanda atılacak daha çok yol vardır. Bu alandaki sorun da yeni bir anlayışla ele alınmak zorundadır.

Biz, burada ülke düzeyinde örgütlenme ve eylemler üzerine geniş yorumlar yapmayıp, öğrenci derneklerinin kuruluşundan bu yana hemen her aşamada görüşler ürettiğimiz bu alanları tartışmayı bir sonraki sayıya bırakmak istiyoruz. Önümüzdeki sayılarda, 1984-1987 yılları arasında gerçekleştirilmiş öğrenci eylemlerinin dökümünü ve incelemesini de sunacağız. Gerek öğrenci derneklerinin üye kazanım oranları, gerekse eylemlere katılım göstermektedir ki, öğrenci gençlik, kendi yaşamını ilgilendiren somut sorunlarla ilgilenilmesini istiyor. Amacı iyi belirlenmiş, gerçekçi ve somut hedefi olan, başarılı olma şansı yüksek, kitle güvenliği sağlayan eylemlere katılım daha yığınsal oluyor. Öğrenci derneklerinde çalışma yapan tüm arkadaşların gözönünde bulundurmasında hareketin gelişimi açısından yarar gördüğümüz, kimi veri, eğilim ve yaklaşımları, farklı görüşlerin yansıtılması olanağını da yaratacak tartışacağız. 1988, öğrenci gençlik hareketinde de daha ileri kazanımlara, yeni başlangıçlara, birliğin ve artan etkinliğin yılı olmalıdır!

YARIN ■ İhlâ ve yardımlaşma ilkesi İHD ve TAYAD'ın amaçları içerisinde tutulmuş ve hükümlülerin bir an önce salıverilmesi, örgütlülüklerini kaybetmeleri, ailelerde ve toplumda oluşturdukları olumsuz koşullarının iyileştirilmesi gibi ortak noktalar var. Ancak bu ortaklaşa amaçlar aynı olduğu halde çabalar ayrı yürütülüyor. Siz bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz? Neden iki ayrı dernek kuruldu?

N. HELVACI ■ Bana göre İnsan Hakları Derneği ve TAYAD ayrı ayrı amaçlarla kurulmuş derneklerdir. İnsan Hakları Derneği çok genel, insan haklarını bütün boyutlarıyla yaşama geçirmeye çalışan bir dernektir. TAYAD daha dar amaçlıdır. Bu iki örgütü ayrı amaçla kurulmuş iki dernek olarak görmeyiz, fakat amaçları bir noktada çalışıyor. İnsan Hakları Derneği'nin amaçları içerisinde bulunan bir bölüm konular da TAYAD'ın amaçları için de yer alıyor. Bugün çabşmalarda bu noktada ağırlık kazanmasının nedeni, Türkiye'de bu sorunlara güncel oluşu, yahut oluşu, diğer hak ve özgürlüklere göre daha fazla önem taşıyor olması. Fakat bu, daha başka konularda bir şeyler yapılmayacağı anlamına gelmez, nitekim İnsan Hakları Derneği yakın zamanda bir İnsan Hakları Kurultayı düzenledi. İnsan haklarının türlü boyutlarıyla ve bilim adamları aracılığıyla tartışmaya açtı. O yüzden de bu hükümlü ve tutuklu sorunlarıyla uğraşan bir dernek için bu kadar genel ve bu kadar geniş bir amaç için çalışma ve çaba söz konusu olmaz. Bu nedenle diyorum ki bu iki örgütün amaçları bir noktada çakışmaktadır, ama İnsan Hakları Derneği'nin amacı TAYAD'ın amaçlarını da içine almaktadır ve çok daha geniş ve geniş ilkonuları kapsamaktadır. Bu yüzden her iki örgüte de gereksinim vardır.

**M. ERYÜKSEL ■ Biz kuruluşumuzun ilk günlerinden beri, hatta daha öncesinde de insan hakları paralelinde bir dernek kurmayı düşledik. O dönemlerde cezaevleri sıkıyönetim komutanlıkları başında geliyordu. Her birimizin bir yakını içerdeydi, ölümle pençeleşiyordu, işkenceye maruzdu, çok zor günler yaşıyorduk. Bu koşullarda Ankara'ya gelip, yeşilli yerlere başvurmak çözümler aramaya çabalık. Ama gördük ki birleşel girişimler kabul çözümler getirmiyor. Bu nedenle bir dernek çatısı altında birleşelim, en azından ilizel kişilik kazanalım, kanlı da olsa bozan getirdiği haklardan yararlanalım demiştik. Derneğimizin kuruluşuna katılmayan kişilerle İnsan Hakları Derneği adı altında örgütlenmelerini ben yanlış buluyorum. Şöyle beraber TAYAD'lı kurucuk, yaşayacak ve bizim TAYAD'lılar İnsan Hakları Derneği'ne üye olurdu. Normalı buydu. Ama o günkü cezaevi koşulları ilk önce TAYAD'ın kurulmasını gerektiriyordu, çünkü TAYAD doğrudan cezaevi koşullarına müdahale için kurulmuştu. Bu ortamda biz bu mücadeleyi verirken, bir İnsan Hakları Derneği'nin -çok geniş kapsamlı ve güzel, buna kabul ediyorum- o gün için daha önemli taşıdığını bu'n kabul etmiyorum. Ama genelde İnsan Hakları Derneği TAYAD'a de içine alarak, daha geniş ölçülü şekilde kurulabilirdi. Ancak başlangıçta çeşitli söylentiler çıkarıldı. TAYAD'a "İslâmcı örgütlü dernekti" dendi. Bunlar kesinlikle doğru değildir ve*

İnsan hakları ihlallerinin çeşitli örnekleriyle sürmekte olduğu ülkemizde, aralık ayında "İnsan Hakları Haftası" düzenlenmesi ve "Genel Af" kampanyası imzalarının tamamlanıp Meclis Başkanına verilmesi, dikkatleri bir kez daha bu alanda verilen mücadeleye çekmektedir. Bu mücadelenin başını çekmekte olan iki dernek, demokrasi

İHD-TAYAD: Çabalar ortak olmalı

genelde tüm insanlık için mücadele veren bir kuruluş etkilememeli. birlik beraberlik içinde çalışılmalıdır diye düşünüyorum.

YARIN ■ Her iki derneğin pratikteki bazı etkinliklerde en azından birbirlerini desteklemesi gerekirken, görüyoruz ki bu isteğinin gerçekleştirmede bazı sorunlar çıkıyor. Aktivitiler ve kampanyalar: bunlara örnek verilebilir. Özellikle demokrasi mücadelesi gündemini doğrudan etkileyen bir "Genel Af" kampanyasında, taraflarına koruyu yakıştırıp oldukça farklı bu konuda neler diyorsunuz?

N. HELVACI ■ Çabalarımız ortak yürütmemiz için nedensel var. bunlardan birincisi örgütsel ayrılıklardan kaynaklanan sorunlar. Biz İHD merkezimiz Ankara'da, TAYAD'ınki İstanbul'da. Bu yüzden her toplantıda, her an oturup karşılıklı görüş alışverişi yapma olanağımız olmuyor. İkincisi bazı konularda kuşkunuz ki görüş ayrılıklarımız var. Örneğin İnsan Hakları Derneği olarak biz genel af için, ayrımsız bir genel af için ve ölüm cezalarının kaldırılması için bir kampanya başlattık. Bizim kampanyamızı başlamadan sonra, TAYAD gazete'ye verdiği bir ilanla "Tutukluların Özgürlüğü" diye bir kampanya başlatacağını duyurdu. Gerçekte işin hukuksal formülü ayrımsız bir genel af yasasının çıkarılmasıdır. Bu yüzden "Tutukluların Özgürlüğü" diye başlatılan kampanyanın da bu formül dışında olması olanaksızdır. Adının farklı olması bu hukuksal olarak sonucu değiştirmez. Öte yandan, biz ayrımsız yaptığımız zaman kimin af dışında kalacağını net olarak görmek lazım. Bugün Anayasa af için birtakım engeller getiriyor. Türk Ceza Yasası'nın 125. maddesinden 163. maddesine ve devlete karşı cürümlerdeki düzenlemelerin suçluluğunu kabul etmiş oluyoruz. Oysa bugün 12 Eylül koşullarını yaratanların, 12 Eylül' uygulanışı ve bütün yaptıklarının insanlık ve demokrasiye uygun olup olmadığı üzerinde kesinlikle bir görüş birliği sağlanmadan, bu alandaki çabaların ortak olması gerektiği görüşünden hareketle İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı ve TAYAD Genel Başkanı Mustafa Eryüksel ile konuya ilişkin pratikte yaşanan sorunlar ve gelecege yönelik yaklaşımlar çerçevesinde birer görüşme yaptı.

edi suçlu muamelesi gürüyorlar. Devlete karşı cürümden mahkum edilmediler onlar. Türk Ceza Yasası'nın 313. maddesinden mahkum edildiler. Eğer böyle bir ayrıma gidilirse, af dışında kalacak olanlar sol siyasi düşünceye sahip olanlar olacaktır. mutlaka. Asıl önemli nokta budur, faşistler af istemiyoruz demek sorunu çözmez, çünkü onlar faşistlerdir diye mahkum olmamışlardır. Bu koşullarda faşistlere af istemiyoruz demek bizgan dışına çıkmaz, yaşama geçmez.

Ayrım yapmaya kalkışınız anda ortaya çıkacak durum, sol görüşlüler içerde kalıp, diğerlerinin çıkma şekline dönüşecektir. Bir de işkenceciler affedilmesin diyorlar, biz de bu düşünceye katılıyoruz mutlaktaki ama, bunca işkence olayı yaşandı 12 Eylül'den sonra, bu işkenceler hâlâ da sürüyor. Bunca işkence olayından sonra kaç tane işkence yapmaktan dolayı mahkeme kürsüsüne çıkarıldı, kaç kişi mahkum oldu bunu görmek lazım. Zaten işkenceciler değiliz, işkence için emir verenler, işkenceyi bir sorgulama yöntemi olarak benimseyenler, uygulatanlar mahkemeler karşısında sanık durumunda değildir. Mahkeme karşısına gidenler emirle bu işi uygulayan polis memurlarıdır. Bunların af edilip edilmemesi de durumu değiştirmeyecektir, bunların sayısı da üç beş kişiyi geçmemektedir zaten.

M. ERYÜKSEL ■ Biz TAYAD olarak genel affan ziyade, faşistler ve işkenceciler dışında "tüm tutukluları özgürlük" diyoruz. Çünkü affı, ne kadar geniş kapsamlı da olsa, işlenmiş bir suçtan ötürü duyulan pişmanlığın sonucu yahut a olarak anlayınız bir. Genel af denince peşinen çocuklarımızın suçluluğunu kabul etmiş oluyoruz. Oysa bugün 12 Eylül koşullarını yaratanların, 12 Eylül' uygulanışının ve bütün yaptıklarının insanlık ve demokrasiye uygun olup olmadığı çeşitli kesimlerden birbiri ardına yapılan açıklamalarla ortaya çıktı. Buradan da anlıyoruz ki, gerçek suçlular başkadır. O günkü uygulamaya alet olanlar, halkımız yargılayanlardır. Bu gerçek suçlulardan af dilemek benim doğru bulmadığım bir şey. Kişi olarak onurunu düşkün bir insan da bunu yapmaz. İşte bu bedevi le tutsakların özgürlük kampanyasına, insan olmadan, ama kamuoyu yaratmak amacıyla pancolar düzenleyerek, çeşitli konuşma ve etkinliklerle gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Bizim bunu bir insan kampanyası ile veya medilme göüderek tutsaklara özgürlük verilsin şeklinde bir talebimiz olmayacak. Biz sürdürdüğümüz kampanya ile çocuklarımızın affedilmesi istegi karşısında, onların suçlu olmadıgını kamuoyuna kanıtlamaya çalışıyoruz. Bunu başarmak daha geniş kitlelerin olaya vüldabale edeceğini düşünerek bu suçluluk psikozundan çıkıp, haklarını almaları anlamında bir mücadele yi getireceğine inanıyoruz. Bu mücadelenin başarısı konunun yedisinden yetmişine tüm vatandaşların bilgilendirilmesine ve inandırılmış olmasına bağlı. İnandırıcılığı tabidirde, toplum tamamen o yone kamuoyu edilirse meclis özgürlük için zorlanabilir; adli yargılar da dahil tüm ya işlar bir oktada odaklaşır; yapılan yanlışlar kamuoyuna duyurulursa, kamuoyu ve halkımız bunun daha çözüm yollarını bulur kanaatindeyim.

YARIN ■ Son olarak da ortak çalışma konusunda gelecege yönelik somut öneri ve yaklaşımlarınız hakkında söyleyeceklerinizi rica ederiz!

N. HELVACI ■ Bana göre bu iki dernek bu konularda, tutuklular, hükümlüler, cezaevi koşulları vb. konularda ortak çalışmalar yapabilirler ve yapmalıdırlar da. Biz İnsan Hakları Derneği olarak konuya bu biçimde ayrımcı yaklaşmıyoruz, mümkün olduğu kadar kapsayıcı olma düşüncesindeyiz. Eğer eylemlerde amaçlar aynıysa, bu amaçlar için birlikte davranılması gerektiğini düşünmekteyiz. Bizim kimseye karşı bir tavrımız yok. Bizim bu konuda hiçbir çekinceniz yoktur, ama onların nasıl davranacaklarını bilemiyorum. Bana göre güçlerimiz bölünmemelidir. Birtakım alışkanlar bu iki derneğin farklı davranmasını gerektirmez, çünkü içerideki insanlara sorunları ortaktır. o bakla dışarıdaki insanların bu sorunla yakınlaşmaları da ortak olmalıdır.

M. ERYÜKSEL ■ Biz her zaman birlikte olmanın yollarını ararız. Karşılık gördüğümüzü söyleyemeyeceğim ama, biz daima diyalogdan yanayız. Bundan sonrası için de ben şahsen duruma ei koyacağım, kendilerinden yakınlık bulduğum sürece de üzerime düşeni yapacağım, çünkü amacımız bir olduğuna, insanlık onurunun yasama geçirilmesi, insan haklarının savunulması olduğuna göre, işlevsizliği yerine getirebilmek için birlikte hareket etmemiz lazım, en azından asgari müşterekler de buluşmalıyız. Kendilerini kardeş dernek olarak kabul ettiğimizi söylemek istiyorum. Aşırı tavır vermek bir yakınlaşım içerisinde olmadan insanlık hak ve mücadele i çerçevesinde çalışan bu arkadaşlarla her türlü girişime hazırız, açığız ama karşılığının alabildiğimiz ölçüde.

ocağın soğuğuyla gelen heyecan

Her sarı bir umuttur derler, her başlangıçta bir kuşku. Başlangıç ve son, umut ve kuşku. İşte insanın vazgeçilmez çelişkisi. Umut ederken kuşkulanmak, kuşkulanırken umutlanmak. Nedir bir öğrencinin umudu ve kuşkusu? Ya da ne olmalıdır? Nedir bizim donanımımızın, bilmeyen eneştimizin kaynağı? Nedir bir çelişkiye düşürecek istekterimiz ve yapmamız gerekenleri anırlandıran? Okul mu? Aile mi? Yoksa ikisi mi? Yoksa hepsinin aynı değirmende harmanlanmasından oluşan bir sentez mi? Bir duygu, düşünce ve sorumluluk sentezi. Bizi yönetenin, yerin dibine batıran, umutlandıran ya da yıkan şeyler. Okul yaşantımızda kazandıklarımız ve kaybettiklerimiz ve bir ocağın soğuşuyla gelen karar telaşı. Durağımızda oluşan soruntar. Geçme kalosu korkumuz. Geçersem yucelirim, geçmezsem ilkinim, terkedirim, ezilmeyanın kaygısı. Geçtin mi aklın, kalbin mu aptal damgası. İşte bizim gençlik çevresinden gördüğümüz kazandığımız eğitim anlayışı. Oysa kaçmaktan başka bir şey değil. Üstelik bu sistem gerek bizi, gerekse gelecekteki yerlerini alacak olan çocukların hiçbir şekilde yeliştiriyor, şimdiden bunun yalanının yapıyorlar.

Ailenin eğitimsizliği de bir başka neden olarak ortaya çıkıyor. Eğitimsiz bir aile ne okuyan bir ailedir. Dolayısıyla çocuğun eğitimi ile ilgili yazı ve kitapları okumayışı, bu konuda fikir kalmayı sağlayacaktır. Şımartma, gereksiz ödüllendirme, dayak, baskı gibi yöntemlere başvurmak zorunda kalacaklardır. Bu da öğrencinin başarısızlık uçurumuna yuvarlanmasından başka bir şey değil.

Eğitim sistemimin bozukluğu, sorlayacağı başarısızlığa bir neden. Şu anda okullarımızda uygulanılan sistemin otuz yıllık bir geçmişi var. Otuz yılda neler değişmemiş ki? Bu çağ atlamak değil, çağdışı kalmaktan başka bir şey değil. Üstelik bu sistem gerek bizi, gerekse gelecekteki yerlerini alacak olan çocukların hiçbir şekilde yeliştiriyor, şimdiden bunun yalanının yapıyorlar.

Bu arada öğretmenlerimize değinmeden geçmek eksik olacak. Bizleri aşağılamak, değer vermemek, bizleri başarısızlığa götürür. Dersge bizlere söz bakkı vermemek. "Sus." Konuşma! Otur!" gibi uyarılarda bulunma bunun bir örneği. Sınıfta çeşitli konularda tartışmanın kaldırılması, ders dışına çıkmama anlarının konulması bizleri etkiliyor. Yine söz dağılmımda eşitsizlik, notu silah olarak kullanma bizleri derslerden soğutuyor, biz not ol çüşümün yarattığı kaygıyla yaşıyoruz.

Veliler, öğr tmenler! Biz bir grup öğrenci adına öncelikle sizlere seslenıyoruz. Bizler, programı sizler tarafından hazırlanmış bir bilgisayar değiliz. Başarısızlıklarımızın da yazımızda saymaya çalıştığımız pek çok nedeni var. Bize gereken anlayışı göstermek ve başarısızlık nedenlerinin en aza indirgenmesini sağlamak sizlerin görevi olmalıdır. Sizlerin bize yapacağınız en güçlü destek sevgi ve ilgidir. İsanlyoruz ki, sevgi ve ilginin çözemeyeceği sorun yoktur. Yeter ki gerçekten inanalım ve isteyelim. Aydın bir gelecek ve bilinçli bir gençlik için birleşelim.

türk-islam-teksas sentezi ve türkmen manevi kızı aysel

Nereden bilsinler, Aysel'i bütü Türk vatandaşı yapmalık. Köhya başvekilimizin ve iktidarın emirleri üzü Aysel hâlâ vatandaşımız değil. Kelerle nederlendiğimiz, gibi değişiklik gösteriyor, aksiyonlar ödeşmeler değişiyor, mantığımız, mantığımız gün be gün, dakikamız Aysel'in hâlâ vatandaşımız değil, insan ne demiş ki: "Bir insanın kaderini ülkesinden ayırmak, onu ölüme mahkûm etmektir." Aşağı inanlar kaderdeki ölümlerden sonra Aysel'in hâlâ vatandaşımız değil, insan ne demiş ki: "Bir insanın kaderini ülkesinden ayırmak, onu ölüme mahkûm etmektir." Aşağı inanlar kaderdeki ölümlerden sonra Aysel'in hâlâ vatandaşımız değil, insan ne demiş ki: "Bir insanın kaderini ülkesinden ayırmak, onu ölüme mahkûm etmektir."

Taner Gürel

Her film sonrası illa birkaç esir Türk kurtarılacaktır yanılgısına düşülmemelidir. Örneğin atların, tahta kılıçların ve çadır bezlerinin oyunculardan oyun çaldıkları Osmancık filminde değişik tatlar aranmalıdır.

yıllar terennum ederek sanatçı kişiliğini oğuşturmuş bir yazarımızdır. Artık Avrupa'yla ilişkilerimizin "Hatasından yeni çıktım ah" yakarmasından kurtarılmıştır, ki küçümseseler de, kılıç şakırtılarından, kınız tadından mideleşip sanatımızın sesinin duyurulmamasından yanadır. Bulundukl ermemiz fırtınaları kâğıda dökerek Yeniden Doğmak'a yaratmıştır. Gelli duyguları olmuş devam bu silah karşısında şaşkına dönüp derhal teslim olmuştur. Bu da göstermiştir ki, nerede Türk varsa orada bir soruu vardır ve onların özgürleştirmesi için filmler yapılabilir. İrneğin "Selanik'e Akınlar", "Mümiye Bir Türk", "Kerbela'ya Gidiş", "Türkistan'da Bir Hafız", "Kerbela'ya Zaman" gibi filmlerde esir Türklerin bir miktar daha kurtarılabilir. Hiç kuşkumuz olmasın. "Kore'ta Yunuslar" filminden sonra Rumlar adadan kitle halinde kaçarak rıcat edeceklerdir.

Bu noktada biraz durulmasak gerekir. Her film sonra illa birkaç esir Türk kurtarılmaktır yanılgısına düşülmemelidir. Örneğin atların, tahta kılıçların ve çadır bezlerinin oyunculardan oyun çaldıkları Osmancık filminde değişik tatlar aranmalıdır. Bir Piri Reis'in kantamın ilk ve en ünlü olduğu söylenirdi. Şimdi bu sav değişti. İki asalak oyuncuda üç; asrlık dış gezen Osmancık'ın yaregane dişeni ağacı; ilk harita bilgisinden Osmancık olduğunu gösterdi. Uykuya dalan Osmancık'ın düşüne, eğer foofor kuyusuna düşmediyse nur yüzlü, eşi dadlı, akıllı bir dede girdi. (Bu akıllı dededen ir-

2000 yılının hükümetini bir yana bırakıp, Aysel'in kurtuluşunu Türk Islam-Teksası senteziniin bir zaferi olarak da alabiliriz.

Bilindiği gibi Anadolu Yarımadasına gelen 915, İstanbul'u alalı 535 yıl olmuştur. Çekilmize ne Anadolu Yarımadası, ne İstanbul'un güzellikleri yetmemiştir. Seferberlik ruhuyla yaşayan cesur Türkler; Kırım'dan Şam'a, Trablusgarp'tan Bağdat'a elde pala yellah emirleridir. Fetheden her topraği Türklüğün ruhu ile bir nakış gibi bezemişlerdir.

Ne ki bir gün nasıl olmuşsa olmuş, gemleri döşmüş, cevşeni düşmanların sardığı Anadolu Yarımadasının kollarında dinlenmeye çekilmişler dir. Gelin görün ki, düşman topraklarında kalan irkıtalarımızın can, mal, dini, dili, adları değişikliğine uğramaya başlamıştır. Fetheden her topraktan Türklüğün ruhu ile bir nakış gibi bezemişlerdir. Hatta bir söyleniye göre benliklerini

Ne ki bir gün nasıl olmuşsa olmuş, gemleri döşmüş, cevşeni düşmanların sardığı Anadolu Yarımadasının kollarında dinlenmeye çekilmişler dir. Gelin görün ki, düşman topraklarında kalan irkıtalarımızın can, mal, dini, dili, adları değişikliğine uğramaya başlamıştır. Fetheden her topraktan Türklüğün ruhu ile bir nakış gibi bezemişlerdir. Hatta bir söyleniye göre benliklerini

LAZZARİ: "hep daha iyiyi arama uğraşı içinde çevre konusunun yeri büyüktür."

DÜNYA ZİRAAT ÖĞRENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI

YARIN'ın Roberto, söyleşimizi daha çok evrensel ve her derece güncel bir sorun olan çevre kirlenmesi üzerinde yoğunlaştırmak istiyoruz. Sen bir ziraat öğrencisi, aynı zamanda bir ekonomist (ziraat ekonomisti) olarak, çevre sorununu nasıl tanımlıyorsun? Bu sorunu oluşturan bileşenler nelerdir?

ROBERTO LAZZARİ: Her şeyden önce çevre kavramı insansal bir kavram. Çevre sorunları da ayrılmaz tüm insanları ilgilendiren sorunlardır. Herkes bunun bilincinde olmasa da böylesidir bu. Çevre kendi başına ele alınabilecek bir ürgunun konusu değildir. Sorun, doğrudan doğaya ve doğadaki ekosisteme dayanır. Ancak "doğa korumacılığı" mantığı çerçevesindeki yaklaşımı, yanlış, daha doğrusu sorunları çözülebilir yetkinlikte taşımayan bir yaklaşımdır. Burada global bir bakış açısı geliştirmek gerekiyor. Soruna geniş açıdan bakılınca, toplumsal gelişmenin (toprağa dayalı üretim, sanayi devrimi ve bilimsel-teknolojik devrim) aşamalarıyla yakından ilişkili olduğu görülecektir. Basitleştirerek ele alalım: Bugün çevre sorunu, hayvanların neslinin azalması, yeşil alanın azalması, açlık, hava kirliliği, trafik ve konut sorunu gibi çok çeşitli boyutları içeriyor. Fabrika atıkları, endüstriyel kirlenme önemli bir yer tutuyor. Silahlanma ise başına anti-çevre bir etkinlik olarak ele alınmalı. Sonuç, az önce saydığım toplumsal gelişme zincirinde bi değişmeler ve yenilikler olduğu ölçüde yanılanmamız gerekir. Kentleşme, tarımsal etkinliğin giderek terkedilmesi olayına bakalım. Tarımsal etkinlik, çiftçilik, ormancılık, balıkçılık gibi etkinlikler giderek büyük ölçekli firmalar eliyle yürütülmeye başlanmıştır. Ekonomik kapitalist bu etkinliği hem bir seçim yolu, hem de bir yaşam biçimi olarak sürdüren insanları kentlere itmektedir. İşte bu yönelim, kendiliğinden bir ölçü sünde olursa, buna izin verilirse; doğada ki eko-sistem -ki bu sistemin en önemli parçası insandır- bozulur, bir dengesizlik meydana gelir. Teknolojik gelişmenin tarıma yansıması, tarımda daha verimli, makineleşmiş yöntemlerle yürütülmesinin yarattığı doğal istihdam açığı, bu etkinliğin ellerdeki topraklara yaygınlaşması ve kollektifleştirilmesiyle tarım, sanayi alanlarının mantıksal olarak birleştirilmesi. Ülkeler içindeki aşırı gelişmiş bölgelerin, eşitlikçi bir ekonomik planlama çerçevesinde geliştirilmesiyle önemli adımlar atılabilir. Şu açık, her bölge özellikle tarımsal açıdan aynı elverişlilikte değil. Dağlık bölgeler, kırsak bölgeler bir tutulamaz. Ancak bir ülkenin ya da dünyanın yine yüzeyinin büyük kentleriyle, tarıma elverişli ovalarında nüfus yerleşecektir. Diğer yörelere zorunlu tümden terkedilecektir diye bir eğilim olabilir mi? Böyle bir eğilim, doğanın dengesini bozar. Şimdi Afrika'nın hem tarımsal, hem sosyal açıdan geri bir kıta, hem de koca bir kıta olduğunu biliyoruz. Afrika boşaltılacaktır diye bir karar alınamayacağına göre ve Afrika'da açlık, yoksulluk üstesinden mutlaka gelinmesi gereken koşullardır diye düşündüğümüzde yeni uluslararası ekonomik düzen çerçevesinde çözümler üretmek gerekliliğiyle karşı karşıya kalıyoruz. Bilimsel teknolojik devrimin ulaştığı düzey, mali kaynaklar ve olanaklar alabilenmeye değil de, dünya üzerinde daha nitelikli, barışçı bir yaşamı hedefine hizmet edecek her alanda kullanılıyor, elbette olanaklar Afrika'yı da insanların hem tarımsal, hem endüstriyel etkinliklerini bütünleştirebilecekleri bir kıta haline dönüştürmeye yeterlidir. Sorun, bu aşamada politik bir sorundur.

Açıklamanın, sorunun ekonomik yönünü ortaya koyuyor. Çevrenin insan hakları dediği, yaşamdığı konunu hiç unutmuyoruz. İnsanın ekonomik etkinliği dereceği, doğal çevre içinde aldığı konuma bağlı. Şimdi biraz da ekonomik planlama ve eğitim gelişmenin çevre üzerindeki sonuçları ve neler yapılabileceği konusunda konuşalım. Çevre sorunlarını çözme yolunda somut ve sonuç alıcı adımlar neler olabilir?

■ Çevre sorunlarının en yoğun yaşandığı yerler büyük kentlerdir denebilir. Kimi ülkelerde, kentleşme öylesine planız gerçekleşiyor ki, bir kentin tarihsel, doğal dokusu tümüyle yıpratılırken, yerine komşan yapılar, yollar, alanlar bütünü insanseldikten tümüyle uzak, kirli, gürültülü, kimi zaman işlevsiz, çoğunlukla da estetikten tümüyle yoksunlaşan önemsiz de sağlıksız bir ortam oluşturuyor. Buna dikkat çekmek, bilinci adın olabilir. Çevre duyarlılığının yaratılması, geliştirilmesi, çevre duyarlılığının eğitim yoluyla kazandırılması hedeflenmeli. Kentlerde öğrenim görüp üniversiteli gençlik içinde bu duyarlılığı oluşturmak yaşamsal önem taşıyor, hem de sorunlara çözüm getirmekle görevli kurumlar, belediyeler, hükümetler, fabrika ve tesis sahipleri vb. üzerinde yaptırım unsuru oluşturabilmek için etkinlikler, kampanyalar düzenlenmesi gerekiyor. Sorunu küçümseme hatasından kaçınmak gerek. Sorun, ekonomik sorundur, planlama sorunudur, sistem sorunudur. Cene de şöyle bir genelleme yapmak hatalıdır. Bugün çevre kirliliği yalnızca kapitalist ülkelerin sorunu değildir. Her iki sistemin de bu yönde çabaları gerekli. Serbest piyasa ekonomisi, bu plansızlığı yaratıyor, artırıyor. Azgelişmişlik sorununa global çözümler, kaçılamadan geçmiyor. Bunlar hep politik bakış sorunlarıdır. Çevrecilik konusunda da geçerlidir. Bilimsel teknolojik devrimin ne yönde kullanılacağı da politik tercihtir. Ama, çevre sorunları sosyalizme bir bitter dereck, Çernobil örneğini önemsemiş oluruz. Planlama, denetim gerekliliği bir yana, daha sağlıklı, daha estetik, daha rahat, daha işlevsel bir sonu yoktur. Hep daha iyiyi arama uğraşı içinde çevre konusunun yeri büyüktür.

Çevrecilik hareketine nasıl bakıyorsun? Dünya Ziraat Öğrencileri Derneği'nin yeşiller hareketiyle ilişkileri nasıl? Özellikle Avrupa'da önemli bir yaygınlığa ulaşan bu hareketin etkinliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Çevre sorunlarının çözümüne hizmet edecek çabalar olumsuzlanamaz. Ancak temelde yanlış olan bir şey var gibime geliyor. Kısaca, şöyle diyebilirim: Yeşil, bir politika değildir. Olamaz. Politika, bir ideolojiye dayanır. Yeşil, bir ideoloji de değildir. Ancak bu hareketin mütemmimidir. Ancak "kâr değil uyum" gibi bir slogan örneğinde kuşkusuz bir ideolojinin izleri vardır. Ben, Yeşiller Hareketi'ne inanmıyorum. Bunu bir demokratik kitle hareketi olarak destekliyorum. Dernek olarak da destekleriz. Ancak, Yeşil Parti'ye ve ideolojisini "yeşil" üzerine kurmuş bir politik hareketa inanmıyorum. Evet, sorun politiktir. Sorunun çözümleri -ben bir imtiyazlı bölgelerden imtiyazsız bölgelere para akışının sağlanmasından, Ulusal sınırlar aşılmalıdır, ulusal çıkarlar da öyle. Global anlayışlar evrensel sorunların çözümünde büyük rol oynamaktır. Bu anlayışın geliştirilmesi, eğitim politikasının içinde bu anlayışı sanılan, zenginleştiren unsurlara yer alınması sağlanmalı başka başına bir mücadele alanıdır. Sömürüye karşı politik düşünce bilimi, çevre hareketinin desteğiyle temele oturması için gerekliydi. Ancak bu saptama, demokratik kitle hareketi olarak çevrecilerin, değişik politik yaklaşımları ve değişik politikleşme düzeylerini de içeren bir toplulugun ortak uğraşı olmasının önüne geçmemeli. Çevre duyarlılığı giderek kitleselleşen bir hareketin ve bu kitleselleşmede "iyi bir gelecek" isteyen herkesin çıkarı vardır. Oteyandan çevre sorunlarına doğru çözümler getirmek, her politik grup ve partinin gündemindeki konulardan biri olmalıdır. Hareketin sendikal ve politik yönleri, aynı aynı birbirinin yerine geçemeyecek önem taşıyor.

DÜNYA ZİRAAT ÖĞRENCİLERİ DERNEĞİ (IAAS)

Ülkemizde öğrencilerin uluslararası düzeyde oluşturdukları birlikler, yalnızca ülke düzeyindeki öğrenci örgütlerinin bünyesinde gelişmekte olan federatif tipte örgütlenmelerle sınırlı değil. Özellikle tıp, hukuk, tarih gibi; özel eğitim alanlarda (Eğitim birlikleri de oluşturuluyor. Dünya Ziraat Öğrencileri Derneği (IAAS) de bunlardan biri. 1967'de kurulan ve kendisini "bilimsel ilerlemeyi düşünen" sınırlarında tanıtan bu dernek, 17'si Avrupa, 11'i Afrika, 2'si Amerika ve 2'si de Asya'da olmak üzere toplam 32 ülkeden üyeleri bulunuyor. Dernek üye olan kuruluşlar, genellikle ulusal düzeydeki ziraat öğrencileri dernekleri olmakla birlikte, bu çerçevede çalışan yerel öğrenci gruplarıyla, ziraat eğitimi veren okullarda okutturulan genel amaçlı öğrenci dernekleri de üyelik için başvurabiliyor. YARIN'ın Hollanda'da Wageningen Üniversitesi'nde öğrenci olan Roberto Lazzari İzmir'deki bir Ağrıcoi ve 1986 yılından beri Dernek başkanlığını yürütüyor.

Kadınla erkek: heryerde birlikte heryerde eşit

Kadın sorunu, yüzyılın başından beri üzerinde en çok konuşulan, en çok tartışılan, çözümler arayan, çevresinde hareketler, eylemler oluşturulan, gruplar kurulan sorunlardan biri. Kadın hareketleri, özellikle 1970 ve 80'li yıllarda toplumsal bilincin ve canlanmanın da önemli odaklarından biri oldu.

Genç kızlar, üniversite öğrencileri, çalışan genç bayan arkadaşlarımız, tüm toplumsal, ekonomik sorunlar içinde, bir de salt "kadın" olmaktan kaynaklanan sorunları yaşıyorlar. Bundan böyle, kadın hareketleri, kadın sorunları ve haklarına ilişkin yaklaşımlar konusuna YARIN daha geniş yer ayıracak. Başlangıç olarak, genç insanlardan evde, işyerinde, okulda cinsiyetleri nedeniyle karşılaştıkları sorunları anlatmalarını istedik. Cinsiyete dayalı ayrımcılığın temel insan haklarına aykırı düştüğü gibi yalın bir gerçekten hareketle, kadın sorununu tüm önyargı ve katı yaklaşımlardan uzak, ağırlıklı olarak da okurlarımızın katkısıyla tartışmayı sürdüreceğiz.

Kadınla erkek her yerde birlikte, her yerde eşit! Bu istemin yaşama geçmesi için verilen tüm çabaların değerli olduğu inancıyla, her anlayışın yaklaşım ve etkinliklerini bize yansıtmalarını diliyoruz. Dergimize iletilen tüm deneyim, görüş ve öneriler tartışmamızı boyutlandıracak, verimli kılacaktır.

Söyleşiler: Ayçe Arsoy, Nihat Yıldız - Demet Çetin, Nermin Hocaoğlu

"GENÇ KIZ OLARAK EN ÖNEMLİ SORUNUM, EVE, AİLEME İLİŞKİN..."

MİSİN BAKIRCIOĞLU
Devlet Konservatuvarı Yüksek Bölüm öğrencisi

Bir genç kız olarak olağanın dışında hiçbirşey istediklerimiz olduğunda karşılaşılan sorunlar, insanın boynunu eğdiriyor. Ancak, istediklerini kaçırır ve olağanın, önünde zaman çerçevesinin dışına çıkmazsa, sorunsuz bir yaşama sahip olabiliyor genç kız. Bir genç kız olarak somut bir biçimde yaşadığım en önemli sorun, eve, aileme ilişkin olanı. Çünkü, insan diğer çevrelerdeki, örneğin üniversite çevresindeki kısıtlayıcı şeylere daha kolay sınır açabiliyor. Ev ise tüm sorunların kolayca çözülemediği bir yer. Bence, toplumumuzdaki bir genç kız için genel anlamda erkeğinki gibi bir yaşam biçimine sahip olabilme isteği, sorunların baş kaynağı olarak ele alınabilir.

Kadın sorunu-feminizm üzerine okuduklarımı çok sınırlı. Ancak, yaşadıklarımdan kaynaklanan sorunlar nedeniyle, söyleyebilirim ki, bu konuda bilinçlenmek çok önemli. Okumanın, tartışmanın ve gerektiğinde savaşmanın zorunlu olduğuna inanıyorum.

"MÜCADELE ORTAK OLMALI.."

ZÜHAL ÇETİN
A.Ü. Hukuk Fakültesi öğrencisi

Kadın sorununu genç-yaşlı, öğrenci-çalışan gibi ayrımlarla ele almıyorum. Öğrenci kızın yaşadığı sorunlardan çok daha ağırını diğer kesimlerden insanlar da yaşıyor. Öğrenci olarak bizler onlardan çok daha şanslıyız; çünkü yaşamımızı yönlendirebilme olanağımız var bir ölçüde de olsa.

Feminizm konusunda bilgim var tabii. Feminizmi tek başına savunmanın, temel sorunu gözden kaçırmak olduğuna inanıyorum. Ezilen ve sömürülen yalnızca kadınlar değil ki! Mücadele ortak olmalıdır. Düşmanımızı sadece erkekler olarak görmek, böylesi bir mücadeleyi baltalamaktır yalnızca. Ama, bu söylediklerim ezilip horlanmayı, ikinci sınıf insan davranışı görmeyi kabullendiğimi getirmiyor. Verilecek mücadelede biz kadınlara iki kat ağır görev düşüyor. Hem varolan sömürü düzenine karşı mücadele, hem de insan olarak erkeklerle eşit haklara sahip olduğumuzun, cinsel meta olmadığımızın, özgür olduğumuzun mücadelesi.

"İŞ SINAVLARINDA ERKEKLER TERCİH EDİLİYOR"

DEVLET MEMURU GENÇ BİR İŞLETMECİ (SBF Mezunu)

Bir bankada uzman olarak çalışıyorum. Uzmanlık, mülkiyetlilik dallarında, ya da yetkili olmayı gerektiren dallarda bayanlara hak tanınmıyor. Bu tür yetki isteyen işler için yapılan başvurularda, iş sınavlarında erkekler tercih ediliyor. Bu sınavların birçoğunda TC vatandaşı olmanın yanısıra, erkek olma koşulu da aranıyor.

Kız olduğum için ergenlik çağına geldiğimde ailem hareketlerimi kısıtlamaya başladı. Biz kadınların günlük yaşamda karşılaştığı bir başka sorun da otobüsler. Otobüslerde rahatsız edilmemek için oturmayı, ya da rahat ayakta durabileceğin bir yer bulmayı tercih ediyoruz. Birçok erkeğin rahatsız edici tavırlarıyla karşılaşıyoruz.

Türkiye'deki kadın hareketine gelince, yaptıkları eylemler bence sonuçsuz. Örneğin "Dayağa Hayır" kampanyası başlattılar. Ancak toplumu belli bir kültür yerleştiremediğinden sonra, insanın sahip olduğu haklara karşı saygının oluşmadığı bir toplumda kadınların sorunları da var olmaya devam edecek, tabii dayak sorunu da! Fakat çok da olumsuz yaklaşmıyorum onların eylemlerine. En azından seslerini duyurabiliyorlar, kamuoyunda bu sorunların konuşulmasını, tartışılmasını sağlıyorlar. Bununla birlikte, bu yalnız kadınları değil, toplumu ilgilendiren bir sorun bana göre. Bu nedenle bu eylemlerin bu biçimde sonuca ulaşacağını zannetmiyorum.

"İNSAN OLARAK DEĞİL DE, CİNSEL OLARAK GÖRÜLME DURUMU..."

ÇAĞLA ÖZTEK
ODTÜ Kamu Yönetimi 1. sınıf öğrencisi

Kız-erkek ilişkilerinde, özellikle duygusal ilişkilerde çevreden ve ailemden gelen tepkilerle karşılaşıyorum. Ailem kız olduğum için evde ev işleri yapmamı istiyor. Bu sorumluluklardan kaçmıyorum, şikâyet etmiyorum ama, bunlar yalnızca kız olduğum için istendiğinden, buna karşı çıkıyorum. Hem ailemden, hem çevremden kız olduğum için farklı davranmam isteniyor. Bunlar daha çok gelenek-göreneklerle, yaşayış biçimiyle ilgili. Oysa ben insan gibi davranmak istiyorum.

En büyük korkum da gelecekte iş yaşantısında kadın olduğum için karşıma çıkacak engeller. İnsan olarak değil de, cinsel olarak görülme durumuyla karşılaşabilirim. Ben sosyal bilimci olacağım. Bilim toplum, ataerkil bir toplum. Kadına yeterince değer verilmiyor. Belki de bir sosyal bilimci olarak ciddiye alınmayacağım, istediğim yere bu yüzden gelemeyeceğim.

Feminizm gerçekten saygı duyulacak bir hareket. Kadınların böyle bir harekete ihtiyacı var. İsminin feminizm değil de, gerekse eşitlik için çalışıldığını gösteren bir şey olması daha iyi olur. Çünkü bu hareket, erkek düşmanlığı ya da kadının öne çıktığı bir toplumun özleminden yola çıkıyor. Oysa amaç kadınla erkeği eşit kılmak olmalı. İnsana düşmanlık doğru değil. Kadın hareketi genelde insanlık için, insanları eşit kılmak ve onların eşit haklarını korumak için yapılan her şeyin bir parçası olmalı. Bizim dinimiz de kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmasını engelleyen başlıca etkenlerden biri.

Feministlerin yaptığı eylemler oldukça yetersiz, ne yeterince destek görüyorlar, ne de yaygınlaşabiliyorlar. Hareketleri belli şehirlerde, belirli bir kadın kesiminde takılı kalıyor. Bu hareketin topluma kazandırılması, erkekler tarafından da savunulur bir duruma gelmesi gerekir. Çünkü bu yalnız kadınların sorunu değil, insanlık sorunudur.

"BİR KIZLA BİR ERKEK FARKLIDIR"

H.Ü. Edebiyat Fakültesinden Bir Kız Öğrenci

Ben ailemden ayrıyım, onlar Ege tarafında oturuyorlar. Ailem kız olduğum için bana ağabeyimden daha farklı davranırdı, ama bu bence çok doğal. Ben ağabeyim gibi istediğimi yapamam, eve geç saatlerde gelmem imkansızdır, çünkü bir kızla bir erkek farklıdır, ayrıca ben de bir genç kızın geç saatlere kadar dışarıda kalmasını doğru bulmuyorum, toplumumuz bunu hiç de iyi karşılamaz.

Bizler kız olduğumuz için istediğimiz her yere gireme yiz. Kahvelere filan giren kız arkadaşlarımız var, ama ben böyle yerlere girmeyi hiç düşünmedim. Çünkü ne olursa olsun böyle cahil kızlara çevreden iyi gözle bakılmıyor ve onlar toplum tarafından dışlanıyorlar. Beş yüzde kalır. Ben için bana çevreden kötü gözle bakılmasından dahasını düşünmem. Çünkü her kesle yaygın olan bir kanı da, yurtta kalan kızlar ailelerinden ayrı olduklarından için cahil kızlardır, onlarla rahatça görüşülebilir şeklinde. Bunun nedeni de sanırım izin alıp tiyatroya, sinemaya filan giden, -erkeklerin yurt girişi bizden daha geç olduğu için- son erkek servisiyle ya da erkek arkadaşlarıyla yurda dönen kız arkadaşlarımızı görüp, herkesi onlara göre değerlendiren çevre.

Bana göre kadınlarla erkeklerin eşit olması bizim toplumumuz için çok zor. Bizim toplumumuzda kadınların erkekler gibi davranması imkânsız, çünkü ikisinin konumları da, görevleri de, kendilerinden beklenenler de, yapılan gereği birbirinden çok farklı.

"AİLEDE AĞABEYİNDEN ÇOK FARKLI DAVRANILIR BANA..."

ALİ YECOSAR
AÜ DTCF Amerikan Dili ve Ed. Bölümü

Ben ailemden ayrıyım ve Ankara'da özel bir yurtta yaşıyorum.

Babam oldukça otoriter bir insandır. Ailede ağabeyimden çok farklı davranılır bana. Ağabeyim eve istediği saatte döner, bildiği halde, ben birkaç kapıdan çıkarı bile çıkarmam. Babam erkeğiyken çok önemli bir işim yoksa ve annem de arayıp gitmemişse evde olmamak zorunda yurdum.

Başta da söylediğim gibi, ben özel bir yurtta kalıyorum. Zaten yurtta kalmak yeterince zor değilmiş gibi, bir de çevredekilerin zaman zaman ayıplayan, zaman zaman her görev, özellikle de acaba ben de bir yanı sağlığa bir miyim gibi bakışlarıyla karşılaşıyoruz. Çünkü çevredekilere göre bizler cahil kızlarız, birçok erkek arkadaşımız var. Hatta bu konuda çok çarpıcı olduğunu düşündüğüm bir örnek vermek de isterim. Bir gün mahalle sakinleri yurt müdürlüğüne birkaç şikâyet dilekçeleri ve "Bizim yurt mu, yoksa siz burada batakhane mi çalıştırıyorsunuz? Bu kızlar her gün başka başka erkeklerle yurda geliyorlar, sokaklarda garnıza dolaşıp dolaşıyorlar" diye. Tabii, o günden sonra üzerimizdeki baskılar bir hayli daha artır, yurt müdürlüğü bizleri toplayıp uzun uzun söyleve verdi. Böyle devam edersek daha sert önlemler alacağını da sözlerine ekledi.

Beni bu kadar fazla sorunu çok sonrası olarak yaşarken, feminizm gibi hareketler bana, sorunlarımıza çok uzak, köklü çözümler bulmaya yaramayacak şeyler gibi geliyor, yani biraz havada kalıyor. Ben de erkeklerle kadınların eşit haklara sahip olması gerektiğini savunuyorum, ama eşit kelimesini kesinlikle birer rakip olarak görmüyorum.

IŞIK YENERSU

"kim kime dayak atıyorsa, ona karşı hep birlikte mücadele etmek gerek..."

"Dünyada ve Türkiye'de karşı olunacak o kadar çok 'izm' var ki, bir 'izm'e karşı olunacaksa, herhalde feminizm olmaz bu."

İRLANDA ULUSAL TİYATROSUNUN ÖNCÜ VE DEVRİMCİ YAZARLARINDAN SEAN O'CASEY VE

1789

Fransız Devrimi'yle birlikte filizlenmeye başlayan "ulus"bilinci, 19. yüzyılda (bütün) ivmeyle devam etti. Osmanlı, İspanya, Portekiz, Hollanda, Fransa, Avusturya Macaristan ve Rusya'nın egemenliği altındaki uluslar, ulusal bağımsızlıklarını kazanmak için, yoğun bir mücadeleye girdiler. Düzenin en büyük sömürge imparatorluğu olan İngiltere de kaçınılmaz olarak bu gelişmelerden payını aldı. Ve ulusal kurtuluş mücadeleleri kimi yerlerde başarıya ulaşırken, kimi yerde de çok tanklar biçimde bastırılıp, halklar üzerinde yoğun bir terör estirilse bile, İrlanda örneğinde olduğu gibi, tarihi bu halkı sonsuza değin yok edememiştir.

Nitekim İrlanda'da 19. yüzyılın ikinci yarısında, İngiliz egemenliğine karşı yoğun bir mücadele başladı. Bu mücadelenin kaçınılmaz olarak kültür ve sanat etkinlikleri de yansıdı. İngiliz kültürüne karşı kendi kültürel bağımsızlıklarını kazanmak için yapılan çalışmalar, yüzyılın sonlarına doğru ürünlerini vermeye başladı. 1923 Nobel Edebiyat Ödülü'nün de sahibi olan o yıllarda yaşayan, şair W.B. Yeats (1865-1939) ile, yine o yıllarda yaşayan olan L. Gregory (1859-1932) öncülüğünde, İrlanda ulusal tiyatrosu olduğu gündeki "Abbey Tiyatrosu" kuruldu ve böylece İrlanda yazını, usta yazarların güçlü yapıtlarıyla büyük bir adım ederdi. Halk öykülerini yaşam gerçeğiyle kaynaştırıp, mizah dolu ama bir dille anlatan L. Gregory, İrlanda halkının kahramanlık duygusunun altını çizerek, ulusal bağımsızlık özlemini konu alan tragedya ve komedyalar yazan L. Robinson (1886-1958); folklor ve efsane gibi sözlü halk edebiyatından esinlenerek, kimi alan gerçekleri çok yönlü ve canlı biçimlerle işlemekle, mizah dolu bir Tiyatro yaratan J.M. Synge (1871-1909) ve Dublin'deki yoksul emekçilerin yaşamını ele alarak, kent gerçeğini çarpıcı bir biçimde anlatan devrimci yazar Sean O'Casey (1880-1964)...

İrlanda ulusal tiyatrosunun özgün bir kimlik kazanmasına büyük katkıları olan ve İrlanda'nın en önemli yazarlarından biri sayılan O'Casey, çok kalabalık, ilişkiler çok yönlü ve canlı biçimlerle mizah dolu bir Tiyatro yaratan J.M. Synge (1871-1909) ve Dublin'deki yoksul emekçilerin yaşamını ele alarak, kent gerçeğini çarpıcı bir biçimde anlatan devrimci yazar Sean O'Casey (1880-1964)...

İrlanda ulusal tiyatrosunun özgün bir kimlik kazanmasına büyük katkıları olan ve İrlanda'nın en önemli yazarlarından biri sayılan O'Casey, çok kalabalık, ilişkiler çok yönlü ve canlı biçimlerle mizah dolu bir Tiyatro yaratan J.M. Synge (1871-1909) ve Dublin'deki yoksul emekçilerin yaşamını ele alarak, kent gerçeğini çarpıcı bir biçimde anlatan devrimci yazar Sean O'Casey (1880-1964)...

İrlanda ulusal tiyatrosunun özgün bir kimlik kazanmasına büyük katkıları olan ve İrlanda'nın en önemli yazarlarından biri sayılan O'Casey, çok kalabalık, ilişkiler çok yönlü ve canlı biçimlerle mizah dolu bir Tiyatro yaratan J.M. Synge (1871-1909) ve Dublin'deki yoksul emekçilerin yaşamını ele alarak, kent gerçeğini çarpıcı bir biçimde anlatan devrimci yazar Sean O'Casey (1880-1964)...

İrlanda ulusal tiyatrosunun özgün bir kimlik kazanmasına büyük katkıları olan ve İrlanda'nın en önemli yazarlarından biri sayılan O'Casey, çok kalabalık, ilişkiler çok yönlü ve canlı biçimlerle mizah dolu bir Tiyatro yaratan J.M. Synge (1871-1909) ve Dublin'deki yoksul emekçilerin yaşamını ele alarak, kent gerçeğini çarpıcı bir biçimde anlatan devrimci yazar Sean O'Casey (1880-1964)...

"SİLAHŞÖRÜN GÖLGESİ"

"Silahşörün Gölgesi"nde oyuncular başarılı bir ortak çalışma örneği sergiliyorlar.

Nitekim İrlanda'da 19. yüzyılın ikinci yarısında, İngiliz egemenliğine karşı yoğun bir mücadele başladı. Bu mücadelenin kaçınılmaz olarak kültür ve sanat etkinlikleri de yansıdı. İngiliz kültürüne karşı kendi kültürel bağımsızlıklarını kazanmak için yapılan çalışmalar, yüzyılın sonlarına doğru ürünlerini vermeye başladı. 1923 Nobel Edebiyat Ödülü'nün de sahibi olan o yıllarda yaşayan, şair W.B. Yeats (1865-1939) ile, yine o yıllarda yaşayan olan L. Gregory (1859-1932) öncülüğünde, İrlanda ulusal tiyatrosu olduğu gündeki "Abbey Tiyatrosu" kuruldu ve böylece İrlanda yazını, usta yazarların güçlü yapıtlarıyla büyük bir adım ederdi. Halk öykülerini yaşam gerçeğiyle kaynaştırıp, mizah dolu ama bir dille anlatan L. Gregory, İrlanda halkının kahramanlık duygusunun altını çizerek, ulusal bağımsızlık özlemini konu alan tragedya ve komedyalar yazan L. Robinson (1886-1958); folklor ve efsane gibi sözlü halk edebiyatından esinlenerek, kimi alan gerçeğini çok yönlü ve canlı biçimlerle mizah dolu bir Tiyatro yaratan J.M. Synge (1871-1909) ve Dublin'deki yoksul emekçilerin yaşamını ele alarak, kent gerçeğini çarpıcı bir biçimde anlatan devrimci yazar Sean O'Casey (1880-1964)...

O'Casey her devrimci gibi ülkesine ve halkına karşı sorumluluğunun bilincinde, derin bir görüşün bir uydusu değildir. İrlanda'nın geleceği için büyük değer olan ve "Dünyadaki en kötü seylerden beride kötülükte" diye nitelendirdiği emekçi ile, sömürüden kaynaklanan yoksulluğu aşırı zincirle bağlanan olarak değerlendiriyor ve "Emekçiler geleceğin demiri ümit, mülkiyetçilik ahlakının halkçı akım haline dönüşmesi kaçınılmaz" diyerek de, bağımsızlık mücadelesinin yanı sıra, sınıfsal mücadelenin de gözardı edilmemesini vurgulayabilmiştir. Çünkü İrlandalı emekçiler, düzenin ve sözde milliyetçiler adı bağımsızlık olayına üçlenip, bunu bazen ayrı çıkış varacak derecede bir çerçeve içinde değerlendiriyorlar ve Katolik, Protestan oyununa bile katılabiliyorlardı. Sömürgecinin ise kendi çıkarı için yoğun çaba harcayacağını...

O'Casey yapıtlarında bu ilişkiler ağını adeta bir biçimde değerlendirmeye başlayınca, büyük bir tepki gördü. Önce "Kardeşsin ve Yiğitler" oyunu protesto edildi. Arkasından yazdığı oyunlar üyatro yetkililerince kastlı olarak geri çevrildi. O'Casey de bunun üzerine kızgın, ğa kapıdı ve kendini İngiltere'ye sürgün edip, ölünceye dek dönmedi İrlanda'ya...

O'Casey aşırı koşulları paylaştığı için, İrlanda'nın

"Silahşörün Gölgesi, . . . bir yanda İngiliz Barbarlığını sergilerken, öte yandan silalışörün gölgesine sığınan yoksul halkın çeşitli temsilcilerinin olaya yaklaşımlarını acı ve alaylı bir tavırla eleştirir."

yoksul emekçilerini çok iyi tanıyan ve onları yapay kahramanlık örgüleriyle politikMayıp popüllizmin tuzağına düşmeyen, gerçekçi bir yazardı. Bu yüzden acı, tatlı, sevimli, yalancı, çıkarcı, üzverli, geveze, korkak, yiğit vb. çok yönlü olarak irdelediği insanları. Yapıtlarının çoğunda İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun aykırılarıyla, yoksul halkın lümpen kesimlerini alaylı bir biçimde oleştirse bile, kimi gerici ve ukçı unsurların itibi sürdüğü gibi, bu O'nun bağımsızlık mücadelesini ve emekçileri küçümse. diği için değil; tersine, sağlıksız unsurların ayıklanıp, halk bilinçlendirilerek, geleceğin üzri toplumuna doğru yönelebilir İrlanda için çaba harcadığındandı. Nitekim İngiltere'deki sürgün yaşamında bile, hep İrlanda'yı ve İrlanda halkını yazdı O.

Yapıtlarında yabancı *"Dünyanın Düzeni"* dilimine çevirdiğ, yıllar önce de *"Juno ve Tavus"*u sahnelenen O'Casey; İrlanda Tiyatrosunu dünya sahnelerinde de temsil eden önemli yazarlardan biri olmasına karşın, ülkemizde yeterince tanınma cakladır. Ankara Sanat Tiyatrosu'nun bu sezon sahnelediği *"Silahşörün Gölgesi"* bir ilk-ciide bu aksaklığı giderecektir.

Silahşörün Gölgesi, İngiliz egemenliğine karşı verilen mücadele, bir yanda İngiliz barbarlığını sergilerken, öte yanda silahşörün gölgesine sığınan "romantik sanideo işçiarcıya, üçüncü "milli burjuva"ya, yazarın bir mühtadeo lümpen proletaryaya kadar, yoksul halkın çeşitli temsilcilerinin olaya yaklaşımlarını acı ve alaylı bir tavırla eleştirir.

Olay Dublin'de, her zamandan yoğunluk akan bir emekçi semtinde geçer. İngiliz polis ve askeri, ülkesinin bağımsızlığı için mücadele eden İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA)'nun eylemlerinden bütünüyle bir terörist sistemektedir halkın üzerinde. Halk ise, günlük geçim kaygılarının ve bilinçsizliğinin dolayı çoğu değer yargıları dejenere olmuş, sanki "bağımsızlık savaşı" asıl kendi kavgaları değilmişçesine kayıtsız ve duyarsızdır. Ama İngiliz baskısına karşı duydukları öfke, IRA'ya sempati duymaya, hatta bilinçsizce tabulaştırmaya kadar götürür onları. Nitekim aynı yaygın paylaşmalarına karşın, komşuları olan "Şairdi"i bile onlardan biri sanıp, korkuyla karışık bir saygı duyarlar ona. Oysa ki şairdik, ekonomik olanaklardan yoksun olduğu için fikriyi kulede yaşayamayan, gözleri gerçeklere kapalı ve kendince "şairdik" oynayan romantik bir entelektüeldir. Küpeli köylü bu değerlerle zevallıyesi öncelerl ikili oynarken, zamanla bilinçli olarak "silahşörün gölgesi" olmayı benimser. Çünkü bu durum ona, yapay da olsa bir saygınlık kazandıracaktır. Nitekim öyle olur; bir anda çevresindeki insanların özünde bütün, ve işçi kızlardan bitinin de aşkını kazanır. Ama bu balayı çok sürmez. Aynı odayı paylaştığı "minik burjuva" gazeteci sahcının yanında çalışan gençlerden biri, İngilizlere karşı zirişilen eylemde öldürülünce, polis ve askeri mahalleyi basar. Öldürülen militanın bomba dolu çantasından ödünçlendir. Sahte silahşörün gevreze dostu korkudan taş kesilirler. Bu arada işçi kız gelir, onları kurtarmak için büyük bir risko atılarak bomba dolu çantayı alıp götürür. Ama kısa bir süre sonra yakalanır ve kaçmak isterken de vurularak öldürülür.

Halk ağına yola çıkan, ama halka ulaşamayan kurtarıcılar: kendi davalarına sahip çıkamayan bilinçsiz insanlar; sömürgeci egemen güçlerin baskı ve terörü... Bir yanda bu halkı ve ürütre karşı yiğitçe başkaldırılar, öte yanda korkudan sinip köşelere çekilenler... O'Casey'in İrlanda gerçeğinden yola çıkarak, evrensel bir yaklaşımla ele alıp ustaca kurgulandığı bu trajı-komedi. AST'ın son yıllarda vurgulediği en başarılı oyunlardan biri. Ruhsar Aziz sahnelerken hakkı olarak bir eleştiri-budama süreçği duyuyorsa, Çünkü yukarıda sözünü ettiğimiz olduğu, "gölge demokrasi"nin egemen olduğu bir toplumdaki bizim de tarak olduğumuz gerçeklerdir. Nitekim bu olgunun altının çizilmesi, daha bir işlevsellik kazandırıyor oyuna. Ayrıca coşkuluk duygusu içindeki karakterlerin, bir uçtan öteki uca, rahneyi kaydırak sergiledikleri ustaç tablosu, "da"ü açık, açık vurgulamakla kalmıyor, geniş bir açı kazandırıyor, seyirciyi kendi kendisiyle hesaplaşmaya da zorluyor. Bu durum çoğu kişiyi rahatsız etse bile, küçük burjuva tenselliğin, sorumsuzluğun ve duyarsızlığın sağaltılmasına yönelik tutarlı bir yaklaşımdır.

Ülker İnce'nin şiirsel ve akıcı bir dille çevirdiği *"Silahşörün Gölgesi"*nde oyuncular başarılı bir ortak çalışma örneği sergiliyorlar. Çünkü genelde abartılı bir oyunculuğun egemen olmasına karşın, ilici değil, tersine, çeşitlileri daha açık-seçik vurgulama olanağı yaratıyor bu durum. Öte yanda Soysal Çetinel'in dekoru, İrlanda emekçilerinin yaşadığı atmosferi canlı bir biçimde üstlenmekle kalmıyor, seyircilerin çelişkileri yakalamasına da yardımcı oluyor.

AST'ın sergilediği *"Silahşörün Gölgesi"*, evrensel bir temanın ustaca işlendiği ve bir yönüyle yakın tarihimizi de çağrıştırdığı için izlenmesi gereken başarılı bir çalışma örneği.

Musa Aydoğanoğlu

Veli Öz

Yeni Tiyatro ve "Ada"

Günümüz koşullarında, hem ekonomik, hem de siyasal baskılara karşın, var olmakla olmamak, ölmüş kalım arasında en amansız savaşı veren "özel ödenekli" tiyatrolara bir yenisi daha eklendi: Yeni Tiyatro... II. Friedrich'in 17. yüzyılda saptadığı, "İnsan, sandığından çok daha fazla bakire ulusya eğitilebilir (...) onun için, elden geldiği kadar ölçüsüzün yerine akılcılığı koymak..." mantığının günümüz Türkiye'sinde başarılar üzerine bina edilmeye çalışıldığı bir dönemde, klasik Aristocu mantığı reddederek, elastisel-diyalektik tiyatroyu yaşatan Ankara Sanat Tiyatrosu (AST)'ve Gostav Tiyatrosu'na bir yenisi daha eklendi: Yeni Tiyatro.

Yeni Tiyatro, kelimenin tam karşılığı yeni bir tiyatro. Geçtiğimiz ay içinde Metin Coşkun, Nuri Gökaşan, Ayben Önem ve Güleri Yıldıran tarafından kuruldu. Tiyatronun ilk ürünü ise Athol Fugard'ın "Ada" adlı oyunu. Oyunu Türkçeye kazandıran Yücel Erten, sahneye koşan ise Nesrin Kazankaya. Tiyatro üzleşçileri tiyatronun kurucularının bir kısmını AST'tan, bir kısmını ise AHT'tan tanırlar. Yönetmen Nesrin Kazankaya, Devlet Tiyatrolarında birçok oyunun dramaturgluğunu yapan ve tiyatroya hem teorik, hem de pratikte çok şey kazandıran önemli bir isimdir. Yücel Erten ise bu kez tiyatro seyircilerinin karşısına bir çevirmen olarak çıkıyor. Erten, birçok oyunu sahneye koyan önemli yönetmenlerden. 1983 yılında Sanatevi'nde Aristophanes'in "Barış" adlı oyunu Erten'in önemli oyunlarından birisidir.

Yeni Tiyatro, göze kaygısı taşımadan, tiyatro seyircisinin yeni tanıdığı Athol Fugard'ın "Ada" adlı oyununu, alışılagelmiş klasik dram tiyatrosunun dar kalıplarını kırarsahne anlayışı ve yorumuyla sahneliyor. Böylece "Ada" bir anlamda sıradanlık kültüre dolaylı halkıda bulunan, bulvar tiyatroları ile üzerine büyük perspektifmiş "ideal seyirci"yi, "pasif seyirci"yi yaratan Devlet Tiyatrolarının sahnelediği oyunlara alternatif bir oyun niteliği taşıyor. Alternatif olma niteliği bir oyunun içeriği, oyun sonu varsayı; ikinci oyunun sahne düzenine serpiştirilen epik öğelerle kendini ele veriyor.

Sahne düzenindeki epik öğeler gereği, oyunun sonucunda düşünmek istenen, "seyircinin gözlemci değil, etkin bir duruma sokulması, yargı vermeye götürülmesi, oyunu düşünmesi, düşüncelerini tartışma yoluyla devam ettirmesi ve seyirci ile oyuncu arasında bir diyalektik ilişki yaratılması" hedefine ulaşılıyor. Bu zor kazanılan ve kalıcı olan önemli bir başarıdır.

"Ada" gerek konusu, gerekse biçimsel açısından ilke tanımaz bir oyun. Athol Fugard, iki oyuncuyla birlikte, ortak çalışma sonucu oyunu yazmış. Oyunda, sınırsal kaygıdan ödün vermeksizin, temel insan haklarına ilişkin sorunları, hem toplumsal, hem de psikolojik, bazda derinlemesine sorguluyor ve irdeliyor. İki insanın, "toplumsal amaçlar" uğruna tutuklanarak sonuçta hapsedildikleri ıssız dört duvar, üzerinde zamanın, üzerinde ise üyeyinsanın hem tarihsel hem de evrensel boyutuyla genişleyip izleyeni de içine alıyor. Ve dört duvar arasında iki insanın, insan haklarının çiğnenmesine direnç göstermenin, karşı koymanın vazgeçilmez davranış biçimi izleyenlerden isteyene kuzeck dolusu; isteyene tek sabırla, inatla verilliyor.

Yönetmen Nesrin Kazankaya, "tiyatro ülke tanımaz bir olgu" savını oyun prüligünde doğruluyor. Ancak, Kazankaya'nın "tiyatro ülke tanımaz olgu" savına biz "zaman da tanımaz" öğesini eklemek istiyoruz. Athol Fugard, dört duvar arasındaderlenen iki tutukluyu MÖ 442 yılında Sophokles'in yazdığı "Antigone" oyunuyla motife etmiş. Antigone, Sophokles'in "alın yazısı ve yaşam gerçeğini" birbirinden ayıran manlığını işledişi ve temelli oyu- ondur. Antigone'de, yan yana yürüdüğü iki yasa. Yani Kral Kreon'un koyduğu yasalarla düzen ve devletin sorunsuzluğu, bu kavşak insanlarıyla, düşünceleriyle sonunda ölüm olduğunu bildiği halde Antigone'nin kendisini savunması vardır. Yüzyıllar sonra bu motifin dört duvar içinde (veya dışında) halen gerçekliğini sürdürmesi, tiyatrocun zaman tanımazlığının bir parçasıdır.

"Ada", Metin Coşkun ve Nuri Gökaşan'ın "usta oyunculuğu" ile başarılı bir yapıt olmasını pekiştiriyor. Birbirlerini değerleyen iki oyuncuda büyük bir performansla tempoyu hiç düşürmeksizin oyunu usta-lıkla finale götürüyor, ağır rollerin altından kalkmasını başarıyorlar. Bu sürükleyici tempoya müziği ile Ünal Algın'ın "Özgürlük" şarkısıyla Engin Ak'ın katkılarını unutmamak gerek.

"Ada" seyirciyi düşünmeye sürüklüyor, bu sorunların karşılığını veren sıradan seyirciye yol arabesk değiliyle değil, gerçek tiyatrocuyla "ağız dolusu" sözlenebilen bir yapıt. Yeni Tiyatro'nun bundan sonraki repertuarında hangi oyunlar yer alacak bilmiyoruz ama, bu oyun düzeyini ve tempoyunu düşürmeksizin sürdürmelerini, yaşamalarını ve üretmelerini diliyoruz.

Yer Demir Gök Bakır

Müzikleriyle yakından tanıdığımız Zülfü Livaneli'nin ilk filmi olan *Yer Demir Gök Bakır* bir Yaşar Kemal uyarlaması. Filmin güzel müziğini yine Livaneli hazırlamış. Senaryo ve yönetim de tecrübesine alt. Aslında birlik çıkışına için fazla iddialı bir seçim. Yaşar Kemal'in yapıtlarındaki gizlilik, dili çok iyi bir şekilde kullanmak, pek de kuvvetli olmayan bir tabi. doğa tasvirleri ve olağanüstü anlatım gücüyle devleşilmesidir. Durum böyle olunca Yaşar Kemal'i beyazperdeye aktarmak oldukça zor görünüyor, ama filmi görünce Livaneli'nin bu güçlü başardığını göreceksiniz.

Ortaya son derece yalın, doğal ve gerçekçi bir köy filmi çıkarmış Livaneli. AST'tan tanıdığımız Ruhsar Aziz oldukça başarılı bir oyun çıkarmış. Taşbaş'ta köyünde. Ulus tanıma bir görüntü ustaya çalışmış Livaneli, oldukça da iyi etmiş bir ce. Çekimler tek kelimeyle başka, öyle tarifleri var ki filmin, dakikalarca seyredilebilecek kalitede...

Filmin ikinci yarısına göre daha düşük tempolu sayılabilecek birinci yarı "ağa"nın adamının" köye gelmesiyle başlıyor. Köylü bu adamı görür görmez anlıyor. Adam kimseyi bulmayıp gidince, özgün bir müdür eşliğinde herkes sakladığı yerden çıkıyor. Ancak mahkeme konuşmasından sonra çıkıyoruz köy. Emin neden saklandığını, Muhtar Ağa'nın adamlarından rahatsız olduğunu, adamını gönderip köyü bastırdığını, 25 sene önceki gibi çocukların açlıktan kırılıp gideceğini; bundan korunmanın tek çaresinin de her şeyi saklamak olduğunu söylüyor. Taşbaş dışında herkes tüm varını yoğunu saklayıp, Ağa'nın gelmesini beklemeye başlıyor. Ancak kimse gelmeyince köyde bir huzursuzluk başgösteriyor.

Seyirciler filmin böyle sürüp gideceğini zannederken beklenmedik bir şey oluyor ve aksamdan ilkliyeler uyuyan köylülerden biri Lokman Hekim'in, Taşbaş'ın Ulu dedesi olduğunu söyleyiveriyor. Zaten ilkinden itibaren olan ve herhangi bir kurtuluş çaresi bulamayan cahil köylülerin arayışa da bulamadıkları şey bir er- miş", Filmin sonrasını biraz değişiyor ve sonuna kadar Taşbaş'ın ermişlikten kurtulma çabalarını, kurtulamamasını ve sonunda Muhtar'ın jandarmalara haber vermesiyle köyün "ermiş"inin kaçınılmaz sonunu seyrediyoruz.

Her şeyden önce abartılmamış bir köy filmi yapmış Livaneli. Bazı dikkatsizlikleri (köylü kılığına girmesi gereken jandarmaları, soğuktan donan adamın postunun önünün açık olmasını, kuyi'ucu çok belirgin rol yapma larını) görmezlikten gelebilirsiniz, filmi sevmemeniz için bir neden yok. Bu başlangıcın devamını getirebilecek mi Livaneli, bekle birlikte göreceğiz...

Murat Büyükhelvacıoğlu

Okuma Notları...

YIĞIN ÖRGÜTLERİNDE YENİ PERSPEKTİFLER

"Çağdaş Sendikaya Evet"

Sen mut zannet,
Tufanım ben
V. Hugo

İsmail Gül

1986-1987 yıllarındaki toplumsal mücadelelerdeki gelişmeleri Hugo'nun bu sözleri ile tanımlayan "Çağdaş Sendikaya Evet" adlı kitap 1987 yılının başında Fransa'da, 1987 yılının sonunda da Türkiye'de yayınlandı. Yazar, yığınların bilincinin "hiçbir şey yapılamaz"dan, "neden bir şey yapılamasın", "neden bu rejimi değiştirmeyelim"e dönüştüğü bir dönemin sorunlarını sendikal mücadele açısından irdeliyor, sendikal örgütlenme ve mücadele araçlarının bu dönemin gereklerine uygun yeni perspektifleri üzerine düşünüyor.

Kitabın yazarı, Fransız Komünist Gençliği üyesi olarak katılmış ve üniversite toplama kampı Auschwitz'den sağ olarak kurtulmuş, Fransa'nın en büyük sendikal örgütü CGT'nin Genel Sekreteri, Aynı zamanda da Fransız Komünist Partisi Polit-Büro üyesi olan

R. Krasucki, "Toplumsal sınıflardaki tarihi bayırdır. En güçlü olunmadığı dönemler zirve, hem darbeler alınır. Geri çekilme, bu, sık sık olur. Ama bendimizi daha sağlam kurabildiğimizde, yeniğimiz darbeleri aşabiliriz. Bugünkü zorunlukların getirmiyle ve yetersiz de olsa, ele edilen ilk sonuçlarla birlikte bir güven duygusu toplumsal görüşmeye başladı. Umut saf değiştiyor, farklı ruh değiştiriyor, bugün sürgülen bulur" (s.26) diyor. 1986 yılı Fransız toplumsal mücadelesinin görünümünü "Boşun eğme anlayışı geriliyor. İnsanlar varolanın değiştirilebeceğini yeniden keşfediyor. Emek dünyası tüm boyutlarıyla ayaklarının üzerine kalkıyor... Heyecan veriyi, zoru olduğu kadar umut verici bir dönem" (s.31) olarak tanımlıyor.

Böyle bir dönemde, hem sendikalarda hem de sahada bütün yığın örgütleri üzerinde "eylem-bilinç doğmuş ve aydınlatmaya çalışarak eylemi dönük (...) bütünleyici" (s.8) biçimde tartışmak, görüşleri geliştirmek zorunlu. R. Krasucki bunu yapıyor. Eylemi dönük olarak temel sorunlara ilişkin görüşler geliştiriyor. Kendi örgütü CGT'nin deneyimini somutun zenginliğinde soyutlayarak anlatıyor. "Bu" diyor Krasucki, "gerek CGT için, gerekse olayların gerçek düzeyine uygun davranabilmek için gelişmeleri derinlemesine inceleyip bundan çıkacak sonuçları bilmek ihtiyacında olanlar için gerekli." (s.5)

Kitle örgütleri, eylemlerin yığınsal örgütlenmesi üzerine düşünmek Fransız için olduğu kadar bizim için de gerekli. Özellikle parlamentonun oluşumunda kitlelerin katılım kanallarının tıkandığı, toplumsal muhalefetin parlamento dışına itildiği, siyasal yelpazenin tam oluşmasına izin verilmediği, demokratik hakların gaspa uğradığı günümüzde bunları tartışmak daha yakıcı bir ihtiyaç ve görev oluyor.

Her Düzeyde Demokrasi

Krasucki, yığın örgütlerinin de geniş bir eylemlerinin de genişliği, etkinliği ve başarısının belirleyici kavramının demokrasi olduğunu sıkça belirtiyor. Gözün unsurları bu kavrama göre tanımlıyor. Bütün ayrıntı noktasını bu kavram üzerine inşa ediyor. "Sendikanın yolu olarak ve toplumsal çalışmaları yönlendirip çözme yöntemi olarak demokrasi" (s.20) diyor. Bunun iki düzeyde gerçekleşmesinin sorunlu olduğunu vurguluyor: 1- Sendikal demokrasi ya da örgütiçi demokrasi. 2- Doğrudan demokrasi ya da tam kitlenin katılımı, ademi merkeziyetçi, yerinden yönetimsel bir demokrasi. "Önce sendikal demokrasi. Her çabanın akabinde CGT olarak kolektif görüş oluşturmak için tüm sendika üyelerinin toplantısı. Sendika üyesini sıkıştırıyorsa bu, yıkıcı bir şey yapan budur. Sendikalı olma niteliği, kolektif örgütün bir üyesinin parçası olmaktır. Her mücadelenin söyleyecek sözü olmalı, kararların oluşturulmasına katılabilmeliydi. Anlaşmadan bu kolektif görüş, sendika üyesi olsun ya da olmasın herkesin kendi adına konuşabileceği genel toplantılarda...tümüne sunulur. Herkes düşündüğünü söyleyebilir. Evet, usulsüz yönetici delegasyon olmadan." (s.17) Bunun, yani doğrudan demokrasinin uygulanmasına ilişkin birçok örnekle kitapta ayrıntılı biçimde yer verilmiş. Bu biçimde bir demokrasi anlayışının iki tehlikeyle açık olduğunu hemen belirtmekte:

> "Bu tehlikelerin biricisi, tartışmaların tıkanması ve eylemsizlik, iş yapamamak. Daha doğrusu taraf olan taraf, ya da görüşen "ortak program veya ortak görüş" olarak ürkek kendi görüş ve programında ısrar, daha doğrusu dayanaksız sonuçu esasen kitlelerin yerine getirmekten giderek uzaklaşması. İkincisi buna da bağlı olarak bölünme." R. Krasucki, bu tehlikelere karşı, yine demokrasi çözümü olduğunu söylüyor. Çoğulculuğu ve ortak politik kültürü geliştirmeye temel olan demokrasinin sınır etmek, bütün tehlikelere karşı bir panzehir olarak öneriliyor. "Böylesi bir sınır ketle aksiz olmayan bölüp-parçalama mümkünlerine engel olmanın en mükemmel yolu" demokrasi olarak görülüyor.
>
> "Bölünmeye boyun eğmeyeceğiz" diyen Krasucki "Birlikte yapmalı mı? Hangi temeller üzerinde, ideoloji ortaklığı mı, yoksa çıkar ortaklığı mı?" sorularına şöyle yanıtlıyor: "CGT'ye üye olmanın temeli...ideoloji ortaklığı değil, çıkar ortaklığıdır. Kimseye siyasal ya da felsefi pasaport sormuyoruz." "Bu CGT'nin bir dünyacısı olmanığı anlaşma getirmek...tersine bugünkü CGT'ye özgü fikirler bütününe ulaşmaz. Bu bütün, sınıf savaşımına, ulusal ve uluslararası sendikal eylemle, CGT'nin yaşamına bağımsızlığına, sendikal demokrasiye, CGT'nin ülke yaşamındaki yerine ve CGT'nin özgüvet alanına giren daha birçok konuya ilişkin anlayışları kapsar. Bu bütün uzun süreli oluşlaşmanın meyvesidir." (s.47-48) Krasucki'nin uzun süreli oluşlaşmanın değişi şey sahada ortak politik kültürün oluşma alanlarının tıkanması ve eylemsizlik, iş yapamamak. Daha doğrusu taraf olan taraf, ya da görüşen "ortak program veya ortak görüş" olarak ürkek kendi görüş ve programında ısrar, daha doğrusu dayanaksız sonuçu esasen kitlelerin yerine getirmekten giderek uzaklaşması. İkincisi buna da bağlı olarak bölünme." R. Krasucki, bu tehlikelere karşı, yine demokrasi çözümü olduğunu söylüyor. Çoğulculuğu ve ortak politik kültürü geliştirmeye temel olan demokrasinin sınır etmek, bütün tehlikelere karşı bir panzehir olarak öneriliyor. "Böylesi bir sınır ketle aksiz olmayan bölüp-parçalama mümkünlerine engel olmanın en mükemmel yolu" demokrasi olarak görülüyor.

"

YARIN 7. YIL ABONE KAMPANYASI

Bir sabah otobüse biniyorsunuz ve muavin size artık 100 lira değil, 250 lira ödemeniz gerektiğini söylüyor. Uykulu bir şaşkınlıkla istediği ücreti ödüyorsunuz. Sonra sinirleniyorsunuz; "Önceden haber verilebilirdi."

Zam terörü işte böyle bir şey. Yeni zam paketleri açılana kadar güvensiz, kuşkulu dolaşacaksınız. Elinizi attığınız her şey size zamları anımsatacak. "Bugün olmadı ama yarın mutlaka."
Akşam derginizi okumaya başlayacaksınız ve ne okuduğunuzu anlamayacaksınız bir süre. "Acaba bu kaç lira olacak?"

Şu bir gerçek, maliyet artışlarındaki oran ile ücret artışındaki oran çok farklı. Bir yıl önce fiyat ayarlaması yaptığımızda yeni fiyatımızın enflasyona karşı dayanıklılığı yaklaşık 7-8 ay sürüyordu. Sonrası maliyet ayarlaması dönemiydi. Ve fiyatımız bir yılda eskiyordu.

Şimdi ise fiyat ayarlaması yaptığımızda, yeni fiyatımızın enflasyona karşı dayanıklılığı 3-4 aydan fazla olamayacak. Yani fiyatımızın eskime süresi de kısaldı. Zam terörü karşısında maliyetleri kısmak bir çözümdür, maliyet artışlarını okura yansıtmak bir "çözilmdür".

Yarın 7 yıldır yayınlanıyor. 7 yıldır zamlara karşı çeşitli tepkiler gösteriyor. Bugün de iktidarın tüm gayretlerine karşın maliyet artışının tümünü sizlere yansıtmayı düşünmüyoruz.

◆ abone ücretimizi arttırmıyoruz!...

Abone ücretimiz 3 ay daha artmıyor. Üç ay daha
Yurtiçi yıllık abone ücreti 4800 lira.
Yurtiçi altı aylık abone ücreti 2500 lira.
Yurtdışı yıllık abone ücreti 41 DM
Yurtdışı altı aylık abone ücreti 21 DM.

◆ aboneler fiyat artışlarından etkilenmiyor!..

Abonelerimiz her zaman olduğu gibi abonelikleri süresince fiyat artışlarından etkilenmeyecekler.
Abonelerimize dergimizi yüzde 55 indirimli veriyoruz.
Dergimizin ederinin artmasıyla abonelerimiz bir dergiyi 900 lira yerine 400 liradan edinecekler.

◆ yarın abone kulübü kartı!..

Her Yarın abonesi, bir fotoğraf göndererek Yarın Abone Kulübü Kartı edinebilir. Bu kart ile Yarın'ın gece, konser vb. etkinliklerinden indirimli yararlanabilirsiniz.
Yeni etkinliklerimizi gelecek sayılarımızda duyuracağız.

◆ yarın abonelerine indirimli kitap!..

Yarın aboneleri Bilim ve Sanat Kitapları ile Yarın Yayınlarını yüzde 25 indirimle edinebilirler.

◆ yarın abonelerine her ay yeni armağanlar!..

Her ay 2 abonemize kitap, 2 abonemize 6 aylık abonelik, 2 abonemize kaset.